

خالد نیرتو غروڻ

روڻ

گه ڀانهه له هه ډډه

منتدی اقرأ الثقافی

WWW.IQRA.AHILAMONTADA.COM

منتدی اقرأ الثقافی

للکتاب (کوردهی - عربی - فارسی)

www.iqra.ahlamontada.com

بۆدبەزاندنی جۆرهە کتێب: سەردانی: (مَنْتَدَى إِقْرَأَ الثَّقَافِي)

لتحميل انواع الكتب راجع: (مَنْتَدَى إِقْرَأَ الثَّقَافِي)

پراي دانلود کتایهای مختلف مراجعه: (مَنْتَدَى إِقْرَأَ الثَّقَافِي)

www.lqra.ahlamontada.com

www.lqra.ahlamontada.com

للكتب (کوردی ، عربی ، فارسی)

ناوی کتیب : گهړانه وه له هه لډیر

نوسهر : خالد نیرتوغروڼ

ومرگړې : هیمن عوسمان

دارشتمه وهی : بهره محمد، شیرین کهریم

تیراژ : (۲۰۰۰) دانه

نؤبه ی چاپ : یه که م

له بهر نومبرایه تی گشتی کتیبخانه گشتیه کان

ژماره (۱۰۳۹) ی سالی ۲۰۱۲ ی هی دراوه

مافی له چاپدانه وهی هم بهر همه باریزراوه

بؤ ناوه ندی راگه یانندی ئارا

گه پانه وه له هه لډیر

نووسینی

خالد ئیرتوغروڤ

وهرگیرانی

هیمن عوسمان

چاپی یه که م

۱۴۳۲ ک - ۲۰۱۲ ز

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پیشہ کی

وہ کہ لہ کتیبہ چاپکراوہ کانی دیکہ ماندا ہاتوہ، ئەم ھەولەش لہ
لەسەرەتادا گەرنگترین کیشەکانی مەرۆ، پاشانیش کیشەکانی
کۆمەلگا نیشانەدات و پوونیان دەکاتوہ.

ئەو کیشانە ی کە دەریخستوون بە نموونەکان، بەو ساتانە ی کە
تیااندا پوویاندوہ و، چیرۆکە راستەقینەکان نیشان دەدات و
چارەسەری زۆر باش پیشکەش دەکات.

چیرۆکە زیندووہ کانی ژیان، لەگەڵ شتە پیچەوانەییەکانی مەرۆ،
کیشە دەروونییەکانی، ئاستەنگەکانی، مل نەدانەکانی، و بۆ ھەموو
ئەمانە پەرە لە پرێگە چارە.

ئەم کۆششە پیکھێتانی پەيامە دیاریکراوہ کانە، بۆ ئەو
پرسیارانە ی میسکی داگیرکردوون، ئەو فرمیسکانە ی دەپژێن، ئەو
گەشەسەندنانە ی جۆش و خروش دەبەخشن، ئەو پرێگایە ی کە بۆ
دەربازبوون دەدۆزێتوہ لەکاتیکیدا بەرەو خۆکوشتن دەچن .

بەخوێندنەوہ ی ئەم کتیبە ھاتنە ناوہوہ ی ژیانیک ی دیکە یە بۆ
ژیانتان، دونیایەکی دیکە یە بۆ دونیاتان.

له مانه ش گرنګتر، چاره سهری نه و نه ټينيانه ی نه تانتوانيوه بڼ
که سی بدرکینن، پښکای دهرچوونی له و تنګه ژانه ی نه تانتوانيوه
له گه ل که سدا به شداری پټیکه ن، چاره سهری دهرده کانی قهیرانی
دونیا ی دهروونتان و به تایبه تی کښه کانی دونیا ی خوتان و پښکای
دهرچوون فیر دهن .

نه گه ر پزگار کردنی نه و که سانه ی ده چنه که نده لانه وه،
که پانه وه ی نه و که سانه ی دلته نګن به ره و ناسووده یی، ته و او بوونی
بی نومیدی، پوښکړنه وه ی تاریکی و، سهرله نوی سهر و زکړنه وه ی
دله کان بڼ ټیوه گرنګه، نه و پټویسته نه م کتټبه بخویننه وه .

بڼ سهرله نوی ه لسه نګاندنی خوتان، پښکښتنه وه و چاو
خشانده وه به زیانتاندا، نه و خوتان بخنه باوه شی نه م
دهرخستانه وه، بوونی جیهانیکي پر له ناسووده یی و خوشبه ختی
ناشکرا بکه ن .

به هیوای سودمه ندبوون...

خالد نیرتوغرول

مه لهك فاته

مامۇستاي بەرپۆز:

دوای ئەوێ بېنیم زۆرێك له خوێنه‌ران، بېره‌وه‌رییه گرنه‌گه‌كانی
خۆيانیان نووسیه‌ته‌وه‌و، بۆیان ناردوون. منیش بېیارمدا بېره‌وه‌ری
خۆم بنوسمه‌وه .

بېره‌وه‌رییه‌كه‌ی من زیاتر گۆرانه‌وه‌ی خه‌ونیكه‌ . به‌لام چ
خه‌ونیك ... دلتیام له‌وه‌ی، ئەم خه‌ونه‌ی كه زۆر كاری تی‌ كردووم و
چه‌ندین پۆژ له ژێر كاریگه‌ریدا ماومه‌ته‌وه‌، ئێوه‌ش و خوێنه‌رانیش
زۆر به‌لاتانه‌وه‌ سه‌یر ده‌بۆت .

من له شارۆچكه‌یه‌كی گه‌وره‌دا پێگه‌یشتووم. ده‌رچووی ناوه‌ندیم.
شوومكردوه‌ و دایكی دوو كچم، سوپاس بۆ خوا ژيانێكی
ئاسوده‌مان هه‌یه .

هاوسه‌ره‌كه‌م، كۆتیه‌كانتانی كچی بوو. هه‌ردووكمان
خوێندماننه‌وه‌ . له سایه‌ی كۆتیه‌كانتانه‌وه‌ به‌ په‌یامه‌كانی نوور

ناشنابووین. سوپاس بۆ خوا دهستمان کرد به نهجامدانی
په‌رستشه‌کامن و، به‌رده‌وام هه‌ولده‌دهین سوود له‌ باب‌ته
نیمانییه‌کان وه‌ریگرین .

ژنیک به‌ ناوی "مه‌له‌ک فاته‌" ژۆر پۆلی هه‌بوو له‌ هاندانم بۆ
بالاپۆشی و ده‌ست کردن به‌ نهجامدانی په‌رستشه‌کان. ئه‌م ژنه
ته‌مه‌نی چه‌ند سالتیک له‌ من گه‌وره‌تر بوو. دوو سی سالتیک پیش ئیستا
هاوسه‌ره‌که‌ی و کوپکی له‌ ده‌ست دابوو، له‌ گه‌ل کچیکیدا ده‌ژیا،
ژنیک داوین پاک و سه‌رپاست و دیندار بوو .

مامۆستای نه‌خش و دروومانی شارۆچکه‌که‌مان بوو، له‌ هه‌مان
کاتدا وانه‌ی نیمانی و قورئانی به‌ کچه‌ لاوه‌کان ده‌وته‌وه .
به‌هه‌ر پێگایه‌ک بووایه‌ "مه‌له‌ک فاته‌" کتێبه‌کانی ئیوه‌ی به‌
کچه‌کان ده‌خوینده‌وه .

"مه‌له‌ک فاته‌" ژنیک ته‌وه‌نده‌ نیاز باش و پۆج پاک بوو که‌ هه‌چ
کس هه‌له‌و، پووگرژی لی نه‌بینیوه‌ یاخود وته‌ی لار و هه‌له‌ی لی
نه‌بیستوه‌. له‌ بته‌رته‌دا له‌ به‌ر ئه‌م هۆیه‌ش بوو ناوی به‌ "مه‌له‌ک
فاته‌" ده‌رکردبوو .

مامۆستای به‌رپز:

ئه‌م "مه‌له‌ک فاته‌"یه‌ی که‌ بۆم باسکردن تووشی نه‌خۆشی
شیرپه‌نجه‌ بوو گیانی سپارد. نه‌خۆشکه‌وتن و، وه‌فاتکردنی ژۆر
که‌می خایاند .

له شه وی جه ژنی په مه زاندا کڅچی دواپی کرد. خودا لیڅخوش
بیټ. له پاش کڅچی نه و، هه موو شاروچکه که فرمیسکمان پرشت.
فریشته ی چاکه ی شاروچکه که و، دوستی هه مووان، خوشکه گه وره و
ماموستامان "داده فاته" لیمان جیابووه .

من له گه لّ داده فاته ده نزیکیه کی تاییه تیم هه بوو.
خانوو کانمان زور له یه کتربیه وه نزیک بوون. زور گرنگی به من
ده دا. نه و منی فیتری نویژ کردن و قورشان خویندنه وه کرد.
له بهرنه وه، بۆ وه فاتی داده فاته زور خه مبار بووم و زور گریام .
هر له پاش وه فات کردنی شه ویک له خه وندا بینیم .

نه و شه وه که میک دره نگ نویژی خه و تنانم کرد. داده فاته
دیسان هر له میشک و خه یالما بوو. راستر بلیم هیچ له میشکم
دهرنه ده چوو .

له خه وندا، له که ناری پوویاره بچوکه که ی به رده م
شاروچکه که ماندا بووین. نه وی شوینیکه پره له دار و سه وزایی.
سهیر ده که م داده فاته ش له وییه و ۱۰ - ۱۵ کهس له ده وری
کڅبوونه ته وه. هه مووشیان ئافره تن. به لام ئافره تانیکي پاک و
نوورانی و، پووخسار دره وشاوه. خویشی سه ریوشیکی سپی
پژشیبوو، نه و کاتیک له ژياندا بوو به رده وام سه ریوشی سپی
ده پژشی. به پاکردن چووم بۆلای وتم: "داده فاته، من زور خه مبار
بووم بۆت، زور گریام " .

له باوهشی گرتم .

ژنیکى زږر به به زه یی و میهره بان بوو. هه موو کات ناموزگاری ده کردم و، وهك دایکک سوزو میهره بانى بږ دهرده بریم.
وتی: "خوشه ویستم،" بږچی نه وونده خه فته ت خوارده؟! نابى له دواى که سى کړچکړدوو خه فته بخویت و بگریت. پټویسته دوعاى بږ بکهیت".

وتم: "داده فاتمه ئیستا چونی؟"

- زږر باشم پږله کهم، سه یرکه نه وانهش هاوړپکامن. که سانی کرده وه باشی دنیا له گوردا سه ربه ستن. له گهل هاوړپکانیاندا په کتر ده بینن. نه مپوش هاتین بږ شاروچکه که ی نیمه. تو په کهم که س بوویت که سهر دانت کردین.

داده فاتمه پرسى: "نازداره کهم چونه؟"

نه و نازداره ی که هه والی پرسى، کچی بوو. کچیکی ته مه ن ۱۴ - ۱۵ سالانى له ژياندا مابوو. له گهل پوریدا به په که وه ده ژيان.
وتم: "زږر باشه، هه موو پږژک په کتر ده بینن. زوو زوو دیت بږ لاما".

- ناممان به نازداره کهم بللى واز له په رسته کانی نه هینیت. غه ییه ت نه کات، زږر ناگاداری خواردن و، خواردنه وه ی بیت. درق نه کات و بوختان هه لته به ستیت. پږله کهم له بهر نه وه ی له گوردا زږترین لټرسینه وه له باره ی نه مانه وه ده بیت .

وهك ئهوهى بيه ويت و ته كاني داده فاته له بهريكه م، له
خه وه كه مدا دووباره م ده كرده وه:

۱- واز له په رسته شه كاني نه هينيت.

۲- غه بيه ته نه كات.

۳- ناگاداري خواردن و خواردنه وهى بيت.

۴- درى نه كات.

۵- بوختان هه لته به ستيت.

بابه تى مردن و گورپ، له و شتانه بوون كه من به رده وام گرنگيم
پيده دان، لتيان ده ترسام و خه م بوو. گورستان بى من هه ميشه
وهك شوپنكي ته م و مزاويى، پاچله كينه ر، كه ميكي ش ترسينه ر
وابوو. له بهر نه م خه م م، له داده فاته م پرسى: "له گورپا زور
ترسايت؟"

وتى: "نه خي ر پوله كه م، چو ن ده بيت له گورپ بترسين؟ گورپ
دهرگايه كه، پيايدا تي په رده بين بى دوني اى نويمان. به لام له گورپا زور
پرسيا رى قورس پوه به پووت ده كرينه وه. نه گه ر مروفه كان، له
لي پرسي نه وهى گورپ تي بگه يشتنايه و له بيريان بووايه، نه وا به ترس و
له رزه وه هه نكاويان ده نا، چونكه له سه ر هه ر هه نكاويك كه ده بيني ن و
هه ر كرده وهيك كه نه نجامى ده دن لتيان ده پرسنه وه."

پرسيم: نايا "لي پرسي نه وهى گورپ، زور قورسه؟"

وتى: "زۆر قورسە كچم، بەلام ئەوانەى بە تەواۋى بەندەى خودان
و مافى خەلگىيان لەسەر نىيە، زوو پزگارىيان دەبىت. با مافى كەست
لەسەر نەمىنەت. ھىچ پەرسەشەكت دوا مەخە. ئەگىنا گۆپ دەبىت بە
شۈينى سزا".

ھەر لەم گەفتوگۆيە دا بووم لە خەونە كەمدا، ئەوئەندەى پى نەچو
بەخەبەر ھاتم. بەرزىوومەو، ھەستامە سەر پى. پەنا بە خوا،
تەنانەت خەون بىنەن بە مردن و سزاي ناو گۆپەو بەئەستەم
بەرگەى دەگىرەت... ئەگەر ئافەرەتەىكى فرىشتە ئاساي وەك دادە
فاتمە، باشى باشەكان، كەسەك كە ھەموو تەمەنى بۆ خەزمەتى ئيمان
و قورئان تەرخانكردبو، لىپرسىنەوئەى گۆپ بە زۆر قورس وەسەف
بكات، ئەى نىمە چى؟ باشە بەم حالەمانەو چىمان لىدەت؟

ھەر چۆنەك بىت، زوو يا درەنگ، بەو پاستىيە دەگەين و دەبىت
بزانين چۆن وەلامى لىپرسىنەوئەى ناو ئەو گۆپە بەدەينەو كە تىي
دەچين؟ ياخود چى دەكەين بۆئەوئەى ئەو لىپرسىنەوئەى بە ئاسانى
بەسەرماندا تىپەپەدەت؟ ئامۆزگارىيەكانى دادە فاتمە زۆر سەرنج
پاكىش بوون. ئەم ئامۆزگارىيانە، مايەى پزگارىبوون لە سزاي گۆپ،
بەلگە پىگاكانى بەدەستەينانى بەھەشتى بەرىن.

ھەرچۆنەك بىت ئەو گۆپەى باوەرمان پىيەتى پۆزەك تىي دەچين،
ھەلبەت چارەيەكى ترمان نىە.

خوشكتان، سىفدا تىكىن

کورم خهفەت مەخۆ

رۆژیک دەبیته مامۆستا

هه موو دونیا لای من، ئەو شارۆچکە یە بوو کە تیایدا لە دایک بووبوم. وامدەزانی مرقفەکانی ئەو شارۆچکە یەو، شاخو، دارستان و کانیاوکانی ... بریتیین لە هه موو دونیا .

بۆ کێشانی سنوورەکانی ئەم دونیا بچووکەم، لە خەیاڵی خۆمدا دەستمکردبوو بە راوردکردنی گەرەترین لوتکە شاخی دونیا بە بچوکتەین شاخی شارۆچکە کەو، دەریا و پووبارەکانی دونیا بەو کانیاوانە ی شارۆچە کەمان کە لە هاویندا کە میان دەکردو، هەرچی دارستانەکانی دونیا شە بە دار توووەکانی شارۆچکە کەمان و، هه موو خەلکی سەرزەویش بە دانیشتوانی گوندە کەمان کە نزیکە ی هەزار کەس دەبوون. هەتا خویندنی قۆناغی سەرەتاییشم تەواوکرد، نەچووبوومە قەزا و پارێزگا کەمان. نەمدیبوو شار چۆن شوینێکە تەنها بە خەیاڵ هەولم دەدا پێشبینی شار بکەم کە چۆن شوینێکە.

هاوړيكانم کاتې ده يانوت:

- چووین بؤ شار، له بازاردا گه پاین، شیرینی و به سته نیمان خوارد. پاشان به پاص گه پاینه وه.

به سه رسامییه وه گویم له باسه کانیان ده گرت.

شاخو ده بې شار چوڼ شوینک بیت؟ شاه، یه کجار بمتوانیا یه بچو مایه و بمدیایه. توانای ماددیمان که م بوو، کیشی تابووریمان زوړیوو. نه مانده توانی وه کو پتویست سهردانی شاره کان بکه یین و بگه پین.

دوو سال بوو خویندنی قوناعی سه ره تاییم ته واو کړد بوو. له بهرنه وهی باری تابووریمان لاوازیوو نه متوانی درېژه به خویندنی قوناعی ناوه ندی بدهم.

له به یانییه وه تا ئتواره له دهشت و دهر، به شوین گا و مانگاوه بووم، ئیوارانیش هیلاک و ماندوو ده گه پامه وه بؤ ماله وه.

کاتې هاوړيکانم ده بیینی ده چوون بؤ خویندنگه، زوړ په ریشان ده بووم که منیش ناتوانم درېژه به خویندن بدهم، حه زم نه ده کړد پووه پوویان بېمه وه، ئیره یم پې ده بردن، چونکه حه زم ده کړد وه کو نه وان له سه ر خویندن به رده وام یم.

کاتې به دواي گا و مانگاکاندا ده پویشتم، ناخوشی خوم بؤ دارو به ردی سه ره پې باس ده کړد، قسه م له گه ل ده کړدن و باسی حال و

گوزهرانی خۆم بۆ دهکردن. ههندی جاریش دهبوومه ماموستا و
قسم بۆ دهکردن.

له بهرئهوهی نه مهده توانی درێژه به خۆتندن بدهم نۆر بیزارو
ناپه ههت بووم به جۆری که ههندی جار ده مۆت:

- خواجه گیان، چی ده بیئت، قۆلێکم، چاویکم، ته نانهت
قاچیکیشم نه بیئت، بهس ته نها بتوانم بخوینم.

به تیپه پوونی ئه و پۆزانهی که نه مهده توانی بخوینم له ناخه وه
تووشی داپمان بووم، نۆر خه فتم ده خوارد، به و هۆیه شه وه نه خوش
که وتم. هاوپییه کم بردی بۆ لای پزیشکی شاره که. که ده لێین شار،
واته، قه زا که مان.

- ئای ئه و شاره چه نده گه وه و دلپفین بوو.

بینای گه وه گه وه، دوکانی پاراوه، ئۆتۆمبیلی هه مه جۆر،
شه ریته و شیرینی و، ئه و مندا لانهی به سته نییان ده فروشت...
خه لکی شار پانتۆله کانیان ئۆتو کراو و بۆینباخیان به سته بوو... چ
دونیا یه ک بوو، تیر نه ده بووم له سه یرکردن و خه یال بیهین
پتیانه وه .

ئه و پزیشکهی پشکنینی بۆ ده کردم پرسی:

کوړم، خه فته به چی ده خۆیت؟ چی نیگه رانی کردوویت..

ئو دله بچوکه م وه ک بالنده له شه قه ی دا، چاوه کانه م هۆن هۆن
فرمیسکیان پێدا هاته خوار.

کاتیک که نهیتوانی له منه وه وه لامی دهستبکه ویت، له
هاوپیکه می پرسی. هاوپیکه م وتی:

- دکتوری به پیز، ئه م کوپه زۆر حه زی له خویندنه، هاوپیکانی
چوونه ته قوناغی ناوه ندیی، به لام ئه م نهیتوانی له سه ر خویندن
به رده وام بیت و بچیته ئه و قوناغه. خه فته بۆ ئه وه ده خوات.
پزیشکه که به میهره بانیه کی زۆره وه له جیگاکی هه سته،
دهستی به سه رمدا هینا و، باوه شی پێدا کردم و، ئاهیکێ قوولی
هه لکیشاو وتی:

- که واته وایه، ها، تۆ ده تو یست بخوینیت، به لام نهیتوانی،
له بهر نه وه خه فته ت خوارد و نه خۆش که وتیت.
به چاره فرمی سکاوبیه کانه وه پووم کرده ئه و پزیشکه میهره بانه
و به دهم گریان وه وتم:
به ئی.

- وتی: ئای خودایه، مندالی خه لکی حه ز ده کات بخوینیت، به لام
له بهر بێ ده رامه تی ناتوانیت و، خه فته ده خوات و نه خۆش
ده که ویت، مندالی ئیمه ش له ناو نازونیمه تدا یه، واز له قوتا بخانه
ده هیئت و پاده کات. خوای گه وره هه ر به نده یه کی به جۆریک تا قی
ده کاته وه. پزیشکه ته مه ن ناوه نده که گه رایه وه بۆ لام و وتی:
- کوپم، من بهروام به ده سه لات و دادپهروه ری خودا هیه.
بیگومان به نده کانی ده خاته شوینی شیوا.

له بهرته وهی تۆ نه وهنده حهز ده کهیت بخوینیت، هیچ خهفهت
مه خو، هه رده خوینیت .

دووباره لیم نزیك بوویه وه وتی:

– نه گه ر بخوینیت حهز ده کهیت ببیت به چی .

وهك نه وهی بلتی هه ر ئیستا داخواییه کهم جیبه جی ده کهن.

هاوارم کرد و وتم:

– ماموستا.

پزیشکه که زۆر گرنگی پیدام.

هاوړیکه م وتی:

– دکتۆری به پێز، زۆر سه رقالمه کردیت. ئیتر به یارمه تیت ئیمه

ده پۆین .

پزیشکه که قۆلمی گرت و وتی:

– نه خێر، من ئهم کوپه م زۆر خوێش ده ویت. ئیستاش کاتی

نیوه پۆ هاتوو. دهی با به یه که وه ده رچین. ئهم کوپه به و

قوتابخانه یه ی به رامبه رماندا ده گێرین و نانیش ده خوین. پاشان

به پۆن .

به یه که وه چووینه ده ره وه. پۆیشتین بۆ قوتابخانه یه کی نزیك

کلینکی پزیشکیه که. به ناو هه موو به شه کانی قوتابخانه که دا گه راین

و، له گه ل ماموستا کانی نه ویدا به یه کتری ناساندین، داخواییه که ی

منیشی بۆ به پێوه به ری قوتابخانه که باس کرد .

ئەو قوتابخانەيەو مامۇستاكان لەبەرچاوم يەكجار مەزن بوون،
بەجۆرئەك كە تەواو سەراسیمەيان كەردبووم، بە بینینیان خەفەت و
بیتاقەتیم زیاتر بوو.

ئەو مامۇستا ئۆك پۆش و، چاویلکە لە چاوانە بە تەواوی دونیا
بجوو كەكە ی منیان هەژاندبوو. شكۆمەندی و جوانی ئەو قوتابخانەيە
بووبوو جینگە ی سەرنج و تێپامان. لەپاستیدا ئەم دیمەنانە وەكو
كلپە ی خۆشەویستی ناخی منیان دەستواند، بەجۆرئەك كە ناتوانم
گوزارشتیان لی بکەم.

لە ناخدا دەپارامەو:

— خوايە گیان چی دەبیت، منیش بيم بە مامۇستایەکی ئاوەها بۆ
قوتابخانەيەکی لەم شیوەيە .

بەپێوەبەری قوتابخانەكە خواردنەوێەکی گەرمی پیشكەش
كردم. هەروەها بۆ وەرەپێدانیش وتی:

تۆ مندالێکی زۆر بە توانای. ئادە ی با بتبینم. بەهەر شیوەيەك
بیت دەخوینیت و دەبیتە كەسێکی خویندەوارو پێگەیشتوو.
إن شاء الله !...

پزیشكە بەپێزەكە، من و هاوێكەمی برد بۆ چێشتخانە.
خواردنە هەمە جۆرەكان، پیز پیز پێكخران. كەوچكەكان تەختە
نەبوون، كانزابوون. مێزەكان ئامادەكراو و پێك و پێك بوون .

جاریکیان نانی ئەو شارەوی بەرامبەرمانیان هێنا. من زۆر کەم
نانی شارم بینیوو. هیچ نەبی بۆ تەنھا جاریک بە پاستی خواردنی
شارم لە نێوان نانی ناسکدا دانا و خواردم. ئیستا زۆریک لە و نانهیان
لەبەر دەمەدا دانا .

پزیشکە بەپێژە کە چەناگەی گرتو، سەری بەرزکردمەوہ بۆ لای
پووە دەمبەخەندەکە ی .

- ئادەیی بۆ بزانم چیت دەوێت، با شاگردە کە بیهێنێت.

ئایا لە شەرما و لە شەرمەزاریدا دەنگ دەردییت؟!
میزیکێ گەورەیان بە خواردن پازاندەوہ، بە بینینی شلەژام،
لەنیو هەموو ئەو خواردنەدا تەنھا پالو و زەلاتە کەیم دەناسی.
پیشتر سوراحیی و پەرداخی لەو شیوہیەم نەبینیبوو.
نەمدەزانی لە کوێوہ دەست پێیکەم. لە لایەک نانم دەخواردو، لە
لایەکیشەوہ خەمی ئەوہم بوو کە دەبێت دووبارە بگەڕێمەوہ بۆ
شارۆچکە و جاریکی تر ئەم جوانییانە نەبینمەوہ .

پزیشکە کە دەرمانەکانی بۆ کرپیم و سەبارەت بە تەندروستیم
پێنمایی کردم، دەربارەیی داھاتووم ئامۆژگاری کردم. هەروەھا
سەرەپای ئەوہی پارەیی پشکنینەکە ی لێوہرنەگرتم پارەیی پێدام بۆ
خەرجیم .

زۆر دلخۆشی کردم و هانی دام. وە ک بۆتیی دونیام پووخابوو،
تەواوبوو. ئەو سەرلەنوێ ژياندییهوہ، پەری کرد لە ئومێد.

سى سال دواى تەواوکردنى خويندنى قۇناغى سەرەتايى،
 نەمتوانى لە خويندنى قۇناغى ناوہندى بەردەوامىم. بەلام خواى
 بالادەست، دوعاى بەکولى بەندەکانى ناگيرتتەو، دەرگاگانى
 بەزەيى بەپووياندا داناخات و ھەل و دەرەتەى جۆراوجۆريان بۆ
 دەرەخسىنيت.

لە کۆتاييدا پيشەى مامۇستايى بووبە قسەتم، ئەو پيشەيەى کە
 زۆر لەخوا دەپارامەوہ بىکات بە نسييم و، بەردەوام لە خەيالەدا
 بو.

لە ستيەمين سالى دەستبەکاربوونەدا وەك مامۇستا، ئەوہى کە
 لە بىرمدا نەبوو، دامەزراندنم بوو لە قەزاكەى خۆم .

تەماشاي گەرەيى و مېەرەبانى بى کۆتايى ئەو خودايە بکەن، ئەو
 قوتابخانەيەى کە دامەزراندنەکەمى بۆ دەرچووبوو، ھەمان ئەو
 قوتابخانەيەبوو کە پزىشکەکە بردمى. بەلى، لەو قوتابخانەيەى کە
 بەپۆوہەرەکەى خواردنەوہ گەرەکەى پيشکەش کردم، زۆرىک لە
 مامۇستاکانى تا ئەو کاتە لەوى مابوون.

کە لە دەرگاگە چوومە ژوورەوہ نەمتوانى خۆم بەرامبەر بە
 دەسەلات و بەزەيى خواى پەرورەدگار پابگرم، دەستم کرد بە
 گريان. دواى چەند سالىک، بووم بە بەپۆوہەرى ئەو قوتابخانەيەى
 کە چەندىن سال خەونم بەوہوہ دەبينى کە تاييدا بىم بە مامۇستا،

خودای بالادەست ھەنگاویك زیاتر بەرھەوپیشی بردم و، بووم بە
بەپێوە بەر .

ئاخر مەزقە چۆن دەتوانیت لە حەزوری ئەو ھەموو شکۆمەندی و
بەخشینە بێ سنووری خوای گەورەدا چۆک دانەدات و نەگری؟
چۆن دەتوانی سوپاسی ئەو پەرەردگارە مەزن و دانایە نەکات.
ئەو پزیشکەکی کە پێنمایی کردم و ھانی دام کۆچی دوايي کردبوو،
چارەنووسی یەکتەر بینین نەبوو، بەلام بەردەوام لە پارانەوکانمدا
یادی ئەو مەزقە گەورەییە دەکەمەو.

خودای بالادەست ھەم بۆ ئەم نێعمەتانە و ھەمیش بۆ ئەم ئەركە
پێرۆزە شایستەمان بکات.

ده چمه بوو کيڼی

حەلیمە خان، تەمەنی زۆر بچوک بوو کە باوکی کۆچی دوایی کرد. له گەڵ دایکیدا کە وتبوونه ژيانیکی سهختهوه، به تهنها مابوونهوه، پاريزگاربيان له خويان دهکرد، که سيکیان نهبوو چاوديريان بکات. تهنها بهختيان نهوهبوو که له گونديکی بچوک و ئارام و جی متمانهدا له نتيوان دۆستهکانياندا بوون.

حەلیمە خان، له بهر دابينکردنی بزوي خوی و دایکە ئيفليجه کهی، دواي خويندنی قوناغی سه ره تايی خوی فيری دروومان و نهخش کردبوو. بۆ پهيداگردنی پاره تا ئتيواره له مالهوه خهريکی جلدورين بوو.

کاتیک که گهنج بوو، خوازييني کارانی نه ده ويست و په سه ندي نه ده گردن. دهیوت: دایکم به تهنها ده ميڼي تهوه. پاشانیش تەمەنی چوه پيش و تووشی نه خوشييه کی ترسناک بوو. به م شيوهيه

هاتېبوه سهر ته و باوه پړه ی که نه و جیهازیه ی ناماده یکردبوو له گال
 نه و جلی بوکټیښه ی که به وردی دوریبوی نیتړ مانایه کیان نه ماوه .
 زور نه خوش بوو، ههستی به ساردی هه ناسه ی مردنی ده کرد .
 دایکه پیر و نیغلیجه که شی زور خه فته ی بؤ بارودوخی کچه که ی
 ده خواردو، به دریزایی پوژ له ماله وه فرمیسکی ده پښت .

له لایه ک کټشه ی ماددی و ته نهایی و، له لایه کی دیکه شه وه داپمانی
 خه یالنه کانی کچینی و هه نگانوان به ره و مردن، هه لیمه یان
 په ریشانه کردبوو .

له و پوژانه دا مامانیک هات بؤ گونده که . له گال نه وه ی
 گوندنشینبوو خانمیکي وریا و زانا و نیماندار بوو، زور به خیرایی
 له گال به رامبه ره که ی پټکده هات .

مامانه به پریزه که بیستی که هه لیمه نه خوش که وتووه، سهردانی
 کردو، کاتیک که هه لیمه ی بینی به ده ست نه خوشیښه کی قورسه وه
 ده نالټینی، خزمایه تی و به زه یی نیشانداو، دلنه وایی کرد و گرنگی پی
 دا .

کتیڼی په یامی بیمارانی دا به هه لیمه و . هه موو پوژیک سهردانی
 ده کرد و به شیک له و کتیڼه ی بؤ ده خوینده وه، دللی هه لیمه ی
 پرکردبوو له بابه ته کانی ژیانی کاتی و گرنگی به ندایه تی و
 ناماده کاری بؤ پوژي دوايي و شکومه ندی به هه شت، میهر و به زه یی
 په روه ردگار و دونیای هه تا هه تایی .

هه موو نه و باسانه سه بارهت به حه قيقه تي پۆڙى دوايى و
 هه ميشه يى له دواى مردن نه و نه دهى تر مردنيان لاءى حه ليمه خان
 خوشه ويست كردبوو، چونكه مردن حه ليمه له كيشه كانى نه م دونيا
 كاتيه پزگار دهكات و، هۆكارى كه ياخود بليتى پيوارى كه بۆ گه يشتن
 به پۆڙى دوايى به نارامى و ئاسووده يى.

نه و پۆڙهش له گه ل مامانه به پۆڙه كه دا په يامى بيمارانيان
 ده خو پنده وه.

نه گه نه م دونيا به به رده وام بووايه و مردن له پڙه ماندا نه بووايه.
 نه گه ره شه باى جيا بوونه وه و له ناوچوون هه لى نه كردايه، گه ره له
 داهاتوودا وه رزه مه عنه وييه كانى زستان نه گه تي و گه رده لولول
 نه بووايه. منيش له گه ل تۆدا به زه ييم به حالئا ده هاته وه. به لام مادام
 پۆڙى كه له پۆڙان دونيا پيمان ده لئيت دهى بۆ دهره وه، گوئى له هاوار
 و زريكه مان داده خات. پيش نه وهى بمانكات ده رده وه، با ئيمه به
 وريا كردنه وهى نه م نه خو شى يانه، له ئيستاره واز له خوشه ويستى
 نه و به نين. پيش نه وهى نه و ئيمه به جيبه يئلين، پيوسته له دله وه
 هه ول بده ين به جيبه يئلين. به لى نه خو شى به و واتايهى كه بيرمان
 ده خاته وه، ده لئيت: "لاشهت له به رد و ئاسن نيه، له مادده يه ك
 پيكا ته وه كه به رده وام ئاماده ي جيا بوونه وه. واز له نفهس به رزى
 به ينه، له بهى ده سه لاتيت تيبكه. خاوه نه كهى ده ستنيشان بكه،
 نه ركه كهت بزانه، فير به كه بۆچى هاتو ته دونيا وه."

نه خوځشی وهك صابوون، چلگی تاوانه کانتان پاکده کاته وه،
 خاویتیان ده کاته وه، نه خوځشییه کان که فاره تی تاوانه کانن. له
 فرموده ی صه حیدا هاتوه؛ وهك چۆن به پاره شانندی
 درختیکی باش میوه کانی ده که ونه خواره وه، له رزینی
 نه خوځشییه کی به نیمانیښ تاوانه کانی بهو شیوه یه هه لده وه ریښی.

"... نه وه ی خوی گه وره نانسیت، ژیاڼی پره له به لا، نه وه یښی
 خوی گه وره دهناسیت ژیاڼی پره له نوور" (به دیعوزده مان)

هه موو پوژیک له گه ل مامانه به پژه که دا به یکه وه نه م
 راستیانه یان ده خوینده وه. که دونیای حه لیمه یان پرکردبوو له نوور
 و شادی وتبووی:

— دایکه ئیتر له مردن ناترسم. له دایکبوون نیعمه تیکی خودایه،
 هه روه ها مردنیش ... مادام له خوداوه دیت بۆچی بترسم. خوی
 په روه ردگار هه رگیز زولم له به نده یه ک ناکات که په روه ردگاری
 دهناسیت و په نای بۆ ده بات، به لکو به به زه یی و سۆزه وه
 هه لسوکه وتی له گه ل ده کات.

حله یه خان سه ره پای نه وه نه خوځشیه قورسه یښی، نوپژه کانی
 له سه ر جیگای نه خوځشییه که ی ده کردو، به رده وام خه ریکی
 خوینده وه ی قورنات و ته فسیری قورنات بوو. پوژیک دیکه مامانه
 به پژه که هاته وه لای. نه وه پژه حه لیمه له خوځشی و ناسووده ییه کی

تردا بوو. وهك نه وهی هه موو ناماده کارییه کی کردبیت، چاوه پئی
میوانیکی ده کرد.

سندوقیکی نیشانی مامانه به پړزه که داو وتی:

– داده نه و صندوقه بکه ره وه.

مامانه به پړزه که پرسى:

– چی ده که یت کچم.

که حالیمه پېداگری کرد، که میك به جددی وه ریگرت. مامانه
به پړزه که نه و صندوقه ده سترکده ی حالیمه ی کرده وه. که زه حمهت
و نومید و چاوه پوانی چه ندین ساله ی کچیکی که نجی تبادا
شاردرابږوه.

مامانه به پړزه که به دلته نگییه وه ده ستيکرد به ته ماشاگردنی
سندوقه که. چاوه کانی برپیووه نه و جیهازیانه ی که نه که بشتبونه
مه به ست، ده بیت به چ خه یالیکه وه نه مانه ی دروستکردبن!

– وتی: داده، نه و جله بوکټینیانه ی نه ویا ده ریښته و بوم بهینه.
مامانه به پړزه که نه یتوانی له وه تیښکات که حالیمه ده یه ویت چی
بکات.

جلی بوکټینیبه که ی ده ره ښتا. حالیمه به وردی جلی بوکټینیبه که ی
له به رکړد. ده ستنوږی تازه کرده وه. قورثانی پیړزی گرتنه ده ستي
و سوره تی یاسینی کرده وه. پووی کرده دایکی و مامانه به پړزه که
که به سه رسوپمانه وه سه یریان ده کرد وتی:

- ئىتر من پٽيوارم. من به ئيمان و به قورئان و جله
بوكتينيه كانمه وه دهچمه بهردهم خوائ پيروهرديگار. له خهونمدا
وايان پى وتم.

مامانه به پټزه كه به سه رسوپمانه وه پرسى:

- كى وتى؟ له خهونندا كيت بينى؟

حليمه خان چاره كانى گهش داگيرسان و له دهركاگه ي ده پوانى.
- نه وه تا داده، نه و خانميه كه دټ...

مامانه به پټزه كه و دايكى حليمه له يه ك كاتدا پوويان كرده
دهركاگه. به لام نه يانتوانى هيچ بينن .

مامانه به پټزه كه پٽش بينى ساته كانى كوتايى ژيانى حليمه ي كرد
و تيگه يشت كه فرشته ي روح كټشان نهركى خوى به جټده هټنټ.
بزيه له حليمه نزيك بووه وه.

حليمه وتى: ته ماشاكه داده، نه م خانم ده ناسيت، هر نه و
داده يه بوو؟

مامانه به پټزه كه بى دهنك ببوو، ته ماشاي ده كرد.

حليمه بهردهوام بوو.

- نه م خانم من ده بات. با ئيمانمان نوئ بكه ينه وه.

حليمه خان ليوه كانى به هټواشى كرانه وه، له ناخه وه به
قوللى شه هاده تي هټنا. پاشانيش له گه ل نه و فرشته يه ي ته نيشتي
كچيكرد بى نه و دونيا و، پويشت.

مامانه به‌پریزه‌که و دایکی حالیمه هیچ نه‌گریان. به پیچه‌وانه‌وه
پیرۆزبا بیان له حالیمه کرد. له‌به‌رئه‌وه‌ی حالیمه پۆیشت بۆ
مه‌نزلتکی هه‌میشه‌یی و نه‌براهه، له‌بری ئه‌م دونیا کاتی و چه‌ند
سالیه، زیانیکی هه‌تا هه‌تایی برده‌وه. ئایا پتویست ده‌کات له‌دوای
که‌سیکی له‌م جۆره بگرین؟

کاتی ئه‌م بیره‌وه‌رییه‌م له مامانه به‌پریزه‌که‌وه بیست، زۆر کاری
تی‌کردم.

خوای په‌روه‌ردگار، ئیمان و قورئان بکه‌یته قسه‌تی کۆتا
هه‌ناسه‌مان.

شەرمەزارم مەكە

...

لە و پۆژەدا لە پۆلى چوارى سەرەتايى بۆ پۆلى پىنج دەرچووبوم،
لە خانەى تىبينىيەكانى ئەو كارتەى وەرمگرت لە سەرەتا تا كۆتايى
(زۆر باشە) نووسرابوو، پىگاي مالهەم گرتەبەر، هەر دەپۆيشتم و
نەدەگەيشتم، لە خۆشياندا چۆلەكە ئاسا دەفريم. ناخەم پىپووبوو لە
خۆشى، وتەكانى مامۇستاكەمان و ستايشەكانى لە مېشكەمدا
دەنگيان دەدايەو.

مامۇستاكەمان پىيوتەم كە باشترينى پۆلەكەمان بووم. خواپە
گيان ئەمە چەستىكى خۆش بوو؟ وامدەزانى سەرم گەيشتۆتە
ئاسمانەكان. هاتە بەردەم ئەو بالەخانەيەى مالهەمانى لىبوو.
دراوسىكانمان لەبەردەم دەرگاي بالەخانەكەدا كۆبووبوونەو، بە
دەنگىكى نامۆ هەوايم پىدان، هەموويان لە بىدەنگىيەكى
قوڵدابوون. لەبەرئەوئەى زۆر دلخۆش بووم، زۆر لەسەر ئەمە
نەوستانام و دەستمكرد بە سەركەوتن بەسەر پلىكانەكاندا.

له دلی خۆمدا ده‌موت: پاش که‌میکی تر ده‌رگا که ده‌که‌مه‌وه،
ده‌لایم: "دایکه، دایکه نه‌وه‌تا کارته‌که‌م. سه‌یرکه، یه‌که‌می پۆله‌که‌م.
له‌هه‌موویان باشت‌رم".

له‌لایه‌کی دیکه‌شه‌وه باوکم به‌لاینی پێدا‌بووم پاس‌کیلیم بۆ بک‌پ‌ت...
له‌به‌ر‌ئه‌وه له‌به‌رخۆ‌مه‌وه ده‌موت: به‌دریژایی وه‌رزی هاوین پۆز
به‌سه‌ر هاو‌پ‌ن‌کان‌دا لێ‌ده‌ده‌م و به‌پاس‌کیل‌ه‌وه به‌به‌رده‌میان‌دا دیم و
ده‌چم. کاتی گه‌یشتمه‌ ئه‌و قاته‌ی شوقه‌که‌مانی لیبوو، ده‌نگی هاوار
به‌ری‌بوویه‌وه، ئه‌و خۆشیی‌ه‌ی له‌دل‌دا بوو له‌یه‌ک سات‌دا ته‌وا‌بوو،
ترس‌یکی نه‌زان‌راو جی‌گای گرت‌ه‌وه. شتی خراپ به‌می‌ش‌ک‌دا ده‌هات.
خه‌م و په‌ژاره‌ دای‌گ‌رت‌م...

ئه‌و خه‌مه‌ی جار جار له‌ناخی دای‌ک‌دا سه‌ری هه‌ل‌ده‌دا، ناخ‌می
وو‌ژاند.

باوکم فێ‌که‌وان بوو، دای‌کی‌شم نه‌وه‌نده نار‌ه‌ه‌تی چه‌شت‌بوو
به‌ده‌ست ئه‌م کاره‌وه. ده‌یوت: "پیا‌وه‌که‌ به‌ر‌گه‌ ناگ‌رم. به‌ده‌ست
خۆم نییه‌؟ ئیتر واز به‌ینه‌... پاروویه‌ک نانی بێ ترس و مه‌راق‌مان
ده‌رخوارد ده‌، زۆر ده‌ترسم".

باوکم م‌ر‌و‌ف‌ی‌کی زۆر جوام‌پ‌ر و کامل بوو، هه‌موو جارێک دای‌ک‌می
هێ‌ورده‌کرده‌وه و ده‌یوت: "خوای په‌روه‌رد‌گار گیانی‌کی به‌قه‌رز دا‌وه
به‌هه‌موو که‌سیک، ئه‌وانه‌ی ده‌مرن ته‌نها فێ‌که‌وانه‌کان نین. ئه‌وانه‌ی
له‌سه‌ر کورسی گه‌رم‌یش دا‌ده‌ن‌یشن هه‌ر ده‌مرن. ده‌ ئیتر ئه‌و ترسه‌

له میشتکت لایبه. ئەم پیشەیه ئەوەندە شەرەفمەندانەیه، خوانەکا
لێی جیا بێمهوه، ئەگینا دەمرم."

باوکم دەیویست منیش بێم بە فرۆکەوان. بۆ ئەوەی وام لێبکات
حەز لەو پێبازە بکەم، بەردەوام هەولێ دەدا قایل بکات. لەبەرئەوە
هەر لە منداڵییەوه حەزم دەکرد بێم بە فرۆکەوان... بەلێ، بێپاریکی
خێرا بوو بۆ ژیان، بەلام ببومایە دەبووم بە فرۆکەوان. کاتێ دایکم
پووبەپووم دەبوو، بۆ ئەوەی تووپی بکەم، هاوارم دەکردو
دەموت: "یان دەبێ فرۆکەوان یان دەمرم."

مردن ها؟ پەنا بەخوا! ئەگینا!!؟

بە زۆر خۆم فری دایە مالهوه...

بە داخەوه، ترسەکی دایکم بەدیها تێبوو.. باوکم لە مەراسیمیکی
فرۆکەوانیدا شەهید بوو بوو.

ئێتر لەو پۆژە بەدواوه فرۆکەوانی هێندە لەپێش چاومدا مەزن
بوو، کە خولیای فرۆکەوانی کەوتبوو سەرم، بەجۆرێک کە هەموو
هەستەکانمی کۆنترۆڵ کردبوو، بوو بوو تیشکێ ناوه پۆکی ژیانم.

ئێتر وەک منداڵی باوکیکی شەهید، ئامانج تەنها فرۆکەوانی بوو.
بۆ نیشتمانەکه مان، بۆ ئاسوودەبیمان... ئەم هەستە کاری کردبوو
سەر میشتکم و چوو بوو خوێنمەوه.

لە کۆتایییدا خوێندنی قۆناغی ناوه ندیم تەواو کرد، باری
ئابووریمان زۆر لاواز بوو، نەمدەتوانی فریای ئارەزووی بوونە

فرۆكەوانى بىكەوم، پىيۇست بوو لە پىڭايەكى كورته وە دەستم بە
ئىشىك بگات.

بە يارمەتى ئەفسەرىكى ھارپى نىكى باوكى خوالىخۇشبووم
چوومە قوتابخانەى ئامادەى ئەفسەرىيە وە، بە تەواوكردى
پەرەردەى تەكنىكى ھەواى بە سەرگە وتووى، بوومە ئەفسەر،
نە بوومە فرۆكەوان، بە لام كاتىك لە گەل فرۆكەوانە كاندا بە يەكە وە
دەفرىن، ھەنگاوىك لەم ئارەزووم نىك دەبوومە وە .

ئىتر دەفرىم، پىشەكەم زۆر لا خۇشەويست بوو بە جۆرىك كە
دەمويست ھەموو شتىك لە بارەيە وە شارەزا بىم. ھەمىشە ئەو
پرسىارە مېشكى دەروژاند كە: بۆچى دەبىت كە سانى تر
تەكنەلۇجيا دابھىنن؟ ئايا ئىمە چ كەموكرپىيە كمان ھەيە؟
ھەرچۆنىك بىت منىش دەبىت لەو بوارەدا شتىك بىكەم .

بەلى ھەولم دەدا ھەموو شتىك دەريارەى ئەو ئامىرانە و
نۆزە نكرىدە وەيان بزانم... ئەو ئارەزووانە چووبوونە ئاوخوئىمە وە.

ماوہيەك تەكنىككارى فرۆكەيەك بووم... زۆر باش لە ھۆكارى
ئەو تىگەيشتم كە بۆچى باوكم دەويست بىمە فرۆكەوان. ئەم
ئالودەيىيە بە ھىچ شتىك پىوانە ناكرىت، باوكم دەيوت: "تەنھا مردن
من دادەبىرەت لەم پىشەيە" ... ئاي چەندە راستى دەوت.

لەبەر ئەوہى لەو بوارەى خۇمدا سەرگە وتوويووم، ئارديانم بۆ
ئەمريكا. زانىارى تەكنىكى ئەو ھىلىكۆپتەرە نوپيانەمان وەردەگرت

که ده یاندا به ولاته که مان. به جۆرێک خوم دابووێه ئەم نامێره نایابه
که، جار جارە بیرۆکەکی وهک: "ئەوه یان زیاد بکردایه، ئەوه یان به و
شیوهیه بوايه" دههات به مێشکهدا، ئەو بیرۆکانهی که له و بارهیهوه
پێشنیازم دهکردن، سهرنجی پسرۆره ئەمریکاییهکانی پاکیشابوو.

پۆژیکیان ئەو که سهی نیشهکانمانی پێکدهخست بانگی کردم بۆ
ژووری ئەفسهرێکی ئەمریکی، ئیواره خوانیکیان بۆ ئاماده
کردبووم .. له پاشانیشتدا داخوازییهکی نۆر سهیریان ههبوو. وتیان:
ئهگەر له گهڵ ئێمه دا له ئەمریکا ئیش بکهیت، فێلایهک، تازهترین
مۆدیلی ئۆتۆمبیل... مانگانهش ده ههزار دۆلارت دهدهینی..

پاش ههفتهیهکیش وهلامیان دهویستهوه.

بهپاستی له بهرامبهر ئەم داخوازییه گهورهیهدا سهرم
دهخولایهوه. بۆ مۆرفیککی ئاسایی وهک من... هیشتا ژيانی له
سهههتادا بێت و دلتیا بکریت، بۆ نابیت؟ به وردی بیرم له
داخوازییهکه کردهوه. وهلامهکهم ئهڕی بوو، بهلام پێویست بوو
له گهڵ دایکهدا پاوێژ بکه. هههراشم کرد...

نۆر به سههرنجیکهوه بابتهکهه به دایکم پاگهیانندو، لایهنگری
خۆشهم بۆ ئەم نیشه خستهپوو.

دایکم، نۆر به پهقی وتی: "کوڕم،... تۆ شیت بوویت؟ چۆن بیرت
دهچیت که تۆ مندالی کێیت؟ خوینی که سیکت هه لگرتووه که بۆ
نیشتمانهکهی گیانی بهخشیوو. تۆش هه لدهستیت دهست له گهڵ
بێگانهدا تیکهڵ دهکیت ها؟ سهیرکه پۆلهکه، شهرم دهکهه دایکی

كه سټك بم كه بڼ خوشي ژياني خوۍ تېده كوڅي، له كاتي
پټويستيدا گيان و خوږين و هموو شتيكي نابخشيت به
نيشتيمانه كي. پوله كم، تكا ده كم شهرمه زارم مه كه".

نم ولامه پر مانايي دايكم مني پووخاند.

به لي، نووي ژياني پيداوين بڼ نم نيشتيمانه، ده بيت له كاتي
پټويستدا ژياني خوماني پي بدهينه وه.

نمېږ، له ناهنگي ولاته كمدا به خوشحاليه كي زوره وه ده فېم،
له وانه يه هينده ي نمرېكيه كان دډلارم نه بيت، به لام خوشه ويستي
خزمه تكردي نم نيشتمان و نيمان و شانازيم هيه. به تپه پووني
پوژگاريش له وه تيگه يستم زور شت هن كه له پاره گرنگترن بڼ
مروځ.

له پرسه ي سره ننگي خانې نشيني دراوسيمان نم
نفسه رومان ناسي، زور كاري كرده سر من و نه وانه ي ناماده ي نو
پرسه ي بوون، وه نمونه يه كي زيندوي نيشتمان په روه ي
راسته قينه، همومان شهيداي بووين.

مامۆستاکەم

ژیانی پی بە خشییم

دوای تەواوکردنی خوێندنی قۆناغی ناوەندی، سوودم لە تاقیکردنەوەکانی خانەی پێگەیاندنی مامۆستایانی سەرەتایی ئیواران وەرگرت. دەرئەچوونم لە تاقیکردنەوەکانی خانەی پێگەیاندنی مامۆستایانی سەرەتایی، دەبوو خالی گەپانەوه بۆ دواوە لە ژیانمدا. چەندین مانگ بوو کە هەموو سەرئەچ و جۆش و خرۆش و، ئاواتەکانم لەم خالەدا چڕکردبوو.

نەمەدەتوانی ئاواتی بوونم بە مامۆستای قۆناغی سەرەتایی لەبەر بکەم، ئەم داخوایەیی من جیاوو لە داخوای هەر خوێندکاریکی دیکە، چونکە خێزانەکانمان کەم دەرمانت بوو، لە پێگەیەکی کورتەوه هەڵپەڕی ئەوەم دەکرد کە بە ناچاری پشت بە دەوڵەت ببەستم. لەبەرئەوەی لەو سالانەدا دەوامی خانەی

پینگه یاندنی مامۆستایان ئیواران بوو، ئەو قوتابییانەی که باری ئابووریان لاواز بوو نه یانده توانی دهست بهرداری بین.

هۆکاری دووه می نه وهی که ده مویست بیه مامۆستای قۇناغی سه ره تایئ نه وه بوو که له پاش خویندنی قۇناغی سه ره تایئ به شه و و پۆژ به م خه یال سه ده ژیا م. هه موو پارانه وه، ئومیدو، چاوه پوانیه کانم له سه ره نه مه بونیاد نابوو. جیا له وهش، نه گهر مامۆستایه تی قوتابخانه ی سه ره تاییم به ده سته هینایه زۆر باش ده مزانی که له داهاتوودا ناتوانم درێژه به خویندن بده م. له به ره نه وهی باری ماددیم بۆ خویندنی قۇناغی ئاماده یی و پاشانیش زانکۆ گونجاو نه بوو.

له گه ل نه وه شدا له گه ل دایکی خوالێخۆشبوومدا به یه که وه خه یالئ مامۆستایه تی سه ره تاییمان خستبوو مێشکمان، ئومیدو وارهو چاوه پوان بووین، به کورتی، بوون به مامۆستای سه ره تایئ بۆ ژیا نی من بوو بووه بنه مای خه یالئ بوون و نه بوون.

به نه خشه ی خۆم، ئاماده کاریم بۆ تاقیکردنه وه کانی خانه ی مامۆستایان کرد. به لام کاتێک بیستم سالی رابوردو له و قوتابییانیه ی به شداری تاقیکردنه وه کانیان کردبوو که له ٦٠٠ کهس زیاتر بوون ته نها ٢٠ کهسیان وه رگیراون، ئیتر وره م پووخوا.

کاتێک نه وانه ی ده ورپشتم ده یان وت ئومیدو واره مه به، نه وانه ی پشتیان هه بیئت ده چن و وه رده گیرین. ته نانه ت له ئیستاوه دیاره کی

وهرده گيريت، يهك پارچه ده پووخام و، ئوميدو خۆزگه كانم ده بوونه سه راب.

بۆ تاقىکردنه وه كه ئيمه يان برده هۆلى وه رزشى خانه ي مامۆستايانه كه وه، قوتابيه كان هينده نۆر بون، هۆله كه يان پر كرد. منيش كه وتمه دوايين پىزى پشت وه.

له ناو جۆش و خروش و ترستى نۆر دا بووم، ده رچوون له نيوان ئه وه موو قوتابيه دا يه كجار زه حمهت بوو.

تاقىکردنه وه ده ستىپى كرد. ده پرسىار هاتيو وه. تاقىکردنه وه كه شيوازيكى كلاسيكى هه بوو. پرسىاره كان پىنجيان ويژه يى و پىنجيشيان زانستى بوون.

جۆش و خروشه كه م نوئ بووه وه، خۆم كۆكرده وه. به خويندنى هه موو ئه وه دوعايانه ي ده مزانين، يارمه تيم له په روه ردىگار ده خواست. له به ر ئه وه ي ئه م تاقىکردنه وه يه، يان ئه وه تا به شيويه يه كى مه عنه وي ده بپته مايه ي به رده وامى ئه م ژيانم، يان ده بپته هۆكارى شكست و له ناوچوونم.

نۆر به وردى چاوم به پرسىاره كاندا گىپا، له نيو پرسىاره زانستيه كاندا شيكرده وه ي يهك دوو هاوكيشه ي بىركارىم نۆر به لاوه قورس بوو. ده مزانى بۆ ئه وه ي كه له م تاقىکردنه وه يه دا ده رچم ده بپت وه لامى هه موو پرسىاره كان به ده مه وه. ده ستمكرد به وه لامدانه وه ي ئه وه پرسىارانه ي كه وه لامه كانيانم ده زانى. هاوه يهك

بهو شیویه چاوم به هۆله که دا خشاندا. که سهیر ده کهم، هه ندی
 مامۆستای چاودیر، یارمه تی هه ندی له قوتابییه کان ده دهن وتم:
 - نای هاوار! نه گهر نه مامۆستایانه هه ره که و قوتابییه ک
 پزگار بکهن، له وه ناچیت بیه سه ره ی من .
 سه ره له نوێ که وتمه وه ناو بی ئومیدی، دهسته کانم وشک بوون،
 نه متوانی هیچ بنووسم.

دوای ماوه یه ک هاتمه وه سه ره خۆ.
 وه ک دلدا نه وه یه ک به خۆم وت: "هیچ نه بی با چه نه ده توانم
 وه لām بده مه وه، خۆ نه گهر ده ریش نه چووم نه وا گرنگ نه وه یه
 هه ولی خۆم دابیت". گه پامه وه سه ره تاقیکردنه وه که.
 وه لāmی هه موو پرسیاره کانم دابوو یه وه بیجگه له سی هاوکیشه،
 هاتمه سه ره نه و باوه په ی که نه وانی دیکه م زۆر باش وه لām داوه ته وه.
 نه وه نه ده زۆرم له خۆم کرد و خۆم تۆقان، که خۆم بق نه گیراو
 به بی دهنگی دهستم کرد به گریان .

- نه ی په روهر دگارا یارمه تیم بده، ئیتر ته واو بووم. نه مه کۆتا
 هه له. (له بهر خۆمه وه هه ره ده کوپوزامه وه).

مامۆستایه کی ئافرهت که ته مه ن مامناوه ند بوو و له نیوان
 پیزه کاندای ده گه را، لیم نزیک بووه وه. وتی:
 - پۆله کهم خیره. بۆچی ده گریت ؟

- وتم: مامۆستا، بئجگه له م سى پرسىاره پرسىاره كانى ترم
وه لām داوه ته وه. به لām له مانه دلنیا نیم. ئه گه وه لāmیان نه ده مه وه
به پاستى هه موو شتىك ته واو ده بىت...

- پۆله كه م، بۆچى ته واو ده بىت. ژيان بریتى نیه له م
تاقى كرده وه. زۆر بواری توت دىته به رده م... ده ی له سه ر وه لām
دانه وه كانت به رده وامبه...

ماوه يه ك چاوى به و هاوكيشانه دا خشانده كه نه متوانى بوو
شىكارىان بكه م.

- سه يركه، به پاستى وه لāmى يه كىك له و هاوكيشانه ت داوه ته وه.
دوه مین هاوكيشه ش پىگاكه ی پاسته، به لām پیايدا بچۆره وه
ده يدۆزىته وه. زۆر به باشى بىر له دواين هاوكيشه يان بكه ره وه...
دواى نه وه ی سه رله نوێ هيوای پى به خشىم، مامۆستا ئافره ته كه
پۆشت و لىم دووركه وته وه نه وه له يه ی كه له دووه م هاوكيشه دا
باسى كرده دۆزىمه وه و شىكارم كرده. به لām نه متوانى دواين هاوكيشه
شىكار بكه م.

له و ساته دا تاقى كرده وه كه ش ته واو بوو...

وامده زانى هه موو دونیا به سه رمدا پووخواوه. ئومىده كانم
كوژانه وه. ناچار ده فته ره كه م هه لگرت. بردم بۆ لای نه و مێزه ی كه
له نزىك ده رگاى چوونه ده ره وه دا ده فته ره كانى له سه ر كۆده كرايه وه.
مامۆستا ئافره ته كه ش لای مێزه كه ده فته ره كانى جیا ده كرده وه.

دەفتەرەكەم لەسەر مێژەكە داننا. كەمێك بەبێ ئومێدی و،
ناچارییەوه وە: "مامۆستا، سوپاست دەكەم". دەفتەرەكەم دانناو
پۆیستم.

چەند هەنگاوێكم نا بوو، هەستم بە دەنگی بەرزى مامۆستا
ئافەرەتەكە كرد پاست پوو و من وتی:

— تۆ، سەیرمەكە بێ مێشك، بێرت چوو و ناوت لەسەر دەفتەرەكە
بنووسیت. وەرە دەى بینوسە.

بۆ ساتێك سەرسام بووم. چۆن دەبیئت بیرم بچیت. یەكەم جار
ناوم نووسی. زۆر بەباشی دەهاتە بیرم.

بە سەرسامییەوه لێى نزیک بوومەوه، دەفتەرەكەم لە دەستی
وەرگرت. بەبێ دەنگی پێى وە:

— ئەو هاوکیشە بێکارییەت بە هەڵە شیکار کردوو. بەو شیوەیه
دەبیئت. هەر ئەوەندەى وەلامەكەى پێى وەتەوه لێم دوركەوتەوه.

بە گەرم و گۆپەوه وەلامى ئەو پرسیارەشم داوەوه. بەراستی
یەكجار دلخۆش بووم، وامدەزانى هەموو دنیا مولكى منە.

مامۆستا ئافەرەتەكە بە پوویەكى خۆش و دەم بە پێگەنینەوه
بەپێى كردم. وتی:

— دەى پۆلەكەم، بە ئیزنى خودا سەركەوتوو دەبیئت و
دەردەچیت، هەفتەى داهااتوو پۆڤى دوو شەممە ئەنجامەكان بە
دەروازەى قوتابخانەكە دا هەڵدەواسریت، وەرە سەیری بكە...

منیش له دلی خۆمدا دەموت: "تۆ بۆلێی پۆزی دوشه مە بیت،
 ئایا چۆن دلی مۆڤ بەرگه ده گریت بۆ یهك ههفتهی په بهق له
 چاره پوانی و نیگه رانیدا بیت؟ ئەم پاستییە ئه و قوتابییه نه باش
 ده یزانن كه چوونه ته تاقیکردنه وه وه و چاره پوانی نه نجام ده كه ن."
 له گۆتاییدا ئه و پۆزی دوو شه مه یه ی كه باسی كرد له گه له ئه و
 ٦٠٠ قوتابییه ی دیکه دا له بهردهم قوتابخانه كه دا چاره پوانی
 نه نجامه كه مان ده كرد.

قوتابییه کانی ده ورو به رم هه ستیان به و تامه زۆرییه ی من نه ده كرد،
 جا هه ندیکیان له گه له دایک و باوکیاندا هاتبوون و، به ترسه وه
 چاره پۆی نه نجامه کانیان ده كرد.

یه کێك له فرمانبهرانی قوتابخانه كه، لیستی ناوی
 سه ركه و تووه کانی هێناو، به شوشه ی ده رگای قوتابخانه كه دا
 هه لێواسی. به لام نه وه نده قوتابی لێبوو نه مده توانی لێی نزیک
 بیه وه و بیخوینمه وه. قه ره بالفیه کی زۆر دروستبوو، هه ر قوتابییه ك
 ده یویست بگاته لیسته كه و نه نجامه كه ی خۆی به رچاو بکه وێ.

له بهر نه وه فرمانبهرێکی قوتابخانه كه وتی:

— هاو پێیان، هیچ پێویست به م قه ره بالفیه ناکات، نه گه ر هێمن
 بن و به بێ ده نگه گۆیم ئێ پابگیرن. ئه وا به ده نگێکی به رز ناوی
 نه وانه ده خوینمه وه كه ده رچوون. هه مو تان گوێگیرن.

هەر که گوئیان لەم قسانە بوو دەستبەجێ هەموویان بێ دەنگ
بوون و بەدیفقەتەوه گوئیستی ئەو ناوانە بوون که دەخویندرانەوه .
فەرمانبەرەکه بە خویندەنەوهی ناوی (خالید ئیترتوغرول) دەستی
پێکرد .

ئەمە خۆشییهکی بپوا پێنەکراو بوو، چاوه‌پوانیی و خەیاڵی
چەندین سالە بوو.

نەمدەتوانی چیتربەپێتو پراوەستم و هەر لە شوینی خۆم
دانیشتم، لە خۆشیدا دەستم کرد بە گریان... بە هیچ شتێوەیهک
خۆم پێ هێور نەدەکرایەوه .

ئافەرەتیکی بە تەمەن که خزمی قوتابییهک بوو لێم نزیک
بوویهوهو، دەستی گرتم وتی:

- پۆلەکم، بۆچی دەگرییت؟ خودا کهریمە. خۆ ئەم
تاقیکردنەوهیه کۆتایی دنیا نییه. إن شاءالله جارێکی تر بەشداری
دەکه‌یتەوه. خودای گەوره دەرگایه‌کی تەرت بۆ دەرکاتەوه.

ئافەرەتە بە تەمەنەکه نەیدەزانی لەخۆشیدا دەگریم، وای دەزانی
دەرئەچووم بۆیه دەگریم .

هەستامە سەر پێو، خۆم گورج کردەوه. پاشانیش چوومه ناو
بینای قوتابخانەکهوه بۆ ئەوهی ئەو مامۆستا ئافەرەتە بدۆزمەوه که
یارمەتی دام، ویستم لە یه‌کێک لە فەرمانبەرەکانی قوتابخانەکه
بپرسم که ئەو مامۆستا ئافەرەتە کێیه و له‌ کۆی دەتوانم بیدۆزمەوه .

كاتى كە تەواو چوومە ناو قوتا بخانە كەو و لە نزيك ژوورى
بە پۆبەردا، لە گەل ئەو ئافرەتەدا پووبە پووبوومە وە.

بە خۆشەويستى و ميهره باننیه وە وتى:

چاوت پوون پۆلە كەم، نۆرم پيخۆشبوو كە سەرگەوتيت.

دەستى مامۆستا ئافرەتە كەم گرت، ديسان لە خۆشياندا نەمتوانى

فرميسكى چاوه كانم پايگرم. وتم:

- مامۆستا، ئێو دەزانن يارمەتى كىتان داو. لە پاستيدا

يارمەتى قوتابيه كتان داو كە دەستكورتيرين قوتابيه. بە پاستى

ژيانى منتان پزگار كرد.

باسى حالى خۆم و ئەو هۆكارانەم بۆ كرد كە بوونەتە پالنەر بۆ

ئەوێ حەزم لە پيشەى مامۆستايەتى بێت. مامۆستا ئافرەتەكەش

بە بيسستنى قسەكانم زۆر هەستى بزواو فرميسك بە چاوه كانيدا

هاتە خوارەو. وتى:

- ئا هەر بەو شێوێه! ئیستا بۆ ئەم ئیشە نۆرم پى خۆشبوو.

بەلام ئاگادارىه وانهزانى به پالېشتى دەرچوویت. ئەگەر كۆتا

پرسیاریشت وەلام نەدایەتەو هەر دەر دەرچوویت.

ويستى بەم قسانەى دالم بداتەو. ئەو مامۆستا بە پزێه،

مامۆستای بىركارى قوتا بخانە سەرەتاييه كە بوو. وتم:

- مامۆستا، بۆچى يارمەتيت دام؟

مامۆستا چاوه‌كاني له خه‌يالدا پۆچوون، وه‌ك بۆلى له‌دووره‌وه
شتىكى مانادارى دۆزيبېته‌وه، نىگاكاني له‌ خالتىكدا وه‌ستاند و
فرمىسك به‌ چاوه‌كانيدا هاتنه‌ خواره‌وه .

دواى وشك كردنه‌وه‌ى فرمىسكه‌كاني به‌ ده‌سته‌سپره‌كه‌ى. وتى:
- پۆله‌كه‌م، كوپىكم هه‌بوو زۆر له‌ تۆ ده‌چوو. هاوینی پابردوو
هه‌م كوپه‌كه‌م و هه‌م باوكيشيم له‌ ده‌ستدا. بۆيه‌ كاتى تۆم بينى
نهم‌توانى خۆم پابگرم و هۆگرت بووم. تۆ نازانى دلى دايك چۆنه‌.
ئەى خوداى مه‌زن! ئەگەر بته‌ويّت كارىك بۆ به‌نده‌كانت ئاسان
بكه‌يت، هۆكارىكى له‌م شۆپه‌يه‌ ده‌هينىته‌ مه‌يدان و بۆيان ئاسان
ده‌كه‌يت...

تا قوتابخانه‌ ته‌واو بوو ئەو مامۆستا به‌پۆژه‌ بۆ من بووه‌ دايك و
به‌رده‌وام تواناى پۆحى پى ده‌به‌خشيم. يارمه‌تى و پالپشتى و
هاندانه‌كاني هينده‌ زۆر له‌باس نايه‌ن. به‌ وه‌ پرشنگداره‌كاني ژيانى
پووناك كردمه‌وه‌و، له‌ پۆژه‌ سه‌خته‌كاني ژياندا ده‌ستى هاوكارى بۆ
درىزكردم و ده‌ستى گرتم. قوتابىيه‌كاني قوتابخانه‌كه‌ له‌م مرقفه‌وه
په‌روه‌رده‌يه‌كى زۆر گرنگيان له‌ به‌هاكاني و ده‌به‌رزى و، ئيمانى ته‌واو
و، خۆشه‌ويستى ميلله‌ت و ولات وه‌رگرت.

زۆر سوودمان لىوه‌رگرت. له‌ كه‌سىتى راسته‌قينه‌ى، نيشتمان
په‌روه‌رى و، به‌ندايه‌تى بۆ خواى په‌روه‌ردگارى، نمونه‌ى بوون
له‌وه‌وه‌ فيرپووين.

پاش تەواو بوونی قوتا بخانه له گەل مامۆستادا ماوێهێك نامەمان
بۆ یەكتر دەنارد. بەلام دواى ئەو ۱۷ سالى تەواو چاومان بە
یەكتری نەكەوت. زۆر ئارەزووم دەكرد لەو ماوێهێدا سەردانی بكەم،
بەلام بە جۆریك لە جۆرهكان قسەت نەبوو.

لە سالى ۱۹۹۴ دا، لە وەزارەتى پەرور دەى مىللى، كاتى كە
ئەركى پراوێزكارى وەزارەتم بەرپۆه دەبرد. لەگەل ئەو مامۆستایەمدا
كە ژيانى پێبەخشییمەو پاش ۱۷ سال بەیەكتر شاد بووینەو.

مامۆستا بەهۆى جێبەجێ كردنى دامەزراندنێكەو هاتبوو بۆ
وەزارەتى پەرور دەى كارى مىللى. لەبەرئەوێ دامەزراندنەكە
كیشەى تێدا بوو بۆیان جێبەجێ نەدەكرد. لەوێ فەرمانبەریكى
ناسیاوى ناوى منیان پى وتبوو. وتبوو:

– ئەو پراوێزكارە دەتوانى بە شەخسى ئەم دامەزراندنە جێبەجێ
بكات.

بەلام مامۆستا نەیزانیبوو كە من قوتا بێیەكى خۆى بووم، دوو پۆز
هەولیدا بوو چاوى بە من بكەوێت. سكرتێرەكە ئەمەى پى پاگەیاندم.
لەو پۆزانەیشدا بەرنامەیهكى قورسمان پیاو دەكرد. ئەو مامۆستا
ئافەرەتە دوو پۆز بوو بە دواى مندا دەگەرا، منیش نەمدەزانى كە
مامۆستا كەمە.

هاتە ژوورەكەمەو، بە بێنێنى حەپەسام!! لەدلى خۆمدا وتم: ئۆ
بلى ئەو مامۆستا كە بێت؟ وتى:

— پاپوژکاری به پېژ، من بۆ جېبه جی کردنی کارێك هاتووم كه
كێشه ی تێدایه، به لām بۆم نه نجام نادهن. منیش دواى تهواوکردنی
ئهم کاره خانه نشین ده کریم. وتیان تۆ ده توانیت ئهم کێشه یه
چاره سه ر بکهیت. ئه گه ر ده توانیت یارمه تیم بده.

پیر بووبوو، پشستی چه ما بوه وه... بۆ ئه وه ی دلتیا بېم كه
ما مۆستا که مه نمونه ی پریار نامه که م له دهستی وه رگرت.

له شوینی خۆم هه لسام وتم:

— ما مۆستا گیان، شه ره فمه ندت کردین. چووم دهستی ماچ
بکه م.

زۆر سه رسام بوو وتی:

— ببوره به پېژ، پېوا بکه نه متوانی بتانناسم.

— وتم: من (خالید ئیترتوغول)م.

— ئانا ئا، خالید گیان، تۆی. به وتنی ئه مانه تهواو وهك دایکێکی
میهره بان و به سۆز باوهشی بۆ کردمه وه، منی له جیی ئه و کوپه ی
که چه ندين سال بوو کۆچی دوا یی کردبوو له باوهش گرت. وتی:

— خالید، له خۆشیدا وا ده زانم هه موو دونیا هی منه، بینینی تۆ
ئهم ئه نقه ریه ی به من به خشی. خۆشی و کامه رانی له مه زیاتر
ناییت.

به‌لئ، مامۆستا که م پاستی ده‌وت: "گه‌وره‌ترین سه‌رمایه‌ی مامۆستایه‌کی پاسته‌قینه، نه‌و قوتابیانیه‌تی که له‌سه‌ر چاکه‌خوازی بۆ میللەت و نیشتمان و، پێزگرتن له‌ دین و نیعمان پێی گه‌یاندوون".
خوای په‌روه‌ردگار، بمانخاته‌ ناو پۆلی مامۆستایانی له‌م شیوه‌یه‌.
ئه‌م بیروباوه‌ په‌ بکاته‌ قسه‌تی مامۆستا گه‌نجه‌کانی هاوڕێشم.
ئه‌مڕۆ، هه‌موو خێزانی‌ک پێویستی به‌ مامۆستایه‌کی له‌م شیوه‌یه‌ هه‌یه‌.

پاراستنی نیشتمان و، ئاسووده‌یی میللەت پێویستی به‌ بوونی مامۆستایانی له‌م شیوه‌یه‌یه‌.
ئێتر له‌ خزمه‌تی مامۆستا که‌مدا بووم، نه‌و چی بخوازیت، به‌ نه‌نجامی ده‌گه‌یه‌نم.

نه خوښی شير په نجه خيزانيکي رزگار کرد

...

به مه به سستی به شداری کردن له کونفرانسیکدا پښتم بڼ
پاريزگايه کمان، دواي ته واوکردنی کاره کانم بڼ شوینکاری هاوپټیه کم
دهگه پام که درمانساز بوو و هاوپټی قوناغی ناوهندیم بوو. نه و
ناونیشانهای که له دهفته ری تییینیه که مدا نووسی بووم نیشانی
پیاوینکم دا که ته مه نی مامناوه ندبوو زور به زه حمه ت به سه ر
شوسته که دا هه نگاوی ده نا.

ناونیشانهای خوینده وه و نه خوینده وه ناوپی لیدامه وه وتی:
- سهیری نه م کاره، چ پیکه وتیکه! منیش ده چم بڼ نه و
شوینه .

به یه که وه ده ستمانکرد به پښتمن پرسى:

- ده یناسی؟

- وتم: هاوپټمه .

به رده وام بوو وتی:

- كاك په سول كه سيكي زږر باشه، هاوپتي منیشه.
 - هاوپتي هاوپتيكم به هاوپتي منیش نه ژمار ده كړيت. كه واته با
 به كتر بناسين.
 به كه مجار پيكنه نين. پاشانیش به ته وځه كړدنه وه خومان به به كتر
 ناساند. هه تاوه كو چووينه ده رمانخانه كه شه وه هه ر قسه مان ده كړد.
 سالانيكي دوو دريژ كاك په سولم نه ديپوو، پاش ماو هيك له
 پويشتن چووينه به رده م ده رمانخانه به كي گوره.
 له گهل كاك عاسفدا كه له پيگه دا به كترمان ناسي چووينه
 ژورده وه به رامهر به كتری دانیشتين. پاش كه ميكيش كاك په سول
 هات بق لامان، ده مه ته قبييه كي خوش ده ستي پيكرد.
 كاك په سول به ناوردانه وه بق كاك عاسف وتي:
 - ده تراني كه كاك خاليد نووسه ره؟
 كاك عاسف به جوش و خروشيكه وه وتي:
 - نايان و خاليد نيرتو غروله؟
 كاك په سول به شيوازيكي كه ميك گالته ناميزه وه وتي: به لي.
 ده سته جي كاك عاسف هه ستايه سه ر پي وتي:
 - كاكي به پريز، كاتي له ناسمان به شوينندا ده گه پيم ليږه
 ده تدوزمه وه، ليم نزيك بووه وه و له ناميزي گرتم.
 كاك عاسف له ناو جوش و خروشيكی سه رسوپه ينه ردا بوو.
 كه وته قسه كړدن.. وتي:

— کتیبه کانت ژيانی ئیمه یان گۆپی. بهرده وام دوعات بق ده کهین.

کاک په سول به بېړنی قسه کانی کاک عاسف، وتی:

— کاک عاسف، کاک خالید ئاگاداری ئه و پووداوه نییه. له

سه رتاوه بوی باس بکه با گوی بیستی بیت.

کاک عاسف هه ناسه یه کی قوولی هه لکیشاو، به ئازاره وه خوی

گرموله کرد و پووخساریشی زیاتر چرچ کرد و چاوه کانی گپراپه ناو

ئازاریکی نادیاره وه وتی:

— ئانا ئاه! ئه و پووداوه. ئانا ئاه خواجه گیان.

ماموستا، من زۆر دهوله مه ند بووم... له بهر ئه وهی مندا له تاقانه ی

باوکی خوالی خوشبووم بووم، میراتیکی باشم بق مابوه وه.

هاوسه رداربووم، خوی په روه ردگار کچیکی پی به خشین که به

ته واوی وهک تۆپه گول و ابو. زۆر دلخۆش بووین، هه موو شتی کمان

هه بوو. خیزانی ک بووین که له ژياندا هه موو شتی کمان ده ست

ده که وت، هه موو که س به خیلی پیده بردین.

هه تاوه کو ئه و هه واله ناخۆشه مان بیست...

کچه که م دهستی کردبوو به خویندنی قۆناغی ئاماده یی. پۆژ

له دوا ی پۆژ به ره و بی هیزی و لاوازی ده چوو، کاتی بردمان بۆلای

پزیشک زۆر درهنگ بوو، تووشی شیرپه نه ی خوین بوو بوو.

ئهم هه واله ئیمه ی سوتاند، له ناوی بردین. به هیچ شتیوه یهک

دانمان پیادا نه دنا، هه موو سه روهت و سامانمان بق چاره سه رکردنی

له ناوهوه و دهرهوهی ولات سهرفکرد ... به لām بئی هوده بوو ... به هیچ جۆرێک نه مانده توانی چاره یه کی بۆ بدۆزینهوه. به بهره وامی له یاخێ بووندا بووین. وهك نه وهی بلیتی حاشا وا بیرمانده كرده وه كه خوای گه وړه زولمی له كچه كه مان كړد بێت. هه م پۆله كه مان به بهرچاومانه وه تیا ده چوو، هه میش وهك كاردانه وه یه ك ئیمه خوای پهروه ر دگار مان تاوانبار ده كړد. به م شیوه یه نه و ئیمان و باوه په كه مه ی له ناخماندا بوو نه ما، (حاشا) به حسابی خۆمان به م شیوازه تۆله مان له خودا ده كړده وه .

نه وه مان له كچه كه مان شاردده وه كه به ره و كۆتاییه کی ترسناك ده پوات، به لām نه ویش ههستی به م مه ترسییه كړد بوو. منیش و دایكیشی كه وتبووینه ناو قهیرانیکی نا هه مواره وه. بیری لێبكه نه وه، تاقانه كه مان له دهست ده دهین. چۆن بتوانین له شیرینترین ساته كانی گه نجیدا به خاکی بسپێرین. دایکی نه یه توانی زیاتر به رگه ی نه مه بگزیّت، تووشی ته نگژه ی دهروونی بوو، دهستی كړد به وه رگرتنی چاره سهر . به لām خوای پهروه ر دگار نه گه ر به لایه ك بدات به سه ر هه ر كه سێكدا به هه ر جۆرێ بئی هه زاره ها حيكمه تیشی پێوه ده نیژیّت. نه وه ی ئیمه ش به و شیوه یه بوو .

خوای پهروه ر دگار به هۆی نه خۆشی كچه كه مه وه به ته واوی ژیا نمانی گۆپی، ده رگایه کی پوونا کی به پووی ژیا نی تاریكماندا والا كړد.

برينپيچيڭ ھەبوو كە چاودېرى نەخۇشى كچەكەمى دەكرد.
خانمىكى نۆر پووخۇش و بەرپز بوو.

بەردەوام ھەولى دەدا دلى كچەكەمان بداتەو ھە يارمەتى بدات بۆ
ئەو ھى بېركردنەو ھى بەرامبەر بە نەخۇشىيەكەى و مردن بگۆپىت،
بۆ ئەو مەبەستەش كىتېبى (ئەو پياو ھى لە دووى خۆى دەگەپىت) ھى
ئۆو ھى (پەيامى بېماران) ھى ھەزەتەى بەدېع و زەمانى بۆ ھىنا بوو.

ئەم كىتېبانە بە جۆرىك بوو بوون بە دلنەوايىەكى باش بۆ كچەكەم
كە ناتوانم باسى بگەم. كچەكەم بەو تەمەنەو دەستىكرد بە
دلنەو ھى ئۆمەو دەپوت:

- بابە ئىتەر ھىچ نىگەرەن نام. ئەو پەرەردگارەى منى
دروستکردو ھى، ئەگەر بىەو یت ئەمۆننیت، بېشىەو یت دەمەرننیت.
ئەو زاتە باشتەن ئەنجام و كۆتایى بۆ بەندە باو ھەردارەكانى ھەراھەم
دەكەت، ئىدى لە بەرچى خەمبار بىن. ئەو زاتەى ئۆمەى
دروستکردو ھى دەمانەرننیت و دەمانبات بۆ شوئىنكى ئارام. لەو
دونىادا، لە بەھەشتدا بەيەكتر شاد دەبىنەو ھى. لەو ئىش و خەم و
كەسەر و نەخۇشى بوونىان نىيە. ھەموو مۆفە مەزنەكان،
پىغەمبەرەكان، ھەخابەكان، دايك و باوانم لەو یت. ئىتەر بۆچى لە
مردن بترسىن؟ ھەر خودا بەدىمان دەمۆننیت و ھەر ئەو یش
دەمانباتەو ھى...

کچه که م دهستی کرد به نویژ کردن. زور ههستی به دلنیا بی
ده کرد. به جۆرێک ئیمانی به دهستهینا بوو که قه ناعهتی تهواوی بۆ
دروست بوو بوو به رامبه ر به مردن.

زۆر له ئیمه ده پاپاپیه وه و دهیوت:

- په رسته شه کانتان ئه نجام بدهن، ئه گینا له و دنیا خوای
په روه ردگار له یه کتریمان جیا ده کاته وه. من نامه ویت له ئیوه جیا
بیمه وه. فرمانه کانی خودا جیبه جی بکه ن تا له و دنیا شدا
به یه که وه بین.

مامۆستا گیان، کتێبه کانتانمان خوینده وه، پاشانیش په یامه کانی
نورمان خوینده وه. زۆر سوپاس بۆ خوای گه وه که قسه تهتی
خوینده نه وهی ئه و کتێبانه ی پێداین. که له پێگه یانه وه له ئامانجمان
تێگه یشتین و، هه ستمان به به ندایه تییمان کرد. درکمان به وه کرد که
دنیا کاتییه و شوینی تاقیکردنه وه یه.

هه زاره ها سوپاسی بۆ پایان بۆ خوای په روه ردگار، که إن شاء الله
ئه و نه خۆشیه هه م پله ی شه هیدی پۆحی کچه که می به رز کرده وه،
هه م چاوی ئیمه یشی کرده وه. کچه که م له باوه شمدا کۆچی دوا یی
کرد. به شیوه یه ک گیانی سپارد که هیشتا ده ترسم باسی لێوه
بکه م. له کۆتا هه ناسه یدا، خه نده یه کی شیرین لێوه کانی کرده وه.
په ووخساری گه ش گه ش داگیرسا. به چاوه فرمی سکاوییه کانییه وه
ئاو پێکی له دایکی دایه وه که ته ماشای ده کرد وتی:

— دايكه گيان، مه گری، پیرۆزبايم لتيكه. ئيستا شوينتيكي زۆر
خۆش ده بينم كه ناتوانم باسي ليوه بكم. دلتيام له وي زۆر دلخۆش
دهيم. ته ماشاكه، بانگم ده كه ن. هه مووشيان ئافره تاني نوورانين.
جل و بهرگه كانيان چهنده جوانه. ئوه تا زهرده خه نه م بۆ ده كه ن.
دايكه گيان، ئيتړ پتيويسته برۆم.

كچه كم به دم شه هاده ت هينانه وه گياني سپارد.
په نا به تو خوايه گيان! به زه يي و، ليبوورده يي و، نيعمه ته كانت
چهنده جوان! هه ناخوشييه كه به نده كانتى پى تاقي
ده كه يته وه، جۆره ده رمانتيكه. هه نه خوشييه كه ده ينيريت، جۆره
شيفايه كه .

هاوسه ره كه م پاش چهنده پۆژتيك له كۆچى دوايى كچه كه م
خه ونيكى بينى.

بينى يووى كچه كه مان له شوينتيكي زۆر پووناكو، شاد و
ئاسووده نيديايه .

له تهنisht كچه كه مه وه، زاتيكي جوان و نووراني، به
هاوسه ره كه مي وتبوو كه: "نيگه راني كچه كه تان مه بن، من چاوديزى
نه وم گرتوته نه ستۆ، ديسان پاده ستاني ده كه مه وه." هاوسه ره كه م
به و زاته ي وتبوو: "ئيوه كي ن؟"، نه و زاته ش وتبوو: "من هه زه ته ي
نه بو به كرم".

واته حه زره تی نه بویه کر کچه که مان وه ک پۆله یه کی پۆچی ده باته
لای خۆی. نه مه یارمه تییه کی گه وره ی خوای پهروه ردگاره و
نامه یه کی قوول و پر مانایه بۆ ئیمه .

ئه و یاده وه ربیه ی که کاک عاسف باسی کرد. به قوولێ کاری
کرده سه ر ئیمه . به جۆرێک که چاوه کانمان پرپوویون له فرمیسک.
ئه و راستییانه ی گوی بیستی بووین، نابیته قسمه تی هه موو مرۆفیک.
له ناخه وه ده پارینه وه ده مانوت:
پهروه ردگارا! له دنیا دا هیدایه تمان بده و کۆمه کیمان بکه که به
ئیمانی راسته قینه وه بگه پێینه وه بۆ بهردهم باره گاکه ت.. ئامین.

کوټا ساته کانی

کاک سالمی به پږیز مړوښکی دوه لږمه ندو، جهریه زه و، ناسراو بوو. ده سټی بختایه سر هر کښه یه ک چاره سټی ده کرد، هر شټکی بویستایه به ده سټی ده هینا و بیری له هر شټک بگردایه ته وه ده یکرد.

له نیوان فرمانبه رانی میری و، که سه سیاسیه کانی ده وروبه ری و که سه دوه لږمه ندو کاندو هاو پټی متمانه دار و کاریگری هه بوو. پاش نه وهی که به سالآچوو، بۆ نه وهی ژیانیک هیمن به سهر به ری و، له جوانییی ده ریا و تیشکی خور و، سهرنچراکیشیی هه وارگی هاوینه و زستانه ببینی، له میړسین نیشته جی بوو.

له بهر نه وهی که پیش سالانیک د وور و دریز هاوسه ره که ی کزچی دوايي کرد بوو، له گه ل شو فیره که یی و خزمه تکاره که یدا به یه که وه ده ژیان. کوپه ناقانه که شی که ناوی زه کی بوو، به هیچ جوریک به ته نها به جی نه ده هیشت.

زهكى هاوپتي قۇناغى سەرەتايمم بوو. قوتايىهكى زيرەك بوو،
جياواز له باوكى مۇشۇكى سەرىپەرزو، بەپېزو، سادەو، دىندار بوو.
باوكى زهكى له ژيانيدا هيچ ئەركىنكى بەندايەتى بەجى نەدەهيتا،
بەردەوام سەرقالى كارى دونياىي بوو.

ئەو زەككىيەى كە فرمانەكانى خوداى بەشئۆيەكى ورد
بەجئەهيتا، زۆر خەفەتى بۆ باوكى دەخوارد. ھەر جارى كە ئەم
باسەى بەپىرى باوكىدا دەهيتايەو، وەلامى زۆر پەقى
وەرەگرتەو، ھەموو جارىك باوكى دەيوت:

— خۇت له ئىشى من ھەلمەقورتىنە.

بەشئۆيەكى زۆر پەق وەلامى دەدایەو.

بەھۆكارىك پېم كەوتە مېرسىن، سەردانى زهكى هاوپم كرد. ئەو
ئىوارەيە باوكى واتە كاك سالىش مىوانى بوو.

گفتوگۇكەمان سەبارەت بە ناوہپۆك و سروشتى مۇژد،
فرمانەكانى بەندايەتى بوو. كە ھاتىنە سەر ئەوہى بۆچى و
لەبەرچى دەژىن، زهكى ئاوپى دايەو بۆ لای باوكى و، لە دلەو و،
بە دلسۆزى و تكاكردنەو وتى:

باوكە، ئىتر سەرزەنشتم مەكە، مەم شكىنە. گوئى لە وتەكانم
بگرە. من كوپى تۆم. ئەو مافەم پى بدە.

تۆ چوويەتە تەمەنەو، بەراستى پىويستە پووبەپوو قسە لەسەر
ھەندى شت بكەين، كاتى كە مۇلەتم نادەيت زۆر خەفەت دەخۆم،
چى دەبىت باوكە گيان، ئىتر خەمبارم مەكە.

كاك سالمى باوكى له بهرئەوى كه له وى ميوان بوو، ماوه يەك
دەنگى لێوہ نەهات، پاشانىش بە دەنگى سارد و
بەرەلستىكاريیەوہ وتى:

- دەزانم دەتەوێت چى بلیت، بەلام ئەگەر دەتەوێت جارێكى
تريش خۆت ماندوو بكەرەوہ .

زەكى بە وەرگرتنى نیوہ مۆلەتێك له باوكى بە جۆش و
خروشێكى زۆرەوہ دەستى بە قسەكانى كرد وتى:

- باوكە گيان، تەمەنت لە ۷۰ سالى تێپەڕیووە، لە
كۆمەلگاكەماندا تەمەنى ۷۰ سالى تەمەنێكى كەم نییە، خودا تەمەن
دریژت بكات، بەلام لە كۆمەلگای ئێمەدا ئەوانەى زۆرترین دەژین زۆر
كەم ۹۰ سال تێدەپەڕێنن. واتە تەمەن دەگوزەری و، كات تەواو
دەبێت .

تەماشای ژيانى بوونەوهران و سیستى ئەم دونیایە بكە ! بۆ
ئەوێ ژيانى مۆڤ لەسەر زەوى بەردەوام بێت، خۆی گەرە هەموو
لایەكى سەرزەوى بە نیعمەتى جۆراوجۆر پازاندووە. هەموو
دروستكراو و نیعمەتەكان خزمەت بە مۆڤ دەكەن. خۆی گەرە ئەم
سیستەمە ناوازه و پێكوپێكەى خولقاندووە، هەر پێكەاتەو
بونەوهرێك لە چوارچێوەى ئەم سیستەم و پێسایدە ئامانجێكى هەیە.
لەم دونیایەدا هیچ كەسێك بەبێ بەرامبەر شتێك نادات بە
بەرامبەرەكەى. ئایا هێندە نیعمەتى بێ شومار و نەژمێردراو

به خۆپایى ده دریت به مړو؟ پاش خه رجبیه کی نږدو بئ سهرویه ر واز
له مړو ده هیتریت؟ نابیت هه موو نه مانه لیپرسینه وه به کیان هه بیت؟
زه کی به هیمنی پوښت بۆ لای باوکی و دهستی گرت و وتی:
— باوکه گیان، نکات لى ده که م سهرنجی نه م راستیه بدهو، بیر
بکه ره وه...

نه م بوونه وهره به دیهینه ریکی هه یه، که ئیمه ی هیئاو ته
دونیا وه، دونیای کردو ته شوینی تا قیکردنه وه بۆمان، له دواى
مردنیش له پوښی دوایدا لیپرسینه وه مان له گه لدا ده کات له سهر نه و
کاروکرده وانه ی که له دونیا دا نه نجاممان داو.

خوای په روه ردگار به ندایه تی له ئیمه ده ویت، ده یه ویت گوپراپه لى
فه رمانه کانی قورئان بین، په رستشه کانمانی ده ویت. هه لبه ته
بوئه وه ی له پوښی دوایدا سهر فراز بین.

کاک سالم له پرډا قسه که ی زه کی بری و که میکیش به شیوازیکی
په ق وتی:

— هه موو نه وانه ده زانم. پئویست ناکات دیسانه وه دوپاره یان
بکه یته وه. ئامانجی به ندایه تی و په رستشه کان پاراستنی مړو هه کانه
له خراپه کارى. راستیه که ی من خراپه م بۆ که س نییه، هه روه ها پاک
و خاوینى دلّه کان شهرته، دلّی منیش پاکه. زه رهم بۆ کى هه یه؟
من پئویستم به په رستشیش نییه. خۆت هیلاک مه که، من ده زانم چی
ده که م.

زەکی ویستی که مێک زیاتر نه و بابەتە بۆ باوکی پوون بکاتەو
وتی:

- باوکه گیان، تەنها بە وتنی " دلەم پاکە " دل پاک نابیت،
هەرودەها بە وتنی " من خراپەکاری ناکەم " پزگارت نابیت لە
خراپەکارییەکان.

پاکی دل و پزگاری پوون لە خراپەکارییەکان ماندوو پوون و هەول دانی
دەوێت. ئەگەر مەزۆف لەم پێناوەدا کۆشش نەکات، قسەکانی بۆ ناکام
دەبن. ئایا خانمی مالتیک بە وتنی " ماله‌که‌ی من پاک و خاوێنه"
ماله‌که‌ی پاکوخواوێن دەبیت؟ بۆئەو‌ه‌ی ماله‌که‌ت پاکوخواوێن بیت
ئەوا بە بەردەوامی پێویستی بە پاک کردنەو‌ه‌یه. مەزۆفیش هەر بەو
شیوەیه‌یه، بۆ پاک پزگرتنی دله‌کان و خۆپاراستن لە خراپەکارییەکان
پێویستە بە بەردەوامی ئەرکی بەندایەتی ئەنجام بدرێت و بە‌ل‌ێن بە
خودا بدرێت، پێویستە بە جۆرێک بژین که خوای پەرودگار لێی داوا
کردووین، ئەوکاتە زمان و دل و دەروون و ژیا‌نت پاک و بێگەرد
دەبن. چونکه مەزۆف بۆ ئەو‌ه‌ بەدیعینراوه که پەرودگار (زاتی الله)
بناسیت و بپەرستیت.

زەکی زۆر بە پێکوپێکی و بەو‌پە‌پ‌ی دڵسۆزییەو‌ه‌ درێژە‌ی بە
قسەکانی دا، بە‌لام باوکی بە توندی ئیشارەتی بۆ کردو قسەکانی لە
نیو‌ه‌دا پێ ب‌پ‌ی و وتی:

- تێگە‌یشتم، بە‌سه‌.

هه‌ستایه سه‌ر پی، له ژووره‌که‌ی چوو ده‌ره‌وه و ده‌رگا‌که‌ی
به‌سه‌ریدا داخسته‌وه .

ئو هه‌لسوکه‌وته‌ی کاک سالم زۆر خه‌مباری کردین، به‌ تاییه‌تیش
زه‌کی کوپی...

پاش ماوه‌یه‌که‌ له‌گه‌ڵ زه‌کی دا پێکه‌وه‌ دانیشترین، به‌هۆی ئو
پووداوه‌وه‌ زۆر سه‌غله‌ت بووین، زه‌کی چاوه‌کانی پریوون له‌
فرمێسک، لیوه‌کانی ده‌له‌رزین. وتی:

- مامۆستا خالید، به‌داخه‌وه‌ باوکم له‌ من تینه‌گه‌یشت، ئو
ته‌مه‌نی ته‌واوده‌بیته‌ و، هه‌ست به‌مه‌ ناکات. به‌پاستی چیترازانم
چۆن ئو کێشه‌یه‌ چاره‌سه‌ر بکهم و، په‌نا به‌خوا نه‌ترسم باوکم به‌
بی ئیمانی بپوات، زۆر خه‌مبارم، ئه‌م ئاگره‌ ناخه‌م نه‌سووتینیت،
چونکه‌ ژبانی هه‌تا هه‌تایی به‌ هه‌ده‌ ده‌دات و... گوێ به‌ پاستیه‌کان
نادات...

به‌ئێ، ئو ئیواره‌یه‌ به‌هۆی ئو پووداوه‌وه‌ زۆر خه‌مبار بووین.
زویری و دلشکاوی زه‌کی ئیمه‌ی له‌ ناخه‌وه‌ هه‌ژاند. مندالێک له‌و
ته‌مه‌نه‌دا به‌ و پاده‌یه‌ له‌ خه‌می باوکیدایته‌، به‌لام ئو به‌
خه‌مساردیه‌وه‌ له‌ قسه‌و داواکانی بپوانیته‌.

چه‌ند سالی‌ک به‌سه‌ر ئه‌م پووداوه‌ کاریگه‌ره‌دا تیپه‌پی، پاشان
بیستم که‌ باوکی زه‌کی کۆچی دوایی کردوه‌.

له سهرداندا بۆ لای زهکی، گوی بیستی کوتا ساتهکانی مردنی
 باوکی بووم، که یهکێک بوو له و پووداوه سامناک و دهگهناهی
 له ژياندا گوییستی بووم. وهك ئهوهی خوای پهروهردگار پهردهی
 تاقیکردنهوهی هه لگرتبیت، زۆر ئاشکرایانه راستیهکانی نیشاندابوو.
 به سهرهاتی کاک سالم له کوتا ساتهکانی ژياندا بهم شیوهیه
 دهبیت:

کاک سالم له کوتا ساتهکانی ته مه نیدا، له سهغله تیهکی
 سامناکدا دهبیت، به جۆرێک که بهردهوام هاوارده کات و باوهش به
 کوپه کهیدا دهکات و دهلێت:

— کوپم، ئهوانه دین بۆم، پێگه یان پێ مه ده، ده مکوژن.

زهکی به سهرسوپه مانه وه ده پرسیت:

— باوکه، کی دیت؟

— ئه و که سانه نابینیت که لای ده رگا که چاوه پوانن، ته ماشا بکه
 سێ که سن، بالا به زو، ئه سمهرو سامناکن، ئامیزی
 ئه شکه نهج دانیا ن به دهسته وهیه.

زهکی دهلێت: باوکه ته ماشا بکه، شۆفێره کهت کاک هه سه ن،
 خزمه تکاره کهت کاک یوسف و منی لیڤ. بێجگه له م سیانه مان
 که سی تری لێ نییه.

کاک سالم نه قسهکانی زهکی ده بیستی و نه گویی لێ ده بیت، ئه و
 له تاو ترس و سهغله تی بهردهوام له کوپه کهی ده پارێتته وه:

— کورم، دهريانکه. تهماشاکه ئه مانه به چه قوکانی دهستان پارچه پارچه دهکن .

کاک سالم به ئاماده بوونی سی کهس له لای، کوتا ساتهکانی به هاوار کردن و پارانه وه "دین، ئه شکه نجم دهدهن، دهمکوژن، دین بمبهن، پینگه یان پی مهدهن" کوتایی پیدیت.

کاتی کوتا هه ناسهش ده دات، وهک ئه وهی بلایی به پانزه بیست کهس ئه یخنکینن به راست و چهپدا په له قازده کات.

له گیان سپاردنیدا پوو خساریکی سامناکی ده بیست و دهموچاوی ته واو رهش هه لده که پیت.

زهکی دهیوت کاتی که لای سهریه وه دانیشتیبوم، ههستم به هه موو شتی که کردبوو، به سهر سو پرمانه وه سه یرم ده کردو ده پارامه وه که به به زهیی و مه غیره تی خوی لئی خوش بیت.

ئه و پرسته یه م دوو یاره ده کرده وه که له مندالییه وه له بهرم کردبوو: "مردن بۆ ئیمانداران و چانی که له فرمانهکانی دونیادا. گوپینی شوینیکه، سه رکه وتنیکه بۆ چوونه بهردهم خوای پهروهردگار، پویشتنه بۆ سهردانی هاوپیان. بۆ کافرهکانیش قه نارهی ههتا ههتاییه". (بدیع الزمان).

به لئی کاک سالم له کوتایی ژیانیدا نه هاوپیکانی و، نه دهوله مهنیدی و سهروهت و سامانهکی نه یانتوانی یارمهتی بدهن و ببنه فریاد په سی.

ئەوێ لە پێتتاو دونیادا بە دەستی هینابوو لە دونیادا بە جێیهێشت.
 ئەگەر لە دونیادا زەحمەتی بۆ پۆژی دوا یی بکێشایە و کارو کردەوێ
 چاکی ئەنجامبدایە، ئەوا لە گەڵ خۆیدا دەبێردن.
 "گرنگی لە بیرنەکردنی ئەو پاستییە ی که (مردنی هەر
 لە دایکبوویە ک و، لێپرسی نەوێ هەر مردوویە ک) چەند بە پوونی خۆی
 نیشان دەکات! چونکە باوە پنه بوون بە پۆژی دوا یی، بۆ مردن
 بە ریه ست نییه، لە چوونه ناو بە ههشت به ریه ستە ".

بابه، سبهینى دهمرم

له گەل څاك شه فېقدا به يه كه وه له قوتا بخانه دا بووین، شه له هه موو بارو دڅيكا جياواز بوو. گه حجك بوو زور ده يوځينده وه، ليكولينه وهى زورى نه جام ده دا... له يه پوژيدا كاته كانى به باشى به پړوه ده برد، بيجگه له خه ويكى چوار سعاتى كاتيكي به تالى نه بوو.

"دو پوژى يه كسان بو يه كترى له زياندان" هه وليده دا به تاييه تى شه و فهرمووده يه پياده بكات، هه موو پوژيكي نوئ هه وليكي زورى ده دا بو شه وهى به ره مدار بيت .

به هيندهى حەزى بو زانسته هونەرى و ته كنه لڅيە كان حەزى به زانستى قورئانيش هه بوو. له لايه ك خوى فيرى زمانى ئينگليزى ده كرد، له لايه كى تریش خوى فيرى عه ره بى ده كرد. ميشكى به وانه كانى قوتا بخانه و به و زانستانه پرده كرد كه توژينه وهى له باره وه ده كردن، دل و دهروينيشى به جوانييه كانى ئيمان و باوه پ

پشوی ددها، به رده وام وره و ئومیدی ده به خشی. به کورتیه که ی؛
کاک شه فیک که سیکی جیاواز بوو.

ئه م جیاوازییه ی کاک شه فیک له ماوه یه کی کورتدا ده رکه وت. ئیتر
ئه و بوو بوو به دکتور شه فیکی به پیز، خۆی به زانسته مادی و
مه عنه و ییه کانی په روه رده کرد بوو. هم که سیکی زانستی و کلتوری
بوو، هم که سیکی ئیماندار و به به زه یی بوو. ئیتر کاک شه فیک
فریخته ئاسا پاریزه ری ده و روبه ره که ی بوو، دکتوریکی دیندارو
ته واو به ناوبانگ بوو که به رده وام یارمه تی هه ژارانی ده داو، پاره ی له
فه قیر و غه ربیه کان وهر نه ده گرت.

د. شه فیکی به پیز به شیوه یه ک خزمه تی خه لگی ده کرد که
هه میسه له ش ساغی و ئاسووده یی ئه وان یه که م مه به سستی بوو،
هه رگیز نرخ ی پشکینه کانی نه ده خسته حسابه که وه، ته نانه ت به یی
به رامبه ر سه دان نه خوشی هه ژاری ده پشکنی، زۆر کاتیش له
گیرفانی خۆی پاره ی پی ده دان.

له وه ش زیاتر، به شیک له و که سانه به دکتوری به پیزیان
ده وت: "به م گرنگیدانه ی تو ده لێن ئیستیغلل"، ئه ویش به
هاو پیکانی ده وت:

— خوای په روه ردار پله ی مرقایه تی و، ژیری و دکتوری پیدام،
نیعمه ته مه زنا نه ش سوپاسگوزارییه کی زۆریان پتویسته،
سوپاسگوزاری دکتوریک ته نها به جیبه جیکردنی په رسته شه کانی

نییه، مړوږ به هؤی بوونه دکتورییه وه نابیته خاوه نی هیچ
سه رمایه به ک.

نییمه ی پزیشکان سوپاسگوزاریمان به رامبه ر نیعمه تی پزیشکی
نه وه به که به په روښه وه یارمه تی نه خوښ و هه ژاره بی چاره کان
بدین، کاتیکیش که نه مه ده که ین، هه به به گویره ی میښکی خوی
لیکدانه وه بؤ نه م یارمه تی یانه ی نییمه ده کات، به لام نه مه هیچ
گرنگییه کی نییه، چونکه نییمه له به ر په زامه ندی خودا یارمه تی
پیشکش ده که ین، به هیچ جوړیک بیر له لایه نه که ی تری ناکه ی نه وه.
نه وان له و نییه ته دا، زو یا دره نگ به هؤی نه م نیعمه تانه وه شهرم
ده که ن.

د. شه فیقی به پریز له به ر نه وه ی له لایه ن خه لکه وه زور خوښه ویست
بوو، حربه کان خویان داویان لیده کرد ببیته سه روکی شاره وانی و
نه ندام په رله مان. به رامبه ر به م ده ستپیشخه رییه د. شه فیقی به پریز
زور به جوانی وه لامی ده دانه وه و ده یوت:

- دلی خه لکی شوین و سه لته نه تی منه، پاپانه وه پاکه کانی
نه وان و داوا باشه کانیان مایه ی به خته وه ری منه، نیوه ده تانه وی به
داوا به ک بؤ شویننیک کی کورت و کاتی، من له سه لته نه تی کی دور و
دریژ و جی متعانه بیبه ش بکه ن.

د. شه فیقی به پریز نه ک ته نها نه خوښه کان، به لکو یارمه تی
نه وانه شی ده دا که کاریان ده کرد، نه و قوتا بییانه ی زیره ک بوون و

نه وانه شی توانای ماددیان که م بوو مالی بۆ دابین ده کردن، جل و
 بهرگ و خوراکي بۆ ده سته بهر ده کردن و، که سهردانی ده کردن
 نهیئی سهرکه وتنی بۆ باسده کردن. جیا له وهش، زوو زوویش به
 بیري ده هیئانه وه که سهرکه وتن ته نها به بوونی پاره و پله و پایه و
 ده وله مهندي به ده ست ناهینریت، به لکو گرنگ نه وه یه مرؤف و ره بهرز
 بیت و، بزانیئت له بهر چي ده ژي و، چۆن لیپرسیینه وه ی له ته کدا
 ده کريت، هه ره وک گرنگي و پتویستی به هاکانی ئیمان و باوه پیشی
 به بیرده هیئانه وه.

"پتویسته وانهکانی هونه رو ئایین به یه که وه باس بکرتن، نه گهر
 قوتابی به ته نها باسی وانه ی هونه ری بۆ کرا ئه و گومانایی و
 نکولیکار ده رده چیت، خو نه گهر به ته نها وانهکانی ئایینی پی
 خویندرا ئه و ده مارگیر و که لله په ق خو ی نیشان ده دات " زوو زوو له
 شیوه ی بیر و پاکانی به دیع و زه مان ی بۆ په ون ده کردنه وه .

له نامه یه کی (کاک شه فیق) دا ئه م پستانه جیی سهرنجی
 قوتابیه که ی بوون:

"پتویسته له میشکی قوتابیدا زانستو، سهرکه وتنو، نه رکی
 به ندایه تی هه بیتو، به رماله که یشی له چه که چه ی میزه که یدا بیت".
 هیچ گومانی تیدا نییه که نه و قوتابییه ی به م جوړه بیت، هه م له
 سهرکه وتنیکه وه به ره و سهرکه وتنیکي تر هه نگاو ده نیت، هه میش بۆ

يارمه تيدانى مرقفه كان و به ده سته ينانى په زامه ندى خودا هه موو
كاتە كانى به كارى به سوود پرده كاته وه .

كاك شه فېق ژيانىكى خاكى ده گوزهراند، له مالىكى زور ساده و
ساكاردا ده ژيا، جلى ساده دى ده پوښى، ئۆتمېللىكى مۆدىل نزمى
لېده خوږى، به جورېك كه له م پوهه شه وه سه رنج پاكېشېوو بۆ
هاوپېشه كانى، هه ندى له هاوپېكانى به ره له ستېيان ده كرد.

كاك شه فېقىش وه لّامى ده دانه وه ده بوټ:

— نه خېر، من له گه لّ ئيوه دا له سه ره مان بېرېوچوون نېم، به
پېوېستى ده زانم وهك مرقفه كانى ده وروبه رم بژېم، نه گه روهك نه وان
نه ژېم چۆن له كېشه و نه دارى نه وان تېده گه م؟ هه روه ها نه گه ر له
ژيانىكى كه شخه بېدا بم، مرقفه هه ژار و بى كه سه كان به ئاسانى لېم
نزيك نابنه وه و باسى كېشه كانيانم بۆ ناكه ن.

پۆژېك چووم بۆ سه ردانى هاوپې پېژداره كه م كاك شه فېق،
هاوسه ره كه ى كه مامۆستا بوو له بهر سه رپوښ كردن له كار دووريان
خستېووه، كچه چوارده سالانه كه شى نورېيه جگه رى نه خوښېيه كى
قورسى هه بوو، له بهر نه وه دى د. شه فېق له كېشه يه كى گه وړه دا بوو
چووم دلّنه واى بده مه وه .

چوومه كلېنكه كه يه وه، ته واو قه ره بالځ بوو. نه خوښگه لىكى زور
ده هاتن و ده چوون، ده گريان، ده يان نالاند، پرسىاريا ده كرد... د.

شەفییی بە پێزیش بە ئارامی وەلامی دەدانه وەو پشکنینی پێویستی
بۆ ئە نجام دەدان و هەولێ دەدا فریای هەموو نەخۆشەکان بکەوێت.
خۆم کێشایە گۆشە یە کەو، بۆ ماوێە ک سەیری ئەو جەنجالییەم
کرد، بە راستی ئەو خزمەت و فیداکارییە ناوازیەیی د. شەفییی بە پێز
زۆر کاری تێکردم، زۆر هەستم بزوا.

لە بەر خۆمەو، وتم:

– ئانا ئاها، دکتۆرەکان، چی دەبوو ئەگەر چەند کەسیکتان وەک
د. شەفییی بوونایە، ئەو کاتە قەرەبالی نەخۆشخانەکان تەواو
دەبوو، پاشکۆکان پێدەگەیشتن، سکالاکان کە میان دەکرد؛ لە
جیاتی نەفرەت و نەعلەت لە مۆرفەکانەو دوعاتان پێ دەگەیشتن.
پاش تەواو بوونی پشکنینەکان د. شەفییی بە تەنها مایەو،
دوچار بواریان بۆ پەخسا کە دواي چەند سال دوری چاومان
بە یە کتر بکەوێت و، پازو نیازی دلمان بۆ یە کتر دەریپین.

هەرچەندە زۆر هەولم دا کە گوێبیستی خەم و پەژارەکانی بم،
بەلام د. شەفییی سەریاری هەموو ئەو کێشە و ناپەختیانەیی کە
دوچار ی بوو بوو نە بێزاری دەریپێ و نە هیچ سکالایەکیشی کرد،
بەلکو بەو پەپی ئارامییەو وتی:

– دنیا مالی تاقیکردنەوێ، خوی پەرەردگار هەر بەندە یەکی
بە جۆرێک تاقی دەکاتەو، تاقیکردنەوێ کە ی ئێمەش بەم
شیوێە یە ... ئێمە ئەرکمان ئەوێە کە بە ئارامی سوپاسگوزاریین.

نهركى ئېمه سوپاسگوزارييه نهك سكالآ، چونكه ئېمه بهديهئراوينو
خودا بهديهئنه ره، ئېمه مافى نهوه مان نيبه سكالآ بهرامبه ر به و زاته
بكه ين .

لهكاتيكداس من وام ده زانسى هاوپيكم له ژيتر قورسايى
ناپهحه تيه كاندا سكالآ بكاتو، له بهر خيزانه كهى په خنه له ده ولت
بگريئت، له بهر نه خوشى كچه كهى خه مه كانى ده ريپرئيت، ماندووبوون
و شه كه تى ناشكرا بكات. بهر پز د. شه فيق به وه لسوكه وتهى منى
شه رمه زار كرد و ده رسيكى وردى دادام.

له بهر نه وهى له گهل خويدا رابردويه كمان هه بوو، دواى ماويه ك
له نيو قسه كانماندا پرسى:

— نايا تق له خهون تېده گهيت؟

— وتم: نه خير، كه سيك خهون به پاست و دروستى نه بينئيت چون

له خهون تېده گات؟

پيكه وه پيكنين...

به لام نهو ده يويست خهونيكي پاستيم بى بگيرئته وه، كاتى

ههستم بهمه كرد وتم:

— ناتوانم له ماناي خهون تيبگم، به لام گوى ده گرم. ويستم

له سه ر قسه كانى بهرده وام بيئت.

بهر پز د. شه فيق، كه ميك بى دهنگ بوو. چاوه كانى بى سه ره وه

به رز كرده وه، بى نه وهى فرميسكه كانى ده رنه خات كه له

پوانینه‌کانیدا یاریان ده‌کرد، بۆ ماوه‌یه‌ك چاوه‌كانی داخست، به‌لام نه‌یتوانی پێگه‌ له‌و فرمی‌سكانه‌ بگه‌ژین كه‌ به‌سه‌ر پوومه‌ته‌كانیدا تكان. بۆئهم‌وه‌ی به‌پێژ د. شه‌فیق ئه‌و نا‌په‌حه‌تی‌یه‌ی خۆی له‌ بێ‌ربكات و زیاتره‌سه‌ستی گه‌رم نه‌بێت وتم:

- خێره‌ ئه‌ن شالله.

ئه‌ویش به‌ ده‌نگێکی نوساو و خه‌مناکه‌وه‌ وتی:

- ئه‌ن شالله.

كاتی پێداگریم کرد كه‌ ئه‌و بابته‌ باس بكات، ده‌ستی‌کرد به‌ باس‌کردنی:

هه‌رجاریك برۆیشتمايه‌ بۆ ئه‌نقهره‌، ده‌چووم بۆ مزگه‌وتی حاجی بایرام. له‌وێ نوێژم ده‌کرد. ئه‌وه‌بوو شه‌ویك له‌ خه‌ونددا له‌ مزگه‌وتی حاجی بایرام نوێژم ده‌کرد، كاتێ نوێژ ته‌واو بوو جووله‌یه‌ك پوویدا. یه‌كێك وتی: بایان "به‌پێژ هه‌زه‌تی عه‌لی" لێره‌یه‌، پاست پۆیشت بۆ لای میحراب. منیش ده‌ستم‌کرد به‌ پۆیشتن. له‌به‌رده‌م میحرابدا زاتێك هه‌ستایه‌ سه‌ر پێ كه‌سیکی بالا به‌رز، پێش سه‌پی، زۆر نوورانی و پووگه‌ش، پاست به‌ره‌و قه‌ره‌بالتقییه‌كه‌ پۆیشت بانگی‌کرد وتی:

- پاوه‌ستن.

پوو‌خسار و چاوه‌كانی ئه‌و زاته‌ تیشکیان ده‌دا‌یه‌وه‌و، چاوه‌كانی ئێمه‌ی پاده‌كه‌ت‌شا، به‌ زه‌حمه‌ت به‌رامبه‌ر ئه‌و زاته‌ ده‌مان‌پوانی وتی:

- براكانم، من ئىمامى عەلىم، ھاتووم سەردانى ئۆۋە بىكەم. كاتم كەمە، ناتوانم بۆ ماۋەيەكى دورو و درىژ قىستەتان لەگەل بىكەم.. تەنھا نەگەر ھەركەسىكتان پىرسىيە ھەيە با پىرسىيەت ۋەلامى دەدەمەۋە. لە پىشدا لە كۆمەلەكەدا دوو دىيەك دروست بوو. پىش ئۆۋەي لە ھىچ كەسىكەۋە جوۋلەيەك بىكىت، من خۆم ھەلدايە پىشەۋە، دەستمكرد بە پىرسىيە كردن وتم:

- قورىبان، كۆمەلەك ھەن لە پىگەي ئۆۋە لايان داۋە، پىيان دەلەين "ەلەۋىيەكان". چى بەمانە دەلەيت؟

ئەو سىما نورانىيە بە جارىك گىزىۋو، بە توۋرەيەۋە وتى:
 - پىگەكەي ئىمە، پىگەي خوداۋ پىغەمبەرە ﷺ ھەركەسىك لەسەر ئەم پىيازە بىۋات ئەۋا پىكەۋەين، ئەۋانەيشى كە پەپرەۋى ئەم پىيازە ناكەن ئەۋا لە خۇپايى خۇيان لە ئىمە ئەزمار دەكەن، ئەگەر ئەۋكەسانە خۇيان لە ئىمەش ئەزمار بىكەن، ئەۋا ئىمە لەۋان نىن .
 - باشە قورىبان، ھۆكارى پارچە پارچە بوۋنى موسولمانان و سەرنەكەۋتەنيان چىيە لە دۈۋۇزدا؟ پىۋىستە چى بىكىت بۆ سەركەۋتن؟

كەمەك ئاسودە تر ۋەلامى ئەم پىرسىيەۋى دايەۋە وتى:
 - موسولمانەكان بە ناۋبانگى پابىرۋويان ھەلخەلەتان و، شانازيان پىۋە كردو، سەرەنجام تەمەلەيان نۈندو ئامادەكارىيان بۆ داھاتوۋ نەكرد. ئەھلى كوفرىش بۆئەۋەي لە تىكشكاندن لە بەرامبەر

ئىسلامدا پىزگارىيان بىت زۆر تىكۆشانو، سەرەنجام سەرکەوتوو
بوون .

لەبەرئەوہ پىوېستە موسولمانەکان بە ھەلسوکەوتى ئىجابى
پىنگای ئاشتى ھەلبژدین و بە شوین پىنگای ھاودەنگیدا بگەپین،
چونکە ئەوانەى پىککەوتن دەکەن شیاوترین بۆ نوینەرایەتیکردنى
ئەھلى پاستى.

مەھیلن ئەھلى کوفر دووبەرەکی بخەنە نىوانتان. تىگەیشتووبن.
با خالى بینینتان قورئان و ئیمان بىت، بۆ ئەوہى کۆک و تەبابن
پىکەوہ. خۆ ئەگەر خالى بینینتان بىتە سىاسەت ئەوا دووبەرەکی
دەکەوتە نىوانتان.

بەکىکىش لە کۆمەلەکەدا پرسىارىکى کرد:

— قورىان، پەيوەست بە داھاتوومانەوہ ئومىد ھەيە؟

حەزەرتى عەلى (پەزای خواى لىبىت) بە شىوہىەکی زۆر سەرنج
پاکىش وەلامى داہوہ :

— بەلى، ئومىدتان ھەيە. لە داھاتوودا بەھىزترین دەنگ دەنگى
قورئان دەبىت. لە داھاتوودا ئیمان و قورئان فەرمانپەوايى دەکەن.
پرسىارىکىم سەبارەت بە پۆلى موسولمانان ئامادەکردبوو کە لە
کتىبى وتارى شامى ناودارى بەدیعوززەمان سەعید نورسیشدا
باسکراوہ، پيش ئەوہى من بپرسم حەزەرتى عەلى (پەزای خواى
لىبىت) وەلامى داہوہ:

- بهائی، سه بارهت به پۆله مه عنه و بیه که مان زانای گه وره به دیعوززه مانی به پێزیش باسی کردوو. بێگومان پاسته قینهی وتوو، دروستی وتوو. نه گهر موسولمانان سه رقائی دونیای مادی بن و دالغه یان هه ر لای دنیا بیت، نه وا دووبه ره کی ده که ویته نیتوانیان و، نه رکه سه ره که کانیا ن له بیر ده که ن و، نه هلی کوفریش دلخۆش ده بن، سه ره نجام خوای په ره وردگاریش ته مه نیا ن له دنیا دا کورت ده کاته وه و، له پۆزی دوا ییدا له جیگه ی سه رده می قورئان، سه رده می زو لم ده هیتیت. به پررسی نه مه ش نه و موسولمانانه ن که له و سه رده مه دا ده ژین.

- له پۆزی دوا ییدا موسولمانه کان لێ پرسراوی چین؟ سه ره ره مان بۆ نه م پرسیا ره، هتواش هتواش به دووباره کردنه وه وه وه لایمی دایه وه:

- به له ئامیزگرتنی قورئان... به جیه جیکردنی په رسته شه کان... به نه هتشتنی دووبه ره کی... به هه لسوکه وتی ئیجابی.... به ناشتی و... به په ره ورده کردنی موسولمانانه ی پۆله ی موسولمانان...

پرسیاری تریش کران، به لام له بهر جۆش و خرۆشی نه و خه ونه و لیلی هه ندیکیشی نه متوانی به ته وای وه لایمه کانیم ده سته که ویت . که به خه به رها تم، له بارودۆخیکێ سه یردا بووم .

بهائی، به پراستی خه و نئیکى سه رسوپهینه ر بوو... بوو به ناوه پۆكى
 بابه ته كانى نه مېرمان، بوو به ئاگادار كړدنه وه و وړيا كړدنه وه...
 له پراستيدا هم په يامانه هينده گړنگن كه ده بڼه بڼه ماى سه ره كى
 له ژيانى تاك و كړمه لدا... باشتريڼ پښگای پزگار بوونن بۆ مړوفه كان.
 هالبهت له پوانگه كى ئاييڼى پيرؤزى ئيسلامه وه مړوفه
 به ديهيڼنراوېكى به پړزه و پټويسته ژيانئيكى شايبسته بژى كه له سه ر
 بڼه ماى كارو كړده وهى چاك و هه لويستى ئيجابى بنيات نرابيټ.

پټويسته مړوفه نه وه بزانتت كه له دونيادا نه ركى چيپه و... گړنگى
 به زانست و ئيمان بدات و... خودى خوى پښكبخات و... سوود به
 ده ورو به ره كى بگه يه نيت... پټويسته نه وه كانى به باشتريڼ شيواز
 په روه رده بگريڼ، خه لكى له ژيانى سه رده ميانه و تايپه تمه نديپه
 سه ره كيه كانى تيېگه ن و به شيوه يه كى ته ندروسست مامه لاه له گه ل
 كړپانكارپه كاندا بكه ن.

هه رچه نده سه ردانه كه م بۆ لاي د. شه فiq به مه به ستي دلدانه وهى
 بوو، به لام من گه وړه تريڼ دلدانه و هم له وه وه ده سته كه وت.

به پراستى سه ره كه وتنى نه و مړوفه به پړزه له كارو پيشه كه يداو،
 جيهانى پاك و بيگه ردى ناخيشى بيرو هزيان والا كردم، جيهانى
 ناخى نه وه نده نوورانيى و پووناك و پر نيپه تى پاك بوو كه
 خه ونه كى باشتريڼ سه له ماندى نه مه بوو .

بهائی ئەو د. شەفییەکی که لە لایەکەووە سەرقالی خزمەتکردن بوو
 لەبەواری پیشەکهیداو، لە لایەکی دیکەشەووە گرفتاریبوو بە دەست
 تاقیکردنەوەیەکی قورسەووە لە ژيانیدا، ئەمڕۆ خەریکە ژيانیکی
 سادە دەژی. بۆ ئەوەی بتوانم ئەم بیرەوهرییە بنووسمەووە
 لەسەردانەکهەدا مۆلەتم لە خۆی وەرگرت، ئەویش لە وەلامدا وتی:
 - بە گۆڕینی ناوم دەتوانیت بینووسیتەووە.

منیش هەر وام کرد، ناویکی خوازاوی وەک بەپێز (د. شەفییە)م
 بەکارهێنا.

بیرەوهری بەپێز د. شەفییە لێرەدا تەواو نەبوو .
 کچە چوار دە ساڵەکی (نووریە) که نەخۆشی جگەری هەبوو لە
 کاتی کۆچ کردنیدا پووداویکی سەیری بەسەر هاتبوو.
 نووریە پۆزێک پیش ئەوەی کۆچی دوا ی بکات، بارودۆخیکی لەم
 شیوەیە بۆ باوکی باس دەکات:

- باوکە، ئەمڕۆ لە کاتی نیوەپۆدا، تەلەفۆن لێیدا، منیش
 هەلمگرت. لە تەلەفۆنەکهەدا دەنگێکم بیست وەک بلێی دەنگێکی
 ئەفسووناوی که زۆر کاری تێکردم، زۆر جیاوازیبوو. پیاویک بە
 دەنگێکی گپ و شیرین پێی وتم:

- کچم خۆت نامادە بکە، سبەینی دەتەبین بۆ گەشت.

- وتم: چ گەشتێک، من ناتوانم لە جێگاگەم بەرز بێمەووە.

- سبهینی زۆر باش ده‌بیت، ته‌نانه‌ت ئاسه‌واری نه‌خۆشیه‌که‌ت
نامینیت. ده‌تبه‌ین و ده‌تگی‌پین، بۆ شوینی وه‌هات ده‌گی‌پین که زۆر
خۆش‌حال ده‌بیت .

- باشه ئیوه کێن؟ ئایا باوکم ناگاداره له‌م گه‌شته‌؟

- ئیمه‌ هاوه‌لی سه‌روه‌رمان (حه‌زه‌تی عه‌لی)ین (په‌زای خوای لی‌بیت)،
سبه‌ینی (پۆژی هه‌ینی) له‌ کاتژمێر ۱۲:۰۰ دا هه‌وال به‌
باوکیشت ده‌ده‌ین .

هه‌م به‌پێ‌ز شه‌فیق و هاوسه‌ره‌که‌ی، هه‌م نووبیه‌ تێده‌گه‌ن که
قه‌سه‌کانی ئه‌م په‌یوه‌ندیه‌ ته‌له‌فۆنیه‌ پیره‌ له‌ نه‌هتیی. هاوکات نووبیه‌
خانم به‌ باوکی ده‌لێت: "پێده‌چی سبه‌ینی من بمرم".

پاش پۆژێک واته‌ پۆژی هه‌ینی له‌ کاتژمێر ۱۲:۰۰ دا
نه‌خۆشیه‌که‌ی نووبیه‌ خانم قورس ببوو، سه‌ری که‌که‌ له‌ سه‌ر
کۆشی به‌پێ‌ز شه‌فیق بوو، دایک و باوک سو‌ره‌تی یاسینیان بۆ
که‌که‌یان ده‌خویند، که‌که‌ش هاوپێیه‌تی ده‌کردن، له‌ پێ‌گدا
چاوه‌کانی نووبیه‌ گه‌شانه‌وه‌ و تی:

- باوکه‌ هاتن.

به‌پێ‌ز شه‌فیق و تی:

- کێ کچم؟

- هاوه‌له‌کانی سه‌روه‌رمان عه‌لی (په‌زای خوای لی‌بیت)... چه‌نده

مرۆڤی پوو‌خۆش و شیرین... ده‌مه‌ن بۆ گه‌شت...

به پیز شه فیک و خیزانه که ی ناتوانن که س له و ده وروپشته دا
ببینن، به لām هیچ گومان بیان نییه له وه ی که نه وانه ی هاتون
فریشته ن و بۆ دوا یین کار هاتون.

نوورییه خانم که خوینهری ژبانی هه زره تی عه لی (په زای خوای
لیبیت) بو، سه رسام بوو به تیگۆشان و خزمه ته کانی، به رده وام
ورده کاری ژبانی هه زره تی عه لی (په زای خوای لیبیت) و په یامه کانی
ده خوینده وه، بۆیه له کۆتا هه ناسه یدا چوو بوویه چاودیری مه عنه وی
هه زره تی عه لییه وه (په زای خوای لیبیت) به م شیوه یه کۆتا
هه ناسه ی دا بوو.

هاوپی پی پیزدارم کاک شه فیک به خوشی و سروره وه نه و
بووداوانه ی ده گتپایه وه ده یوت:

سو پاس بۆ خوا، که چه که م وه ک شه هیدیکی مه عنه وی به ئیمان وه
پویشته، که وره ترین سه رمایه ی پیو یستی به ده ست هینا.

نه و نۆر پاست بوو. که وره ترین سه رمایه ی مرۆف نه وه یه که به
ئیمان وه بجیتته ناو گۆر و، ژبانی هه تا هه تایی به ده ست به ینیت.

خوای په روه ردگار بیکاته قسه مه تی هه موومان. ئامین

زافه‌ری سه‌رفراز

له‌به‌ر "پۆڤی واڤو" چووم بۆ پارێزگایه‌کی به‌ناویانگی
پیشه‌سازی ئه‌نادۆل. ئه‌و پۆڤه له‌گه‌ڵ نوێنه‌ری ده‌زگایه‌کی
پیشه‌سازیدا باسما له به‌رنامه‌که‌ی ده‌کرد وتی:

- مامۆستا، پێش ئه‌وه‌ی بیرم بچێته‌وه با پێت بڵێم؛ ئه‌مڕۆ بۆ
نانی ئێواره بانگهێشتی له ناکاو کراوین بۆ مالتیک.

به‌په‌رۆشه‌وه پرسیم: بۆ کۆی؟

- پیاویک بیستبووی که ئێوه دین، پێش دوو پۆڤهات بۆ لای
ئێمه. وتی: "بۆ نانی ئێواره به‌لێن به‌هیچ شوێنیک مه‌ده‌ن، من
میاندا‌ری مامۆستا ده‌که‌م".

که پێداگیریم کردو وتم: "ئه‌و پیاوه کێیه؟" ناوی نه‌وت، وتی:

- مامۆستا سه‌رسام ده‌که‌م، ئه‌وه‌نده به‌سه که بزانی‌ت
قوتابییه‌کی پێشوویم.

هم‌خه‌م ده‌خوارد و هم‌دلخۆشبووم.

له پاستیدا هه موو مامۆستایه کی دلسۆز به هه والی پێگه یشتنی قوتابیه که ی و میواندارییه که ی زۆر دلخۆش ده بیّت، چونکه قوتابی بۆ مامۆستا وه ک تاکیکی خهزانه که ی وه هایه، به هه والی کی خوشی قوتابیه که ی هه ست به خوشیه کی زۆر ده کات و، به هۆی باری نیگه رانبوونیشیه وه، هه ست به ئازاریکی قوول ده کات، نه مه سۆزێکی زۆر سهیره، ته نها مامۆستا ده توانیّت لیّ تیّبگات .

به نزیک بوونه وه ی کاتی ئیواره، بهردهوام چاوم له ده رگا که بوو بۆ بینینی قوتابیه که م که پیش وهخت هه زم ده کرد بزانه کتیه .
پاش که مێک ئۆتۆمبیلێکی که شخه له ده رگا که نزیک بووه وه، که نجیکی بالا به رزو، پوگه ش و چاویلکه له چاوه ئۆتۆمبیله که دابه زی. کاتێک ئه و گه نجه ده م به خه نده و سه ر نه چاکی شه لی م نزیک ده بووه وه، پێشبینیم کرد هاو نیشتمانێک بیّت و هاتبیّت تا یه کتری بناسین و کتیبی بۆ واژوو بکه م، چونکه گومانم هه بوو له وه ی که ئه و قوتابیه ی چاوه پێم ده کرد خاوه نی ئۆتۆمبیلێکی ئاوا که شخه بیّت.
که لی م نزیک بووه وه زه رده خه نه که شی زیادی کرد، به هه لۆیسته کانیدا وام هه سته کرد که سیکی نزیک بیّت.

بریسکه ی چاوه کانی کاری له ناخم کرد، ته وژمیکی جۆش و خروّش هات و هه موو لاشه می داپۆشی .

- مامۆستا، ده ستت ماچ ده که م، من زافه رم، خویندکاره که ی کۆلیژتان، له یه ک ساندای می شکی ماندوو و هیلاکم هاته وه سه رخۆو

ئەو خويندكارەى بېرھاتەو. لەگەل ئەو خويندكارەمدا كە ناخۆشى
زۆرى چەشتبوو، جىگەيەكى تايبەتى لە دالدا ھەبوو باوھ شمان كرد
بەيەكتردا.

- ئاھ زافەر گيان تۆى! چۆن ناتناسم. كەم منت گرياند؟ كەم
لەبەر تۆ خەوم لى زپا؟ كەم بۆت پارامەو؟ تۆ بەم بەژنە جوان و
ئۆتۆمبىلە كەشخەيەو ھاتوويت ميواندارىم بكەيت ھا!

خوايە گيان، تۆ چەندە مەزنى. زافەرى خويندكارم بى پۆل و
پارە، بى كەس، نا ئومىد، ژيانىكى سەختى گوزەراند... ئىستا تۆ
ئەو زافەرەيت وا نىيە؟

دووبارە لە ئاميزم گرت، كەسمان نەمانتوانى بەرەستى ئەو
خەمە بين كە لە چاوھ كانمانەو دەپژا، بەشيكى بۆ ناخمان،
بەشيكيشى لە پوومە تمانەو تا چەناگەمان تكا؟

ئاھ زافەرە بەدبەختەكەم... ئاگادارم كە چەند سال پيش ئىستا
لە دەست چوو بوو، لەگەل ناخۆشى و ئازاردا دەژيا.

ھەوھەل پۆژم بەبىردىت كە ھا ت بۆ قوتابخانە. زۆر لاوازو بى ھىز
بوو، لەخۆيدا نقوم ببوو، لە بارودۆخىكى ناھەمواردا بوو ھەك ئەوھى
بارىك لەسەر شانەكانى بىت و نەتوانىت ھەلبىگرىت ماندوو بوو وتى:

من زافەرم، خەلكى يۆزگاتم. سى براين، من گەورەترىنيانم. كاتى
تەمەنم دە سالان بوو دايكەم كۆچى دواىى كرد. باوكىشم ئاسنگەر

بوو، له سهر بيټا كه وته خواړه وه، له ناوځه دى بڼو خواړه وه نيش
ناكات، له ماله وه له جيگادا كه وتووه .

بڼو نه وه دى دلته وايي نه و قوتابيه څه مباره م بده مه وه قسه كانيم
تاقى كړده وه، پرسيم:

- باشه كى ناگادارى باوكټ ده بېټ؟

وتى:

- ماموستا باوكم ته نها كيښه نيه. خوشكيكم هيه ته مهنى
دوانزه سالانه، نه خوښى گورچيله هيه، نه گهر چاره سهر نه كړيت،
كوتايى باش نابيت... نه ویش له جيگادا كه وتووه.

- كه سى تړت نيه؟

- براهه كم هيه دوو سال له من بچو كتره، هرچه نده زور زيره ك
بوو به لام وازى له قوتابخانه هيتا، واته خوى كړده قوريانى من له
لاى بهر گدروويه ك كار ده كات .

زافهر له وه زياتر خوى بڼو پانه گيراو قسه كانى بڼو، هه نسكه
هه نسكى ناخى هه موو قوتابيه كانى هه ژاند.

هرچه نده زورم له خرم كړد بڼو نه وه دى نه گريم، به لام نه متوانى
سهر كه وتوويم. له گه ل قوتابيه كاندا بڼو نه و نازاره به سوئيه دى
زافهرى قاره مان ده ستمان كړد به گريان.

زافهر له سهر قسه كانى به رده وام بوو وتى:

- چى بکه‌م، به‌زۆر ناردمى، نه‌مده‌ويست بيم. ده‌مويست جاودىرى باوکم و خوشکه‌که‌م بکه‌م، به‌لام نه‌متوانى باوکم پازى بکه‌م. باوکم پيى وتم: "گەردنت ئازاد ناکەم"، وتى: "ناتوانم له‌خۆم ببورم که‌م تو به‌هۆى ئيمه‌وه بى چاره‌ بيت، ئيمه‌ مردووین، به‌لام پيويسته‌م تو بژیت". زۆر پارامه‌وه، به‌لام نه‌متوانى پازى بکه‌م. من ئیستا ده‌توانم چى بکه‌م، کاتى ئه‌وان له‌وئى له‌گه‌ل مردندا شه‌پ بکه‌ن، من چۆن بتوانم ليرە بخوینم؟

به‌لى، هاوارى زافەر مینده به‌ ئازارو سوتینه‌ر بوو، بيجگه‌ له‌ پارانه‌وه له‌ خوای په‌روه‌ردگار و داواکردنى یارمه‌تى لى چاره‌یه‌کى ترمان نه‌بوو.

له‌ پشووئى نیه‌وه‌پۆدا بانگم کرده‌م ژووره‌که‌مه‌وه، به‌ نیازبووم قسه‌ى له‌گه‌ل بکه‌م و دلشادى بکه‌م، که‌ قسه‌مانکرد باسى ئه‌وه‌ى کرد که‌ کيشه‌که‌ى ته‌نها نه‌خۆشى باوک و خوشکه‌که‌ى نیه‌، به‌لکه‌م زۆریش هه‌زار و بى پاره‌یه‌.

خانووئان نه‌بوو، له‌ خانووئى کریدا نيشته‌جى بوون. براکه‌ى که‌ لای به‌رگه‌روو ئيشى ده‌کرد، ئه‌و پاره‌یه‌ى وه‌رى ده‌گرت به‌ته‌نها به‌شى کرى خانوه‌که‌ى ده‌کرد. بۆ دابینه‌کردنى خواردن و داوده‌رمان و پيداويستیه‌کانى دیکه‌ش چاوه‌پيى ده‌ستى که‌سانى خێرخوازیبوون.

هه‌چ‌ه‌ند نه‌ده‌کرا هه‌موو کێشه‌کانی زاف‌ه‌ر چاره‌سه‌ریک‌رێن، به‌لام
 هیچ نه‌بێت پێویست بوو که له‌لای بێن و ئاگاداری بێن.
 بۆ‌ئەوه‌ی زاف‌ه‌ر که‌مێک هه‌ستێته‌وه‌ سه‌رپێ، له‌گه‌ڵ قوتابییه
 فیداکاره‌کاندا پشتمان گرت، پلانیگمان دانا .
 باوکی قوتابییه‌کم ده‌وله‌م‌ه‌ند بوو، کرێی ئه‌و خانووه‌ی گرت‌ه
 ئه‌ستۆ که‌ خێزانی زاف‌ه‌ری تێدا نیشته‌جێبوون. هاو‌پێه‌کی زۆر
 به‌پ‌رێش‌م که‌ خاوه‌نی نه‌خۆش‌خانه‌یه‌کی تاییه‌تی بوو ئه‌رکی
 تیمارکردنی باوکی و خوشکه‌که‌ی خسته‌ سه‌ر خۆی .
 قوتابیانی پۆله‌که‌ به‌ جاریک هاتن، خه‌رجی زاف‌ه‌ریان دا‌بین‌کردو،
 هه‌موو ئه‌مانه‌ له‌ ماوه‌ی یه‌ک دوو مانگدا هاتنه‌ دی.
 زاف‌ه‌ر هه‌م قوتابییه‌کی زۆر زیره‌کی پۆله‌که‌و، هه‌م خاوی‌ن و، پێک
 و پێک و تێکۆشه‌ر بوو...
 زۆر خۆش‌حال بووین له‌به‌ر ئه‌وه‌ی که‌ کاره‌کانی زاف‌ه‌رمان خسته
 سه‌ر پێگای خۆی، به‌لام چه‌ند پۆژێک له‌ پێش تاقیکردنه‌وه‌ی کۆتایی
 ساڵدا هه‌والی کۆچی دوا‌یی باوکی پێگه‌یشت، زۆری نه‌برد
 خوشکه‌که‌شی کۆچی دوا‌یی کرد.
 زاف‌ه‌ر جاریکی تر به‌مۆی ئه‌م ئازارانه‌وه‌ پوو‌خا، به‌لام هاو‌پێکانی
 ئه‌ویان به‌ ته‌نها جێنه‌هێشت، له‌ هه‌موو جاریکدا ده‌بوونه‌ پالێشتی،
 نمونه‌ی پشتیوانییه‌کی ماددی و مه‌عه‌وی جوان بوون.

من به هژی پئویستی کاره که م چوومه پارێزگایه کی تر، له گهل زافهردا په یوه ندی ته له فزنیمان بهردهوام بوو، تا دواچار توانای خۆ به پێوه بردن و، وزه و متمانه به خۆبوونی به دهستههێنا.

نزیکه ی شهش ساله له گهل زافهردا نه مانتوانیوه چاومان به یه کتر بکهوێت. بانگهێشتی کردم بۆ یه که م دهستهپێکی کاره که ی نه متوانی بچم، پێش دوو سال ئاههنگی هاوسه رگیری هه بوو نه متوانی به شداری له وه شدا بکه م.

ئه وه تا ئیستا ئه و زافه ره میوانداری کردوین...

به یه که وه چووینه ماله که یه وه...

که تهواو بووین له و سفره و خوانه ی که هاوسه ره که ی پازاند بوو یه وه، توانیم گوێ بیستی به شیکیش له ژیا نی بم که له پاش من تیایدا ژیا وه.

ئه و براهی که له لای به رگدروو کاری ده کرد، دهستی کردبوو به بازرگانی کردن به پۆشاکێ ئاماده کراوه و گه یشتبوو به ژیا نیکی پێک و پێک... زافه ریش له گهل کچی بنه ماله یه کی دهوله مه نندا هاوسه رگیری کردبوو، به شیکێ ژیا نی کردبووه قوربا نی بۆ هه ژاری .
نیتر ئه ویش مامۆستا بوو، تێده کۆشا بۆ پزگارکردنی زافه ره کانی دیکه .

پاش ئه وه ی به یه که وه نوێژمان کرد، ئه و تابلۆیه ی نیشاندام که به دیواره که وه هه لئواسبوو وتی:

- مامۆستا، ئه‌و وته‌يه‌م له‌به‌ر كردووه‌ كه‌ پشتيوانم بووه‌ و تواناي پي‌ به‌خشيووم .

" ئه‌وه‌ي زاتي (الله) بناسي‌ت و گو‌ي رايه‌لي بكات كه‌ ر له‌ به‌نديخانه‌شدا بي‌ت به‌ختياره‌، ئه‌وه‌ي له‌ به‌ري بكات له‌ كۆشكيشدا بي‌ت له‌ به‌نديخانه‌دايه‌ و چاره‌ په‌شه‌ ". (وته‌كان)

ناخوشييه‌كاني ژياني، ئيمان و باوه‌ري پته‌وي به‌ خواي په‌روه‌ردگار بي‌ هيوانه‌بوون و سنگ فراوانيه‌كه‌ي، ماله‌ خو‌ش و دلگيره‌كه‌ي، هه‌موو ئه‌مانه‌ سه‌رله‌نو‌ي جو‌ش و خرو‌شيان خسته‌وه‌ دله‌ ماندوو‌ه‌كه‌مه‌وه‌ و پريان كرد له‌ خو‌شي، چونكه‌ قوتابي به‌شيكه‌ له‌ ژياني مامۆستا، پيويسته‌ به‌و شيوه‌يه‌ش بي‌ت. خواي په‌روه‌ردگار ئيمه‌ شايسته‌ بكات بو‌ قوتابييه‌كانمان، ئه‌وانيش بو‌ به‌ديه‌ينه‌ره‌كه‌يان .

چیرۆکی ژيانی قوربانييه کی دهستی هيرۆين

چیرۆکی ژيانی کچیکي گهنجی بێبهش له ئامیزی گهرمی خیزان،
بیزار بوو له شهپی دایک «باوک» مهحروم له ژيانیکی شایسته. که
ژيانی گهنجیتی له ژێر کاریگهری خراپی ماده هۆشبه رهکان و خووه
نامۆ زیانبه خشه کاندایه سه ربرد.

ئه و ژيانهی که به ئومێده وه دهستی پێکردو، به ناخۆشی سالانی
گوزه راو، به خۆکوشتن کۆتایی هات...

ئه م چیرۆکه پیشکەشه به وانهی که خه می مندا له کانیانه و،
ئاماده ن په ند له ئه زموون و به سه رهاتی کهسانی ده ورپه ریان
وه ریگرن.

ناو، کانات گیونێر.. له سالی ١٩٧٠ دا له (موش) له دایکبووه.
له بهر بیهوێچوونی سۆشیالیستیانه ی باوکی ژيانی مندالیی له شاره
جیاوازه کانی ئه نادۆله به سه ر بردووه.

چوۋەتە كۆلىجى پزىشكى زانكۆزى جەراح پاشاى ئىستەنبول. لە ماۋەى (۸) سالددا بە زەحمەت توانىۋىيەتى تا پۇلى (۴) بخۆيىنىت، دواجار بەھۆى دەروونى وىللۇ بىر و خەيالى پەرش و بلاۋو، دەۋرەبەرە زىانبەخشەكەيەۋە كەۋتۆتە تەلەى ھىرۆينەۋە، نەيتۋانىۋە درىژە بەژيانى ئاسايى بدات.

لە گىرپانەۋەى چىرۆكى ئەم ژيانە پىر پەند و ئازارەدا، ئاماژە بەو تىببىنىيانە دەكەين كە ئەم گەنجە ماۋەيەكى كورت پىش خۆكۈشتن نووسىۋنى:

سرىنچم گرت بە دەستەۋە، بە جۆرئك كەۋتمە گۆبەندەۋە كە زۆر دىرىن بوو، دەبوو ھىچ شتئك لە دواى خۆم بەجىئەھىلەم، بىرم لەۋە كەردەۋە كە بە لايەنى كەمەۋە ھۆكارى خۆكۈشتەكەم بزانن؛ لە راستىدا قەرزارى كەس نىم، دوژمنايەتېشم لەگەل ھىچ كەسئكدا نىە، تەنھا دەمەۋىت پەيامىكى گرىگ بگەيەنم، كە ئامانجى سەدان سالى ھەبىت. ۋەك ئەۋ سىگنالانەى دەنئىردىنە بۆشايى ئاسمان كە سەدەھا سالى تىشكىى دورە.

كاتى بىر دەكەمەۋە چى بنووسم نامەۋىت پىرىم و بە ئەجەلى خۆم بىرم، بەلام ئاشزانم چۆن دەست پىبىكەم، بۆ نموونە ئەگەر بەم شىۋەيە دەست پىبىكەم: خەلگىنە، من بىرپارى خۆكۈشتەم داۋە، دەزانن بۆچى؟ چونكە تا ۲۷ سال بەرگەى ئەم ئازارانەم گرت، ئەۋانەشى ۋەك منن پىتۋىست ناكات لەۋە زياتر بژىن. خۆيىشم نازانم

دهلیم چی نهی نه گهر له جیاتی خۆکوشتن بریاری مانه وه م بدایه بۆ
نه وهی نه وه م هه بیته! گرنگ نییه که هیشتا ژیری له میتشکمدایه،
نه و شوینهی که پتویسته بۆ چوونه سه ر شانو دابینم نه کرد، به لام
نه و شوینه ده زانم که پتویسته لیوهی ده ربچم. زۆر باش ناگاداری
خوتان بن، دور بن له خو و په وشته خراپه کان.

که سیک شک نابهم تا پتویست بکات ژیا نمی له پیناودا بکه مه
قوربانی، پتویستیش ناکات هۆکاری خۆکوشتنم بزانن، هه روا چه ند
دیپیک په ش ده که مه وه.

"ته نها ده مه ویت چه ند شتیک بۆ بنه ماله که م که به هوی منه وه
تیاچوون و په کیان که وت، پوون بکه مه وه.

هه مو نه و شتانه م کرد که له من چاوه پوان نه ده کرا، زۆر
شه رمه زارم کردن، چونکه نه وان به و جو ره منیا ن پی گه یاند که
ده ورویه ر بلین: "نه ها چ مندا لیکي باشتان په روه رده کردوه".
به تاییه تی دایکم...

به گشتی نه مه ده توانی زۆر چاو م به دایکم بکه ویت، نه و دایکیکی
تیکۆشه ر بوو. وه ک دایکی مندا له کانی دیکه له ماله وه دانه ده نیشت
خواردن ناماده بکات و، خۆی فیتری چنین بکات. پتویست بوو کار
بکات. هه میشه گله یی ده کرد، به لام له راستیدا کاره که ی زۆر
خۆشه و یست. لوله خوینه کانی قاچی فراوان بوو پوون. گزنگی
به یانیان ده پۆیشت، تاریکی ئیواره ده هاته وه. ئیمه ی له گه ل لادییه

نەخوئىندە ۋارەكاندا گەۋرە كرد، كەسيانم خۆشەندە ۋىست، گالتەم
پىدە كردن، لەگەلئاندا پامدە كرده كۆلان، يارىم لەگەل دەكردن.
هەميشە كۆلانم لە مال پى باشتربوو.

كاتى تەمەنم ۱۰ سالان بوو سەرى پوچى تىهەلدرام بەخەمى
مال و ۋلات جەنجال بوو بوو. چوونە كۆلان قەدەغە بوو، چونكە
ئەفسەر و پۇلىسى لىتوو، باوكم و دايكم لە يەكترى جىابووبوونە ۋە.
ئەو سالە گواستبوومانە ۋە بۆ ئەو شارە بچوكى ئەنادۆل، كە دايكم
و باوكمى تىادا لە دايك بوويوون و پىگەيشتبوون، هەروەها دايكى
دايكم و دايكى باوكمى تىادا ژىابوون. ئىتر نيوەى ئەو شارە خۆيان
لە شەپى دايكم و باوكم هەلدەقورتاند، ژەهرى پرتە و بۆلەيەكى
ناناسايى تىكەل بە ژيانمان بوو بوو.

شار بووبووو دوو بەشە ۋە : لايەنىك پالېشتى دايكمى دەكرد،
لايەنىكىش پالېشتى باوكمى دەكرد. من لە لايەنگرى دايكم مامە ۋە.
يەك پۆژى ۋاى ئەۋەى كە دايكم دەستى من و براكەمى گرت و
پفاندنىي بۆ مالى ئەنكم، چووين بۆ هينانى كەل و پەلەكانمان. باوكم
لەسەر ئىش بوو، ئەو جگەرەنەى كە شەو كىشابوونى لە تەپلەكى
جگەرەكەدا دىئوناسا مۆلكيان دروستكردبوو، كە باروۋخى ئەوم
هينايە پىش چاۋى خۆم، تەۋژمى ئازارىكى نۆرگەۋرە بەگيانمدا
تىپەپى. باوكم نۆر خۆشەندە ۋىست، بەلام بەۋى كارىگەرىي دايكم و
دەۋرەبەرەكەيە ۋە حەزم دەكرد لە يەكترى جىا بىنە ۋە. دايكم

گرنگی تایبەتی بە من دەدا، چونکە دادوەر وتەى منیشی
 وەرەدەگرت. براکەم زۆر بچوک بوو "هەستی بە هیچ شتێک نەدەکرد،
 لە پێشدا ئەویش لایەنگری دایکم بوو. پاشان بیرم نایەتەووە چۆن
 بوو، دەستی کرد بە مانەووە لە مائی نەنکم (دایکی باوکم) لەگەڵ
 باوکمدا، بیرم دیت پۆزێک لە ناوەندی شارەکە براکەم قۆلێکی بە
 دەست دایکەووە بوو، قۆلەکەى تریشى بە دەست باوکەووە بوو،
 پایان دەکێشاو هاواریان بەسەر یەکترا دەکرد.

ماوەیهک دواى ئەم پووداووە باوکمیان پازى کرد که واز لە براکەم
 بهێنیت. نەگەتە بۆ ئەوێ خێزانەکەى بتوانن بە یەک شاد ببنەووە
 بە هەموو شتێک پازى بوو. کاتى دادگایی بەپۆهچوو، دادوەر
 پرسى پازى لێکردم که چى بوو، منیش ئەو قسانەم کرد که پێیان
 لەبەر کردبووم: "باوکم مەى دەخواتەووە، چاودێرىمان ناکات، خراپ
 لەگەڵ دایکم هەلسوکهوت دەکات." پارێزەرەکەى باوکم بە
 دادوەرەکەى وت: "ئەو هێشتا منداڵە لەوانەى ئەم قسانەیان
 فێرکردبیت." منیش دەستبەجێ بەتۆپەییەووە وتم: "جەنابی دادوەر،
 ئایا من ئەوێ منداڵم که بتوانم فریوم بدەن؟ ئەمانە قسەى
 خۆم." دادوەرەکە زەرەخەنەىکى کرد و بپاریدا که یەک سال
 بەجیا بمینمەووە.

ئەو یەک سالە زۆر خوش بوو، کۆتایی هەفتهکان باوکم ئێمەى
 دەبرد و هەموو داخواییهکانمانى جێبەجێ دەکرد، تەنانەت لە

كۆتايىدا بومە خاۋەنى پاسكىل. لەم ماۋەيەدا ھەموو پۇژىك باۋىك
كەسىكى دەنارد بۇ لامان تا ھەۋلى ئاشتېۋونەۋە بىدات، لە كۆتايىدا
دايىك نەيتۋانى خۇي پابگىرەت و، دووبارە بۇ ماۋەيەك پىكھاتنەۋە.

لە پاستىدا باۋىك زۆر خۇشەۋىست، ئىستاش زۆر
خۇشەۋىت. يەككە بوو لە زىرەكتىن ئەۋ مۇقائەنى كە دەمناسىن.
كەسىكى زۆر سەر پاست بوو، ھاورپىيەكى زۆر مېھرەبان و گىيانى بە
گىيانى بوو، زۆر خىرا قەناعەتى بە مۇقەكەن دەكردو، زۆر خىراش
دلىككايى دەپەۋىيەۋە. لە سايەنى ئەۋ سەرپاستىيەيەۋە لەۋ شار بۇ
ئەۋ شار دەسۋاپىنەۋە. باۋىك دىنى نەدەكرد، ھەر فەرمانبەرىكى
دەۋلەتلىش لەم ۋلاتەدا دىنى نەكردايە ھىچ كەس خۇشى نەدەۋىست.
پىش ۱۲ ى ئەيلول، نىۋە شەۋىك پۇلىس داي بەسەر مالاكەماندا و
باۋىكىمان دەستگىر كىرد، كەسىك ھەۋالى لىدابوو. بىگومان ھىچ
شىتىكىان نەۋزىيەۋە. لەۋانەيە سۇشپالىست بوۋىت بەلام ھىچ
كاتىك نەبوو بوو بە كۆمۇنىست، بەدلىيايىشەۋە ھەرگىز پازى نەبوو
ھىچ شتىك بەچەك چارەسەر بىكرىت.

قۇناغى ھەرزەكارىم بەۋپەپى ناھاسەنگىيەۋە تىپەپاند. ھىچ
شتىك لە پرتە و بۆلەۋ چاۋى ناۋچەكەمان دەربازى نەدەبوو، چاۋ لە
ھىچ شتىكى عىيە نەدەپۇشرا.

لەبەرئەۋەى خەزم لە پاسكىل سۋارى بوو، گۆپم بەۋە نەدەدا كە
بوم بە گەۋرەكچ و شەرم نەدەكرد، كاتىك لە دوكانى مېۋەفۇش

له گەل چە قاوه سووه کانی گه په کدا شه په ده م ده کرد با پیرم به زۆر ده بیر ده وه بۆ ماله وه دایکم له گه رما وه که دا لێ ده دام، به ده نگێکی ناساز هاواری ده کرد: "ده بیته سۆزانی؟" نه خێر، نیازێکم نه بوو که وه سۆزانی به کم لێ بیته، به لام هه موو خێزانه که له م ترسه دا ده ژیا، منیش کتوپێ نه وانم تووشی سه رسامی کرد. چیم کرد؟ ده ستم کرد به نوێژ کردن! به پانتۆلێکی دپاوه وه له ناوه پاستی پۆسته ره کاندانویژم ده کرد، هه ر پێنج فره که م به بی که موکوپێ ده کرد.

زۆر بێزار بووم له و شار ه نه فره تییه. باشت و ابوو له زانکو پام بکردایه، به لام له لایه که به کلتوری دایک و باوکه وه به سترابوو مه وه، له لایه کی تره وه نه وان ه نه ته وه چیتیان ده کرد پێیان ده وتم سه رلێشیواو.

له ته مه نی (۱۵) سالتیدا ده ستم کرد به جگه ره کێشان. باوکیشم خۆش بیته! زۆر له میژیوو به مه ی ناشنا بوو بووم.

له پاستیدا سوپاسی ده که م له به رنه وه ی که وتی بپۆ بۆ نیسته نبول، پێی وتم: "ناگاداریه ئێره تاکسیمه، نه وی کادیکیه، بۆنه وه ی لێره وه تیبه په یته چاوه پوانی وه ستانی ئۆتۆمبێله کان مه که، تۆ تیبه په و نه وان ده وه ستن". بۆ به جی هیشتنیشم سوپاسی ده که م.

له ته مه نی (۱۷) سالتیدا بووم، به ته نها له نیسته نبول بووم.

سەرم دەکرد بە ھەموو کونیکدا. سەرەتاش لە پەناگە پەرەوێز
خراوەکانی کۆلیژەکانو، یانە کۆمەڵایەتیەکانی شۆپشگێڕەکانەو
دەستەپێکرد ... خەڵکی لەو شوێنانەدا کاری داوێنپێسی و پەرە
شەرمەزاریان ئەنجامدەدا. یەكەم خۆشەویستم لەوێدا پەیداکرد،
ماوەیەکی دوور و درێژیش بە ئازاری ئەو پەيوەندییەو تلامەو.

ناوی گرنگ نەبوو، کەسایەتیشی ... سالانێک نەیتوانیبوو خۆیندن
تەواو بکات، زۆر شۆپشگێڕ بوو. یەكەم خۆشەویستم بوو کە
پێکخەری کاری بەدەرەوشتی بوو.

نێتر پۆژەکانی ژێر پردەکە دەستی پێکرد. مەی خواردنەو،
گۆرانی وتن و بێ ئابەوایی ... پاشانیش لە جیگای نوستنی
شۆپشگێڕێکی بێ نرخدا چاوەکانم کردەو.

لە ئێستەنبول ئازاد بووم، بە ئارەزووی خۆم دەچوومە دەرەو،
تەنھا ئامانجم گەپان بوو، بەلام لە یادەوهری کەسیکی بێ نرخدا
چێژەکەیم لەدەستدا. کاتی دەچوومە قوتابخانەیش بە سوک
تەماشایان دەکردم، بۆیە خۆم پێ پانەدەگیراو خێرا پامدەکردەو بۆ
مالەو، ھەر لەسەرەتای خۆیندنەو دەستمکرد بە قۆپی کردن لە
وانەکاندا. بەخۆم دەوت: "ئەمە ئازادییە"، بێگومان نەخێر! تۆ
لەنیو ئەم چوار دیوارەدا ھەرگیز ئازاد نیت، تەنھا لە پوانگە
بیرەلاوازەکانتەو ئەمە بە ئازادی لە قەڵەم دەدەیت.

دووبارە ناشگەپیتەو بۆ لای کەسە ساویلکەکانی قوتابخانە.

دەمەوئیت مەى بخۆمەو! نامەوئیت لە بیرەوەرپیەکانمدا هیچ
شتێکی بیزارکەر هەبێت، دەمەوئیت خۆشحالبم بەو ژيانەى که
بەسەرمبردووه، بەلام بە چى دەچیت ...

زۆربەى کاتەکانم لەژێر پردەکەدا بەسەردەبرد، ئیتەر ژێر پردەکە
بووبوو، ناوێشانى دووهمى من. لەویدا مەبیم دەخواردووه، لەگەڵ
سەرخۆشەکانى تەردا پامدەبوارد، بەلام بە تەواوبوونى
سەرخۆشییەکە ئازارەکان دەستیان پێدەکردەو.

کاتیك بیر لەخۆم دەکەمەو هەست بە شەرمەزارى دەکەم،
نەفەرت لەو کارانە دەکەم که کردوومن، بێزەم لە هەلسوکەوتەکانم
دیتەو... لەناوچیت مەوئى لەم جۆرە، ژيانى لەم شتێوەیە...

بەشداری کۆبوونەوێ هاورپى شۆرەشگێڕەکانم دەکرد، تێر تێر بەو
وتە ناپاستانەیان پێدەکەنیم که بەناوێ پاستییەو دەیانوت، چونکە
خۆشیان باوەریان بەقسەکانى خۆیان نەبوو.

هاورپى خۆشەویستەکانى من ئەمانەبوون.

لەگەڵ ئەواندا نانم دەخواردو، دەمخواردەو، گفتوگۆم دەکرد،
خۆشەویستیم دەکرد. بەنارەزوى خۆم دەپۆشتم بەملاولادا،
هەرچەکەم بووستایە دەمکرد، دەم و چاوم نەدەشۆرد، جیگای
خەوێکەم نەدەکردەو، ژيانێکى لەو شتێوەیە...

لە ژيانێکدام که بە تێپەربوونى پۆژ زیاتر سەخت دەبێت و ناتوانم
لێى دەرچم. چەند جیگای خەو، چەند خۆشەویست، چەند کەس که

ناپاکیم له گه ل کړدوون... خوا له ناوَم بهریت! ناوَم بوو به
پوشنبریکي سۆزانی!

که بیرده که مه وه سهرم ده کیشم به دیواره کاند، پاش کورتاز بیژم
له خۆم دیته وه، پوو پوهش دهیم.
نیت بهرگه ناگرم، نه خۆشم، نیتسکه کانم ناو ده ده ن، نه فرهت له
هه موو شتیک و هه موو که سیک ده که م.

خیزانه که م پاش وازهیتانم له قوتابخانهش ته واو بی ئومیدبوون
لیم. له کویدا هه لاهم کړدووه؟ به لام نه گه ر من مندا لاهم هه بووایه،
بۆنه وهی نه که ویته نه م شهرمه زارییه وه نه مده هیشت له مال
دهر بچیت. نه وه نده هه لاهم کړدووه که له ژماردن نایه ن...

نیت ته واو له پتی ژین ده رچووم .
ده زانم پتویسته چی نه جام بده م .
که س له ماله وه نییه ... به گویره ی نه وه ی که هیچ شتیک نه ماوه
بنووسریت... به لی، نیت شاتوی ژیانم ته واو بوو!
(کانات گونیر. پوودای هیروین ۵ - ۱۱۶)

کانات گونیری، سهر لیشیواو که له ژياندا هه موو به ها مړییه کانی
له ده ستدا، خوی کوشت. پتویسته هه موو تاکیکی کۆمه لگا که مان
په ند له هۆکاره کانی خۆکوشتنی کانات گونیر وه ریگرن، به تاییه تیش
دایکان و باوکان و دامه زواوه په روه رده ییه کان که به پرپرسیارن له
په روه رده کړدن و ئاراسته کړدنی نه وه کانی داهاتوو.

فیداکاری مامۆستایه‌کی زانکۆ

نۆڕ منداڵ بووم که باوکم کۆچی دوایی کرد. دایکم به‌ته‌ن‌ها خۆی په‌روه‌رده‌ی کردم. برا و خوشکی ترم نه‌بوو. دایکیشم هاوسه‌رگیری نه‌کرده‌وه. به‌یه‌که‌وه به‌شداربووین له‌ ناپه‌ه‌تییه‌کانی ژياندا. چونکه باری ئابووریمان نۆڕ لاواز بوو، مال و داماتیکی پێک و پێکمان نه‌بوو. دایکم خزمه‌تکاری مالانی ده‌کرد، منیش له‌لای هه‌ندی بازرگان به‌ پاره‌یه‌کی که‌م نیشم ده‌کرد. به‌لام دایکم نه‌خۆش که‌وت، نه‌یتوانی له‌سه‌ر کارکردن به‌رده‌وام بێت، له‌به‌رئوه‌ ناچاربووم زیاتر کاربکه‌م.

به‌هه‌زار ناپه‌ه‌تی له‌ زانکۆم وه‌رگیرام، به‌لام ناپه‌ه‌تی پاسته‌قینه به‌ وه‌رگیرانم له‌ زانکۆ ده‌ستی پێکرد. به‌ ناچاری دایکیشم هه‌ینا بۆ ئه‌و شاره‌ی که‌ زانکۆکه‌می لێبوو، خانویه‌کمان به‌ کرێ گرت، منیش له‌ زانکۆ ده‌ستمکرد به‌ خوێندن. به‌لام خه‌رجی یه‌کجار قورس بوو که‌ نه‌مه‌توانی دابینی بکه‌م.

له حانوتی زانکۆکه دا ئیشیکی شهوانه م بۆ خۆم دۆزییهوه. نه
 پارهیهشی وهرمهگرت تهنها بهشی کرێ خانووکهی دهکرد، نه
 دهرمانم بۆ دایکه نهخۆشهکه م پێ دهستهبردهکرا، نه خهرجی
 زانکۆشم پێ دابیندهکرد. ئیتر وازم له زانکۆ هێنا و، کاتی له
 گهپانهوه ماندابووین بۆ ناوچهکهی خۆمان، له زانکۆ مامۆستایهکی
 ئینگلیزی ههبوو که زۆر خۆشهویست بوو و، منیش زۆرم
 خۆشدهویست و بریارم دا سهردانی بکه م و بارودۆخهکهی بۆ باس
 بکه م. له ناخهوه گوێی لیگرتم، تهنانهت چاوهکانی پرپیون له
 فرمێسک، زۆر ههستی جولا، وتی: "چیرۆکی ژیانی تۆش له ژیانی من
 دهچێت" تهنها نهو ئامۆزگاریبانهی بۆ زیاد کرد :

- ئارامبه ها ! مهلێ واز له زانکۆ دههێنم. من دهبمه پالپشتت.
 له شوپینێک ئیشیک یان دهرمالهیهکی قوتابیت بۆ پهیدا دهکه م. بۆ
 دایکیشته هاوڕێی پزیشکم ههیه داوایان لی دهکه م تیماری بکه ن.
 سههرتا ههندی کتیبته دهدهمی بیانخوێنهروهو، ههولبده ورهت
 بهرز بێت. پاشان زوو زوو چاومان به یهکتر دهکهوێت و، پێکهوه
 ههولدههین کێشهکان چارهسهر بکهین .

زۆر دلخۆشبووم که مامۆستا گوێی لیگرتم و بریاریدا یارمهتیم
 بدات. ئومێدیکێ زۆری پێ بهخشییم. کاتی ههموو شتی که چارهسهر
 بوو سههرلهنوێ "سلاوم" له دونیا و زانکۆش کردهوه.

کتیبه‌کانی ئیوه‌ی پێدام؛ (ئەو پیاوێ لە دووی خۆی دەگه‌پێ،
 محەمەدی دوزجەیی، ژيانکی نوی)... پاشانیش (پەيامەکانی نوێ)ی
 پێدام. بەتایبەتی زۆر سوودم لە پەيامەکان وەرگرت. دیدو بۆچوونم
 بەرامبەر بە ژيان گۆراو، گەشبینانە بەرەو پیری کارەکانم دەچووم.
 زۆر بە جوانی پەرستشەکانم ئەنجام دەداو لەناخەوێ هەستم بە شادی
 و خوشحالی دەکرد.

مامۆستاگەم ئیشیکێ باشتری بۆ دۆزیمەوێ. تیمارکردنی
 دایکیشمی بە پزیشکەکانی هاوڕێی سپارد. منی وەک مندالێکی خۆی
 پاراست و چاودێری کردم، لەگەڵ دایکەدا زۆری بۆ پارێنەوێ.
 مامۆستاگەم بۆ خۆیندنی ئەکادیمی چوو بۆ ئینگلتەرە. منیش
 گەیشتمە دوایین قۆناغی خۆیندن.

لە شوێنی کارکردنەگەم پارەیه‌کی باشم دەست دەکەوت. بەلام
 لەدوای پۆیشتنی مامۆستاگەم ئەو پاستییەم بۆ دەرکەوت کە بەشێک
 لەو پارەیه‌ی مامۆستاگەم هەموو مانگیگە لە گیرفانی خۆی دابووێ
 سەرکارەکە. هەروەها پارەێ تیمارکردنی دایکیشمی لە گیرفانی
 خۆی دابوو. واتە مامۆستاگەم سێ ساڵ بە توانای خۆی ئاگاداری
 ئێمەێ کردبوو.

هەموو ئەو پاستیانەم بۆ دەرکەوت، سەرسام بووم. چۆن مۆفیک
 ئەوەندە باش دەبێت؟ ئەوەندە فیداکار دەبێت؟ ئەوەندە حەزی لە
 یارمەتیدان دەبێت؟

ئەم ھەلۆیستە جوامیرانەیی مامۆستاگەم بێر و دیدەکانمی
 بەرامبەر ژیان و مرقەکان گۆپی و زیاتر گەشبینی کردم، فێری
 ئەوەی کردم کە پێویست ناکات مرقە بۆ ژیان نیگەرەن ببیت و یاخی
 ببیت، بەلکو پێویستە ھەموو مرقەیک لە ژیاندا ھەولبەدات پووبە پووی
 کێشەکان ببیتەو، ئەو کاتە خوای بەبەزەیی دەرگای پزگاریبونی
 لەبەردەمدا والا دەکات. خوای گەرە لە مامۆستاگەم و
 ھاوشتیوکانی و ئێوەش پازی بیت، نمونەی مامۆستایانی لەو جۆرە
 زیاد بکات تا کەسانی بێچارە و لانیوانی وەك ئێمە پزگاریکەن لە
 یاخی بوون.

ئەمرە چاودار

گاتس و قاوشى بەكاربەرى

ماددەى ھۆشبەر

لە ویلايەتى فلۆرىداى ئەمریکا بەندیخانەىەكى بەناویانگ ھەيە بە ناوی (خانەى چاکسازى)، ئەو گەنجانەى لیدەمىنیتەوہ کە ئالودەى ماددە ھۆشبەرەکان بوون.

(مالى چاکسازى) وەك لە ناوہكەشیدا ئاشکرایە؛ گەنجەکان بە ئاراستەى پزگارى دەبات لە خووە زیانبەخشەکانو، خەریكى پراکتیزە کردنى بەرنامە پەرورەدەییەکانە. پەيوەست بەو گەنجانەى کە ئالودەبوون بە ماددە ھۆشبەرەکانەوہ، ژمارەى ئالودەبووانیش پۆڭ بەپۆڭ لەزیادبووندايە بەجۆرێک (مالى چاکسازى) بەو گەنجانە خەریکە پەر دەبێت.

وہك ئاشکرایە بەکارھێنانى ماددە ھۆشبەرەکان لەلایەن تاکەکانەوہ ژيانى کۆمەلگا دەشیۆینیت و زۆرێک لە بەھا

مۆڧايەتتەكان دەسپۆتەو، بۆ دەربازبوون لەم خووە زیانبەخشە
ئەم دامەزراوەیەو هاوشیۆەکانی لەسەر سۆ پێگا دەپۆن:

۱- ھەولدان بۆ دۆزینەوێ کار بۆ گەنجەكان و بەرزکردنەوێ
ئاستی ماددییان... بەلام لە ئەنجامدا بۆیان دەرکەوتوو کە لە
بەرزبوونەوێ ئاستی ماددیدا چاوەپوان دەکرێت بەکاربەرانی ماددە
ھۆشبەرەكان ژمارەیان زیاتر بێت.

۲- پاوێژکردن بە دەروونناسان بۆ پزگاکردنی گەنجەكان لەو خووە
زیان بەخشانە، بەلام پاش ماوەیەك دەرکەوتوو کە ھەندێك لە
ئالودەبووان سەرەپای مانەویشیان لەژێر چاودێری پسیپۆپی
دەرووناسیدا ھەر وابەستەن بە ماددە ھۆشبەرەكانەو.

۳- سەردان کردنی قەشەكان، کە دواتر بۆیان دەرکەوتوو کە ئەم
پێگەیش کاربەری نییە.

گاری نیکالس بەپێوەبەری بەندیخانەکو، ماری بێر بەپێوەبەری
تویژینەوێ دەروونناسی سەبارەت بەوێ کە چۆن چارەسەریك بۆ
ئەم بارودۆخە بدۆزنەو، لە لایەکەو تویژینەوێ جۆراو جۆریان
ئەنجامداو، لە لایەکی دیکەشەو پێشنیازەکانی بابەتەکیان بردە
لای پسیپۆپەكان .

سەبارەت بە قاوشی بەناویانگی (A) پاپۆرتیکی زۆر سەیر بۆ
بەپێوەبەری (مالی چاکسازی) دیت، کە پابەرانی گەنجانی بەکاربەری
ماددە ھۆشبەرەكان تیایدا بەندکراون. لە پاپۆرتەکەدا نووسراو؛

ئەو كەسانەى ماددەى ھۆشبەر بەكار دەبەن زۆر ئارام كراونەتەو،
شەپ ئاكەن، دەستيان كىردوۋە بە دورىكە وتنەو لە ھەلسوكە وتى
تىكدەرانە .

گارى نىكالىس بە پىئو بەرى بەندىخانە كە ئەو فەرمانبەرەى
پاپۆرتە كەى پىشكەش كىردىو بانگ دەكاتە لای خۆى و، لە گەل
مارى بىر بە پىئو بەرى توۋىنەو ەى دەرووناسى بە يەكەو ە داواى
وردە كارى و زانىارىى لىدەكەن .

ئەو فەرمانبەرەى بە دوا داچوونى لە قاوشى (A) كىردىو، دەلىت:
- منىش سەرم سۈرماو ە. قاوشى (A) قاوشىكى بە دناو بوو،
ھەموو پۆزىك كارى سەرشىتتەنى تيا ئەتجام دەدراو خوینى تيا دا
دەپزدا. بىجگە لە ھەوالى بىزاركەر و ناخۆش ھىچ شتىكى دىكەم لە
پاپۆرتە كەمدا نە دەنووسى، بە لام لەم مانگە دا شتىكى سەیر لەو
قاوشە دا پویداو ە!

نىكالىسى بە پىئو بەر و بىرى دەرووناس بە تاسەو ە پرسىيان:

- شتى ەك چۆن؟

- ەك لە پاپۆرتە كەمدا ئاماژەم پىكىردوۋە، بەندىبەكان ئارام
بوونەتەو ە، ھىرش ئاكەنە سەرىكەترى و بە ھىچ جۆرىك زيان
بەكەس ئاگەنەن، تا ئىوارە بە ھىمنى دادەنىشن و كتىب
دەخویننەو ە، گفتوگۆ دەكەن .

- چ كتىبىك دەخویننەو ە؟ بابەتى گفتوگۆكەيان چىبە؟

- نەمتوانى بە تەواۋى ئەمە شىكار بىكەم، بەلام كەسىك ھەيە كە
وردە كارىيە كانى ئەم بابە تە باس دەكات.

بەپۈۋە بەرەكە يەكسەر پەرسى:

- ئەۋكەسە كىيە؟

- دوۋمانگ لەمەۋبەر كەسىكى تەمەن مام ناۋەندى
پەروەردە بىيان ھىنا، ناۋى (دارىيىل گاتس) ە. لە ئۆتۆمبىلە كەيدا
ماددەى ھۆشبەريان دۆزىۋەتەۋە، بەلام ديارە كە خۆى ھىچ
پەيۋەندىيەكى بەم ئىشانەۋە نىيە. كەسانىك توۋشيان كەردۈۋە،
چۈنكە مۇۋىكى زۆر سەرپاست و كارىگەرە، لە ھەمان كاتدا
شۈپىنكەۋتەى مەمەدە، واتە موسولمانە.

گارى نىكالىس بەپۈۋە بەرى بەندىخانەى (مالى چاكسازى)، لەگەل
مارى بىر بەپۈۋە بەرى توۋىژىنەۋەى دەرووناسى، پەشكەرى قاۋشى
(A) دا چۈۋن بۆ قاۋشەكە، دىمەنىكى زۆر سەريان بەرچاۋكەۋت؟
ھەموۋ بەندىيەكان لەيەك پەزدا پەويان كەردبۈۋە يەك لا، بەبى
دەنگى پاۋەستابوۋن و، كەسىكىش لەبەردەمىاندا پابەرايەتى
دەكەردن...

نىكالىسى بەپۈۋە بەر بە سەرسۇرمانەۋە لە فەرمانبەرى قاۋشەكەى
پەرسى :

- ئەمانە چى دەكەن؟ پەنگە ھەموۋيان ژىرييان لەدەستدائىت،
ياخود بېرىكى زۆر ماددەى ھۆشبەريان ھىتائىت.

فرمانبره که به دلخوشییه وه وتی:

- نه و که سهی بۆم باسکردن ئه وه یه که له پیشی پیشه وه
پابه رایه تی ده کات. با چاوه پوان بکهین، ئیشه که یان ته واو بکهین،
ئه م پرسیارانه له وه ده پرسین.

به ندییه کان له ناو جۆش و خروشیکی زۆردا به که له چه کراوی
به پیۆه ده وه ستان و به پێک و پێکی ده چه مانه وه، سه ریان
ده خسته سه ر زه وی و، له دله وه به پاپانه وه وه ده یانپوانی بۆ ئاوات
و خواسته کانیان.

به ته واو بوونی کاری کۆمه له که، به پیۆه به ر دارپێل گاتسی پابه ری
کۆمه له که ی بانگ کرده لای خۆی:

- ئیوه چی ده که ن؟

گاتس به وه پی متمانه بوخۆبوونه وه وتی:

- ئیمه نوێژمان کرد.

- ئه مه مانای چیه.

- نوێژ، په رستشیکێ موسولمانانه. هه موو پۆژیک پێنج جار

ده چینه حزوور خوای په روه ردگارو، به ندایه تی خۆمانی پێ
پاده گه یه نین و داوای یارمه تی لێ ده کهین.

- وانا ئیوه موسولمانن؟

- به ئێ.

- باشه، ئه م ئالوده بووانه ش موسولمان بوون؟

- بهائی.

سه رسو پمانی به پړوه بهرکه زیادی کرد:

- نه و سوودانه چین که موسولمانیتې بڼو ټاک و کومه لگای
دهسته بهر دهکات؟

- موسولمانان، باوه پریان به وه هیه که بڼو ټاقي کردنه وه
هاتونته دونه او وه، دواي مردن دویاره زیندوو ده کړینه وه،
لیپرسینه وه یان له گهڼ ده کړیت دهر باره ی نه و کارانه ی که
نه نجامیاندوه. له ژيانیاندو گوپراهیالی فرمانه کانی خوی به دیپینه رو
فرموده کانی پیغه مبهری خوا حه زده تی مو حه مده دﷺ ده که نو،
همو ژيانیان به پتی قورئان و ناموزگارییه کانی حه زده تی
پیغه مبهر دﷺ پښکده خن.

به پړوه بهری (مالی چاکسازی) به رده وای ددها به پرسیاره کانی:

- باشه، موسولمانان له ژياندا چون هه لسو که وت ده که ن؟

- نه و په رستشانه نه نجام ددهن که خوی په روه ردگار فرمانی
پیکردوون، پړز له ماف و یاساکان ده گرن، هه رگیز به بی مؤلته
ده ستمکاری هیچ شتیکی که سیتی تر ناکه ن، خویان به دوور ده گرن
له ټیکدانی ناسووده یی کومه لگا، زور دوورن له وه لسو که وتانه ی که
کومه لگا ناته ندروسته کانیان ته نیوه وه دک درو، فیل، فریودان، دزیی،
کوشتن، بوختان و ده ستمریژی کردنه سه ر مافی که سانی دیکه و،
متمان نه بوون به به دیپینه رو، شتواندنې به ها کانی موفایه تی. له

گرنگترین نه وه لسوکه وتانه ی له موسولمانان داواکراون بریتین له :
په یداکړدنې پاره به ښاره قی نیو چه وانو، یارمه تی دانی نه دار و
داماوه کان و، به جیټپنانی ښه رکی به ندایه تی له گه ل ښه دنامه کانی
خیزاندا.

ماری بیړی دهر وونناس له بهرام بهر باسه کانی (دارییل گاتس) دا
خوی بؤ پانه گیراو وتی:

- نه گهر ښه وهی باسی ده که یت پاست بیت، ښه و له کومه لگادا
کېشه نامېنیت، واته ښه ش بی کار ده مینینه وه!

گاتس ده پرسیت: "نایا ناگونجیت؟"

بیریش ده لیت: "به سه تو پاست ده که یت، قایلیم"

به پټوه بهر به رده وامه له سهر پرسیاره کانی:

- تو چوڼ هینراویت ئیره؟

- مادده ی هوش به ریان کړد بووه ناو تو تمبیله که موه و

پاشانیش هه والیان لی دابووم.

- بؤچی؟ که تو که سینکی ښه ونده سهر پاست بیت، له بهرچی

ښه ده که ن؟

- له بهر ښه وهی سهر پاستی ته گهره له بهر ده م قازانجی ښه وانه دا

دروست ده کات که کاری نادروست ده که ن.

بیړی دهر وونناس ده پرسیت: ئیوه چوڼ بوونه موسولمان؟

- کاری من په‌روه‌رده‌ییه، ماوه‌یه‌ک مامۆستاییم کردووه. له‌و قوتابخانه‌یه‌ی که مامۆستا بووم تیايدا مامۆستایه‌کی ئی‌بوو خه‌لکی میسر بوو. هه‌لسوکه‌وته‌کانی زۆر کاریان تیکردم، بووین به‌هاوپی‌و، هاوینی پابردووه‌یه‌که‌وه‌چووینه‌ میسرو، عه‌ره‌بستانی سه‌عوودییه‌و، پاکستان و تورکیا. به‌تایبه‌تی ئه‌وه‌که‌سانه‌ی له‌تورکیادا ناسیمن زۆر کاریگه‌رییان هه‌بوو له‌سه‌رم. له‌دونیای ئیسلام و دینی ئیسلام وردبوومه‌وه، موسولمان بووم.

به‌پێوه‌به‌ره‌که‌چاوی بریوووه‌ ئه‌و کتیبانه‌ی له‌سه‌رم‌میزه‌که‌ دانرا‌بوون:

- بۆچی ئه‌م کتیبانه‌ ده‌خویننه‌وه‌؟

- ئه‌م کتیبانه، ته‌فسیری قورئانن له‌تورکیاوه‌هێناومن. (په‌یامه‌کانی نوور)ی مامۆستا سه‌عیدی نوورسین به‌زمانی ئینگلیزی... زۆر سوودم ئی‌وه‌رگرتوون. ئیستاش هه‌موو پیکه‌وه‌ ئه‌م کتیبانه‌ ده‌خویننه‌وه‌.

به‌پێوه‌به‌ره‌وه‌که‌ ئه‌وه‌ی چاره‌سه‌ریکی بۆ کێشه‌ بۆ چاره‌کانی چه‌ندین سه‌له‌ی ناو کۆمه‌لگا دۆزیبێته‌وه‌، وتی:

- بێر، ئاگاداریه‌. ئه‌مه‌ چاره‌سه‌ریکی کاریگه‌ره‌ بۆ کێشه‌ی به‌ندییه‌کان چی ده‌لێیت؟

بێر، ده‌لێم پێی‌پازی‌بین، پێگه‌چاره‌یه‌کی پرپایه‌خه‌.

پاشان نیکالسی به پټوه بهر ده سستی خسته سهر شانی (گاتس) و،
هاواری کرد.

نهمه زور سهر سوپهینه ره. هیتانه سهر پټی نه و گه نجان هی که
نیمه و کومه لگا و خیزانه کانیاں به ده ستیانه وه بیزار بووین، نه گهر
لیره له په پره وکردنی نهم بهر نامه یه دا سهر که وتوو بووین، نه وا
پټیو سته له هه موو به ندیخانه کانی نه مریکا دا بلاو پکړیته وه، ته نانه ت
له هه موو کومه لگای نه مریکیدا... له مه و دوا هر داخو ازیه کتان
هه بیت جیبه جی ده گریټ. هر چیه که بخوازن... کتیب؟ پاره؟
له سهر پرگار کردنی نهم که نجان به رده و امین بو نه وه ی چیر
کومه لگا به ده ست نهم کیښانه وه نه نالټینټ.

باسه کانی گاتس و نه وانه ی له به ندیخانه که دا بوون زور
کاریگه ریاں له سهر نیکالسی به پټوه بهر و بیړی ده روونناس
به جیهیشت. نهم به ره و پیشچوونه یه کجار سهر سوپهینه ر و گرنګ
بوو. نه مریکا به و هه موو پیشکه وتنه ته کنه لوجیه وه بی توانا به
به رامبه ر کیښه یه ک، به لام موسولمانیک به هه لسوکه وت و په وشتی
جوانی چاره سهری ده کات. نهمه وهرچه رخانیکي گرنګ بوو بو
کومه لگای نه مریکی، خیرا بلاو بوونه وه ی نیسلا میښ له نیوان
هاولاتیانی نه مریکیدا له مانه وه سهر چاوه ده گریټ.

نه و پوڅه ی که نیکالسی به پټوه بهر ی (مالی چاکسازی) و بیړی
یاریده ده ری له سالی ۱۹۹۸ موسولمان بوون، له به ندیخانه که دا

مه‌راسیمێك پێكخرا، یه‌كه‌مین جار بوو په‌روه‌رده‌ییه‌كان له‌گه‌ڵ
به‌ندییه‌كاندا ده‌ست له‌ناو ده‌ست بکه‌ن.

وته‌ی نیکائۆسی به‌پۆه‌به‌ر له‌ مه‌راسیمه‌که‌دا، نه‌ك ته‌نها بۆ
ئه‌مریکا به‌لکو بۆ هه‌موو ئه‌و مۆرفانه‌ی وهره‌یان له‌ده‌ستداوه
وانه‌یه‌کی په‌روه‌رده‌یی، پێشنیاریکی گ‌رنگ بوو.

- به‌پێزان، ئه‌مۆ سه‌ره‌له‌نوێ له‌ دایکبوونمان پیرۆزده‌که‌ین.
گه‌وره‌ترین داهێنان بۆ مۆرفه‌كان و کۆمه‌لگاکان، گه‌وره‌ترین
به‌دواداچوون و متمانه و ئاسووده‌یی؛ بوونه به‌نده‌ی خوای گه‌وره‌یه
به‌ زانین و سه‌رکه‌وتنه‌وه. ئه‌و مۆرفه‌ی که به‌ تێگه‌یشتنی ته‌واوه
نیمانی به‌ خوای په‌روه‌ردگار هه‌یه هه‌م خۆی و هه‌میش کۆمه‌لگا له
خراپه‌کارییه‌كان به‌دوور ده‌گرێت. ئیستا پێویسته به‌ خێرای ئه‌م
نیمانه به‌ کۆمه‌لگادا بلۆپکه‌ینه‌وه. پێویسته هه‌ر له‌ ئیستاوه بۆ هه‌ر
به‌ندیخانه‌یه‌ك، قوتابخانه‌یه‌ك و جێگایه‌کی ئیش و ته‌نانه‌ت بۆ هه‌ر
خێزانیك گاتس ئاسایه‌ك دابنێین، ئه‌گینا داهاتووی ئه‌مریکا زۆر
مه‌ترسیدار ده‌بێت. مۆرفه‌كان به‌ هیزو، فشارو، پاره‌ کۆنترۆڵ
ناکړین، چونکه ئه‌و که‌سانه‌ی که ده‌یانه‌وێت خه‌لکانی دیکه‌ کۆنترۆڵ
بکه‌ن ئه‌و که‌سانه‌ن که له‌ نێو خووه‌ زیانبه‌خشه‌کاندا. پێویسته
له‌ پێناو به‌ره‌و پێشبردنی ئه‌مریکا و ئاسووده‌یی کۆمه‌لگاکه‌ماندا هانی
بلۆبوونه‌وه‌ی ئیسلام بده‌ین.

واته.. ئۆوه.. ئەو پیاوھن؟

هه موو سالتیک له مانگی ڕههه زاندا بانگهێشت ده کرام بۆ
پیشانگای کتیب که له حهوشه ی مزگهوتی سولتان نهحمه
ده کرایه وه.

پووخساره گه شاهه کان، نهو پرسیارانه ی به خه یالدا نایه ن، نهو
هه ستانه ی له ده وه و دلسوزانه به رههه کانیا ن ده نرخاند، پیروزیایی
و ده ستخووشی و ته نانه ت سه رکۆنه کانیشی جۆش و خروشیکی
زۆریان پیده به خشیم. له م یه کتر بینینه دا له گه ل خۆینه ره کاندایه ک
مه به ست کۆیکردینه وه نه ویش هه لسه نگاندنی کارو به رهه می
نووسه ران و ناماده کاران بوو له لایه ن خۆینه ران و ناماده بووانی
پیشانگا که وه.

سه رنج و تیبینی ناماده بووان سه باره ت به به رههه مه کان به رچاو
پوونیا ن پیده به خشیم و نه زموونیک ی گرنگ بوو بۆ من.

له کاتیکدا پښگای (ئەمینۆن) م گرتیوه بهر، له که شتییه که دا بیرم
له مانه ده کرده وه .

له که شتییه که دا له ته نیشته جامه که وه دانیشتم، زۆر سه یر
نوقمی نیو ده ریای خه یال بووم .

پاش که میك به قسه کردنی پر که یفی دوو پیای به ته مه ن،
له گه ل دوو ئافره تی که نه به ناگا هاتمه وه .

له گه ل پیاه به ته مه نه کاندای به ئیشاره ت کردنیکی ساده
سلۆمان له یه کتر کرد، زۆریش تی نه پهری یه کترمان ناسی . پیاه
پیره کان باوکی ئافره ته گه نه کان بوون . که چه گه نه کانی
خویندکاری زانکو بوون . به یه که وه ده چون بۆ پێشانگای کتیبی
سولتان نه حمه د .

یه کیک له که چه گه نه کان که ناوی (عاکیف) بوو، چاننا
ده ستییه که ی کرده وه . له ناویدا کتیبه که ی منی به ناوی (ئه و
پیاه ی له دووی خۆی ده گه پیت) ده رمینا، له و جیگایه ی که تیایدا
وه ستابوو ده ستی کرده وه به خویندنه وه .

پرسیم: "چۆن کتیبیکه ؟"

وتی: "زۆر ناوازه یه . کتیبه کانی (مه مه دی دوزجیه یی) و (خۆم
دۆزییه وه) ی ئه م نووسه ره م خویندوه ته وه . ئیستاش ئه مه
ده خوینمه وه . پاسپارده یه کتان پێده ئیم، زۆرتان به دل ده بیت؟

نه گهر مندالتان ههيه، ئه م كتيبانه يان بۆ بگهڤن و پيشكه شيان بگهڤن.
به پاي من ئه م كتيبانه جوانترين ديارى باوگن بۆ منداله گاني."
كه چه گه نه كه ي هاورپيشى كه له ته نيشتييه وه دانيشتبوو
پالپشتى قسه گاني عاكيفه خاني كرد كه به گيان و له دله وه
ده يكرن.

به كيگ له پياوه به ته مه نه كان هاته پيشه وه :

پرسى: "چ كارىك ده كه يت؟"

وتم: "ماموستاي زانكوم".

بۆ ساتىك خۆى كشانه وه و خۆى پرىك كردو، به ده نگىكى كه ميگ
هيواشتر وتى:

- كه چه كه م ببوين. ئيوه ئه م كتيبانه تان خوڤندوووه ته وه.
له بهرئه وه ي ئه م كتيبانه كارىگه ريبان هه بووه له سه رى ههركه س
ديته بهرده مى پيشنيارى ئه وه ي بۆ ده كات كه بيانخوڤننيتته وه.
وتم:

- نا نا زۆر ئاساييه. كه چه كه ت، پاست ده كات. به دلنڤياييه وه
پيوسته مرۆڤ پاسبىزدرىت بۆ خوڤندنه وه ي ئه و كتيبانه ي كه
ئامانچ و ئهركه گاني به نديايتى بىرى مرۆڤ ده ميئننه وه. ئه مه ئهركى
هه موو مرۆڤىكى خاوه ن په يامه.

له مه وه كه چه گه نه كه په وى كرايه وه پرسى:

- شوڤنى كاره كه تان له ئسته نبوله ؟

ۋەتەن:

— نەخىر، لە دەردە ۋە ئىستەنبولم.

— چۈشەنچە دەلىل نە؟

— ۋەتەن پەردەدە.

— مەنىش لە كۆلچى پەردەدە. خۆزگە مامۇستايەكى ۋەك

ئۆيە تىگەشتى ۋەتەن پى بۇتينا ۋە. ئىمەيان بە ھىلاكا بىردە.

ۋەتەن: نا ۋا نىيە. مامۇستايە ھىلاكتان نابەن. تەنھا لە ۋەتەن
بىيانە ۋەتەن زىاتر ھە ۋەلدەن ۋ خۇتان مەندۇپكەن.

پەرسى: مامۇستا، ناۋتان چىيە.

ۋەتەن: خالىد ئىرتوغۇل.

بەلام كچە گەنجەكە ھىچ بىرى بەلەي ئەۋەدا نەچۈ. لە كۆيۈ

دەزانىت (خالىد ئىرتوغۇل) مامۇستايە زانكۇ لەگەل (خالىد

ئىرتوغۇل) سەر بەرگى كىتەپكە ھەمان كەس بىن...

— بۇ ئەركىك ھاتوون بۇ ئىستەنبول؟

— بەلى، بەلام مەنىش بەم ھۆيە ۋە سەردانىكى پىشانگە

كىتەپكە دەكەم.

— زۆر باشە، مامۇستا، نووسەرى ئەم كىتەپ ئەمۇ ۋاژو لە سەر

كىتەپكە ۋەكەت. ئىمە دەچىن بۇ ئەۋە بىناسىن ۋ، ھەمىش

ۋاژو لە سەر ئەم كىتەپكە بەكەت.

سه رسام بووم له وهی که چی بهم ئافره تانه بلایم که سوودیان له کتیبه کانم وه رگرتووه. ئایا ئیستا باشه بۆ یه کتر ناسین، یاخود له کاتی واژوو کردنه که دا. راستیه که ی بوار نه مابوو، پردی که شتییه که گیشته، ئیتهش دابه زین. به هوی قهره بالغیه وه یه کترمان ون کرد. به لام له شوینی واژوو کردنه که پوویه پووی یه کتر ده بووینه وه. زۆر بیرم له و کاته ده کرده وه، ئاخۆ چۆن کاردانه وه یه کم ده بیت.

پاش ئه نجامدانی نوێژی نیوه پۆ که مێک درهنگ چووم بۆ شوینی واژوو کردنه که. تا بلای قهره بالغ بوو.

خیرا دهستم کرد به واژووکردنی کتیبه کان و لهم نیوه نده شدا که م که م ده مه ته قیم له گه ل خوینه راندا ده کرد. به درێزایی نه و ماوه یه ش هه ره له بیرى سه رسو پمانی کتوپپی عاکیفه خانمدا بووم.

زۆری نه خایاند، گوئیستی هاواریک بووم، وتی:

— ئانا ئانا، نه و پیاوه بوو.

من و هه موو نه و خوینه رانه ی ده وری میزی واژوو کردنه که پوومان کرده ئاراسته ی هاتنی ده نگه که.

عاکیفه خانم له گه ل هاوپی گه نجه که ی ته نیشتی و پیاوه به ته مه نه کاندایه سه رسو پمانیه کی زۆردا بوون.

به ده نگیکى پپ جۆش و خروشه وه وتی:

- گله بییت لی بیت ماموستا گیان. بۆچی له کهشتیه که دا نه وه ت
شارده وه که تو خالید ئیتر تو غرو لیت؟
وتم: بۆنه وهی تو بخه مه نه م سهرسامیه کتوپره وه.
- منت زۆر سهرسام کرد. به درێژایی ته مه نه نه م پوودا وه
کتوپره له بیر ناکه م.

گه پامه وه بۆ لای خوینه ره کانم وتم:
وا هه ست ده که م بیر له و جۆش و خرۆش و سهرسامیه ی عاکیفه
خانم ده که نه وه، بۆنه وهی تیپگه ن گویم لی بگرن، چونکه زۆرێک له
خوینه رانی کتیه کانم ده پرسن: له بهرچی نه و پوودا وه ناوازانیه ی له
کتیه کاندا باس ده کرین هه ر به سه ر تۆدا دین. نه وه تا نه وه
نمونه یه کی زیندوو... هه مو نه مانه ش توانستی خوای
په ره ردگارن، که زانا و ئاگاداره به حالی به نده کانی. ویستی وابوو
که زۆرترین وانه له پوودا وه کانه وه وه ریگرم.

هه‌له‌مان کرد

هاوپی زۆر به‌پێزم کاک خالید...

هه‌رچه‌نده سالانێکی دوور و درێژه پووبه‌پوو یه‌کترمان نه‌بینیوه، به‌لام کاتی‌ک کتێبه‌کانت ده‌خوینمه‌وه هه‌ست ده‌که‌م که هه‌شتا هه‌ر له‌یه‌ک دوورنه‌که‌وتوینه‌ته‌وه.

درێژه‌دانت به‌هه‌له‌کانت له‌بوازی نووسیندا به‌رهممی زۆر باشی به‌خشیوووه. به‌بینینی کتێبه‌کانت له‌پێشانگای کتێب فرۆشه‌کاندا، وه‌ک هاوپییه‌کی دیرینت هه‌ست به‌شه‌ره‌فیکی زۆر گه‌وره‌ ده‌که‌م. هه‌ندی جاریش که ده‌چمه‌ لای کتێب فرۆشه‌کان به‌وتنی ئه‌وه‌ی "نوسه‌ری ئه‌م کتێبانه‌ هاوپی قوتابخانه‌مه" خۆم پشکدار ده‌که‌م. تا ئیستا نه‌متوانیوه له‌ته‌له‌فۆندا درێژه‌ی ئه‌و پووداوانه‌ باس بکه‌م، دیاره‌ هه‌نوکه‌ش له‌سه‌ر پێداگری تو‌قه‌له‌م هه‌لده‌گرم و ئه‌م به‌سه‌رهاته‌ ده‌نووسمه‌وه، هیوادرم بپێته‌ مایه‌ی خێر.

دوای نهووی له گه ل تۆدا له قۆناغی دواناوهندی ده رچووین و ده ستمانکرد به خویندنی زانکو، شه پی پاست و چه پی قوتابخانه که مان له لوتکه دابوو. مامۆستا کانه مان هه ندیکیان لایه نگرپی پاست و هه ندیکیشیان لایه نگرپی چه پ بوون. ئیمه ی قوتا بیانی ش به هه مان شیوه دابه ش بوو بووین به سه ر ئه و دوو ده سته یه دا. منیش له بهر نهووی له خیزانیکی دینداردا په روه رده کرابووم وابه سته ی ئایین بووم و لایه نگرپی پاست بووم.

یه کیک له و مامۆستایانه ی که له قوتا بخانه که ماندا خاوه نی بیروباوه پی چه پ بوو، هه ندی جار له پر ده هاته ئیو چه ند وانه یه کی ئیمه وه. ئه و پسرپۆریکی باش بوو له گۆره پانه که دا. له سیاسه تیشدا که سیککی سه نگین بوو. به لام بی بره و و خودا نه ناس بوو. باوه پی به خودا و پیغه مبه رو قورئان و هیچ بابه تیکی ئایینی نه بوو، جگه له وه ش به ئاشکرا نکۆلی ده کرد.

ئیمه ش به رامبه ر به م هه لۆیسته ی مامۆستا که مان، له جیاتنی قه ناعه ت پیکردن و پازیکردن پێگای به ره نگاریوونه وه مان به باشت ده زانی.

چه ند جار له مامۆستا که مان دا، پوو خساریمان بریندارکرد، هه ره شه مان لیکرد، زیانمان به ئۆتۆمبیله که ی گه یاند و شوشه ی په نه ره کانی ماله که یمان هینایه خواره وه.

ئەو ەش سەركىشىيەكانى گەنجىتى! پىمان وابوو بەو جۆرە كارانە
خزمەت بە ئايىن دەكەين. بەدلىيىيەو ە لەو تەمەندە نەماندەزانى
كە ناكىرى بە لىدان و ترساندن قايىل بكرىت.

كاتى بەسەريدا دەهاتىن، مامۇستاكەمان زياتر تووپە دەبوو و،
زۆر زياتر گوپى بە كۆششەكانى دەدا.

قوتابخانەمان تەواوكرىو، بووين بەخاوەن پىشەى جۆراوجۆر.
هاوكات بەگژىيەكداچونەكانى كۆمەلگا ئارام بوونەو ە. ئىتر ئىمەش
هەستمان بەو ەلەنە كرد كە ئەنجاممان دابوون. تىگەيشتىن كە قايىل
كردنى كەسەكان بە ەەر بىروياو ەپىك لەپىگەى ترساندن و
توندرپەوييەو ە بەدى نايت، بەلكو لەپىگەى گفتوگۆى ەيمنانەو
قەناعەت پىكردنەو ە دىتەدى.

هەرچۆنىك بىت سالان تىپەرىن، بەمەبەستى بەجىيەتنانى كارىك
هاتم بۆ تراپزۆن. ئەو مالىەى بە كرىم گرتىبوو نزيك مزگەوت بوو.
پۆڭكى ەينى كاتى لە مزگەوت دەماتە دەرەو ە پووبەپووى
كەسىك بوومەو ە كە زۆر لەو مامۇستا خودا نەناسەمان دەچوو،
چونكە ئەو مامۇستايەشمان خەلكى تراپزۆن بوو. بىرمكردەو ە وتم
لەوانەيە ئەم كەسە برا يان خرمى بىت، چونكە ئەو كەسەى كە بىنىم
كالوى لەسەردا بوو و پىشيشى ەبوو. چووم بۆ لای وتم:

- بىوورە، تۆ لە مامۇستايەكم دەچىت، ئەويش خەلكى تراپزۆن
بوو. لە زانكۆ مامۇستام بوو...

هیشتا قسه کاهم ته و او نه کردبو و تی:

- نالیت ته وه نه و مامۆستایه مه!

ناوانم باسی بکه م زۆر شهرمه زاریبوم، و تی:

- گرنگ نییه کوپم. نه و سهرده مه راستی له گهژ چه و تی و

درۆکاندا تیکه لی یه کتری بیوون، سهرده میك بوو که خاوه ن

بیروباوه په جیاوازه کان به گزیه کدا ده چوون. له و سهرده مه دا

هه ردوولامان هه له مان کرد، له کاتی کدا ده کریت کیشه ی نیوان

مروقه کان له پرگه ی گفتوگوو لیکتیگه یشتنه وه چاره سهر بکریت،

به بی نه وه ی هیچ که س ناچار بیت په نا بیاته بهر هیرشکردن و

شه پرکردن. نه گهر بیروپاکانت به هیز بچنه پیشه وه، شه پر و

دوژمنایه تی له دلدا ناگیرین.

مامۆستاکه م زۆر راستی وت.

به بیرى کیدا ده هات خودا نه ناسیکی به ناویانگ بگه پێته وه،

دهست بکات به نوێژ کردن، پیش به یلێته وه؟ له وانه شه نه گهر ئیمه

له و سالانه دا تیگه یشتووانه تر هه لسوکه وتمان بکردایه، مروقی وه ک

نه م زوو تر راستیان ببینیایه. له بهر شتوانی هه له ی ئیمه که سانیکی

زۆر پێداگریان کرد له سهر پێبازی بیباوه پی بمیننه وه.

هیوام وایه جاریکی تر هه له ی له و جوړه دووباره نه کهینه وه، له و

پوژانه شدا نه ژینه وه. به هیوای بینینه وه، له ئامانه تی خودا بیت.

ئەسرینە ترسینەرەکانی

فارووق

بەیانیان ماندوو یووم بە دەستی وانە و تنەو، نێوە پوانیش کە
دەگە پامەو، مائەو، یە کسەر دە چوو، ژوورە کە مەو، تا کە مێک
پشوو بدەم، بە لام ئەو نەندە ی پێ نە دە چوو لە دەرگا دە درا.

ئەمپۆش کە وێم با کە مێک پشوو بدەم، یە کسەر لە دەرگا درا.
هەر کە دەرگام کردو، وە کە هەمیشە فارووق خۆی کرد بە ژووردا.

فارووق منداڵی خێزانیکی کەم دەرامەت بوو، قوتابییهکی
غەریبو، نییەت باش و تێکۆشەر بوو .

بەردەوام لە هەول و تێکۆشاندا بوو بۆ ئەوێ بە سەر کێشەکانیدا
زال بێت، بۆ ئەم مەبەستەش زوو زوو سەردانی دەکردم و پرسباری
جۆراوجۆری ئی دەکردم، دە یویست شتانیکی زۆر بزانییت و لە
پووداوێکان تێبگات.

ته‌ن‌ها كه موكوپى نه‌وه‌بوو كه زۆر هه‌ست ناسك و په‌شۆكاو بوو.
له‌به‌رئه‌وه‌ى ده‌يويست خي‌را هه‌موو كاره‌كانى له‌يه‌ك كاتتدا نه‌نجام
بدات، پي‌ويستيه‌كانى سه‌ركه‌وتنى زۆر باش به‌ده‌ستنه‌ده‌ينا.

سه‌رله‌نوئى ئه‌م‌پ‌رۆ ئه‌و جۆش و خ‌رۆش و ترسه‌ى له‌سه‌ردابوو. به‌
گه‌شانه‌وه‌ى چاوه‌كانيدا دياربوو، كه‌چه‌نده‌ له‌بى ئارايميدايه‌ بۆ ئه‌و
بابه‌ته‌ى ده‌يويست پرسيارى له‌باره‌وه‌ بكات و لي‌ى تيب‌گات.

بۆ ه‌ي‌وركردنه‌وه‌ و ئارامكردنه‌وه‌ى و‌تم:

- فارووق په‌له‌مه‌كه‌، كاتم زۆره‌. تا كو‌تايى گو‌يت لي‌ده‌گرم، ه‌ي‌چ
په‌له‌مه‌كه‌، يه‌كه‌مجار به‌وشيوه‌يه‌ دانیشه‌، ده‌ى با بزاتم.

به‌رامبه‌رم دانیشه‌، داواى دوو چام كرد. چه‌ند بابه‌تي‌كم بۆ
باسكرد بۆ ئه‌وه‌ى ه‌ي‌ورى بكه‌مه‌وه‌.

پاش ماوه‌يه‌ك ئارام بووه‌وه‌ و‌تم:

- ئي‌ستا گو‌ييه‌ستى باسه‌كانت ده‌يم، ده‌توانيت ده‌ست
پي‌بكه‌يت."

فارووق به‌وتنى:

- ئه‌م‌پ‌رۆ له‌ورده‌كارى بابه‌تي‌كى زۆر گ‌رنگ تيب‌گه‌يشتم. چووه‌ ناو
باسه‌كه‌وه‌. "چۆن بووه‌ كه‌تا ئه‌م‌پ‌رۆ سه‌رنج‌م له‌م بابه‌ته‌ نه‌داوه‌.
له‌به‌رئه‌وه‌ زۆر له‌خۆم توو‌په‌ ده‌يم."

و‌تم: "منيش خه‌مه‌، ئه‌و بابه‌ته‌ چيه‌، ده‌مه‌ويت گو‌ى بيه‌ستى
بم."

به نیکا گهرم و گورپه کهیدا دیاره، ده بئیت له بابەتیکى نۆز گرنک
تینگە یشتبئیت، به سەر سوپمانه وه له خالێک پاماو، ناخی هەلپشت،
وتی:

— مامۆستا، خەفەت بە هەموو شتێکى دەوروپەرمان دەخۆم،
دەمەوێت لێیان بکۆلمه وه و فێر بێم، بۆچى ناچینه نێو وردەکارى
ئەو بابەتانهى که پەيوەندیان بە خۆمانه وه هەیه؟

پرسیم: "چۆن وردەکارى بهک؟"

تەواو بە جۆش و خرقشەوه وتی:

— نازانم له کوێوه دەست پێبکەم.

پاش ماوه يەك بەردەوام بوو وتی:

— مامۆستا، خۆی پەرورەدگار ئێمەى بە شتێوازێکى ناوازه و پێک و
پێک بە دیهێناوه، بەلام هەستى پێناکەین.

وتم: "پێرۆزباییت لێدەکەم که گەیشتویتە ئەم بیرکردنەوهیه."

— به داخه وه تازه بهمه گەیشتووم. بەدڵنیاییه وه ئەویش بەهۆى
پووداویکەوه...

فاروق درێژەى به قسەکانیداو وتی:

— دایکى باوکم بەهۆى بەرزى فشارى خۆینه وه تووشى ئیفلجى
بوو. چاره کانى کراوه ن، بەلام نابینن. گۆچکەکانى ئاساين، بەلام
نابیستن، زمانیشى دەجووڵێت، بەلام ناتوانێت بدوێت. ناتوانێت
دەستەکانى بجوڵێنێت، ناتوانێت هەلسێتە سەر پێکانى و بپوات .

بۆچی ئېمە ھەست ناکەين که خۆي پەرۋەردگار چەندين ئەندامى
 ناوازەي پى بەخشىوين و، لە چوارچىۋەي سىستېمىكى
 سەرسۈرپىنەرو ئەندازەكارىيەكى پى وئەدا ئېمەي بەدەيئەناوہ که
 ژىرى پەي پىنابات. ئېمە ھەست بەوہ ناکەين که لە ناو نازو
 نىعمەتتىكى پى شوماردا دەژين.

مامۇستا، بىرېكەنەوہ ئەگەر چاۋەكانمان نەبين، ئامادەين
 ھەرچىمان ھەيە بىبەخشىن تا بىينە خواھنى يەك چاۋ. باشە،
 بەرامبەر بە يەك چاۋ چەندە سوپاسى پەرۋەردگارمان دەكەين؟
 ئەگەر گوڭكانىشمان نەبيستن، بۆ ئەوہي بىينە خواھنى يەك گوڭ،
 ھەموو ھۆكارىك دەگرىنە بەر، باشە بەرامبەر بەوہي خۆي گەورە
 گوڭى پى بەخشىوين، چى دەكەين؟ ئەگەر ژىرىمان لەدەستدائىت و
 ۋەك شىت لەم نىۋەدا بسۈرپىنەوہ، كەسكىش مىشكىكى
 تەندروستمان پى بىەخشىت، دلتىام لەوہي كە خۆمان دەكەين
 قورىانى بۆ ئەو كەسە، بەلام بەرامبەر خۆي پەرۋەردگار كە مىشكى
 پى بەخشىوين چەندە ئەركى بەندايەتى جىبەجى دەكەين.

سەرنج لە ھەموو ئەندامەكانم دەدەم، كە لە چوارچىۋەي
 سىستېمىكى ناوازەدا ھەر خانەيەو ئىشى خۆي بە جىدەھىيىت.
 بەرامبەر بە و زاتەي كە ھەموو ئەم نىعمەتانەي پى بەخشىوين،
 پىۋىستە چى بکەين و چۆن ئەركى بەندايەتيمان جىبەجى بکەين؟
 بەرپرسىارىتى مۇڭ زۆر قورسە.

بۆ کرپنی بوکه شوشه یه کیش ده بی پاره بده یین، هه رچی پاره و
 توانمان هه یه به شی به ده سته ینانی نه دنامه کانی جه سته مان ناکه ن،
 که واته چۆن سوپاسگوزار نه بین به رامبه ر به و زاته ی که هه موو نه و
 نه دنامه پێک و پێک و گونجاوه ی پی به خشیوین؟ به پای من
 گرنگترین بابته که مریۆ پتیو یسته بیر ی لی بکاته وه ده بیته نه مه
 بیته.

فاروق له بابته یکی زۆر گرنگ تیگه یشتبوو، که تایبته بوو به
 بیرکردنه وه و تیرامان به مه به سته تیگه یشتن له ئامانج و نه رکی مریۆ
 له ژياندا.

فاروق به گهرم و گوپی به رده وام بوو له باسکردنی
 ورده کارییه کان.

باوکم نه نکمی نه خۆشخانه به نه خۆشخانه گێپا. بردی بۆ لای
 پزیشکه پسپۆره کان، پاره ی زۆری خه رچ کرد، هه موو نه م
 زه حمه تانه به س نه بوو بۆ نه وه ی بتوانی هه لسیته سه ر پی. له
 کۆتاییدا وتیان بیبه نه وه با پشوو بدات، شتی که نه ماوه بۆی بکریته،
 ئیستا چاره پیتی پۆزی کۆچکردنه که ی ده که یین .

نه م بابته هانی دام بیربکه مه وه چاوی که نه بینیتو، گوئییه که
 نه بیستیت و زمانێ که نه توانیت گۆ بکات و، به ناوبانگترین
 پزیشکه کانی دونیاش نه توانن چاکی بکه نه وه، بلێن: "هیچ

شتیکمان له دهست نایهت". هه موو ئه مانه به لگن له سه ر نه وه ی
که له سه روو مرقه وه هیزیک هه یه که ئه مانه ده کات.

کار به نه وه ندهش ته واو نابیت. لاشه یه کی به نرخ و به هادارمان
پیده به خشیت و، هاوکات پتویسته کانی نه و لاشه یه ش ده نیرتیه
دونیاوه؛ (خواردن و، خواردنه وه، هه موو ئه و شتانه ی که تام و
خوشی ئی وهرده گرین)... هه موو ئه مانه به بی به رامبه ر و به خۆپایی
ده به خشیت.

باشه مامۆستا، ئه م نیعمه ته زۆر بی که موکۆپی و نه ژمیردراوانه
به خۆپایی ده دریت؟

پاسته وخۆ ته ماشای نه و فارووقه م کرد که له ناخوه به هه ستیکی
شیرین و پاکه وه باسی نه و وورده کاریبانه ی بۆ ده کردم که تازه
پێیان گه یشتبوو.

وتی: مامۆستا ئیمه زۆر سپله یین، چۆن بیر له م نیعمه ته زۆر و له
ئه ندازه به ده رانه ناگه ینه وه و خۆمان به شتانی لاوه کییه وه سه رقال
ده که یین؟

باوه رم وایه که لیپرسینه وه ی ئه مه زۆر قورسه و، سزا که شی زۆر
توند ده بیت. فرمیسک به چاوه کانیدا پێچکه ی به ستبوو.

ئه و فارووقه ی که هه موو کاریکی به جۆش و خروشه وه نه نجام
ده دا، ئه م جاره له پیش بابه تانیکێ زۆر گرنگدا ده ترسیت و
ده گری.

بەلام ترسانی لەو جۆرەى زۆر لێدیت، لەبەر چاوم گەردەى
دەکاتو، سەرسوپمان بەرامبەرى زیاد دەکات. بە تەواویوونى
قسەکانى فاروق، ئەو کتیبەى کە لەسەر مێزەکە دامناو کردمەوه
و دەستم کرد بە خویندەوهى:

"ئەى ئەو کەسەى خۆت بە مەزۆ دەزانیت! خۆت بخوینەرەوه!
مەگەر دەکریت گیانلەبەر بۆ بێگیاڵەکان بێنە مەزۆ".

...تۆ بەبێ ھودە نەخوڵقیندراویت، چونکە لەم میوانخانەییەى
دونیادا ھیچ شتێک بەبێ مەبەستو، بەبێ یاسا نابینیت، کەواتە تۆ
چۆن دەتوانیت بێ مەبەست و بێ یاسا بیت؟

... مەزۆ جلەوى بۆ بەرەلا نەکراوه تا چۆن و لەکویدا دەیهویت
بەسەر بەستى راپوێریت. بەلکو کردارەکان لەسەر تۆماردەکریڤ و
وێنەیان دەگیرێڤ، ھەرچى دەکات دەنووسریت، تاكو لە ئەنجامدا
بەپرسيارى کردەوهکانى بیت.^۱

لەسەر ئەم بیرکردنەوه جوانەى پیرۆزىاییم لە فاروق کردو،
خودا حافىزىم لێکرد. چونکە منیش زۆر سوودم لەو وردەکارىیانە
بینى کە لێیان تێگەشتبوو.

۱- کتیبى (وتەکان) - بە زمانى کوردى/ نووسىنى م. سەعیدى نورسى، لاپەرە ۱۰۹

ژیان بو من رځپور دن و خهوتن بوو ...

ماموستای به پېژم:

پېشه کی سوپاستان ده کم که به وپه ری دلسوزی و
له خور دنه وه بوونه ته یارمه تیده رو پېنیشاندهرم.

پېشتر به لېنم دابوو که به رده وام نامه تان بو بنووسم، به لام به
جوریک بوار نه بوو. له کوتاییدا چاره نووس نه مړو بوو. دایک و باوکم
خه لکی بینگولن. له سالی ۱۹۸۹ دا گواستمانه وه بو نیسته نبول و،
من له مندالییه وه هر له نیسته نبولم. باوکم بازرگانه، دایکم ژنی
ماله وه یه. پېنچ خوشک و براین؛ ۲ کچو، ۲ کوپ. خوشکیکی گه ورده م
هاوسه رگیری کردووه، دوو برام ده خوینن، خوشکه گه وره کانی
تریشم کار ده که ن، منیش ده چم بو خویندنگا. نیستاش ده مه ویت
بچه ناو بابته که وه.

تا نیستا هیچ ناره حه تییه کم نه بینییوه. هرچییه کم ویستوه
بووه، به لام نه مه من دلخوش ناکات. هه میشه له ناخمدا هه ست به

که ساسی و دلشکای ده که م. سه رقالی که پان بووم به دای
 دوزینه وهی بیروباوه پدا که سه ره نجام به ره و هاویه ش دانانی بر دم.
 له به رنه وهی بیرم له بابه ته زور قوله کان ده کرده وه و وه لأم ده ست
 نه ده که وت، باوه پم دابه زیوو بۆ سفر. هاوپیکانی ده وریه ریشم باش
 نه بوون.

له پووی باوه پده و ژیان به لای منه وه به ته نها بریتی بوو له نان
 خواردن و، پاباردن و خه وتن. بیرم له هیچ شتیکی دیکه نه کرده وه.
 له قوناغی خویندنی ناماده بییمدا (نازادی بیرکردنه وه) لای من له
 هه موو شتی گرن گتر بوو هه موو مرقفیکی دیندارم به کژنه په رست له
 قه لأم ده دا. کاتی له خویندنگا بووم زور حه زم له وانه ی فه لسه فه
 ده کرد. له گه ل مامۆستای فه لسه فه دا بیروپاکانمان گونجاوو، نه ویش
 ژیا نی نازادی ده خواست، ئیمه ش به رده وام پرسیارمان ئاپارسته ی
 مامۆستا که مان ده کرد و داوای وه لأمه کانیا نمان ده کرد نه ویش بۆ
 نه وه ی له خۆی تیکبدات پرسیا ری دیکه ی ئاپارسته ی ئیمه ده کرد.
 ئیمه ش ده چووینه بیرکردنه وه ی قوله وه. مامۆستامان به پاست
 ده زانی و، پاکانی به لامانه وه ژیرانه بوو.

ژماره یه کی دیکه له مامۆستا کان که باوه پیان لاوازیوو. به تایبه تی
 مامۆستای نه ده بیات هه موو کات پرسیا ری لیده کردین، هه می شه
 پیویست بوو قسه کانی نه و پاست بن، چونکه ئیمه مافی نه وه مان
 نه بوو په خنه بگرین. به تییبینی هه په شه ی ده کرد. له به رنه وه هیچ

كه س نه يده توانى پوويه پووى بېته وه. دواچار پاوېچوونى نه و
مامؤستانه كارىگه رى زؤريان هه بوو له سهر بيركردنه وه كانم و بهرو
ژيانى نازادىخوونى ناراسته يان كردم.

نه ندامانى خيزانه كه شم هه رچه نده له پووى دينه وه به ته واوى
به هيز بوونو، نه ركه كانى دينيان به جېده هيتا، به لام هيچ كاتيك
له منيان نه ده پرسسيه وه. نه مهش زياتر بووه پالنه ر بزم تا له
گوشه ي بيروپاوه تووشى لادان بيم.

خويندنگام ته واو ببوو. پتويست بوو ئامانچك بۆ خۆم هه لېژېرم.
يان ده بوو له خويندنگه به رده وام بې يان كار بكه م. له ده وروبه
دور كه وتمه وه ته نها بووم، نه وهش منى هؤگرى كتيب خويندنه وه
كرد. ده ستم كرد به كتيب خويندنه وه.

كتيبك ته واو ده بوو، ده ستم ده كرد به خويندنه وه ي كتيبكى
تر. به لام نه مده توانى نه و كتيبانه به ده ست بخرم كه ده مويست.

پؤژيكيان له ماله وه كتيبك هاته به رچاوم. كتيبكى به پېژ
مامؤستانه تحولا گولن بوو. له سهره تادا نه مويست بيخوينمه وه.
گورپانكارى له بيركردنه وه كانمدا ده ستي پيكردبوو. له گفتوگويه كدا
خوشكه گه وركه م به شدارى كرد و، وتى كه چيروكى ژيانى (محمدي
دوژجيه ي) و بيروپاكانى ليكچوون له گه ل هى مندا، له كتيبخانه كه
پيشكه شى كردم. له سهره تاوه نه مويست نه م كتيبش بخوينمه وه،

به لām هیزیک منی ئاراسته ی خویندنه وه ی کرد و خویندمه وه. زۆر کاری کرده سهرم، نه و شه وه تا به یانی نه خه وتم.

پاش خویندنه وه ی کتیبه که که وتمه ناو بیرکردنه وه ی قووله وه. نه م کتیبه زۆر منی هه ژاند. "هه مان نه و بیروپایانه ی که من هه مبیون و هه مان نه و پرسیارانه ی که ده مپرسین". به لای منه وه شتیکی باوه پپینه کراو بوو. نه و ئیواره یه ته و به م کرد. نه و پۆژه بق یه که مجار باوه پم به خوی پهره ردگار هینا. به دریزایی نه و هاوینه نزیکه ی ۳۰ کتیبی دینیم خوینده وه .

له کتیبه کانتاندا چیرۆکی زۆر سه رسوپهینه ری ژیان هه ن. زۆر کاریگه رییان هه بوو له سهرم. کتیبه کانی (مه مه دی دوزجه ی، نه و پیاوه ی له دووی خۆی ده که پیت، خۆم دۆزییه وه، ژیانیکی نوێ)م خوینده وه. هه مووشیان یه که له یه کتری باشترن. نه که ر خودا بیکاته قسه م نه وانی تریش ده خوینمه وه. ژماره ی ته له فۆنه که تانم له که ناله کانی راگه یاندنه وه وه رگرت و خیرا په یوه ندیم پتیه کردن. له و پۆژه وه تا ئیستا ده لیم نامه تان بق ده نووسم، به لām قیسمه ت وابوو که نه مرق بینووسم. ده بوايه چاومان به یه کتر بکه وتایه، به لām به جۆریک پتیکه که وت. مامۆستا ئیشه لا پۆژیک چاومان به یه کتر ده که ویت.

نه که ر له ده ورو به ریش دانه برپم و کتیبه کانی (به دیعوزده مان) نه خوینمه وه نه و ئیوه ده وریکی گه وده تان هه بووه. نه که ر

کتيبه کانی تۆم نه خويندایه ته وه له وانه يه بهرده واميم به بيروپا
کونه کان بدياه. خوا لیت پازی بییت مامۆستا گیان، بهههشت
شوینت بییت. له خوای پهروهردگار دهپارپمه وه که کتيبه کانتان
بییته مایه ی هیدایهت بۆ کهسانی وه کو من.

پاش نهو داپرانه م له دهوویه ره که م شیوازی ژیانم زۆر گۆپا.
دهچوومه ناو کۆپو گفتوگۆ وه، دهستم کرد به خويندنه وه ی
په یامه کانی نوور. خۆشه ویستی ناخم به رامبه ره به مامۆستا نوورسی
زیادی کرد، وینه که ی له و ماله هه بوو که بۆ وانه خويندن بۆ ی
دهچووم. داوای وینه یه کیم کرد بۆ خۆم. پێیاندام وه له مۆاسی به
میزی کۆشش کردنه که مه وه پاشانیش لیم کرده وه و به کتيبخانه که دا
هه له مۆاسی، چونکه که ته ماشای نهو وینه یه م ده کرد وه كه نه وه وابوو
بیهوئ شتی کم بۆ یاس بکات، بهرده وام نامۆزگاری تیدا ده بینرا.
له وانه شه من وام ههست کرد بییت. ده مویست بیمه قوتابی مامۆستا
سه عیدی نوورسی به لام خۆم به شیاو نه ده زانی، پشووی هاوینم به
خويندنه وه ی کتيب و چاره سه رکردنی پرسیاره دینییه کانمه وه
به سه ر برد.

دوای نه وه ی خويندنگا کرایه وه، دهستم کرده وه به کۆشش کردن
له وانه کانمدا. سیستمی وانه ی پابه رایه تی خويندنگا که م زۆر به دل
بوو. گرنگی به پرسیار ی هه موو خويندکاره کان ده دا و وه لامي
پرسیاره کانیانی ده دایه وه. له ماوه یه کی کورتدا دیمانه یه کم له گه ل
مامۆستای پابه رایه تیدا ساز کردو بووینه هاوپی. له باب ته

دینیه کاندای ژور یارمه تی ده دام. هه ولێکی ژوری له گه لدام له
فیڤوونی نوێژدا.

ده ستمکرد به نوێژکردن، ته نانه ته گهر به مانا ته واوه که شی
نه بیته نوێژکردن فیڤووم. کاتی ئیواران ده خه وتم بیرم ده کرده وه
له ناخدا ده نگێک پیی ده وتم: "شه وه له خه وندا که سیکی به ته مه ن
ده بینیت". به لام ده موت پرنگه ئه مه خه یال بیته. ئه وه بوو شه وێک
به پاستی له خه وندا که سه به ته مه نه که م بین، هاتبوو بۆ لای ئیمه.
بوختانیان بۆ هه لده به ست، که س ئه وی له خۆ نه ده گرت، له به رنه وه ی
له به ندیخانه ده رچوو بوو. ده رگا که ی مالی ئیمه کراوه بوو، هاته مالی
ئیمه. له ژووره که دا له گه ل مامدا به رامبه ر به یه ک دانیشتن. منیش
له که لێتی ده رگا که وه ته ماشام ده کردن. پووی کرده من و وتی:
"پاش دوو سالی دیکه ده مریت".

خه ونێکی سه رسوپهینه ریوو، ئه وه که سه م ده ناسی له خه ونه که دا
بینیم، مامۆستا (سه عیدی نوورسی) بوو. ژور سه رسوپهینه ر بوو
شه و کاتی خه وتم وه ئه وه ی که سیکی پیم بلێته خه ونێکی له و
شیوه یه ده بینیت.

به یانی که به خه به رهام بۆم ده رکه وت ئه وه ده نگه ی شه و پاست
ده رچوو. به پاستی له خه ونه که مدا که سیکی به ته مه نه بین، ترسیک
که وته ناخمه وه. خه ریک بوو له هۆش خۆم بچم. له تاوا گریام.
ته مه نه ۱۸ ساله. هیشتا شتانی که هه ن که ده بیته ئه نجامیان بده م.

له پاستیدا له مردن ناترسم، چونکه ده چم بۆ لای نه و كه سانه ی
 خو شم ده وین، به لام له وه ده ترسم كه خو م ناماده نه كړدوه .
 ئیستاش خشته یه كم داناوه بۆ جیبه جی كړدنې كاره كانی پوژانه :
 چوار كاتژمیر بۆ خه وتن و یه ك كاتژمیر بۆ (۲) ژم نان خواردن و
 شه ش كاتژمیر بۆ سه عیكردن له وانه كانمداو نه وی تری به
 عیباده ته وه به سر ده به م. نه گهر له زانك و هریگیریم نه وا پشتیوان
 به خوا له و بواره دا خزمه ت ده كه م.

"دواچار ده مه ویت بلیم كه له نامه نوی سیندا لی هاتوو نیم، له وانه یه
 نوی سینه كه م كه مو كوپې زوړی تی دابیت، هیوادارم به پړزتان
 چاپو شى له هه له كانم بكن "ژیان یاسایه و، نوی سین سهر فزاییه ".
 له كورترین ماوه دا چاوه پړی نامه تان ده كه م. له نامانه تی خوا دا
 بن.

فاتمه ئیشك

ئافرىمىكى گەراۋە لە خۆكوشتن

مامۇستاي بەرپۆزم:

ئەوھى پراستى بېت لەسەرەتادا زۆر دوودل بووم ئەمدەزانى ئەم
نامەيە بنووسم يان نا، لە پاشاندا بە ھاۋكارى ھاۋسەرەكەم، بېيارمدا
بينووسم، بۆئەۋەى كچە لاۋەكان پەندى لىۋەرىگرن.
ژيانىكى زۆر بىماناۋ ناشىرىن دەژيام كە لىرەدا نامەۋى ئاماژە بە
وردەكارىيەكانى بكەم، بەلكو دەمەۋىت پەيامىكى تايىبەتى ئاراستە
بكەم، بەھىۋاى ئەۋەى ئەۋكەسانەى كە ۋەك من لەكىشەدا دەژىن و
گىرۆدەبوون بە دەستى كۆمەلگاي بى بەزەبىيەۋە گوتيان لەم دەنگە
بېت و سوود لەم بەسەرھاتە ۋەرىگرن. ئومىدەۋارم ئەۋكەسانەى لە
ژيان بېزارىبون و، بىر لە خۆكوشتن دەكەنەۋە، جارىكى دى
بگەپنەۋە بۇ ژيان و لەپىناۋ بەختەۋەرى و ئاسوودەيىدا تىيىكۆشن.
دەخۋازم منىش بە نووسىنى ئەم نامەيە ئەركى سەرشانى خۆم
جىيە جى كرىبېت.

هەلبەت ھەموو مەرقۇپك لە ژياندا بەچەندىن وىستگەى جۇراوجۇردا
گوزەردەكات و پووبەپووى زۆر پووداوى خۆش و ناخۆش دەبىتەو.
مىنىش وەك ھەر مەرقۇپك لەيەكك لە قۇناغەكانى ژياندا دووچارى
قەيرانى دەروونى بووم.

زۆر دلتەنگ بووم، وامدەزانى ھەموو دونيا بەسەر مندە پووخاوە،
خۆشىم لە ھىچ شتەك وەرئەدەگرت. خۆم لە خزم و دۆست و
ھاوپىكانم دەدزىيەو، چونكە وامدەزانى ھەموو ساتى ھەلەكانم
دەدەنەو بە پوومدا .

لە قەيرانىكى دەروونى سەختدا دەژيام، زۆر بەخىرايى كەسەكانم
دەشكاند. خەزم نەدەكرد بچمە ژىر فەرمانى كەسەو ئامۇژگارى
وەرگرم. بووبوومە فیدای ھاوپى نياز خراپەكان. ھەموو بەھا
جوانەكان لەدەستدا.

بۆئەو ھى لەسەر تاوانەكانم سزا نەدرىم و لىپرسىنەو ھەلەكە
نەكرىت، باوھەپم لەدەستدا، باوھەپم وابوو كە خودا و دواپۇز بوونيان
نييە، ياخود دەمخواست بەو شىئو ھەبىت.

ئەو كەسە دىندارانەشى كە دەمناسىن، لەجياتى خۆشەويستى و
پووخۆشى بە سزا و ترساندن لىم نزيكەبوونەو. وەك ئەو ھى دىن
ناوھندى سزا و بەنديخانەو، خوداش ھىزىكى بى بەزەيى بىت.

ئەم جۆرە بىركردنەو ھەتتەگەيشتنە ھەلەكە تەواو بىزاريان
كردبووم. وامدەزانى ھەموو شتەك تەواو بوو، بۆيە بپارمدا بىر لە

خۆكۈشتن بگەمەو. بەخۆم وت: "پتۈيسته ئەم ژيانە كۆتايى
پىيىت، چونكە تەنھا مايەى نازارە بۆ من".

باوكم لە مال دەريكردم و وتى: "ئيتەر تۆ بوويته كچى كۆلان!"...
دايكيشم نەبوو كە بەدوامدا بگەپتو، لىم پېرسىتو، دەستم بگريت.
ئەو بوو پۆژىك مامۇستا سىبىل مامۇستاي زانستى ھونەرى
قۇناغى ناوەندىم لە بەرامبەرم دەرکەوت. خوايە گيان تۆ چەندە
مەزنى. ھەرگىز ستم لە بەندەكانت ناكەيت، بەزەيىت ھەموو
دونيای داپۆشيۋە.

چۆن گەپامەو بۆ ژيان؟

ناتوانم باسى بگەم:

مامۇستا سىبىل ئاگادارى ئەو پووداوانە بوو كە بەسەرم ھاتىبون.
بەلام نەيەشت من ھەست بگەم. تەنانەت دەيوت تۆ لە كچە
سەرکەوتوۋە سەرپاست و خۆشەويستەكانى قوتابخانەيت، منيش لە
ناخمدا پىدەكەنيم و پامدەبوارد.

وھكو دايكىكى بەسۆزو مېھربان گرنگى پىدەدام ... پۆژانە لە
مالەكەيدا سەنگىن دەبووم، بەيەكەو دەپۆيشتىن و كارمان دەکرد.
خوای گەورە پەحمى پىكردم و نوورى شادىي خستە دلەمەو.
دونيامى پۆشنكردەو.

مامۇستا سىبىل يەكەمجار كىتەبەكانى ئىۋەى پىدام (ئەو پىاۋەى
لەدووى خۆى دەگەپت، خۆم دۆزىيەو، مەمەدى دوزجەيى) و

ئەوانى دىكە... پاشان پەيامەكانى نوورى مامۇستا (سەئىدى
نوورسى) پىئدام.

هەلبەت لەم دونيا بىزاركەرەدا بەهەشتىكىش ھەيە، بەلام ئىمەي
مىرۇف زۆرچار ئاگادارنىن...

ئەگەر لە كۆتا بارودۇخم دەپرسن، ئەوا زۆر دلخۆشم. كەسىك
دەرکەوت كە منى پەسەند كرد. ھاوسەردارم. يەكەم مىندالم كۆچى
دوایی كرد، بووہ چۆلەكەي بەهەشت. ئىستا لەگەل مىندالى
دوہەمماندا (زەھرا نوور) بە خۆشى ژيان دەبەينەسەر .
زۆر دۇعات بۆ دەكەم. ياخوا خامەت بە بېرشت بىت.

خوشكت، ئەسرا گيونىش

تهنانهت بیرم له خوځوشتن کردهوه

مامۆستای به پۆرم:

من ته مه نم ۲۱ ساله، ده رچووی ئاماده ییم. له نه کچای سه ر به
بالک نه سپر که شوینیکی بچوکی نیشه جی بوونه له که نار ده ریا
ده ژیم. تا نه مپوکهش به بی هوده ژیان به سه ر ده به م و ئیسلامیه تیم
په سه ند نه کردووه. که سیکم به دل و گیان باوه پم به بوون و تاک و
ته نهایی خودا ههیه، به لام تا ئیستا نه وهی پیی ده لئین نویژ کردن و
پۆروو گرتن نه نجام نه داوه.

تا نه مپو خۆم داوه به ده م کاری بی سووده وه و به پیی
پیویست له دینه که م شاره زانیم. تهنانهت بی نه وهی بیر له داماتوو
و قیامهت بکه مه وه، تا هه نوکهش له نئو سه رکێشییه کانی که نجیتیدا
ده ژیم. له هه لسوکه وت و فله سه فه ی ژیاندا لاسایی نه وروپا
ده که مه وه. له ژیانمدا زۆر که سیکی سه ره پۆم و هه لای زۆرم

نه نجامداوه، ته نانه ت جارښك كار گه ښسته نه وهى كه بير له
 څوكوشتن بگه مه وه، سهره تاي نه م پووداوه ش به مجوره بوو:
 پوڅيكيان له گه ل كه سيكدا په كترمان ناسى و څوشم ويست.
 مه موو شتيك زور باش بوو. پاشان له بهر ه ندي هوكار
 جيا بوينه وه. من پاش جيا بوونه وه كه زور گوږام. خووم دايه مهى
 خوار د نه وه. مه يلى څوكوشتنم ده كرد، به لام نه متوانى څوم بكوژم.
 پاشان خيزانه كه م بڼ نه وهى من له ناكچاي دوور بخه نه وه ناردميان
 بڼ مالى خوشكه كه م. زاواكه مان و خوشكه گه وړه كه م له گديز سهر به
 كوتا ده ژين. هاتمه گدين، زاواكه مان كه سيكي دينداره. پزيشكه.
 كيښه كانم بڼ باسكرد و پيم وت كه له گه پراندام و له دووى څوم
 ده گه پيم.

كتيبه كهى توى به ناوى "نه و پياوهى له دووى څوى ده گه پيټ"
 پيدام خويندمه وه. پاشان كتيبه كانت به ناوه كانى "محه مه دى
 دوزجيهى" و "زيانيكى نوئ" م خوينده وه. به هوى كتيبه كانتانه وه
 به حه زره تى به ديعوززه مان سه عيدى نوورسى ناشنا بووم، چونكه
 تو هه ميشه باس له و ده كه يت و ده ريارهى په يامه كانى نوور له
 زاواكه مانم پرسى. كتيبيكى څوى پيدام، كه باس له زياني
 حه زره تى سه عيدى نوورسى ده كات، خويندمه وه. پاشان پرسى ارم
 كرد كه نايا څوى په يامه كانى نوورى هيه يان نا. كتيبي
 "وته كان" ي پيدام. با زور دريژهى پيټه دم، له ناخمدا
 په شويويه كى زور گه وړه هيه. ده مه وټ بگوږيم به لام نازانم له

کویټه دهست پی بکه م و بپیارمدا ئەم نامە یه بۆ تۆ بنووسم. وایزانم
تهنها تۆ دهتوانیت یارمهتیم بدهیت...

مامۆستا، له کویټه و چۆن دهست پێبکه م. چۆن پابردووم له یاد
بکه م و سه ره له نوێ به ئاسووده یی بژیم. چۆن هه ولێ گۆرپانکاری بده م
و له کاری هه له و بێ سوود دوور بکه ومه وه. له م سه رده مه دا
موسولمانان له ژێر فشارێکی زۆردان. فه لسه فه ی مادی کاریگه ری
سلبی هه یه له سه ر میشکی هه مو تاکیکی کۆمه لگا و زۆرێک له
که نا له کانی پاگه یان و ناوه نده کۆمه لایه تیه کان هه ول ده دن بۆ
ئه وه ی کاریگه ری له سه ر کچان و کوپان دروست بکه ن و، گه نجیک
به ره م بێنن که شوناسی خۆی ون کردبێت و بووبێته کۆیله ی
حه زو ئاره زووه کان. مامۆستای به رپێژ له سه رده مه یکی وه هادا چۆن
خۆم کۆنترۆڵ بکه م و لاپه ره یه کی نوێ له ژیا ندا هه لبه ده مه وه، وه ک
موسولمانێکی راسته قینه بژیم.

مامۆستا گیان، له و بابه ته دا یارمه تیم بده ن که له کویټه و چۆن
دهست پی بکه م، چۆن له دنیا دا خۆم له هه له و تاوان بپاریزم، چۆن
له سه ره تاوه دهست بکه م به دینداری. پێگام نیشان بده، من
چاوه پوانی نیشانه کانی هه زه ته ی به دیعو زه مان سه عیدی نوورسی
ده که م، له و بپوا یه دام ده بێته یارمه تیده رم.
له گه ل پێژ و خۆشه و یستیمدا...

ئێروه ن په شیل

خۆم دەكوشت

مامۇستاي بەرپىزم:

نزيكەي كاتژمىرىكە پىنوسم بە دەستەۋەيە، كاغەز لە
بەردە مەدايە، بە لاي مېزەكەۋە دانىشتوم. دەمەۋىت نامەت بۇ
بنوسم، بە لام نازانم چۆن دەست پىيكەم.

لە ناو سەرسورھىنەرتىن جۆش و خرۆش و ترسدام. بېرۋا بکە لە
پەشۋكاويدا پىنوسەكەم بۇ ناگىرىت.

چىرۋكى ژيانم پىرە لە لادان و سەرەپۆيى، كاتى ھەر
بەسەرھاتىكى ئەو ژيانەم بىردەكەۋىتەۋە ھەست بە غەمبارى
دەكەم.

كاتىك دەمەۋىت بە شىك لەو بەسەرھاتانە بخەمە سەر كاغەز
دەترسم لەۋەي كە گومانەت ھەيىت لە قسەكانم، بە لام پىويستە لە
شۋىنىكەۋە دەست پى بکەم، چونكە تازە پىيارم داۋە ئەگەر
قورسېش بىت. پىويستە پىووداۋە سەيرەكانى ژيانەت بۇ باس بکەم

بۆ ئەو هی کهسانی دواى خۆم په ندی لی وه ریگرن، چونکه ئەمه
به پر سيار بیه کی گرنه و ته نانه ت نه رکێکی به ندایه تیه .

هیوادارم به هۆی نه و پوو داوانه ی که باسیان ده کهم، به چاوی
هه له سه یرم نه کهن و به که سێکی دوو پووم له قه له م نه دن، چونکه
ئه وه ی نوو سیومه پاسته و پوویداوه و تیایدا ژیاوم .

من له کریک کالدا هاتوومه ته دنیاوه . خێزانه که مان له نه بوونیدا
بوون . باوکم له داخی هه ژاری ده سستی دا بوویه مه ی خواردنه وه و
بی ئیش ده سو پایه وه .

دایکم له ده ست بی ئیشی و مه ی خواردنه وه ی باوکم نۆد
توو په بوو، له بهر نه وه ش به ر ده وام شه پ و ده مه قاله یان بوو .

باوکم له لایه ک له بهر هه له کانی خۆی و، له لایه کی دیکه شه وه
له بهر نه وه ی دایکم زیاد له سه ری ده پوشت مائی به جیه پوشت، وتی:
" ده چم بۆ نه لمانیا"، سه ره پای نه وه ی ۲۶ سال تێ په ریوه هیشتا
نه که پاره ته وه . که س نییه هه وائی بزانی ت که ئایا چی به سه ر
هاتووه و، چی ده کات، ده ئی یان مردووه . هه رچه ند ه نه مه ده بیته
درامایه کی نۆد جیاوازی زنجیره پوو داوی ئازاری ژیاوم، هیشتا دلم
به ر ده وامه له که وو زانه وه .

به بی باوک گه وره بوون چه ند زه حمه ته .. خودایه ، به سه ر که سیدا
نه هینتیت . گورگه برسیه کان فیل بازان ه چاودێری نه وانه ده کهن که

به بی باوک گه وره بوون و له بی هیژترین سائدا هیژشیان بۆ ده به ن.
کۆمه لگا پره له م نمونه پر ئازارانه .

که باوکم ماله وهی جیهیشت من هیشتا پیم نه نابوو ته مهنی یه ک
سالییه وه. دایکیشم ژنیکی به شان و شه وکت و ته من ۱۹ سال بوو،
دهرچووی قوئاغی سه ره تایى بوو. جگه له وهش باوک و دایکی
دایکیشم له ژياندا نه بوون.

له بهر چه ند هۆکارێک نه مانتوانی له کریککال نیشته جی ببین.
دایکم ژنیکی زۆر په وشت به رزو به جهرگ و ده سه لاتدار و خو سه پین
بوو. له قسه و ته دا درێغی نه ده کرد. له وانه شه له بهر نه مانه باوکم
به بی چاره یی وازی لیهێنا بیّت.

به یارمه تی خزمیکی دوورمان له نه کهره نیشته جی بووین.
لیزه وه نا په حه تیه کانی دایکم ده ستیان پیکرد.

مامۆستا گیان بیربکه نه وه، له شویننکی وه کو نه کهره دا، ژنیکی
گه نجی جوان، مالتیک و ئیشیکی پێک و پێک نه بیّت، ناخۆ چ
مه ترسییه ک چاوه پوانی بکات؟ من که سه ره تا دنیا و مرفه کانم
ده ناسی به یه که وه له گه ل دایکمه له م ناخۆشیه سه ختانه دا ژیاين. تا
بلی ژیا نکی ناخۆش و تال بوو، خوایه که س به و شیوه یه نه ژى.

دایکم هاو سه رگه ییه کی سه ره نه که وتووی کرد بوو. له بهر نه وه
سووربوو له سه ر نه وهی که جارێکی دیکه هاو سه رگه یی نه کات. هر
به وه یه شه وه تووشی کیشه و ناسۆری زۆره ات.

که دهستم کرد به خویندنی سهره تایی، دایکم تووشی کۆمه لێک نه خووشی درێژخایه ن بوو، چونکه بهردهوام ههولێ ده داو له سهرو توانای خوێهوه ئیشتی ده کرد بۆ ئهوهی ژيانیکى شایسته م بۆ دابین بکات.

دایکم له ده رهوه به تواناو خو سه پێن ده رده که وت، به لام که ده هاته ماله وه تا به یانی به بی دهنگ فرمی سکی ده رشت.

ماوه یهك خه ریکی خزمه تکردنی ژن و می ردیکی ده وله مند بووین، بارودۆخمان که مێك باش بوو بوو، به لام نه یان هیشت له ویش ئاسووده ببین.

که گه یشته قوناغی ناوه ندی، باشت ههستم به و ئازارانه ده کرد که دایکم ده یچه شتن، چونکه هه ندی که س که ده یانزانی بی باوک و بی چاودێرم منیشیان بی تاقهت ده کرد.

سالان چوونه پێش، ژيانى منیش سهخت بوو. له لایهك دایکم به هۆی خراپى گوزه رانه وه ده پزیشته بۆ کارکردن و به ردهوام نه خو شیییه کانی په ره یان ده سه ند، له لایه کی دیکه وه من کچیکی گه نچ بووم و چه ندین مه ترسی ده وره یان دابووم... به کورتیییه که ی؛ زۆر ته نها و بی چاره بووم.

که گورگه برسییه کانی ده وورویه رم بیزاریان ده کردم، دونیام ئی ده هاته وه یهك و بیزاریم ده رده به یی و له خودا یاخی ده بووم و ده موت: "له به رچی ئه م ناخو شییانه هه ر بۆ ئیمه یه؟"، له ناخه وه

ده گريام. له بڼه پرتدا خيژانه که مان دوور بوو له ديندارۍ به م هوځه وه
باوه پيشمان به دلته واييه کي واتايي نه بوو.

له قوناغۍ ناماده ييدا له گټل شم بڼۍ سه رو به رهي و
په رته وازيېدا تالام به گروپه زيان به خشه کانه وه. ده ستم دايه
جگړه کيښان و مې خوار دنه وه و کومه ليک خووي زيان به خش.
دايکيښم زور نيگه ران بوو بڼۍ نه و بارودوخه ۍ من، زور هه ولې ده دا
له م هه لسوکه و ته زيان به خشانه دوورم بخاته وه.

سهره پای هه موو شم کاره زيان به خشانه، هيشته دروستيم له
ده ستنه دابوو، يان به و شيږه يه هه ستم ده کرد.

به تپه پېووني کات، به هوځۍ نه و هه لسوکه و ته زيان به خشانه وه
هه ست و سوزم نه مابوو، مه يليشم بڼۍ "بڼۍ باوه پي و پڅخراو و
دامه زراوه چه په کان" دروست بوو بوو. وه ک نه و ۍ بلڼۍ -حاشا-
به بڼۍ باوه پي به خداو به چوونه ناو دامه زراوه چه په کان به و یت
توله له کومه لگا بکه مه وه.

دایکم به هوځۍ سه ختي ژيان و په ره سه نندۍ نه خوښييه که په وه
نه یتوانی له وه زیاتر به رگه بگرځیت، هيشته ته مه نی (۳۷) سال بوو
کړچی دوايي کرد. منیش له ژياندا به ته نها مامه وه.

له ناو بيهيوايي و نا اراميدا ده ژيام، هه ندۍ جار له بهر بڼۍ شويني
له گټل هاورپياني گروپه کانددا ده مامه وه، له بهر نه وه هه ندۍ پوژ
نه مده نتيوانی سر له دایکم بده م. ټینجا نه و پوژده ۍ دايکيښم کړچی

دوايى كرد، يه كېښك بوو له و پوژانه ي كه نه متوانى سهردانى بكه م.
 نه مه منى ته واو بېزار كرد، ياخى بوونه كه م زياى كرد، ده ستم كرد
 به نارندى نه فرين بۆ خۆم، بۆ كومه لگا، بۆ ژيانم. خۆشه ويستترين
 كه س، دايكم كه ژيانى خۆى كرده قوربانى ژيانى من به ته نها
 جېمهيشت، له كوتا ساتى ژيانيدا له لاي نه بووم، نه مه منى په ريښان
 كرد.

بريارمدا خۆم بكوژم، بۆ نه مه ش له ناخى خۆمدا ده ستمكرد به
 پلان دانان، چونكه هيچ شتيك نه مابوو كه بمبېه ستيته وه به
 ژيانه وه... شوين و مالم نه بوو. خویندې ته واو كړدېوو، نه بووېووم به
 ده سك بۆ ته وړك. گويم به ژيان نه ده دا له نيو گروپى هاوړپياندا
 شتيك نه مابوو له ده ستي نه ده م. بى بېواېووم و ته نانه ت بى
 به زه يى بووم. كه به و جوړه ش دايكم له ده ستمدا... چيتر به لاه وه
 گرنگ نه بوو له ژياندا بمېتم.

شيوازى خوكوشتن و، شوين و پوژه كه يم ديارى كړدېوو. پاش دوو
 پوژ نه م نيشه كوتايى ده هات. بۆچى پاش دوو پوژ... چونكه
 پيويست بوو نه و دوو كه سه ي ژيانى منيان زه هراوى كرد بوو توله يان
 ليكېكه مه وه و پاكيان بكه مه وه. پيويست بوو له گه ل مندا دوو ميكروپ
 كه ژيانى پاك و پوختى مړوځه كانيان په ش كړدېوو بمرن.

چووم بۆ نه و ژير زه مينه ي كه دايكم تيايدا كوچى دوايى كړدېوو.
 ويستم پيش خوكوشتن بۆ دوايېن جار سهردانى نه و شوينه بكه م.

كاتى لەناو دەرگاكدەدا وەستابووم دووبارە ئازارى ئەو
يادەوهرىيانەم بەبىردا ھاتەو، ئەوئەندەى پىئ نەچوو بەدەنگى
ژنىكى بەتەمەن ھاتمەو بە خۆمدا.

وتى: "تۆ فاتۆش نىت؟"

ئاوڤم بۆ پشتمەو م دايەو، ئەو بوو.

ھاوڤى خۆشەويستەكەى دايكم، ھاوبەشى نەينىيەكانى، پووڤە
نەريمان لە قاتى سەرەو نىشتەجى بوو.

زۆر يارمەتى دايكمى دابوو، چەندىن جار دايكمى بردبوو بۆ لای
پزىشك، دەرمانەكانى بۆ كڤى بوو و زۆر يارمەتى تىرى دابوو كە
نايانزانم، ژنىكى باش بوو.

كە لەگەڵ پووڤە نەريمان چاومان بە يەكتر كەوت، نەمتوانى
سەيرى چاوەكانى ئەو ژنە پاك و پوخته بكەم. بىرمكردەو و وتم:
"كچىكى گەنج و پيس بوو بە تاوانەكان مافى ئەوئەى نىيە ئەگەر بە
تەماشاكەنىشى بىت ژنىكى نمونەى بەشەرەف و فرىشتە ئاساى
وەك پووڤە نەريمان پيس بكات".

بەلام ئەو بەوڤەپى سۆزو مېهرەبانىيەو مەنى لە ئامىز گرت.

وتى: "پۆلەكەم، تۆ لە كوڤىت؟ زۆر شتى گرنگ مەن كە بۆتى
باس بكەم. ھىچ نەبى وەرە با بچىنە مالەو".

قۆلمى گرت، بە زۆر مەنى بردە مالەكەيەو كە قاتىك سەرۆتريوو.

له و ماله خاوينه دا خۆم لا بيزراو بوو، وهك ئه وهى بلّى پيم له
هر شوپنكدا دانه نا پيسم ده كرد.

به رامبه رم دانىشت. سه ره پاى هه موو پيداگرى و پنگرييه كانم
خواردنى هينا. ئه وه بۆ چهند مانگك ده چيت يه كه م جاره (بسم الله)
ده كه م و به دلى خۆم خواردنك ده خۆم، هيشتا خواردنه كه به
گه روومدا نه چوو بوويه خواره وه، كه چى هه ستم به خۆشيه كى
به كجار سه ير ده كرد.

به و هه موو خاوينى و نييه ت باشيه وه له به رامبه رمدا دانىشتبوو،
پۆشته، پوو خسارى وهك نوور گه شاهه، فريشته ئى چاكه پوره
نه ريمانى پاكو خاوين، كاريگه ريه كى سه يرى هه بوو له سه رم
له حزوورى گه و ره يى ئه ودا منى بچوك بچوكت ده بوومه وه.

كه سه يرى حالى خۆم ده كرد هه ستم به شه ره زارى ده كرد.
ئه وه بوو له پرنكدا دهنگى به رزكرده وه و وتى: "كچم ئاسووده به
منيش له جىگاي داىكتم. بۆچى خۆت به غه ريب ده زانيت.
خواردنه كه ت به باشى بخۆ. قۆريه چاكه شم له ئاگردانه كه دا داناوه،
كه ميكي تر هه م چايه كه مان ده خوينه وه، هه م قسه له سه ر ئه و
شانه ده كه ين كه داىكى خوالخوشبووت بۆ باسكردم."

كه وتى "خوالخوشبوو" دهنگى پچر پچر بوو. منيش دلم
به خيراى لى ده دا. دواى چه ندين مانگ ئه وه يه كه م جار بوو
هه ستم به ئازارو دلخوشان ده كرد، چونكه پيشتر بۆ ماوه يه كى زۆر

سۆزۈ بەزەيى لە دالدا نە مابوو، ھەموو شتەكان لە بەرچاومدا خراب
بوون، سەلم لە ھەموو كەسەك دەكردەو، ھەموو شوپەنەك لا تاريك
بوو.

نانەكەم خوارد. دواتر لەگەڵ پوورە نەريماندا باسى ھەموو
شتەكان كرد. بۆئەوێ لە كاتى نان خواردنەكەدا من دالەنگ
نەكات، نەھاتە سەر باسە سەرەكیەكە.

پاش ئێوێ قۆرى و پەرداخەكانى لەسەر مێزەكەى بەردەم
دانا، بۆ ماوەیەك بە چاوى پەر فرمێسكەوێ لێم وردبوویەو، وەك
ئێوێ ھەستى بە زىيانى پەشبینى و خۆكوشتن كردبێت.

وتى: "كچم، لەوانەى تۆ نەزانیت، بەلام وەكو منداڵەكانى خۆم
مامەلەم لەگەڵ تۆ دایكى خوالێخۆشبووت كردوو، ھەرگیز جیاوازی
نەكردوون. من ژنیكى نەخوێندەوارم، بەلام خواى پەرەردگار پۆزانی
خراپ و باشیشى نیشانداوم. ھەرچەندە كەسانىكى كەم دەناسم،
بەلام بە تەماشاكردنى پووخساریاندا، تێدەگەم لە چ بارودۆخێكدان.

فاتۆش گیان، دەزانم ژيانىكى زۆر سەختتان گوزەراندوو. ھەيە
نەزانیت بە تەنھاییو، بى پارەيى چ ئازارگەلێكتان چەشتوو؟ بەلام
ھێشتا كچىكى ئازا و بەجەرگیت كە لەسەر پێیەكانى خۆت
پاوەستاویت و، ھاتوویت و پەنات بردوو تە بەر یادەوێریەكانى
دایكت. ھەزار ماشەلا. ئەگەر كەسێكى تەربووايە، كى دەزانى
كەوتبوو چ بارودۆخێكەو."

پووره نه‌ریمان ژنیکی زۆر ساده و دلپاک بوو. هەرچه‌نده به پووخسارمدا ده‌یزانی له چ بارودۆخیکی خرابدام، به‌لام وهك نه‌وهی هیچ نه‌بووبیته‌پێژه‌وه ده‌ستی به‌سهرمدا ده‌هێناو به‌باشی هه‌لسوکه‌وتی له‌گه‌ڵ ده‌کردم. پاسته‌كه‌سیکی نه‌خوێنده‌وار بوو، به‌لام به‌قه‌ده‌ر ده‌روونناسیك سه‌لیقه‌ی هه‌بوو.

وتم: "پووره نه‌ریمان تامه‌زۆی نه‌و قسانه‌تم كه ده‌تویست سه‌باره‌ت به‌ دایكم بیانلێیت".

وتی: "فاتۆش گیان هیچ خه‌فه‌ت مه‌خۆ، دایكت به‌ شیوه‌یه‌ك وه‌فاتی كرد، كه ئیشه‌لا خوای په‌روه‌ردگار نه‌و شیوه‌ مردنه‌ش ده‌كاته قسه‌تی ئێمه‌ش".

وشه‌ی "مردن" وه‌ك كوته‌ك ده‌ستی كرد به‌ لێدانی مێشكهم. مردن... له‌ مردنیشدا باشی هه‌یه؟ مردن و، جیا‌بوونه‌وه له‌ دنیا... مرۆڤ ده‌به‌نه‌ نێو خاك.

باشه‌ نه‌مه‌ كوێی جوانه‌؟

پووره نه‌ریمان باسی نه‌وه‌ی ده‌کرد كه دایكم چۆن به‌ ئیمان‌ه‌وه كۆچی دوا‌یی كردووه‌.

فاتۆش گیان، دایكت چوار مانگ له‌مه‌وپێش له‌ شه‌ویکی پیرۆزدا خه‌ونیکی بینیبوو. خۆ دیاره دایكت به‌هۆی نه‌خۆشییه‌وه زۆر نه‌یده‌توانی په‌رسته‌شكه‌انی نه‌جام بدات. نه‌و شه‌وه‌ پیرۆزه‌ له‌ مائی ئێمه‌ تا ده‌مه‌وبه‌یان خه‌ریکی عیباده‌ت و قورئان خوێندن و پارانه‌وه

بووین. دایکی خوالیخو شېبوت ئه و پوژه له خه ونه کهیدا زاتیکی زور به پیزی بینیبوو. ئه و کهسه به دایکتی وتبوو: "کچم، ئه جەلت نزیکه. واز له پرستش کانت مه هیته. ئیشه لا ئه و نارپه حه تیانه ی که چهشتووتن، ده بنه که فارهت بۆ تاوانه کانت، من دوعات بۆ ده کهم". دایکیشت وتبوی: "تاوانه کانم له نه خوشیه کهم زورتین، ئه رکی به ندایه تیم به جینه هیئاوه. زور ده ترسم". ئه و زاته پیرۆزهش وتبوی:

"مه ترسه کچم. لیپوورده یی خوای پهروه ردگار له ئه ندازه به دهره، هه رچه نده هه له و تاوانت زۆریت، پئویسته پووبکه یته خودای پهروه ردگارو، به رده وام داوای لیخو شېبونی لیبکه و، په شیمان ببه ره وه و، به لێن بده که جاریکی دیکه نه که پئیته وه سه ر ئه و هه لانه، خودا له هه موویان خو ش ده بیته. به زه یی و لیپوورده یی خوای پهروه ردگار یه کجار زۆره، به شی هه موو که سیك ده کات". پووره نه ریمان به هه موو هه ست و سۆزیکیه وه ئه و باسه ی ده گێرپایه وه که ئه و ده نگه گریانای و گه رمه ی هه موو دونیا و ژیری و هه سه کانه ی ژیا نه وه.

ئه و پوودا وه زور سه رسوپه یته رو ئومید به خش بوو، پئیشتر شتی له و جوژه م نه بیستبوو... که واته پێگا هه یه بۆ پزگاریبون له خراپه کارییه کان.

تهوبه ده كه یت و به لّین ده ده یت به خوای په روه ردگار كه جار ټكي
 ديكه نه و ه لانه ی پابردوو نه نجام نه ده یت ه و، نه و كات خوای گه وړه
 له ه موو تاوانه كانت خوځش ده بیټ، نایا به و شیوه یه یه؟ نه مه
 موژده یه كي زور ناوازه بوو. یه كه مجاریوو تروسكایی نومید له ناخمددا
 ده ريكه ویت.

پرسیم: "نه و زاته كي بوو كه چوو یووو خه وني دایكه مه و؟"
 وتی: "زاتيك بوو به ناوی (سه عیدی نوورسی)".

— نه و سه عیده به پړزه كټیه؟

— نازانم پړله كم. هه رچونيك بیټ ده بی كه سیكي پیروز بیټ.
 پوړه نه ریمان، به رده وام بوو له سه ر گپړانه وه ی به سه ر هاتی
 دایكم:

— كچم دایكت زور گړپا، چون باسی لیوه بكه م. دابرا و ده سستی
 كرد به نه نجامدانی نویژه كانی، ده سستی كرد به گپړانه وه ی نویژو
 پړوووه كانی. وه كه نه وه ی بللی نه خوشیبه كه ی كه مبوبیت ه و، وړه ی
 زور به رز بوو. به ته واوی گه پایه وه بق لای خوای په روه ردگار و خوی
 بق مردن ناماده كرد، به لام له و ماوه یه دا به رده وام بیري لای تویش
 بوو، ته نانه ت یه ك ساتیش ناوی توی له سه ر زار لانه ده چوو.

ناه دایكه گیان، به هوی منه وه تووشی نازارو نا په حه تی زور
 بوویت... تق پېش نه وه ی كزچی دواپی بكه یت گه پاپوته وه بق لای
 خودا و خوت بق مردن ناماده كړدوه !

گه پانه وه بۆ لای خوا و خۆ ئاماده کردن بۆ مردن... شادی به خشیبووه دایکم، وره ی به رز کردبووه وه... دایکم پیتش مردنی ته و به ی کردبوو و خۆی بۆ مردن ئاماده کردبوو بۆ ئه وه ی به ئیمان وه بگه پتته وه بۆ لای خوا... که چی من ده مه ویت به خۆکوشتن و یاخی بوون کۆتایی به ژيانم بهینم. که واته هه موو مردنێک وه ک یه ک نییه.

پوره نه ریمان به رده وام بوو له سه ر باس کردنی کۆتا ساته کانی ژيانی دایکم:

- هاته خواره وه بۆ ئه وه ی چاودێری خوالێخۆشیبوو بکه م، خوايه گیان، نه و پۆژه که سێکی تربوو. وه ک ئه وه ی له هه موو ئیتش و ئازار و دلته نگیه ک پزگاری بوویت، هه موو ئیشه کانی دونه یای ته واو کردبوو، خۆی ئاماده کردبوو وه کو پێواری خواحافیزی له ژيانی دونه ی بکات. پوو خساری یه کپارچه ده دره وشایه وه.

وتم: "حالت چۆنه یاسه مین خان؟"

وتی: "هه زاره ها سوپاس بۆ خوا، ئه مپۆ به ئارامی نوستم. تاوه کو نوێژی به یانی له خوای په روه ردگار پارامه وه. بۆ کچه که م پارامه وه. ئیشه لا خوای گه وره ئه ویش چاک ده کات".

نه متوانی خۆم پابگرم. خۆم هاویشه ئامیژی پوره نه ریمان وه. یه که م جاریوو له هه ستێکی وه ها شیریندا بژیم و به گریان دلشاد

بیم.

- واته دایکی خوالیخو شېبوم له کۆتا ساته کانی ژيانيدا له خواى
گهوره پاراوه ته وه بۆنه وهى چاك بيم ها !

- پووره نه ريمان، نه مه گيرا ده بېت؟ واته پابردوى خۆم واز
لييېنم.

وتى: "خه ههت مه خو فاتوش گيان، نيشه لا خواى گهوره نزاى
دايكت ناگيرېته وه".

منى له ناميز گرتو فرميسكه كاني سرپم و به سۆزو ميه ره بانييه وه
دهستى هينا به سه رمدا.

وتى: "كچم موزده راسته قينه كه م نه وتوه".

دهستى كرد به باسكردنى نه و پووداوهى كه منى سه ره وژير كردو
بوو به گرنگترين وانهى ژيانم.

- دايكى خوالیخو شېبوت له پر ته ندروستى تيكچوو. له جيگادا
كهوت. زۆر هه ولندا بيبه م بۆ لاى پزىشك، به لام نه بيهشت، چونكه
تيگه يشتبوو له وهى كه ئيتىر دونيا به جیده هيليت. چاوى برپىوويه
دهرگاكه. وتى: "پووره نه ريمان، نه وه تا هاتن" هه وليدا
هه ستيته وه. زۆر دلخوش بوو. ناوېم بۆ لاى دهرگاكه دايه وه و وتم:
"كئى مات ياسه مين؟" وتى: "ده بينيت پووره نه ريمان. نه وان
هاتون من ده بن". من پيدا گريم كرد وتم: "نه وانه كيئن؟" "نه و
فريستانه ن كه هاوړيم ده بن له گوردا. چنده جوان و نوورانين".

پووی کرده من وتی: "فاتۆش گیانم دەسپێرم بە تۆ. گەردنیم
 ئازاد کردوو. داواکارم لەخوای گەوره پزگاری ببێت لەو پێگا چەوتە
 و ببێتە قسەتی موسولمانێک کە بە شیرێ حەلال گەوره بووبێت.
 تەنها ئەمە ئازارم دەدات. خوالێخۆشبوو بە خۆیەندنی شەھادەت
 گیانی سپارد، فەری بۆ بەهەشت، پۆیشت... "

مامۆستا گیان، نەمتوانی بەرگەی ئەم ئازارە بگرم، هێشتا لە
 ئامیژی پووره نەریماندا بووم دەستمکرد بە گریان.

شاخ دایکی خوالێخۆشبووم، دایکە گیان! تەنانەت لە کۆتا
 هەناسەیدا ئەم کچە یاخی بوو و، پیس و تاوانبارە لە بیرنەچوو.
 تەنها کێشەی من بوو... گەردنیشی ئازاد کردووم. شاخ دایکی
 میهرەبان و بەسۆزم، دایکە گیان...

لەگەڵ پووره نەریماندا بە دوور و درێژی قسەمان کرد. دونیای
 ئەو تەواو لە دونیای من جیاوازیوو، بۆنی شادی و مەرفایەتی
 لێدەهات. ژبانی منیش بەقسە ئازادیخوازانە و سەردەمی بوو، بەلام
 لەپاستیدا بۆنی خراپەکاری و ترس و پیسی لێدەهات.

لەژبانی ئەو لەی زۆرم کردبوو، پاکبۆنەوێ لێیان زۆر قورس بوو.
 ئایا دەکرا نەگۆی لە هەلەکانم بکەم؟ ئایا دەمتوانی وەک ئەوێ هیچ
 پووی نەدابێت تێکەڵ بە کەسانی پاکو، سەرپاست و نیاز باش بێم؟
 یاخود بەو بارودۆخەو دەمتوانی داوا لە خوای گەوره بکەم
 بۆ ئەوێ لێم خۆش ببێت.

بەلام دايكى خوا لىخۇشبووم ئەمەي دەويست، ھاتم بۇ ئەم
شۈيئە بۇئەۋەي پىش خۇكۈشتىن بۇ كۆتا جاس سەردانى
يادەۋەرييەكانى دايكم بگەم، نەمدەزانى پۈۋەپۈۋى پۈۋداۋىكى لەۋ
جۆرە كۈپەر دەبمەۋە. لەۋانەيە ھىزىك ھەيىت كە راست بۇ شۈيىنىك
راماندەكىشىت.

پەرداخە چايەكەي بەردەم بەتال بۈۋىۋەۋە. چايەكەم
خواردبۈۋەۋە، بەلام بىرم نەدەكەۋتەۋە چۈن خواردبۈۋەتەۋە.
نزيكەي دوو سى كاتژمىر لەلای پۈۋە نەريمان مامەۋە. ئىتر
داۋاي پۈۋخسەتم كرد بۇ ئەۋەي بېۋم، ئەۋەندەي پى نەچۈۋ ئىسرا
نورى ھاورپم ھات.

پىم دەۋت ھاورپكەم، بەدلىيىيەۋە ھاورپى قۇناغى ئامادەيىم
بۈۋ. نەك ۋەكو ھاورپىيانى گروپەكەم، يان ۋەك من...

لەگەل ئىسرا نوردا بەيەكەۋە قۇناغى ئامادەيىمان خويىند. ئىسرا
نور ئەۋەي پۈۋە نەريمان بۈۋ. يەكەم كچى كۈرەكەي بۈۋ. دايكى
ئىسرا نوريش دوو سال پىش ئىستا لە پۈۋداۋىكى ھاتوچۇدا گيانى
لەدەست دابۈۋ.

لەم مالاۋدا خۋىي و پۈۋە نەريمان و باۋكى بەيەكەۋە دەژيان.
ئەۋژىر زەمىنە يەك ژۈۋىيەي مالى ئىمەش ھى ئەمان بۈۋ، بەلام
پۈۋە نەريمان سەلامەت بىت، لەگەل ئەۋەي بۇ ماۋەي ۲ سال
پارەي لە دايكم ۋەرنەگرتبۈۋ بە ھەموو جۆرەك يارمەتىشى پىشكەش
كردبۈۋ.

نزیکه‌ی سالیکه نه‌متوانیوه چاوم به ئیسرا نوور بکه‌ویت، ئەو
کاته کچیکى گەنجى ئارامو کراوه بوو، بیری چه‌پى هه‌بوو.

یه‌کترمان له ئامیز گرت، ماوه‌یه‌ك غه‌ریبمان به‌لاوه نا.

پیش چوار مانگ مامۆستایه‌كى پیشووی ئیسرا نوور کتێبه‌کانى
تۆى (ئەو پیاوه‌ی له‌ دووی خۆی ده‌گه‌رپت، محمەدی دوزجەیی و
خۆم دۆزییه‌وه) دابوو به‌ ئیسرا نوور، کتێبه‌کانت زۆر کاریگه‌رییان
له‌ سه‌ر ئیسرا نوور دروست کردبوو، بالاپۆشی پۆشیبوو ده‌ستی
کردبوو به‌ نوێژه‌کانى، ته‌نانه‌ت باوکیشى کتێبه‌کانتانى خویندبوه‌وه،
ئه‌ویش گه‌رابۆوه و وازى له‌ مه‌ی خواردنه‌وه هه‌تانبوو، ده‌ستی
کردبوو به‌ نه‌جامدانى په‌رسته‌شه‌کان.

ئیسرا نوور و باوکى هه‌ندى پۆژ به‌ شدارییان له‌ وانه‌ دینییه‌کاندا
ده‌کرد.

ئیسرا نوور نه‌وه‌نده باسى کتێبه‌کانى کرد، که‌ تامه‌ زۆی بووم.
له‌ جانتاکه‌ی ده‌ره‌ینا و دای به‌ منیش. هه‌روا ته‌ماشایه‌كى پاست و
چه‌پى کتێبه‌که‌م کرد.

پاستیه‌که‌ی پوره‌ نه‌ریمانیش به‌ نیاز نه‌بوو ئەو پۆژه‌ پێگه‌م
بدات بپۆم، له‌وئى بوومه‌ میوانى ئیسرا نوور.

ئینجا مامۆستا گیان، ئەو شه‌وه‌ بوو به‌ خالى وه‌رچه‌رخان له
ژياندا.

ھەر ئۇ شەۋە كىتئىبى (ئەۋ پىاۋەى لە دوۋى خۆى دەگرىت)م
خوئىندەۋە و تەۋاوم كرد. بە ماناى وشە كىتئىبىكى ناۋازەيە. ئەى
(مەمەدى دوزجەيى)! نەمدەتوانى پىشېىنى ئەۋە بەكم كە كىتئىبىك
ئەۋەندە كارىگەرى ھەيىت لەسەر مەۋۇ و ژيانى بگىرپىت.

پاش ئەمە پەۋداۋەكان بە شىۋەيەكى جوان بەرەۋپىشچەۋون...
خۋاى پەۋەردىگار دەرگاكانى پەحمەتى بەجۆرىك بەپەۋمدا كردهۋە
كە.. پاپانەۋەكانى دايكى خۋالىخۆشېۋوم بە جۆرىك گىرا بۋون كە..
لە سايەى كىتئىبەكانتەۋە سەرلەنۋى خۆم دۆزىيەۋە گەپامەۋە
بۇ ژيان. سوپاس بۇ خۋاى گەۋرە كە لەۋ خراپەكارى و تاۋانانە
پىزگارم بۋو.

لەپىگەى خوئىندەۋەى كىتئىبەكانتەۋە پەيامەكانى نەۋرەم ناسى.
سوۋدىكى نۆرم لىۋەرگرتن. پەيامەكان بۋونە تىشك و ئومىدى ژيانم.
پىشېىنى ئەۋەش دەكەم كە ئەۋ زاتەى بەناۋى سەعەدى
نەۋرەسىيەۋە دايكى خۋالىخۆشېۋوم لە خەۋنەكەيدا بىنېبۋى،
خەزەتى سەعەدى نەۋرەسى نەۋسەرى پەيامەكانى نەۋرە. ئىۋە
پاتان چۆنە؟

ئىستا بۋوكى پەۋرە نەرىمانم، ئەۋ كەسەى ھەۋلى زۆرىدا بۇ
ئەۋەى پەيۋەست بىم بە ژيانەۋەۋ پاستىيەكان بدۆزەۋە. واتە بۋوم
بە دايكى ئىسرا نەۋرى ھاپىم. ھەرچەندە باۋكى تەمەنى زۆر لە من
گەۋرەتر بۋو، بەلام بەلامەۋە گىرنگ نىيە، چۈنكە ئەۋ مەۋۇ دۆستانە
مىنان پەسەند كرد و، پىيان لە جەرگى خۋيان نا. ئىدى من بىريارم

دابوو به ئاسوودهیی بژیم و، نه گه پێمهوه بۆ ئه و جیگا پیس و خراپانه.

دوو سال ده بێت هاوسه رگبریم کردووه. کچی کمان ههیه جوانی دونیا کمان. ته مهنی یه ک ساله. ناوی یاسه مینه. به ناوی دایکی خوالێخۆشبوومهوه ناوم ناوه. خۆای پهروه رگار قه ده ری ئه م باشتر بکات.

زۆر شادمان و دلخۆشم. میتردیکی زۆر تیگه یشتووم ههیه. ده مانه ویت له گه ل تۆدا یه کتر بناسین و بانگه یشتت بکهین بۆ ماله وه... زۆر خۆش حال ده بین شه ره ف مه ندمان بکهیت. ئیستا ته نها داخوایم ئه وه یه که هه والێکم له باوکم هه بێت، به مردوویی یان به زیندوویی...

له وانه یه زۆر درێژه م به قسه کانه دابیت له م نامه یه دا، به لام هیشتا یه ک له سه ر ده ی به سه ره اتی ژیا نهم نووسیوه.

یه ک به یه کی ئه م دێرانه م به جۆش و خرقشه وه نووسیوه و به فرمێسک ئاو مداون، به بی ئه وه ی هیه و شه یه کی بۆ زیاد بکه م، ته نانه ت له وانه یه وه کو پێویست نه منووسی بێت.

مامۆستا گیان، به راستی تۆ نازانیت چه نده سوپاست ده که م، چه نده دۆعات بۆ ده که م. ژیا نی منت پرگار کرد. خۆای گه و ره ته ندروست و شادمانت بکات و خامه ت به برشت بکات. ده سه ته کانت ماچ ده که م.

فاتمه نوور

مامۆستا پەمەزان

لەم نووسراوەدا بڕگەیەکى دوور و درێژى ژيانى خوێندکاریى پەمەزان دەمیرتان پیشکەش دەکەم، کە ژيان و مردنى پەن لە پەندوانە. لەو باوە پەدام کە سوودی زۆر لە خوێندنەوێى یاداشتەکانى وەرەگرن. یادەوهرییهکانى مامۆستا پەمەزان بەم شێوەیه دەستپێدەکات:

لە خێزانیکی کەم دەرامەتدا هاتوومەتە دنیاو. ماوێهەك بوو بیرم لە داھاتوو دەکردو. ئەوئەندەى نەخایاند هەوالم پێگەیشە کە لە قوتابخانەى سەرەتایی وەرگیراوم. لەخۆشیدا وامدەزانی هەموو دنیاى مە.

قوتابخانەکە لە هەژمەکەمانەو زۆر دوور بوو. دەمزانى بە چوونم بۆ ئەوئۆ زۆر بیرى داىک و باوک و خوشک و براکانم دەکەم، بەلام لەپێناو خوێندندا نامادە بووم بەرگەى هەموو ئەو ناپەرەتیاى بەگرم.

قوتابخانه که شه‌وانه بوو. دهموت له‌وی سکم تیر ده‌بیت و جل و به‌رگی نویم ده‌بیت. ده‌ولت هه‌موو پیداو‌یستییه‌کمان بۆ دابین ده‌کات. به‌ته‌واوکردنی خویندنی‌ش ده‌بمه‌ مامۆستا. ئه‌مانه‌ بۆ مندالی خیزانیکی هه‌ژاری وه‌ک من زۆر گرنگ بوون، چونکه‌ له‌مالی خۆمان نه‌مده‌توانی ته‌نانه‌ت خه‌یالیشیان پێوه‌ بکه‌م.

بۆ یه‌که‌م جار له‌ خیزانه‌که‌م مامۆستایه‌ک هه‌لده‌که‌وت. ده‌بووم به‌ تیشکی ئومیدی‌ک بۆ خیزانه‌که‌م که‌ له‌ ناو نه‌بوونییه‌کی گه‌وره‌دابوون. له‌ ئه‌نجامدا ده‌بووم به‌ که‌سیکی خاوه‌ن موچه‌و، جوان پۆش، خاوه‌نی خه‌یالی داها‌توو، که‌سی‌ک به‌ هه‌موو جوړی‌ک ده‌متوانی یارمه‌تی خیزانه‌که‌م بده‌م.

دایکو باوک و خوشک و برا و خزمه‌کانم به‌ فرمی‌سک پشته‌ن منیان به‌ره‌و قوتابخانه‌که‌م به‌پێ کرد. بۆ‌ئوه‌ی به‌خێومان بکه‌ن و که‌وره‌مان بکه‌ن، دایکم و باوکم ده‌یان وت: "کو‌پم خه‌فته‌ بۆ ئیمه‌ مه‌خۆ، تۆ گرنگی به‌ خۆت و خویندنه‌که‌ت بده‌. ئاگاداربه‌ ئه‌گه‌ر پاره‌ت پێ نه‌ما، هه‌والمان بۆ بنێره‌ ئیمه‌ پاره‌ت بۆ ده‌نێرین".

ئاه‌ دایکه‌ گیان، بازنه‌که‌ی ده‌ستی که‌ زۆر گران به‌هاش نه‌بوو فرۆشت و، پاره‌ی خه‌رجی پێدام، له‌ کاتی‌کدا خۆی نه‌خۆش بوو پێویستی به‌ چاره‌سه‌ره‌بوو.

برا بچوکه‌که‌م پاره‌ی شوانییه‌که‌ی له‌ده‌ستدا بوو بۆ ئه‌وه‌ی من ئاگام لێی بیت خسته‌بوویه‌ گیرفانه‌وه‌. ئه‌و له‌ ژێر گه‌رمای

سوتینه‌دا نانی وشکی ده‌خوارد و، منیش له قوتابخانه بیرم له
داماتووی خۆم و خوشک و براکانم ده‌کرده‌وه.

باوکم چاکه‌ت و پانتۆلێک و جوتیک پیللوی بۆ کپی بووم. ئه‌وه
یه‌که‌م جلم بوو که له ژياندا به‌تازه‌یی له‌به‌رم کرد. له کوپوه بزانه
که باوکی زه‌حمه‌تکیشم بۆ پاره‌ی ئه‌و جلانه به‌دریژایی بیست پۆژ
به‌ته‌ور دار ورد ده‌کات بۆ ئه‌و پیاوه‌ی که جله‌کانی لی کپیوه. باوکم
به‌و لاوازی و ماندویتییه‌وه به‌رده‌وام له هه‌ولێ ئه‌وه‌دا بوو که
کوچه‌که‌ی موحتاج نه‌بی‌ت.

چووم بۆ قوتابخانه‌و له‌وێ نیشته‌جێبووم. دونیایه‌کی زۆر
جیاوازیو بۆ منداڵێکی بچوکی گوندنشین، شوینیکی زۆر
سه‌رسوڕه‌ینه‌ر بوو.

هه‌موو شتی که به‌رچاوم نامۆو که‌وره ده‌رده‌که‌وت، هه‌ر له‌و
قاپانه‌ی که نانمان تیادا ده‌خواردن، تا ده‌گاته‌ چه‌تالۆ، که‌چک و،
نوێن و دۆلابه‌کان، ته‌نانه‌ت ئه‌و قه‌نه‌فانه‌ی که له‌سه‌ریان
داده‌نیشتین.

هه‌ولم ده‌دا به‌م ژيانه‌ نوێیه‌ پابیم و له‌و حه‌په‌سانه به‌ناگابیم،
چونکه من ته‌نها ئامانجیکم هه‌بوو ئه‌ویش ئه‌وه‌بوو که ساتیک زووتر
قوتابخانه ته‌واو بکه‌م و، کۆتایی به‌ بۆ چاره‌یی و هه‌ژاری خۆم و
خێزانه‌که‌م به‌یتم.

به‌لای منه‌وه به‌بوونه مامۆستا هه‌موو شتی که ته‌واو ده‌بوو.

دهستانکرد به ناسینی یهك به یهکی نهو مامۆستایانهی که
وانه یان پێ دهوتینه وه. نهو پووداوانه شی منیان ده ترسان و لێیان
دهسله میمه وه له وکاته وه ده رکه وتن.

به شیکی زۆری مامۆستاگانمان بێ پرپا بوون. له هه موو
وانه کانیاندا دژی خودا و دین و قورئان قسه یان ده کرد و، بیری
نێمه یان تێکده دا.

له گه ل تێپه پرپوونی کاتدا که وتبووینه ناو بارودۆخیکی
مه ترسیداره وه، بۆ ته واوکردنی قوتابخانه پێویست بوو به و جۆره
بیربکه ینه وه که مامۆستاگان ده یانویست، نه گینا ژیا نی قوتابخانه
ده که وته بهر هه په شه و، خه یالی مامۆستایه تیش به فیرۆ ده چوو.

له سه ره تادا زۆریه ی نهو قوتابیانه ی ده هاتن بۆ قوتابخانه دیندارو
پاک و بێگه رد بوون، هه ولێان ده دا بهر په رچی نهو بیروبوو چوونه
هه لانه ی ناو ناوه ندی خوێندن بده نه وه.

نهو قوتابیانه ی که به ره له ستی گفتوگۆی مامۆستاگانیا ن ده کرد،
یا ن کاریگه ریا ن ده خسته سه ر بیری مامۆستاگان، یا ن له ترسا و له
خه می داها تو یاندا ده ستیا ن ده کرد به گۆرپا ن.

له و ماوه یه دا سالتیک تێنه ده په پی نهو قوتابییه پاک و خاوێن و
باوه ردارانه ی که ده هاتن بیرکردنه وه یا ن ده گۆرپا، وه ک که سیکی دژ
به دین و ئیما ن ده گه پانه وه ناو خێزانه کانیا ن.

نه متوانی نه م بارودوخه بق خیزانه که م باس بکه م. ئینجا وه جاران نه مده توانی به خوشحالییه وه نویژ بکه م، بچم بق مزگه وت و به گه رموگوپی به هاکانی باوه پ له ناخمدا بیاریزم.

سالی دووم ئاسته نکه کان هینده ی تر زیادیان کرد. ئه و هاوپیانه ی که دژی گفتوگوی ماموستاکان ده وه ستانه وه، یان نه یان ده توانی پوله کان تیبه پینن، یان به گروپیکه وه تیوه ده گلان و له قوتابخانه دوورده خرا نه وه. ئیمهش به هژی ئه و بارودوخه وه خه فه تمان ده خوارد.

هه موو پۆرتک له قوتابخانه پشکنین ده کرا. ئه گه ر کتیب یان بلاوکرا وه یه کی ئایینیان بدۆزیایه ته وه، ئه نجامه که ی زۆر مه تر سیدار ده بوو.

زۆرتک له ماموستاکان به ئاشکرا و پاسته وخۆ به رده وامییان به پروپاگه نده کان یان ده دا.

باسی ئه وه یان ده کرد که سه ره سستی له کۆمۆنیزمه وه سه رچاوه ی گرتوه. (حاشا) خودا بوونی نییه، دین و قورئان ببری ناما قولین، پیغه مبه ر مرۆشه کانی فریوداوه، ئه وه ی پیتی ده وتریت پۆژی دوا یی شتیك نییه بوونی هه بیته، بابه ته کانی وه ک فریشته، به هه شته، جه هه نه م، لیپرسینه وه هه موو درۆن، هه موو شتیك له دونیادا بریتییه له که یف و خوشی و پابواردن.

نه گهر قوتاييه كان بهر هه لستی نه مانه یان بکړدایه، به خرابی
هه لسوکه وتیان له گه ل ده کړاو سزا ده دران.

منیش که ماموستا کان بهو شیوه یه باسیان له دید و
بۆچونه کانیان ده کړد که وتبوومه ژیر کاریگه رییانه وه، یاخود
به لایه نی که مه وه له بهر داهاتوی خۆم وا خۆم دهرده خست که کاری
تیکردوم.

به پاست سه ربه ستی له کۆمۆنیزمه وه یه ؟
خوای گه وره (حاشا) بوونی نییه ؟ هه موو به دیه پتړاوان به بی
مه به ست و نامانچ دروست کړاون ؟ نایا پاش مردن دووباره
زیندوبوونه وه و لپیرسینه وه ک نییه ؟ نایا نه و فریشتانه ی که
چاودیریمان ده که ن چاکه و تاوانه کانمان ده نووسن بوونیان نییه ؟
نایا دینو، ئیمانو، قورئان و پیغمبر، بوونیان نییه ؟
ماموستا کان به رده وام ئیمه یان له مه ی نه م بابه تانه وه ده خسته
دودلی و نکولی کردنه وه .
نه م جۆره هه ولانه می شکمیان تیکدابوو، به ته واوی شپړزه یان
کړدبووم.

به خۆم دهوت: "شتی وا نابیت"، نه م گه رډوونه به دیه پتړه ریکی
هه یه . مه گه ر نه وانه ی تا نه م پړ باوه پریان به خوداو، پیغمبرو، دین و
قورئان هه یه هه میشه هه له پریان کړدووه ته وه، نایا ته نها

مامۇستاكانى ئىمە دروست بېردەكەنەو، لە ناخى خۇمدا لەگەل
خۇمدا شەپم دەکرد.

لەناخەو ھەستەم بەو دەکرد كە پۇژىك دىت ئەم بى باوھ پى و
نكولى كردنە ھەلدەو شىتەو، بەلام بۇ وەلامدانەو ھەيان پىويستەم بە
سەرچاوەيەك ھەبوو.

پۇژ لەدواى پۇژ بىزارتر دەبووم، لەدلى خۇمدا دەموت خۇ من
وەك مامۇستاكانمان بى شەرمى بەرامبەر بە بەھاكانى باوھ پى نانويىم
و خۇم بەبى باوھ پى نازانم، بەلام چۇن ئەمانە بۇ خودى خۇم
بەسەلمىنم و باوھ پى پى بهيىم؟

تا دەھات پىرسىارەكان لە مېشكەدا زياتر دەبوون.

پاش مردن مەرفۇ دەبىتە خۇل، ھەموو ئەندام و ئىسكەكانى
دەپزىن و بلاو دەبنەو، لەوانەشە بسوتىنرېن و بىنە خۇلەمىش. ئايا
دەكرىت مەرفۇ دواى ئەوھى بوو بە خۇلەمىش زىندوو بىكرىتەو؟ كە
مەرفۇ زىندوو نەكرىتەو، ئايا پۇژى دواى و لىپرسىنەو دەبىت؟

"ئەو بەدەپىتراوانەشى كە نابىنرېن وەك فرىشتە، جىئوكە،
شەيتان پەيوەندىيان بە پاستىيەو نىيە". ئەگەر فرىشتەكان و
شەيتان ھەبوونايە ئەوا دەمانبىنن.

"مەرفۇكان لە پىغەمبەر ئادەم نىن، لە مەيمونەو ھاتوون. ئەگەر
بەو شىوھە بىت بەدەپىتان ئامانجىكى نىيە".

نه مانه م به ته واوی په سهند نه ده کړد، به لام دهیسه لمینم و ناتوانم
خویشم قایل بکه م، به تپه پوونی پوژ له دین و ئیمان سارد
ده بوومه وه، له پرستشکان دوورده که و تمه وه.

دیسان نه و شوه زور شپړه بووم له ناخی خومدا زور له خواى
په روه ردگار پارامه وه.

وتم: "خوايه گيان، يارمه تيم بده، پښگايه کم نيشان بده. باوه پ
به مانه ناکه م، به لام ههنگاو به ههنگاو له بى باوه پى نزيك ده بمه وه.
نه گهر راستييه ك له سر دهستم پوونه دات، پښگايه ك ناييت به روه و
راستيم ببات، كوتايى نه م كارهش زور ترسناكه".

پارامه وه، گريام، داواى يارمه تى و پزگاريم كړد.
به و شيوه يه خه وتم.

نه وه بوو له و شوه دا خه ونىكى سه یرم بينى.

له خه ونمدا بوومه له رزه يه كى ترسناك پووى دا. زه وى شه قى
بردو، ماله كان پووخان، هه موو لايه ك له ناو ناو و قوردا نو قم بوو بوون
خه ريکبوو ده خنكان، بوئه وهى بيته دهره وه په له قارزيان ده كړد و،
به شوين پزگار كه ريکدا ده گه پان.

منيش له ناو نه و خه لكه دا بووم كه په له قارزيان ده كړد و داواى
يارمه تيان ده كړد بوئه وهى نه خنكيښ.

به بى وه ستان هاوارم ده كړد و ده موت: "فريام بكه ون، پزگارم
بكه ن، خه ريكه ده خنكيښ!".

ته ماشام کرد که سیکی ته من مامناو نندی نوورانی و پووگهش له
 حهوشه ی مزگه وتیکدا به پتوه بوو، پاست دهستی بۆ شۆپکردمه وه،
 له لایه کیش ئیشاره تی ده کرد و دهیوت: "وه ره ئه م لاوه". دهستم
 کرد به پۆیشتن به ره و ئه و پیاوه ی که له قوچه که دا خه ریک بوو
 ده خنکا. به لام که وتمه شوینیکی وه ها که توانام نه ما برۆم،
 تیگه یشتم له وه ی که ئیتر ده مره.

ئاویم دایه وه بۆ که سه نوورانیه که و هاوارم کردو وتم: "پزگارم
 بکه!". له هه مان کاتدا ده موت: "خوایه گیان، یارمه تیم بده" داوای
 یارمه تیم ده کرد.

نۆر نزیك بوو بوومه وه له حهوشه ی مزگه وته که. سه یرم کرد ئه و
 زاته یه ک یه ک و دوو دوو دهستی خه لکه که ده گریت و ده ریان
 ده هیئت و ده یاخاته حهوشه که وه.

به زه رده خه نه وه به منی وت:

"مه ترسه براکه م، تۆش پزگار ده که م" و پاست گوریسیکی بۆ
 هه لدام. ته واو کۆتایی گوریسه که م گرت. منیشی پاکیشا و خستمیه
 ناو حهوشه ی مزگه وته که وه.

وتی: "ده ی چاوت پوون، پزگارت بوو".

هه لسوکه وتی هینده دلسۆزانه بوو که ته واو ترسی ناو ناخمی
 په وانه وه.

وتم: "خودا لیت پازی بیت ئه گه ر تۆ نه بوویتایه ده مره م".

وتی: "نه خیر براكه م، له دايكبوون و مردنیش فره مانى خواى
به روه ريگارى، تو سوپاسى من مه كه، سوپاسى خودا بكه ...".

وتم: "هه ندی كه س ده لئین، (حاشا) خودا بوونی نییه".

وتی: "دوايى وه لامى نه و پرسىاره ت ده ده مه وه. سه یركه
ده بینیت كه ئیستا كارم هه یه"، به رده وام بوو له سه ر پرگاركردن
نه و كه سانه ی كه خه ريك بوو ده خنكان.

به لام له ناخدا جۆش و خرۆشیتكى سه یر دروست بوو.

وتم: "سوپاس بۆ خوا، كه سێكم دۆزییه وه كه وه لامى پرسىاره كانم
ده داته وه. واز له م پیاوه ناهیتم".

به م جۆره به خه به رهام.

خه ونیكى سه رسوپهینه ر بوو.

زه رده خه نه و دیمه ن و په فتارى نه و زاته م به پوونی له به رچاوه.

ناه چى ده بوو نه گه ر پاست بووايه.

له پاستیدا نه و بوومه له رزه یه ی خه ونه كه ته واو باسى له دونیای
ناخی من ده كرد.

خه ريك بوو له ناو قوپ و چلكاوى بى باوه پیدا ده خنكام.

پتویستم به هیژیک، بیریک، سه رچاوه یه كه هه بوو كه پرگارم بكات.

له وانه شه كه سێكى له و شیوه یه یارمه تی من بدات. له جیگا كه م
هه ستام.

وتم: "خوايه گيان، هۆكار و به زه بيبیت بنیږه بۆ یارمه تیدانم. زۆر ئاتاجم. نامه ویت بۆ دین و ئیمان بژیم. له چلکاوێ خنکینه‌ری بۆ باوه‌پێ پزگارم بکه".

ئهو پۆژه پۆژی هه‌ینی بوو. زۆر ده‌مێك بوو نوێژم نه‌کردبوو. چي ده‌بیټ با بیټ، بپارم دا بچم بۆ نوێژی هه‌ینی. ده‌مزانێ كه ئه‌مه کارێکی ترسناکه ئه‌گه‌ر مامۆستاكانم ببیستن كه‌وا من چووم بۆ نوێژی هه‌ینی، له‌وانه‌یه قوتابخانه‌ش بکه‌ویتته مه‌ترسییه‌وه.

به‌لام پتویست بوو بۆ چاره‌سه‌ركردنی ئه‌و كێشه‌یه خۆم بخه‌مه نێو مه‌ترسییه‌وه. له‌ نزیک قوتابخانه‌كه‌ماندا مزگه‌وتێك هه‌بوو. بۆ ئه‌وه‌ی كه‌س بمبینی به‌زوویی چووم، خۆم خزانه‌ گوشه‌یه‌کی مزگه‌وته‌كه‌وه.

ده‌ستم كرد به‌ گۆڤگرتن له‌ وتاری ئیمامه به‌ته‌مه‌نه‌كه، ته‌نانه‌ت نه‌مه‌یشت وشه‌یه‌كیم له‌ده‌ست بچیت، به‌لام ئه‌و بابته‌ی باسی ده‌كرد ئه‌و بابته‌انه‌بوو كه‌ من ده‌مویست، قه‌یناكه هه‌رچۆنێك بیټ سوودی هه‌بوو.

پاش نوێژه‌كه‌ چاوه‌پێم كرد تا هه‌مووان بچنه‌ ده‌ره‌وه، بۆ ئه‌وه‌ی كه‌س نه‌مبینیت و هه‌ندی پرسیاریش له‌ ئیمامه به‌پێژه‌كه‌ بکه‌م. له‌ كه‌سیكی به‌ته‌مه‌ن و دونیا دیده‌ ده‌چوو، به‌هیاو بووم كه‌ وه‌لامی پرسیاره‌كانم بداته‌وه‌و له‌ قه‌یرانی بۆ توانایی پزگارم بیټ.

له دواى نويز خه لکه که چوليان کرد. ئيمام چووه حوشه ي
مزگه وته که وه. چەند که سيکی له لا بوو. خۆم کۆکرده وه و له ئيمام
نزيك بوومه وه.

وتم: "مامۆستا گيان، نه گەر مۆلەتم بدهيت ده توانم که ميک قسه ت
له گەل بکەم؟".

ئاوپی لی دامه وه، به وردی سه رنجيدام وه ک ئه وه ی بلایي به
شوین که سيکی گومانليکراودا بگه پیت، پاش ئه وه ی به باشی
وردبووه وه، که ميک به ده نگيکی ره ق وتی: "چ قسه يه ک ده که يت
له گەلما".

که ميک له و ده نگه ره قه ی ترسام، به لام خیرا خۆم کۆکرده وه.
وتم: "هه ندی پرسيارم هه يه".

به هه مان ره قی وه لامی دايه وه:
"پرسیاری وه ک چی؟"

وتم: "هين". چۆن ده ست پيیکه م نه متواني قسه که بپریم.
"مامۆستا کانه مان سه باره ت به ئيمان نکولی له هه ندی بابەت ده که ن،
ئه وانه م ده پرسى".

"بابزانم تۆ له کوی ده خوينيت؟".

"له قوتابخانه ی سه ره تايی".

نۆر به ره قی و توپه یی له چاوه کانه ی ده پوانی.

وتی: "سهیری من بکه پۆله، هاوڤیکانیشت هاتنه لام. پرسپاری
 ناما قولیان کرد. تۆبه خواجه گیان تۆبه... خودا، پۆزی دوابی،
 فریشته هیچ بوونیان نییه... ئیوه هه مووتان بوونه ته بی دین.
 دووربکه وه ره وه لیم. ئیستا هه موو گیانت ده شکێتم بی ئیمانی
 نه گبهت...

قۆلمی گرت و پاست پالیپۆه نام بۆ گۆشه که. خۆیشی گه پایه وه
 و پۆیشت.

بۆچی نه متوانی سوود له سهردانه کهم ببینم، ئەم پهو داده
 له ناخه وه منی هه ژاند.

واته وهك من هاوڤیکانیشم هاتوون و، داوای یارمه تیان له
 مامۆستا که کردوه. به پرسپاره کانی نه وانیشت تووڤه ببوه، هه مان
 کاردانه وه به رامبه ر به منیش نیشان ده دات .

باشه پتویستی ده کرد ئیمامێك ئەم کاردانه وه یه بنوینییت؟
 نه یده توانی به تیگه یشتوو ییه وه پهو به پهووم ببوایه ته وه و گوئی له
 قسه کانم بگرتایه و، ببوایه به یارمه تیده رم؟ باشه نه گه ر ئەم
 پرسپارانه مان له ئیمامه کان نه کردایه، له کێمان بکردایه؟

یاخود ئەم پرسپارانه وه لایمان نه بوو؟ مامۆستا کانمان پاست
 بوون؟

خوا بهمان پارێزێت ته نانه ت نه مده ویست کاره که به مجۆره کۆتایی
 بییت.

ته‌واو چه‌سابووم، نه‌مده‌زانی چی بکه‌م، به‌پتوه وه‌ستابووم
چاوه‌پیم ده‌کرد.

که‌میک له به‌رده‌م قه‌ره‌بالتیه‌که‌دا ده‌نگیک هات، وتی: "برا".
نهم ده‌نگه ده‌نگیکی شیرین، گهرم و ناسراو بوو.
پاست بۆ نه‌و لایه گه‌پامه‌وه که ده‌نگه‌کی لیوه هات.
تۆو خواجه گیان! شتی وا نابیت. نه‌و پیاوه، نه‌وه نه‌و پیاوه‌یه
که له خه‌ونه‌که‌مدا ئیشاره‌تی بۆ من ده‌کرد.
به‌لی، نه‌و پیاوه.

نه‌و پیاوه‌ی له خه‌ونه‌که‌مدا له خنکان پزگاری کردم و پایکشامه
حه‌وشه‌ی مزگه‌وته‌که‌وه. کت و مت خۆیه‌تی.
بالای، پووخساره شیرین و نوورانییه‌که‌ی، هه‌لسوکه‌وتی جوان و
دلسۆزییه‌که‌ی، هه‌موو شتیکی... به‌لی، نه‌و که‌سه‌ی که ئیشاره‌تی
بۆ من کرد نه‌و پیاوه بوو.

نه‌مده‌زانی چیم به‌سه‌ره‌اتووه، ته‌واو شپه‌زه بووم، به‌خۆم ده‌وت
تۆ بلتی نه‌مه خه‌یال بیت؟
نه‌خیر.. نه‌مه خه‌ون و خه‌یال نه‌بوو.

نه‌و پیاوه پاست بۆ لای من هه‌نگاوی ده‌نا، منیش پاست بۆ لای
نه‌و..

به‌ده‌ست ئیشاره‌تی بۆ کردم و به‌ده‌نگیکی له‌سه‌رخۆ ناخمی
شادمان کرد.

وتی: "برا، بهی ویست ناگاداری پووداوی نیوانتان بووم له گەل
نیمامی به پێژدا، له که موکوپێ ئه و ببووه. نیمامی به پێژ به ته مه نه،
باش له دونیای گه نجه کان تیناگات ده مێکیش نیه هاوسهره که ی
کۆچی دوا یی کردووه، له بهر نه وه که مێک تووپه و بێزاره."

ئه م دیداره منی زۆر دلشاد کرد، به هه ل سوکه وت و ده ر پینه کانی
ئه و پیاوه ته و او سه رسام بووم.

که زانی من که مێک هاتومه ته وه سه رخۆ وتی:

— چه زده که م یه کتر بناسین.

خۆمان به یه کتر ناساند...

ناوی دۆغان بینێر بوو. له فه رمانگه ی دابه شکردنی ئاو فه رمانبه ر
بوو، تازه دامه زرابوو.

کاک دۆغان، به زمانێکی شیرین وتی:

— ماله که م لێره وه زۆر نزیکه به هاوسهره که مم وتووه تا من
دیمه وه چا ناماده بکات. ئیستا چایه که ش ناماده یه. هه م قسه ش
ده که ی نو، زیاتر له نزیکه وه یه کتر ده ناسین. هه م چا ده خۆینه وه.
کاتی چا خواردنه وه ش ئه و پرسیارانه تاوتوی ده که ی که ده تو یست
له نیمامه به پێژه که ی بپرسیت.

وه ک ئه وه ی ناخم بخوینێته وه ده یزانی گرنگی به چی ده ده م،
ده یویست ده ست بخاته سه ر ئه و خاله.

وتی: "ده زانیت کاتیک نهو پرسیارانه یان له منیش ده پرسى
 میښکم سره ووژر ده بوو. که سیکی گوره م هندی کتیبی پیدام.
 وه لامي هه موو نهو جوړه پرسیارانه ی تیدایه. به راستی زور سوو دم
 لیوه رگرتوون، هه م خوم ده یانخوینمه وه هه م ده یانده م به و
 که سانه ی که پیوستیان پتیانه. هه رموو با بریون له و کتیبانه
 ده به خشم به توش".

چون ده متوانی بلیم نه خیر. چه ندین مانگ بوو له خودا
 ده پارامه وه تا وه لامي نهو پرسیارانه م ده ست بکه ویت.
 له راستیدا کاک دوغان وه وتی ماله که ی زوریش نریک نه بوو.
 چاییش ناماده نه بوو، به لام نهو که سیکی تیگه یشتووبوو، شیوازیکی
 جوانی به کارهینا بونه وه ی بمباته وه بۆ مال و به باشی یه کتر بناسین.
 گرنگ نییه، دهره نجام نه م هه لسوکه وته یشی جوان بوو.
 ماله که ی ساده و خاوین بوو. له کتیبخانه که یدا (په یامه کانی
 نوو) ی به دیعوزده مان سه عیدی نوورسی هه بوو.

نینجا له ژیر نهو تابلویانه ی که به دیواره که دا هه لواسرابوون،
 نووسراوی پر مانا هه بوو.

"کات نیشانی داوه که به هشت هه رزان نییه، جه هه نه میش زیاده
 نییه".

"هەرکە سەیک بە باشی شتەکان ببینیت، هەلسوکهوت و بیروبۆچوونهکانیشی جوان دەبن، خۆ هەرکە سیش بیروبۆچوونهکانی جوان بوون، ئەوا تام و لەزهتی (ژیان) دەچیژت".

"ئیمان مەژۆ دەکاتە مەژۆ، پەنگە مەژۆ بکاتە پادشا. بەلام کوفر مەژۆ دەکاتە گیانلەبەرێکی لاواز".

"ئەگەر ئیمان نەبێت یاخود ئەو ئیمانە کاریگەری نەبێت دژی یاخی بوون، ئەوا زیان بە چیژێکی کەم و خۆشەبە کەم ھووکەش دەبێت و، بە ھەزاران جار زیاتر لەو چیژ و خۆشییە ناخۆشی و، دلتەنگیی دەبەخشیت..."

لەگەڵ کاک دۆغان بەرامبەر یەکتری دانیشتین.

پرسی: "برا گیان، برسیت نیه؟ نان ھەیە. ئەگەر دەخوازیت یەكەمجار سەمان تێر دەکەین، پاشانیش چایبە کەمان دەخوینەوه".

وت: "نەخێر، من نانم خواردووه".

نۆر پێداگری کرد. پەسەندەم نەکرد.

بەردەوام چاوم لەسەر کتێبەکان و ئەو نووسراوە جوان و کاریگەرە بوو کە لە ژێر تابلۆکاندا نووسرابوون.

کە کاک دۆغان ھەستی بەمە کرد، چەند کتێبیکی لەسەر مێزەکە ی بەردەمی دانا.

پرسی: "ئەم کتێبانەت خویندووەتەوه؟".

وت: "نەخێر نەخویندووەتەوه و یەكەمجارە دەیانبینم".

وتى: "ئەم كىتپانە تەفسىرى قورئان، ئىنجا ئەم تەفسىرە تايپە تەندىكەي ئەو يەكە تيايدا پاستىيەكانى ئيمان بەگونجوتىن شىۋاز پوونكرائە تەو، بەخوئندەوئى ئەم پەيامانە پەپاۋى بوونەوەر دەخوئىتەو".

- ئەو مرقانەئى ئەم سەردەمە كە مېشك و دلىان سەرقال دەكەن بە بابەتەكانى نكۆلىيەو، گونجوتىن و قايلىكارتىن شىۋاز بەدەستدەھىنئىت و، دەسەلمىنئىت. ئەوانەئى ئەم كىتپانە دەخوئىنەو، لە نكۆلىكارى و گومانەكان پزگارىان دەبىت.

زۆر خۇشحال بووم، چونكە منىش سەدان پرسیارى لەو جۆرە لە مېشك و دلىما ھەبوون. ئومىدەواربووم، وتم: ئىشەلا ۋەلامەكانىان دەدۆزمەو.

پېۋىست بوو ھەر لەو كاتەدا پرسیارەكانم لە كاك دۆغان بكم. جارىكى ترئە ۋەھەلم دەستەدەكەوتەو.

- مامۇستاكانمان پۆزانە كۆمەلئك بابەتى سەيرمان بۆ باس دەكەن كە مېشكمان تىكدەدات. نكۆلى لە زۆرىك بابەتى ئيمانى و ئىسلامى دەكەن. دەلئىن: بابەتەكانى ۋەك خوداۋ، پۆژى دوايى، لېپرسىنەو ۋەدەر بوونىان نىيە و باۋەپىان پى مەكەن. پوونكرائەوئى ئەم پرسیارانە لەم كىتپانەدا ھەيە؟

كاك دۆغان بە بى فېزى و دلىنپايەو وئى:

- ههیه ننگه‌ران مه‌به. یه‌ک یه‌ک وه‌لامی نه‌مانه وه‌رده‌گیریت. هه‌م
تۆ له‌و کێشانه‌ پزگارت ده‌بی‌ت، هه‌م هاو‌پێکانت پزگار ده‌که‌یت،
چونکه‌ ئه‌م باب‌ه‌تانه‌ ته‌نها می‌ من و تۆ نین. به‌لکو بۆ هه‌موو
که‌سیکه‌.

به‌ په‌له‌ ده‌ستم پێ‌کردو وتم: "با له‌م باب‌ه‌ته‌وه‌ ده‌ست پێ‌
بکه‌ین".

- ئاخۆ ئه‌م بوونه‌وه‌ره‌ به‌ دیه‌ینه‌ریکی هه‌یه‌؟ یاخود هه‌موو
بوونه‌وه‌ران له‌ خۆیا نه‌وه‌ به‌ بێ‌ به‌ دیه‌ینه‌ر هاتونه‌ ته‌ بوون؟
کاک دۆغان کتێبی گرت به‌ ده‌ستییه‌وه‌، لاپه‌ره‌یه‌کی کرده‌وه‌و
وتی:

- با هه‌م بیخۆینینه‌وه‌و، قسه‌یشی له‌ باره‌وه‌ بکه‌ین، باوه‌پم وایه
که‌ به‌ شیوه‌یه‌کی زۆر ته‌واو و بێ‌ که‌موکۆپی وه‌لامی ئه‌م پرسیاره
بداته‌وه‌.

به‌ بێ‌ ئارامییه‌کی زۆر و سه‌رنجێکی زۆره‌وه‌ ده‌ستم کرد به‌ گوی
گرتن.

نه‌ویش ده‌ستی کرد به‌ خۆیندنه‌وه‌ی (په‌یامی سروشت)، که‌
به‌ به‌لگه‌و نمونه‌ی ناوازه‌ ئه‌و پاستییانه‌ ده‌سه‌لمی‌تێت که‌ بوونه‌وه‌ر
له‌ خۆیه‌وه‌ دروست نه‌بووه‌و، هۆکاره‌کانی سروشتیش له‌ خۆیا نه‌وه‌
به‌ دینه‌هێنراون و، ئه‌و بوونه‌وه‌ره‌شی که‌ به‌و ته‌رازووه‌ ورده‌
به‌ دیه‌ینه‌راوه‌ ئه‌وه‌ ده‌رده‌خات که‌ ده‌ستکردی زاتیکی به‌ تواناو خاوه‌ن

حیکمه ته که نهویش خوای گه ورهیه. ئەم کتێبه کاریگه ریهکی زۆری
هه بوو له سهرم. زیاتر له دوو کاتژمێر ئەم گفتوگۆیه بهردهوام بوو،
به لیکدانهوهی ئەم وتانه تهواو بوو.

"تو گومانته لهو راستیهدا نیه که: گوندی بێ کوێخا و... دهزێی
بێ وهستا و خاوهن و... پیتی بێ نووسه ر نیه و نابێت. ئەهێ ئایا
چۆن نهوه بهخۆت پهوا دهبینیت که پیت واییت ئەم ولاته پێکوپێک
و پهنگینه بێ پادشاهه رمانپه واییت".^۱

چاییان هێنا، بهلام هه موو ئەو راستییانه له مێشکدا دهنگیان
دهدایه وه ده مۆت: "خۆزگه چاییان نه هێنایه و بهردهوام بووینایه".
وهک ئەوهی کاک دۆغان بیر کردنه وه که می خوێندبێته وه. هه م
دهستمان کرد به چایی خواردنه وه، هه م له شیکردنه وهی به شێک له
سهلمێتراوه زانستییهکانی په یوهست به بابته که وه بهردهوام
بووین.

وتی: "مۆف دهست پهنگینهکی نایابی خوای پهروه رداگاره. به
دهرپرینکی تر مۆف دونیایهکی سه رسوپهێنهره. هه موو خانه و
ئه ندامهکانی لاشه ی له چوارچێوهی سیستمیکی وردو پێکخراودا
کار ده که ن.

ئه گه ر هێنده بچوک ببووینایه وه که بچین به ناو مولولهکانی
خوێندا، ئه گه ر بهمانتوانیایه به لاشه ی مۆفدا بگه رێن، ئەوا

۱- کتێبی (وتهکان) به زمانی کوردی/ نووسینی م. سه عیدی نۆرسی / لاپه ره ۶۰.

پوویه پووی دونیایه کی هینده سه رسوپهینه ر ده بوینه وه که له تاو
حه په سان نه مانده توانی له کاری زمانه بچوکیش تیښکه ین.

لاشهی مړوږ وه کو کارگه یه کی گوره ی پڼکوپیکه که نامیره کانی
به رده وام له تازه بوونه وه دان. خانه کانی له ش به رده وام له کارو
کوژشدان. خاوه نی چه ندین شیوازو تایبه تمه ندی جیاوازن، به لام
سه ره پای نه رکه جیاوازه کانیشیان له گه ل په کتريدا له
هه ماهه نگییه کی ناوازه دان. هه موو نه مانه ش به لگن له سه ر نه وه ی
که هه موو خانه کانی له ش له لایه ن خواوه ندی به ده سه لاتی
نه زه لیه وه دروستکراون و گوږپایه لن بق یاسانی خوا.

هه ر خانه یه کی له شی مړوږ ۲۳ جوت کرؤمؤسؤمی تیډایه جگه له
تؤو هیلکه، هه ر کرؤمؤسؤمیک هه زاران بؤهیل تیډایه که پؤلی
گرنگیان هه یه له چؤنیه تی گه شه ی تاک و په ره سه ندنی و پابوون به
فرمانه کانی خؤی. هه ر کرؤمؤسؤمیک له دوو شریتی پیچ خواردوی
دریژ پڼکها توه که پئی ده وتریت ناوکه ترشی DNA .

هه ر خانه یه که له شی مړوږدا ۲۵۰۰۰ گه ردی DNA ی تیډایه،
چالاکیه کانی ناو خانه پڼک ده خه ن، وه که گواسته نه وه ی
تایبه تمه ندیه کانی دایک و باوک بق مندا له که یان. به یه کگرتنی خانه ی
هیلکه ی دایک له گه ل خانه ی سپیرمی باوک له ناو خانه ی نه و هیلکه
پیتراوه ی که دروست ده بیت؛ ناوکه ترشی DNA ده گوازیته وه
بق هه ر خانه یه که زیاد ده بیت.

خانه وهك كۆپبېه كى زۆر بچوككراوه ى لاشه وايه، چونكه كاتى له جهسته و چه لاکييه كانى ورده بينه وه، له ناو خانه شدا زۆرىك له و چالاكيانه ده بينين وهك هه رس كردن، هه ناسه دان، ده رهاويشتن، كۆكردنه وه وه موو چالاكييه كانى ديكى ژيان، له ناو خانه شدا نه و چالاكيانه له لايه ن كۆنه ندامه جوراوجۆره كانه وه بى دواخستن جىبه جى ده كرىت.

خوای گه وه لاشه ى مرقى له وه پى پى كۆپىكى و جوانيدا به ديه ئناوه وه له چوارچىوه ى كۆمه لىك سىستم و ياسادا كاره كانى به پىوه ده بات، هه ريه كه له خانه كانى لاشه ش به گوپره ى نه و سىستمه كارد ه كن.

نه وانه ى به تلىسكۆبى گه وه وه مايكۆسكۆبى نه ليكتۆنى له نه تۆمه كانى نىو گه ردوون ورده بنه وه بۆيان ده رده كه وىت كه هه موو بوونه وه ران به ته رازوويه كى ورد به ديه ئنراون و له ناو سىستمىكى ناوازه دا به پىوه ده برين، به ده رك كردن به م پاستيانه ش ته سلیمى خوای په روه ردگار ده بن."

پوونكردنه وه كانى كاك دۆغان زۆر ناوازه بوون. به تاييه تى كۆتا پسته كانى كه ده يوت: "بۆچى ئيمه ناتوانين نه م پاستيانه ببينين و بيريان لى بكه ينه وه. ئاخه نه گه ر نه و زانستانه ى له خویندنگاكاندا ده خوینرین به شىوازىكى پاست و دروست پافه بكرانايه، نه وا مرقى

بېياوه پ له سهر زهويدا نه ده ماو هه موو كه سيك له ناخه وه هاوسه نك
ده بوو.

كات زور تپه پي.

من نه له خه ونه كه داو، نه له دونيا شدا به نياز نه بووم نه م پياوه
به جي بهيلم، به لام پيوست بوو پوم. پريارمدا نه م بابه تانه بو نه و
هاوپتيانه م باس بكه مه وه كه وه كو من له گه پاندا بوون و له
كورترين ماوه شدا بچينه وه سهر داني كاك دوغان.

كاك دوغان كاتي له ده رگا كه وه به پي كردم، چاوه كاني وه كو
ناخي گه شاوه بوو.

پاش نه وه ي له گه ل كاك دوغاندا يه كترمان ناسي نه و گفتوگويه ي
كردمان و نه وه ي گوښيستي بووم له خوښندنه وه ي كتيبه كه دا،
كاريگه رييه كي زوريان له سهر جي هيشتم. ده ستمكرد به باسكردني
نه و بابه تانه بو نه و هاوپتيانه م كه وه ك من له گوماندا بوون.
هه مووشيان به گرنگيه وه گوښيان لي پاده گرتم، زور به په روش بوون
بو نه وه ي كاك دوغان بناسن و ديما نه ي له گه لدا ساز بكن.

منيش سهدان بابه ت هه بوون كه زياتر پرسپاريان له باره وه بكه م
و فيريان بيم.

پوژيكي يه ك شه ممه له گه ل كومه لي هاوپيدا به يه كه وه بووينه
ميواني مالي كاك دوغان.

له نۆمواندا ھاوړپښه کی ناو دارشمان هه بوو که له گه ل کومونیسست و بڼ باوه په کانددا ھاوړپروا بوو و به رده وام قسه ی بڼ قوتابیه کانی دیکه ده کرد. نه میش حه زی به و بابه تانه ده کرد. پښداگری کرد و وتی: "با میش بڼم". وتم: "نه گه ر نه م ھاوړپښه مان بکه وپته ژیر کاریگری بیروپاکانی کاک دوغانه وه و بکه پښته وه، نه و له قوتابخانه کاریگری بیروپوچوونی کومونیسستی و بڼ باوه پی به پاده یه کی زور که م ده کات".

کاک دوغان داواکه ی په سهند کردین، زور به گهرم و گوپییه وه پیشوازی لیکردین به ره و ژووریکسی خاکیی مالکهی که زور پڼک و پڼک و ناماده بوو.

هر که ده چومو نه و مال وه هه ستم به ناسووده یی ده کرد. له گه لماندا یه که به یه ک خوی ناساندو، ده نگ و باسی پرسین. به شیک له ھاوړپکام نه یاننوانی له وه زیاتر خویان پابگرن و چاوه پڼی ده سته پیکردنی گفتوگو که بکه ن.

نایدن، پابه ری قوتابیان و ناسراوی قوتابخانه که مان (لایه نگری بیروپای کومونیسستی) بابته که ی کرده وه و وتی: "منیان بانگه پښت کردوه بڼ ئیره، پڼیان وتوم لیره وه لامی هه موو پرسیاریک ده درپته وه. میش هه ندی پرسیارم هه یه".

کاک دوغان به وپه پی ساده ییه وه وتی:

— استغفرالله، بانگه‌شهی ئه‌وه‌مان نه‌کردووه که وه‌لامی هه‌موو
پرسیاریک بده‌ینه‌وه، به‌لام ئه‌گه‌ر بابه‌تیک بیست که بیزانین
یارمه‌تیتان ده‌ده‌ین.

— به‌رهمه‌زانی هاوپیامات وتوو: خوی په‌روه‌ردگار به‌دیینه‌ری
بوونه‌وه‌ره، به‌لام زۆریک له‌مامۆستاکانمان له‌سه‌ر هه‌مان بیروپا نین.
من ته‌ماشای ده‌وروپه‌رم ده‌که‌م. ناتوانم به‌دیینه‌ریکی له‌و
شیوه‌یه‌ ببینم. به‌پای من پتویست به‌وه‌ش ناکات بوونه‌وه‌ر و دنیا
خوی له‌خۆیه‌وه‌ نه‌خشی‌ندراوه‌و به‌پتوه‌ ده‌چیت، گه‌ران به‌دوای
به‌دیینه‌ردا واتایه‌کی نییه‌.

کاک دۆغان ده‌ستی کرد به‌قسه‌و وتی:

— ئه‌مه‌ په‌یوه‌سته‌ به‌وه‌ی که‌ چۆن ته‌ماشای ده‌که‌یت، هه‌رکه‌سه‌و
به‌شیوازیک له‌بوونه‌وه‌ر ده‌پوانیت، به‌لام پتویسته‌ بزانین زانست و
قورئان له‌باره‌ی ئه‌م بابه‌ته‌وه‌ چی ده‌لێن، چونکه‌ خاوه‌نی وته‌ له‌م
بابه‌ته‌دا ئه‌مانه‌ن.

دیسانه‌وه‌ یه‌کیک له‌ (په‌یامه‌کانی نوور)ی به‌ ده‌سته‌وه‌ گرت‌وه‌.

ده‌ستی کرد به‌ خویندنه‌وه‌ی به‌شیکی کتێبه‌که‌:

"کتیبی بی‌نوسه‌ر شتیکی گه‌لیک مه‌حاله‌، به‌ تاییه‌ت کتیبیکی
وه‌ک ئه‌مه‌ی که‌ یه‌ک به‌یه‌کی وشه‌کانی کتیبیکی تری به‌خه‌تیکی
وردو، له‌ ژێر هه‌موو یه‌کی له‌ پیته‌کانیدا پارچه‌یه‌ک هه‌نراوه‌ی
به‌قه‌له‌میکی باریک تیدا نووسرابێته‌وه‌..

جا ههروهك نهبوونی نووسەر بۆ كتيبي ئاوهها كاريكي مهحاله، بههمان جۆرو له ههموو مهحالي مهحالتريش ئهويه كه ئهم گهردوونه داهينهريكي نهبيت بهدي هينابيت، چونكه ئهم گهردوونه -لهپاستيدا- كتيبيكي ئهوهنده مهزنه كه ههموو لاپهريهكي چندهها كتيبي تيدا، تهنانهت ههموو وشهيهكي كتيبيكه بۆ خۆي و، ههموو پيتيكيشي پارچهيهك هۆنراويه.. ئهوهتا هههه تهنها پووي زهوي لاپهريهكه له كتيبهو بزانه چنده كتيبي زۆري تيدا.. درهخت وشهيهكه، بپوانه چنده لاپهري زۆرو زهبهندهي تيدا پيز كراوه!.. بهري درهخت پيتو.. تۆوهكهيشي نوختهيه! لهم نوختهيهدا پيپرست و بهرنامهي كاري درهختيكي زهبهلاح بهريكوپيكي دانراوه!

.... ههروهها وهك ناگونجي خانوي بي وهستا ههبيت. به تاييهت ئهم خانهيهي كه به ناوازهترين ئارايش و، به قهشهنگترين و سهرسوپهينترين نهخش و نيگار پازينراوتهوه، به تهريزيكي بي وينه بنيات نراوه، به پادهيهك كه ههموو يهكن له بهردهكاني ئهم خانهيه هونهري بنياتناني ههموو كركشهكي تيدا بهرجهسته بووه..^{١١}

١- كتيبي (وتهكان) به زمانى كوردى / م. سهعيدى نورسى / ٧٨-٧٩.

كاك دوغان به هیواشی کتیه‌ک‌ی داخست و ده‌ستیکرد به پوونکردنه‌وه و نمونه هینانه‌وه بۆ پوخته‌ی ئه‌و خالانه‌ی که باسی کردن .

- ته‌ماشا بکه‌ن هه‌موو ئیشیک له‌چپوارچپوه‌ی سیستم و یاسایه‌کی دیاریکراودا به‌پۆوه ده‌چیت. هه‌موو جووله‌یه‌ک هیمایه‌که بۆ حیکمه‌تیک‌ی بالا. هه‌موو شتیک به‌پۆوانه‌یه‌یه‌کی هه‌ستیار به‌دیده‌هینریت. هیچ شتیک بی‌سه‌روبه‌ر نییه هیچ دروستکراویک بی‌هووده دروست نه‌کراوه .

ئپوه ده‌پرسن: ک‌ی هه‌موو ئه‌م بوونه‌وه‌ره ناوازانه به‌دیده‌هینیت؟ ئه‌م چالاکیانه به‌پۆوه ده‌بات، ک‌ی ئه‌ستیره‌کان ده‌سوپینیتنه‌وه بی‌ئوه‌ی به‌یه‌کیاندا بدات، ئه‌وه‌ی دونه‌یای کردووه‌ته لانکه بۆ گیانداران، ئه‌وه‌ی پۆزی سات به‌سات ده‌به‌خشیته‌ ملباره‌ها گیانداران، ک‌تیه؟ ک‌تیه ئه‌و به‌دیهینه‌ره‌ی که مرۆف له‌هیلکه‌یه‌کی پیتراوو سپیرمیک که به‌چاو نابینریت ده‌هینیته‌ بوون.

هه‌ندی که‌س ده‌لین: "سروشته به‌دیوان ده‌هینیت" ... پتویسته له‌وانه‌ بپرسین که به‌م شپوه‌یه قسه‌ ده‌که‌ن، ئایا سروشته چیه؟ به‌کورترین پیناسه ده‌لین: "سروشته بریتیه له‌هه‌موو گیاندار و بی‌گیانه‌کان". له‌کاتی‌که‌دا که ده‌لین سروشته بوونه‌وه‌رانی به‌دیهینه‌وه، واته ئه‌وه‌ی ناوی به‌خشیووه به‌بوونه‌وه‌رانی گیاندار و بی‌گیان، خ‌ق‌ی خاوه‌نی ژیری‌و، زانسته‌و، هه‌سته و توانا نییه .

له کاتیځدا نه وه پاستیه کی حاشا هه لنه گره، که بی گیانه کان ناتوانن بق خویان هیچ شتیک بکن؟ له ژوریکدا چه کوشو، بزمارو، ته خته دابنن، یه ک ملیون سال چاوه پئی بکن، له و ماوه یه دا نه گره وه ستایه کی خاوه زانست و ژیری نه مانه به کارنه هیئت، ته نانه ت یه ک سی پا دروست نابیت .

پتویسته نه وه ش له وانه بپرسریت که لافی نه وه ئی دده ن گوايه سروشت به دیهنه ر بیت: "کی یاساکانی بوونه وهر و سروشتی داهینا؟" بق وه لامي نه م پرسیاره به ناچاری ده لئین: "سروشت". نه گره پرسیاره دووه میان ئی بکرت: "سروشت بریتیه له چی؟" وه لام دده نه وه و ده لئین: "بریتیه له بوونه وهر و یاساکانی سروشت".

نینجا له م بارودوخه دا نه وانه ی که لافی سروشتچیتی ئی دده ن، کاتیک که بانگه شه ی نه وه ده کن گوايه بوونه وهر له خویه وه به دیهاتووه ده که ونه بارودوخیکی پتکه نیناوییه وه، چونکه به قسه ی نه وان نه وه ی نووسینه که ده نووسیت نووسینه که یه و، نه وه ی سی پا دروست ده کات سی پایه، واته به دیهنه رو به دیهنه راو هیچ جیاوازیه کیان نییه .

با واز له نقومبونی سروشتچیه کان به نین له زهنگاودا و پوومان به لای پاستیدا وه ربگتړین. به سه رنجه وه ته ماشابکه، سروشتیش نیشانه یه کی سه رسره پهنه ری هونه ره. خوی له نه بوونه وه هیتراره ته

بوونو، به هه زاره ها نه خش پازیتندراوه ته وه که نه خشه سازی به دیهینه ره که ی نیشان ده دات. سروشت، نه وه ی که له سه ره وه ی وینامان کرد له نیو دروستکراوه کاندایابلویه که هاوتای نییه، به زمانی حال هاوارده کات و ده لیت به دیهینه رو نه خشه سازی من خوای پهروه ردگاره که خاوه نی زانستو، ده سه لات و توانای بی کوتایه، نه م پاستییه له نامهنگی پر ئاوازی بوونه وه ردا بانگه شیه ی بز ده کرت.

هاورپکه مان، ئایدن، به رپه رچی نه م لیکدانه وه جوانه ی کاک دوغانی دایه وه:

- دنیا، نه وه ی پئی ده لیتن هیللی مه جه په پرن له کومه له نه ستیره. دونیای ئیمه ش سه ره به کومه له نه ستیره ی رپگای مه جه په کانه. هه ر هیللیکی مه جه په به هزی سیستمیکه وه ده سوپته وه. نه و یاسایانه ی کیش کردنی نه مانه به پروه ده بات. به دوا ی یه کدا هاتنی وه رزه کانو، شهو، پۆژ و سیستمی دونیاش به م سیستمی کیش کردنه به پروه ده چیت، واته هه رچونیک بیت نه مانه پئویستیان به خوا نییه تا به پروه یان ببات...

کاک دوغان به هیمنی لاپه ره کانی کتیه که ی دهستی کرده وه،

وتی:

- با نه و بابه ته ش لیره وه بخوینینه وه.

به هیمنی دهستی خسته سه روشه کان و دهستی کرد به
خویندنه وهی.

"گولۆپی ئەم زهوییه که خۆره، پیکهاتهی جهستهی و
یه کگرتوویه که ی که بۆ خۆر په نجه ریه کی دره وشاوه و نوورانییه.
به لێ، ئە وهی پێی ده لێن کۆمه لهی خۆر، له گه ل زهوییه که ماندا
به یه که وه دوانزده هه ساره ن : بارسته کانی، به قه باره ی گه و ره و
بچووک نۆر جۆرا و جۆر و پۆلدارن، به پێی دووری و نزیکیان
له خۆره وه به خیرایی جیاواز ده سوپینه وه، به جوله و
ده و رانه کانیان به بێ لێ تیکچوون به ده وری خۆردا به رده وامن، ئە و
دهسته وازه یه ی پێی ده لێن یاسای کیش کردن و، به ستنه وه یان
له گه ل یاسایه کی خاوییدا، واته هێزی ئە وان بۆ ئیعامه که یان ، له
پێوانه ییکی گه و رده دا ده سه لاتێ مه زنی په روه ردگار و تاک و ته نهایی
خودا نیشان ده دات، چونکه ئە وه ساره بێ گیانانه ئە و کۆمه له بێ
هه ستانه، سوپانه وه یان له ناو ئە و په پی سیستم و دانایی و
هاوسه نگیدا له شیوه جیاوازه کان و له مه ودا جیاوازه کان و له جوله
جیاوازه کاندایه به بێ پیکدادان، ئە مه سه لمینه ری چ ده سه لات و
داناییه که بۆ ئە م کاره قورس و مه زنه !! ئە گه ر به هێنده ی گه ردیک
تیکچوون پوویدات، ئە وا ته قینه وه یه کی وه ها دروست ده کات که
جیهان په رته وازه ده بێت"

كاك دۇغان پاش ئەۋەى ئەم بەشەى خويندەۋە كىتپەكەى
داخست و، دەستى كرد بە پوونكرندنەۋەى بابەتەكە.

هەموومان بەسەرئەۋە گويما بۆ قسەكانى كاك دۇغان گرتبوو،
چونكە ئەم بابەتانه زۆر گرنگ بوون. پتويست بوو لە دەستمان
نەچىت:

لەمەجەپپەكاندا ۲۰۰ مليون ئەستىرە هەن كە شاھيدن لەسەر
دەسەلات و تەنھايى بەدبەپنەرەكەيان.

خۆرەكەمان يەككىكە لە ئەستىرەى ناو مەجەپپەكان، مەجەپپەى
(درب التبانە) يەككىكە لەو ۱۰۰مليار مەجەپپەپانەى ناو بۆشايى
ئاسمان، كە تائيستا توانراۋە بژمىردىن. (درب التبانە) لەجۆرى
مەجەپپەى پىچ خواردوۋە. چەقەكەى شىۋە بازەنەيىيە، لەهەردوو
لاى بازەنەكە كلكدارى پىچ خواردوۋى لى درىژ دەبىتەۋە.

ئەستوورى چەقەكەى ۱۰ھەزار سالى تيشكىيە، تىرەى
مەجەپپەكەش ۱۰۰ھەزار سالى تيشكىيە. ئەگەر پۆكىتتىك بەخىرايى
۱۰ھەزار كەم لەكاتژمىرىكدا بىرۋات، لەسەرەتاۋە بۆ كۆتايى
مەجەپپەكە بە ۱۵مليار ۸۰۰ مليون سال گەشتەكەى تەۋاۋ دەكات.

لەناو ئەم مەجەپپەيەدا كۆمەللىك ئەستىرە هەن بەناۋى (ئەستىرە
سورەكان و ئەستىرە شىنەكان). ئەستىرە سورەكان زياتر
لەچەقەكەيدا كۆدەبنەۋە، بەھۆى مەۋرى چىرۋ گازو تۇزى نۆرەۋە

نابینرین، تهنه به هۆی خانه ویتنه کاره باییه کان و فلتهره کانی تیشکی ژێر سورو تلسکۆبی پادیۆیی ده توانریت ئاشکرا بکړین.

سیستمی خۆره که مان له چه قی مه چه پره که وه ۲۶ هه زار سالی تیشکی دووره، نه ۲۰۰ ملیار نه ستیره یی که مه چه پره که ده یگریته خو به به رده وامی له سوپانه وه دان، خیرایی نه سوپانه وه یه ش له چه قه وه بو کۆتاییه که ی به رده ره هیواش ده بیته وه. کۆمه له ی خۆره که مان به خیرایی ۲۸۰ کم/چه رکه یه کدا به ده وری چه قی مه چه پره که دا ده سوپیته وه. گه شتی نه سوپانه وه یه ش به ۲۵۰ ملیۆن سال ته واو ده بیت به مه ش ده لێن (سالیکی گهردوونی).

نه مه سیستمیکی یه کجار سه رسوپهینه ره، که نه ستیره یه که هم به ده وری ته وهره ی خۆیدا ده سوپیته وه و هم به ده وری ناوه ندیکی تر دا به خیرایی و پیک و پیک له گه پاندا یه. ته نانه ت مروف که خاوه نی کۆمه لیک توانای عه قلی و جه سته یی له هه مان کاتدا دوو نیشی جیای به ئاسته نگ بو ده کریت. له کاتی کدا پێگای کاکیشانمان به ملیاره ها نه ستیره ی له خوگرته وه و هه موویان له چوارچه یوه ی سیستمیکی پیکوپیکدا به پێوه ده چن، بی نه وه ی هیچ هه له و که موکوپیه که پویدات، هه موو نه و موعجیزه و حسابه ورو هه ستیارانه جیگای تێپامان و بیرکردنه وه ن.

نکۆلی کردن له م ورده کاری و حسابانه، سه خترة له چاو نکۆلی کردن له هه بوونی دنیا. له هه رگۆشه یه کی دنیا بپوانین بۆمان درده که ویت که به ته رازوویه کی ورد به دیهینراوه و له وپه پی نه ندازه کاری و پیکوپیکیدایه و به ئاشکرا نه وه ده گیه نیت که به پیکه وت به دینه هاتوه، به لکو داخواری نه وه یه که ده سترکو به دیهینراوی ته نها یه ک که سی به تواناو دانا بیت.

له ئاسماندا موعجیزه گه لی زۆر ناوازه و سه سوپهینهر پووده ده ن. چاو پێویسته بۆ بینینی ئه و شتانه، زمان پێویسته بۆ خویندنه وه یان، مێشک پێویسته بۆ بیر لیکردنه وه یان. مڕۆڤ هم پێویسته پاشای دنیا بناسیت، هم بزانیته پێواری کوویه و تیبگات له ژێر فره مانێ چ لێپرسینه وه یه کدایه.

به ته وایبوونی بابه ته که، له سه ره تاوه له ئایدنه وه چاوم به سه ر هاو پیکاندا گێپا، هه موویان له سه رسامی و بی ده نگیه کی قولدا بوون.

ئایدن پرسیارێکی تری پرسى، که له مێشکی منیشدا ده هات و ده چوو:

- گریمان خودا بوونی هه یه و به دیهینهری ئه م دنیا یه یه، مڕۆڤ ده توانیته له م باره یه وه بگات به چه ند راستیه ک، به لام نه وه ی که مڕۆڤ ناتوانیته به ئاسانی لێی تیبگات زیندوو یونه وه ی دواى مردنه.

به بۆچوونی من مرقۇڭك كه پىزى بىت و بوويته خۇل، ناگونجىت
 سەرلەنۇي زىندووبىيته وه. سەبارەت بەم بابەتە چى دەلئىن؟
 وه لامى ئەم پرسىياره بۆ ھەموومان گرنگ بوو.
 كاك دۇغان، پىش ئەوھى بەسەر وه لامى پرسىياره كەدا تىپە پىت
 چايى ھىنا. بە گرنگى پىدانىكى زۆر و مىوان دۆستىه وه
 پەرداخەكانى لە بەردەماندا دانا و شەكرى بۆ يەك بە يەكمان گرت.
 بەو ھارپىيەمانى وت كه ويستى كارى دابەشكرى چايىه كان
 بگرتتە ئەستۆ:

– نەخىر نابىت، ئتوھ مىوانن، پىويستە من خىزمەتى ئتوھ بگەم.
 لەم ماوھىدەدا ئەو ھارپىيانەشى جگەرە دەكىشەن دەتوانن
 جگەرەكانىيان داگىرسىنن. ھىچ گرفتىكى بۆ من نىيە.
 بەلام ھارپىيان وەك ئەوھى بلىنى جگەرەكىشانىيان دەبىتە بى
 پىزى جگەرەيان نەكىشا.

كه كاتى چايى خواردنەوھ تەواو بوو، كاك دۇغان سەرلەنۇي
 كىتەبەكەى كىردەوھ و، دەستى كرد بە خويندەوھى بەشەكانى
 پەيوەست بە بابەتەكەوھ. ئىمەش ھىشتا بە سەرنجەوھ گويمان بۆ
 پاگرتبوو.

ئەو باسەى كه خويندەوھ، بەشىكى كىتىسى "وتەكان" بوو
 بەناوى "پەيامى ھەشر" كه پوونكەرەوھى ژىرانا و مەنتقىيانەى
 زىندووبوونەوھى پاش مردن بوو.

به‌شیوه‌یه‌کی زۆر جوان و ناوازه بابه‌ته‌که‌ی پوونکردبووه‌وه،
باوه‌پ‌بکه‌ن یه‌که‌مجار بوو‌ئه‌وه‌نده هه‌ست به‌ نزیک‌ی بکه‌م له
مردن‌و، هه‌شرو، به‌هه‌شت و جه‌هه‌نه‌مه‌وه.

به‌تایبه‌تی‌ئو به‌شه‌ی که له‌ گرتاییدا خویندیه‌وه.

کاتی‌ئو به‌شه‌ی ده‌خوینده‌وه ته‌ماشای‌ ئایدنم ده‌کرد. ئایدن
سه‌ری شۆپ کردبووه‌وه بۆ زه‌وی. وه‌ک‌ئوه‌ی بۆچی پیشتر
ئو بابه‌تانه‌ی بۆ باس نه‌کراوه.

کاک دۆغان دیسانه‌وه کتێبه‌که‌ی داخسته‌وه و ده‌ستی کرد به‌ ئو
لێکدانه‌وه‌ی‌ئو و نمونه‌ جووانانه.

گفتوگۆکه زۆر به‌ره‌مدار و کاریگه‌ر بوو.

بابه‌تی (زیندووبوونه‌وه‌ی پاش مردن) ئه‌وه‌نده به‌سوود و قایله‌کەر
بوو، ئه‌و ئایدنه‌ی که زۆر متمانه‌ی به‌ خۆی و بیروبو‌چوونه‌کانی
هه‌بوو، به‌بێ ده‌نگی دانیشتبوو. له‌راستیدا ئه‌وانه‌ی باس ده‌کران و
پوون ده‌کرانه‌وه زۆر سه‌رسوپه‌ینه‌ر و ناوازه‌بوون.

منیش پرسیاریکم له‌ کاک دۆغان کرد وتم:

— کاکه دۆغان، خودا ئێمه‌ی به‌ده‌په‌ناوه. ناردوینی بۆ دنیا.

له‌م دنیا‌یه‌دا چۆن ژيان و قه‌ده‌رمانی نووسیوه، خێر و شه‌پیشی
نووسیوه. ئه‌و کاته ئێمه‌ تاوانمان چیه‌؟ نه‌گه‌ر قه‌ده‌ری باش
بنووسینایه به‌ شتی باشه‌وه ژيانمان ده‌برده‌سه‌ر، به‌لام له‌به‌ر
ئوه‌ی خراپه‌ی نووسیوه به‌ شتی خراپه‌وه ژيان ده‌به‌ینه‌سه‌ر و

ده‌بینه مرقفی خراپه‌کار؟ پاشانیش له‌سه‌ر خراپه‌کردن لی‌مان
 ده‌پرسیته‌وه و سزaman ده‌دات؟ ئایا ئە‌مه دادپه‌روه‌رانه‌یه؟
 دیسانه‌وه کاک دۆغان به‌خوین ساردی و به‌هه‌لسوک‌ه‌وته سه‌نگین
 و کامله‌که‌یه‌وه ده‌ستی کرده‌وه به‌قه‌سه‌کردن. وتی:
 - بابته‌ی قه‌ده‌ر زۆر کات به‌هه‌له‌باس ده‌کریت یان به‌هه‌له
 په‌ونده‌کریت‌ه‌وه، بۆئه‌وه‌ی بابته‌که‌به‌ته‌واوی و په‌وونی باس بکریت،
 پێویسته له‌سه‌ره‌تاوه باسی بکه‌ین.

کاک دۆغان پرسى:

١- بابته‌که‌که‌مێک دوورودریژه، کاتتان چۆنه؟
 که‌ ئێمه‌ ئاماژه‌مان به‌به‌رده‌وام بوون دا، ده‌ستی کرد به‌
 دریژه‌دان به‌په‌وونکردنه‌وه‌کانی:
 - ئە‌گه‌ر به‌وردی بیر له‌بابته‌که‌به‌که‌ینه‌وه، ئە‌وا پێویسته
 ئاماژه به‌سێ چه‌مکی گ‌رنگ بکه‌ین: قه‌ده‌ر، قه‌زا، ئیراده.
 قه‌ده‌ر، زانستی نووسراوی خ‌وای په‌روه‌ردگاره، واته‌هه‌موو ئە‌و
 کارانه‌ی م‌رؤف له‌ژیانی دنیا‌دا ئە‌نجامیان ده‌دات له‌(لوح‌الم‌حفوظ)‌دا
 نووسراون.

قه‌زا سه‌ره‌تای هاتنی قه‌ده‌ری نووسراوه، واته‌جێبه‌جێکردنی
 فه‌رمانێکی قه‌ده‌ره.

ئیراده‌ش، توانای هه‌لبژاردنه له‌مرؤف‌دا.

ده توانين قه دهر بکهين به دوو به شه وه: قه دهری خۆنه ويستو،
 قه دهری خۆويست. له قه دهری خۆنه ويستدا ئيمه ههچ
 کاره گهريه کمان نيه، تهواو له دهر وهی ويستمان وه نووسراوه؛
 وهك شويني له دايك بوونمان، دايکمان، باوکمان، شيوه مان، خۆمان
 ناتوانين به پيار له سه ره مانه بدهين، له هه مان کاتدا له به رامبه ره م
 جوړه قه دهره به پرسيار نين. دووهم به شی قه دهریش به ستراره به
 ويست و توانای خۆمانه وه؛ ئيمه به پيار بوچی ده دهين و چی ده کهين
 خوای په روه ردگار به زانستی نه زه لی زانیویتی، به و شيوه به
 نرخاندوويه تی.

خوای په روه ردگار به زانستی نه زه لی زانستی به پووداوه کانی
 داهاتو هه بووه و تۆمارکراون. ئه مه ش نامۆ نيه، چونکه خوای
 په روه ردگار کاتی به ده پێناوه و، زاناو ئاگاداره به هه موو ساته کانی.
 زانستی بێسنوورو ناکۆتای خوای گه وه، کات و شويتيشی
 گرتووه ته وه. دوینی و نه مۆ و سبه ينی بۆ ئيمه يه. ئيمه له سنووری
 کاتدا ده ژين، چونکه خۆشمان وه کو کات و هه موو به ده پێنراویکی
 ديکه به نده و به ده پێنراوی خوای گه وه يين و خاوه نی زانستیکی
 شاراره ی داهاتووش نين. به ده پێنه ريش هه رگيز له به ده پێنراوه که ی
 ناچیت. ئه وه ئه و په پی نه فاميه که به کێك بلێت من داهاتوو نازانم،
 که واته خوداش نايزانیت؟

بابه ته کانی دهوله مەندی و ههزاری، جوانی و ناشیرینی،
 له شسای و نهخۆشی، هه موویان قهدهری خۆنه ویستن. ژۆرجار
 خه لکی به بی بیرکردنه وه ئه م جیاوازیانه به سته م له قه له م ده ده ن، له
 کاتیکدا سته م پێشیلکردنی مافی که، به نده ش هیچ مافی کی به سه ر
 خوداوه نییه. خوای گه وه به به زه یی و په حمه تی خۆی چه نده ها
 نیعمه تی جۆراوجۆری پێ به خشیوین بۆ ئه وه ی سوپاسگوزاریین
 له سه ر ئه و نیعمه تانه و، که کۆمه لێک نیعمه تیشی پێ نه به خشیوین بۆ
 ئه وه نیه که حه ز له یاخی بوون بکه یین، به لکو بۆ ئه وه یه که
 ئارامگیرین و له سه ر ئه وه ش پاداشتمان بداته وه. که موکوپییه کان بۆ
 تاقیکردنه وه ی به نده یه. ئه گه ر دنیا بشو به یئین به هۆ لێکی
 تاقیکردنه وه، که موکوپییه کان یه کێ که له پرس یاره کانی
 تاقیکردنه وه که. ئایا به نده یاخی ده بی ت، یا خود سوپاسگوزاری
 له سه ر ئه و نیعمه تانه ده کات که پێی به خشراو و، ئارام ده گریت
 له به رامبه ر بێ به شبوونی له کۆمه لێک نیعمه ت. با بیر له بازرگانیکی
 ده وله مە ند بکه ی نه وه؛ ته نها له به ر به زه یی ده یه ویت چاکه له گه ل دوو
 هه ژاردا بکات که دینه دوکانه که یه وه. کراس و پانتۆ لێک به یه کێکیان
 ده به خشی ت، کراس و پانتۆ ل و چاکه تی کیش پێشکه ش به ی
 دیکه یان ده کات. ئایا ئه و پیاوه ی که ته نها کراس و پانتۆ له که ی
 وه رگرتوه ده توانیت به بازرگانه که بلی ت تۆ سته م له من کرد،
 زیاتر به پیاوه که ی دیکه به خشی؟ ئه گه ر بلی ت ئایا ئه م قسه یه ی

نابېته بې پېزى؟ نيمه مړۍ لېم هه ژارانه ده چين. خواى
 په روه رډگار له گه نجينه نه پراوه نيمه ته كانمان پې ده به خشيت.
 لاشه مان، ميشکمان، خه يالمان، نه وه وايه هلى ده مژين، نه وه
 ناوه ده يخوښه وه، نه وه خوراكي ده يخوښ خواى په روه رډگار
 به ديهيتاؤن. نه گهر نه وه كه سانه بې به شكاؤن له ژماره يه ك نيمه ته
 نارام بگرن، نه وه نيمه تانيكي هه تاهه تايي به ده سته دهين. دونه
 بريتيه له تاقيردنه وه يه كي كورت... نه گهر نه وه به نده يه ي نيمه ته
 كه مى پې به خشراوه، بې نه ده بې بكات و بليت سته م ليكراوه نه وه
 ده چيته پيزى ياخيوانه وه، له نه جامدا سزا ده دريت، چونكه له
 بنه مادا نه ركه كه ي نه وه يه كه سوياسگوزار بيت له سر نه وه
 نيمه تانه ي پي به خشراؤن. خواى گه وره له هه موو نيشيكي دا
 داپه روه ره، هه رگيز سته م ناكات. پيوسته له م گوشه يه وه
 ته ماشاي به لاو نارپه حه تيه كانيش بكريت؛ به لاو نارپه حه تي يان
 نه نجامي تاوانيكه كه نه نجاممان داوه ياخود به ره مى
 تاقيردنه وه يه. نه وه كه سه ي مالي ده سوتيتريت، پيش نه وه ي بلي
 نه وه له چاره م نووسراوه، ته نانه نه گهر هوكاريك نه بيت كه
 بيزانيت، با هيشتا له خويدا بو تاوانه كه بگه پيت. په ننگه دلى
 كه سيكي شكاندبيت! نه وه ي مالي ده سوتيتيت تاوانيكى
 نه نجامداوه، به لام قه ده ري خودايي داپه روه رانه يه.

ئايا قەدەر دەگۆرپت؟ ئەلقەيەكى زنجیرەى پرسىيارەكانىش
 ئەمەيە. بىنيومە كاتىك كەسىك كارىك دەكات بە وازەيتانى لە
 ناكاوى لەو كارەو دەستكردن بە ئەنجامدانى كارىكى تر، وتوويەتى
 ئەو تا قەدەرم گۆپى. لە ھەر جارنىكىدا پىكەنيوم و وتوومە كە:
 تۆ قەدەرت ناگۆرپت ئەو كارە دەگۆرپت كە كردووتە. وەك بە لەمىك
 وايت كە لە ئوقيانوسى قەدەردا سەر ئاو كە وتوويت. ئەو كەسەى كە
 سەرەتا نووسەرە ئەگەر دواى ماوہيەك دەست بكات بە گۆرانى وتن
 ئەو قەدەرى ناگۆرپت. تىدەگەين كە لە قەدەريدا پىشتر نووسىن
 ھەيە، پاشانىش بلىت ئەو تا قەدەرم دەگۆپم و گۆرانى دەلىم.
 كارەكان لە خۆى دەگۆرپت، بەلام نە وشەيەك لە قەدەر
 دەسپىتەو، نە وشەيەكى نوويش دەنووسىت. ئەو ەى بە گۆرپنى
 شوينى ئاوينەيەك، دارىك نیشان بدات، ناتوانىت شوينى دارەكەش
 بگۆرپت.

خواى پەرەردگار ھەرەك چۆن خىرو باشى و جوانى
 بەدەيتاوە، لەھەمان كاتدا شەپو خراپىشى بەدەيتاوە. خەلكانىك
 ھەن دەلەين: "بۆچى خودا شەپى بەدەيتاوە؟" گوايە بەلايانەو
 سەيرە كە خودا شەپ بەدەيتەيت. با خىرا پەرسىن: ئەگەر خوداى
 پەرەردگار بەدەيتەيت، كى بەدەيتەيت؟

بەدەيتان تايبەتە بە خواى پەرەردگارەو و كارەكەشى
 لىكچوو، يارەتیدەرو، ھاوتای نىيە. ئەمە پوويەكى ئەم بابەتە.

له لایه کی دیکه شه وه نه گهر خوای په روه ردگار به تهنه خیری به دیهینایه، شه پ بوونی نه ده بوو، نه و کاته تاقیکردنه وه ش واتایه کی نه ده ما. که وتنه ناو حرام و، تاوان کردن و، نکولی کردن پوویان نه ده داو، هه موو که سی به ناچاری وه فریشته ده بوو. هه لبت نه مه خواستی خوای په روه ردگارمان نییه، خوای گه وره ویست و ئیراده ی به مړوؤ به خشیوه. نه و ده خوازیت ئاراسته ی بکات بؤ خیر. به م هؤیه وه خواست چی هه لبریزیت نه وه به دیده هینیت، بؤ نمونه به پی بؤ مزگوت ده پوین، هه روه ها بؤ مه یخانه ش. یه که میان خیره، دووه میان خراپه یه. خوای په روه ردگار به پی خواستی به نده که ی به دیده هینیت. نه گهر نه و پتیانه ی به ره و مه یخانه ئاراسته ده کرین بیرانایه و، نه و چاوانه ی که مه یلیان بؤ حرامه کویر بوونایه و، نه وانه ی پرستش نه نجام ناده ن تووشی نه خوشبیه کی دیاری کراو بوونایه، نه و ویست و ئیراده ی به نده مانایه کی نه ده ما. له و بارودوخه دا بؤ جیاکردنه وه ی چاکه کان له خراپه کان، خوای گه وره له ته که چاکه دا خراپه شی به دیهیناوه.

هیچ شتیک ناتوانیت وه کو باوه پو متمانه به به دیهینه ری بوونه وهر زه وق و شه وق به مړوؤ ببه خشیئت.

پاش قسه کانی سه باره ت به قه ده ر، ئایدن دوویاره خو ی هاویشه وه مه یدان، وتی:

— ده توانم بلیم بابه ته کانت به سود بوون بؤ من.

کات زۆر درهنگه، به لام دهمه ویت سه بارهت به (پۆج) پرسیار بکه، که به چاو نابینریت و به دهست ناگیریت، بابه تیکه که زانستیش شتیکی له باره وه نه وتوه.

ئایا پۆج بوونی هیه؟ هه موو گیاندارێک خاوه نی پۆجه؟ نه و که سه ی دهمریت دوباره پۆجی دهکرتیه وه به بهردا یان دهچیته لاشه یه کی تره وه؟ ده رباره ی نه و بابه تهش نه ندیشه و گومانمان هیه.

ئه م پرسیاره ی له جیگای خۆیدا کرد. زۆر پتویستمان به مهش هه بوو. له و باوه په دام که نه و وه لامه ی دهیداته وه دیسان ئیمه دلخۆش دهکات، ته می نه و گومانه شمان ده په ویته وه.

کاک دۆغان دیسان به دهنگیکی ئارامه وه دهستی کرد به وه لامدانه وه:

— مرفۆ پۆجی هیه. بوونی پۆج به لگه ی زۆری له سه ره.

مرفۆ به پۆج و جهسته وه هاتۆته گۆرپه پانه که وه. پۆج بوونیکی شاراو هیه، واته له گه ل نه وه شدا که ده زانین بوونی هیه، نازانین ماهیه تی چۆنه. نه وه تا خوای گه وه له قورئاندا به پیغه مبه ری فهرمووه: ﴿وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي وَمَا أُوتِيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا﴾ الإسراء: ۸۵.

واته: "پرسیارت لیده که ن سه بارهت به پۆج. پێیان بلێ: پۆج له و مه خلوقانه یه که به نه مرو فه رمانی خوای گه وه په یدابوون و، هه ر

خودا خۆی ده زانیت چیه، ئیوه ئه ندازه یه کی که نه بیت زانیاریتان
 پی نه دراوه " که ئه مهش ئاماژه یه بۆ هه بوونی پۆح و شاراو هی پۆح.
 واته پۆح زیندووه خاوه نی ههسته، نوورانییه، لاشه یه کی
 پاسته قینه ی هیه، به توانایه، خه یالێک نییه و، پاستیه، توانای
 ته وای که سببیه تی هیه. هه رچی یاسا و فره مانیشیه تی له
 جهسته دا جیاوازییه کانی ئاشکرایه. له به رنه وه ی لاشه له جیهانی
 مادییدا یه. پۆحیش پاسته وخۆ له ژێر فره مانى خوای
 پهروه ردگار دایه. سه رنج بده ن به دیهتنان و فره مانیشی له خوای
 پهروه ردگار وه یه ئایه تی (ئه عراف: ۵۴)، ئیشاره ت ده دات بۆ
 سه رچاوه ی جیاوازی جهسته و پۆح.

"لاشه نیشتمانی پۆحه. له نیشتمانه دا پادشای پۆح
 فره مان په وایی ده کات. پۆح هه موو ئه ندام و هه سته کان
 به کار ده هینیت. بۆ نمونه چا و ئه ندامیکه که پۆح به و په نجه ریه
 سه یری ئه جیهانه ده کات". (وته کان)

پۆح له مۆفدا خاوه نی ژیا ن و هه سته. پیش ئه وه ی بێته ناو
 لاشه وه له جیهانی پۆحه کاندایا وه پێ ده کات. پاش ئه وه ی جهسته
 پۆحی به به ردا کرا هه موو کارێکی به لاشه ده کات. به درێژایی
 ته مه نی دنیا له لاشه دا ده ست به سه ره. له ساته وه ختی مردندا له
 زیندانی لاشه پزگاری ده بیت، لاشه وه ک جلی پۆح نییه، جۆره
 مالیکه. پاش مردن پتویستی به هیه هۆکارێکی هه سته بینین،

بیستن، تیگه‌یشتن، زانین، هست کردن ناییت. پۆحه‌کان تا پۆژی
 دوابی له جیهانی به‌رزه‌خدا چاوه‌پۆ ده‌که‌ن. پۆج له کاتی ئه‌و
 چاوه‌پوانیه‌دا یان له به‌خته‌وه‌رییدا ده‌ژی یاخود سزای گۆپ
 ده‌چێژێت. هه‌روه‌ک پێغه‌مبه‌ر ﷺ فه‌رمویه‌تی: (گۆپ یان باخچه‌یه‌که
 له باخچه‌کانی به‌هه‌شت، یاخود چالاییه‌که له چالاییه‌کانی
 جهه‌نم). به‌ دلنیاپییه‌وه پۆژی دوابی له مه‌حشه‌ردا پۆج دیسانه‌وه
 ده‌گه‌پێته‌وه بۆ ئه‌و لاشه‌یه‌ی که تیایدا به‌دییه‌تێرا بوو، مڕۆڤ له‌و دادگا
 گه‌وره‌یه‌دا لیپرسینه‌وه‌ی له‌گه‌ڵ ده‌کرێت له‌سه‌ر ئه‌و کارانه‌ی له
 دنیادا نه‌نجامی داون.

نوحسانی هاو‌پێمان هاته‌ نێو ئه‌م گفتوگۆ شیرینه‌وه. وتی:

- بابه‌تیک هه‌یه که ده‌لێن: پۆج بانگ ده‌کرێت. ئایا پۆجی مڕۆڤ
 به‌ بانگ کردن دێت؟.

کاک دۆغان له‌م پوانگه‌یه‌وه به‌رده‌وامی به‌ پوونکردنه‌وه‌که‌ی دا:
 نه‌وانه‌ی خه‌ریکن به‌ بانگ کردنی پۆحه‌وه، بۆ دانانی په‌یوه‌ندی
 له‌گه‌ڵ پۆجی مردوه‌کاندا، له‌و جۆره‌ بانگ کردنه‌دا باوه‌پ به‌ وه‌لامی
 ئه‌و پرسیارانه‌ ده‌که‌ن که به‌ حساب پۆحه‌که وه‌لامیان ده‌داته‌وه.

هه‌رچه‌نده‌ دانیشتنه‌کانی بانگکردنی پۆحه‌کان بۆ مه‌رامی
 جۆربه‌جۆر به‌کارده‌هێنرێت، به‌لام راستیه‌که‌ی ئه‌وه‌یه که ئه‌گه‌ر ئه‌و
 پۆجی که بانگ ده‌کرێت پۆجی مڕۆفیکی کافر یان تاوانکار بێت ئه‌وا
 نایه‌ت، چونکه ئه‌و له‌به‌ر ئه‌و کرده‌وه هه‌لانه‌ی له‌ژیانی دنیادا

نه نجاميداون، خه ريكي چه شتنی سزای قورسی ناو گډړه. نازاد نييه
 تا بچيت بؤ هر جیگایه که ناره زوی ده کات. وه که له دنیادا هیچ
 بوونه وړیک بئی سه رویه ر نییه، پوچه کانیش بئی سه رویه ر نین. خو
 نه گهر نه و پوچه ی که بانگ ده کریت پوچی که سیک بیت که له
 دنیادا کرده وه ی خیری کرد بیت و په زامه ندی خوی په روه دگارو
 به خته وه ری هه تا هه تایی به ده سته پنا بیت و، له جیهانی مه له کوتدا
 ژيانیکی به هشت ناسا ژیا بیت نه و دیسان نایه. نه م پوچانه که له
 ژيانی دنیادا له که مه قیزه ونه کانی شه یان دووریون و، تامی
 به خته وه ری یان له و دنیا چه شتوه، نه و به دوون له وه ی بینه ناو
 جه لسه ی بانگ کردنی پوچه کان و بینه که مه ی ده ستیان. به
 تاییه تیش نه م پوچانه ی که خوری جیهانی مړو فایه تین، نه وانه ی له
 پله ی پیغه مبه ره کان یان له که ل نه واند به ته بایی بلندیان به ده ست
 هینا بیت و سه ربه نه و لیاکان بن هیچ گونجاو نییه ؟

محمه د هر سه باره ت به م بابه ته پرسپاریکی دیکه شی پرسپی

وتی:

- نایا دانانی دیدار و به کتر بینین له که ل پوچه کاند ا گونجاوه ؟

په یوه ست به مه ش هندی قسه ده بیستین.

کاک دوغان وه لامیکی کورتی بؤ نه مه ش دایه وه :

- دیدار له که ل پوچه کاند ا گونجاوه. نه ویش له پښکای نیمان و

په رستش له پله کانی واتییدا، نه و وه لیانه ی به رزده بڼه وه له که ل

پۆخە پیرۆزه کاندای گفوتوگۆ ده که نو، وانه وهرده گرن. نه گهر نه مه
 ده برپینیش بێت نه و له گهل نه وانه ی پۆخه کان بانگ ده که ن
 جیاوازن. نه وانه دووین له تاوانی بانگ کردنی پۆخه پیرۆزه کان. به
 پێچه وانه وه پۆخه پیرۆزه کان به بهرزبوونه وه یان له گهل گیان
 له دهستدانیان ده چنه بهردهم نه و پۆخانه ی کلچیان کردوه بۆ
 بهرزخ. نه و پۆخانه ی سه ره به پێغه مبه ران، پیاوچاکان،
 موته کییه کان، دنیا ده گه پێن، داخوازییه کان ته مه سول ده که ن،
 بهرچاو ده که ون، جار جار یارمه تی نه وانه ده دان که پێویستیان به
 یارمه تییه، به ره که ت دابهش ده که ن به سه ر نه وانه ی ده یان بینن و
 شایسته بن. هه موو نه مانه به ئیزنی خوای په ره وردگار ده بن.
 بانگهێشت کردنی نه و پۆخه پیرۆزه بۆ مێزه کانی ئاماده خواری
 پۆخه کان چه نده په وشتیکی جیاوازه، پێویسته بیر بکریته وه!
 نه وانه ی ده یانه ویت له گهل پۆخه کاندای په یوه ندی بنیات بنین،
 پێویسته وه کو نه ستیره ی یه ک به یه کی وه لیتی ئیمامی په بان،
 مه ولانه جه لاله ددین، جه لاله ددینی سوپوتی و محیددینی عه ره بی
 واین. بێجگه له مانه گالته چیتیه.

ئیحسانی هاوڕێمان له م به شه ی گفوتوگۆکه دا به ده سته که وتنی
 بۆشاییه کی بچوک هه لی له ده ست نه داو پرسى: "ئایا جنۆکهش
 هه ن؟"

كاك دۆغان وه لامی نه م بابه ته شی دایه وه:

— جنۆكه به ديه پتروای خوای گه وړه ن، جيهان نيكی ناديارو په نهانن
له نيمه، به چاوی سر نابینرین. هه روه كه له قورناني پيرۆزدا ئاماژه ی
پيکراوه جنۆكه له بلنيسی ئاگر دروستکراوه. له قورناني پيرۆزدا
نايه تی زور باس له جنۆكه ده کات، به تاييه تی سوره تی (الجن)
تاييه ت کراوه به وانه وه. توانا و زیره کيان له گه ل ه ی مروفه کان
له يه كه ده چي ت، هه ندی تاييه تمه ندی تری شيان هه يه. له دونیادا وه كه
چون مروفه کان تاقیده کرينه وه به هه مان شيوه جنۆكه کانیش له
تاقی کردنه وه دان. بي جگه له نييليسی نه فرين ليکراوو دارو ده سته که ی
که به هوی مل نه دانی بۆ فه رماني خوای گه وړه له به هه شت
وه ده رنراو، بۆ هه تا هه تايه له په حمه تی خوا بی به ش کرا.

قورناني پيرۆزیش کتیبی ئه وانیشه، پیغه مبه ری ئازیزمان ﷺ
فه رماني ئه وه ی پيکراوه که مروفه کان و جنۆكه کانیش ئاگادار
بکاته وه. له سوره تی (الجن) دا ئاماژه به وه کراوه که کومه لیک
جنۆكه گوئیان له قورن خويندنی پیغه مبه ری ئازیزمان ﷺ ده بییت و
نیمان ده هینن. جنۆکه ی کافر و تاوانکاریش هه ن که ناوی شه ی تان
له مان نراوه. باوکی ئه مانه ش نييليسه. به هوی ئه وه ی که کر نووشی
پیزی بۆ حه زره تی ئاده م نه بریدو له خوای په روه ردگار یاخی بوو،
بوو به دوژمن. کاره که ی ئه وه یه که تیده کوشیت بۆ گو مپا کردنی
مروفه کان و جنۆکه باوه پداره کانی هاو په گه زی. جنۆکه
شه ی تانیه کانو، مروفه شه ی تان ئاساکان ده ست له ناو ده ست کار

دەكەن و لە ھەموو كارێكدا یارمەتی یەكتر دەدەن و، پאוێژ بەیەكتر دەكەن.

زەکی ھاوڕێشمان پرسیاریکی سەبارەت بە جۆرەکانی جنۆكە و تاییەتمەندیەکانیان كرد.

دیسانەو ەكاك دۆغان بەباشی وەلامی ئەو پرسیارەشی دایەو و وتی:

- لە سەرچاوە ھاوڕێ پێكراوەكاندا ھاووەكە جنۆكەكانیش وەك گیانلەبەرەن جۆراو جۆرن. ناوی عفریت نراوە لە دڕندەكان، نشینگەی ئەمانە لە ژێر زەویداوە. جنۆكەكان لە ھەندێ سێفەدا لە مۆڵەكان دەچن و، لە ھەندێ لایەنیشەو زۆر جیاوازن. جنۆكەكان تەمەن درێژن، دەتوانن بە چەند شیوەیەك خۆیان نمایش بكەن. توانای لاسایی كردنەویان زۆرە. ھەندێ لە زانایان دەڵێن: جنۆكەكان نێرەو مێیەیان ھەیە. بەشیکی دیکەی زانایان دەڵێن: جنۆكەكان خاوەنی پەگەزنین، بە كۆمەڵ دەژین. جنۆكە موسولمانەكان كاتی درێژە دەدەن بە ژبانی پەرسستش و تاعەتیان، كافەرەكان (شەیتان) لە نزیکیان نامێننەو.

ھەندێ كەس پێیان وایە لە دانیشتنەكانی (ئامادەخوێنی پۆحدا) لەبری پۆحی مردوو شەیتانەكان بانگ دەكەن، لەبەرئەوەی تواناو دەسەلاتی تاییەتیان ھەیە.

له کاتیکدا شهو بۆچوونانه هیچ بنه مایه کی پاستیان نیه،
جنۆکه کان هیچ دهسه لاتیکیان به سهر جیهانی مرقفه کاندانیه، تنهنا
توانای شهیتانیش وهك له قورئاندا ئاماژهی پیکراوه بریتییه له
دروستکردنی وهسوهسه بۆ مرقفه.

ئایدن به پرسپاریکی گرنگ بردینییه وه سهر بنچینهی باسه که:
- لای ئیمه کاهینه کان هه بوون. ده لێن ئه مانه له گه ل جنۆکه کاندان
به یه که وه بوون وه هندی جار ئیشیان پێ کردوون. ئایا ئه مه
گونجاوه؟

- نه گهر بلێین مێژووی په یوه ندی له گه ل جنۆکه کاندان، به
هیندهی مێژووی مرقفایه تی کونه، شهوا نابێته زیاده پره وی. له
پا بردوودا ئه مه جۆره که سانه پێیان ده و ترا کاهین یاخود ساحیر.
کاهینه کان و ساحیره کان، له گه ل یهك جنۆکه یان چه ند جنۆکه یه کدا
په یوه ندییان داده نا. هه والیان لێیان وه وه رده گرت، شهوهی لێیان وه
فیر ده بوون بۆ که سه کانی تریان باس ده کرده وه. جنۆکه کان هه ر به
هینانی هه واله کانی پا بردو نه ده وه ستان، هه ندیکیان ده چوونه
ئاسمان و، بۆ وه رگرتنی زانیاری ده رباره ی داهاتو به دزییه وه
گوێیان له فریشته کان پا ده گرت، له پێگای شهو کاهینه ی که
په یوه ندی له گه ل جنۆکه کاندانابوو شهو زانیارییه یان ده گواسته وه
بۆ مرقفه کان. له سه رده می ناردنی قورئاندا بۆ پێغه مبه ری ئازیزمان
پێگاکانی ئاسمان داخران. بهو شیوه یه پێ له زیان گه یاندن به

پاستی وه حی گیرا. له قورئانی پیروژدا ئاماژە بەوه کراوه که چه‌ندین فریشته کاریان ئه‌وه‌یه نه‌یزه‌که‌کان ده‌گرته‌ ئه‌و شه‌یتانه‌ی ده‌یان‌ه‌وێت بۆ گۆیگرتن له‌ فریشته‌کان بچنه‌ ئاسمان. ئیستا ئه‌وه‌یشی که (بانگه‌یشتکارانی پوچ) ده‌یکه‌ن جیاوازی نییه‌ له‌وه‌ی که‌ گاهینه‌کان ده‌یان کرد. ته‌نها ئه‌وه‌ نه‌بی که، زۆریه‌ی گاهینه‌کان ئه‌و زانسته‌ی هه‌یان بوو هی ئه‌و جنۆکه‌یه‌ بوو که‌ په‌یوه‌ندیان له‌گه‌ڵ دانا‌بوو. ئه‌وانه‌ی بانگه‌شه‌ی بانگکردنی پوچه‌کان ده‌که‌ن له‌مانه‌ به‌ ئاگا نین. به‌م که‌موکوپیه‌وه، ترسی بارودۆخیان زیاتریش ده‌گوازنه‌وه. ده‌لێن سوود له‌ پوچه‌کان وه‌رده‌گیرن، به‌لام ئه‌وه‌ی ده‌لالی بکات به‌ وته‌ پرپووچه‌کانی شه‌یتانه‌وه، ئه‌وه‌ به‌ هینده‌ی بوونی پێکه‌نیناوی باری ساحیره‌ هاوسه‌رده‌مه‌کان ناسۆره‌.

شه‌یتان ناتوانیته‌ له‌ خه‌ونه‌ پاسته‌کاندا خۆی بخاته‌ سه‌ر شیوه‌ی پێغه‌مبه‌ری ئازیزمان، به‌لام له‌ دانیشتنی ئاماده‌خوازی پوچه‌کاندا ده‌توانیته‌ ناوی ئه‌و به‌کاربه‌یئیت و خۆی به‌ پێغه‌مبه‌ر بناسیئیت. هه‌رچه‌نده‌ ئه‌م جۆره‌ کارانه‌ بنه‌مایه‌کیان نیه‌، به‌لام هه‌ندی جار کاریگه‌ری سلبیان هه‌یه‌ له‌سه‌ر ئه‌و می‌شکه‌ سادانه‌ی که‌ له‌ ده‌وری ئه‌و که‌سانه‌ کۆده‌بنه‌وه‌.

ئه‌وه‌هه‌والانه‌ی که‌ له‌و جۆره‌ دانیشتنانه‌دا ده‌درێن په‌نگه‌ هه‌ندیکی پاست بن سه‌باره‌ت به‌ پابردوو، به‌لام سه‌باره‌ت به‌ داماتوو هه‌رگیز پاست نین! چونکه‌ داماتوو غه‌یبه‌. له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌شدا که‌

غەببە، تەنھا بە ئىزنى خىۋاي پەرۋەردىگار كەسە پىكۇپىكە
مەزىنەكانى ئىسلام دەتوانن پىشېبىنى ھەندىكى بىكەن. ھەرچى
شەيتانىشە، لەگەل ھەۋالىكى راستى پابردودا نەۋەد دىۋو
دەلەسەش ھەلدەبەستىت، تا دەگات بە مەبەستەكەى.

ئايدىن سەبارەت بە بابەتتىكى دىكە پرسىياري كىرد كە مەۋۇ لە
ژيانى پۇژانەدا بىرى لى ناكاتەۋە ئەۋىش بابەتى تىناسخ بوو ... واتە
پۇخسى كەسىكى مردوو بچىتە لاشەيەكى ترەۋە و، دووبارە
بگەپىتەۋە بۇ ژيان.

كاك دۇغان بەۋپەپى خۇشحالپەۋە ۋەلامى ئەم پرسىيارەشى
داپەۋە:

— لە راستىدا ئەم بىرۆكەيە نۇر كۆنە. سەرەتاكەى دەگەپىتەۋە
بۇ ھىندى و مىصرىيە كۆنەكان. مۇمىياكردنى لاشەى فىرەۋنەكانى
مىصرو، ناشتىشىيان بەيەكەۋە لەگەل كەل و پەلەكانىاندا بەھۋى
ئەۋ باۋەپە پىرۋوپچەۋەيە كە گۋايە پۇخ پاش ئەۋەى چۈۋە ناۋ لاشە
جىاۋازەكانەۋە دووبارە دىتەۋە بۇ لاشە كۆنەكەى، فىرەۋنىش
ھەلدەستىت و ئەۋ كەل و پەلەنە بەكاردەھىننىت كە لە تەنىشتى
نئىژاۋن! بەلام لە راستىدا پۇخەكان ھەرگىز بەپىگاي (تىناسخ) لە
لاشەيەكەۋە ناچنە لاشەيەكى تر، ئەم بىرۆكەيە بىى بنەمايەۋ
دەماۋدەم گۋاستراۋەتەۋە تا ئەمەۋ.

له قورئانی پیرۆزو فرموده کانی پیغه مبهردا زۆر به پوونی
 ئاماژه به وه کراوه که مۆڤ له ژیانی دنیادا تاقیده کریته وه، پاش
 مردنیش پۆهی مۆڤ له جیهانی بهرزه خدا چاوه پوانی پۆژی دواپی
 ده کات که لیپرسینه وه له گه ل مۆڤه کاندای ده کریت و سه ره نجام
 به پیی کرده وه کانی به ره و به ههشت یان دۆزه خ ده بریت. هه لبهت
 له سه ره تادا ژماره ی مۆڤه کان له سه ره زه وی زۆر که م بووه. هه ره ک
 په یامه ئاسمانیه کان و زانسته مۆپی یه کانیش ئاماژه یان به م
 پاستیه کردوه. جا نه گه ر کۆچکردنی پۆحه کان له لاشه یه کی
 کۆنه وه بۆ لاشه یه کی تازه په سه ند بکریت، نه و نه مۆڤ پیویست بوو
 ملیاران مۆڤ بی پۆج بوونایه، چونکه ژماره ی مۆڤ له دنیادا له چاو
 سه ده کانی پشتر چهنده ها جار زیادی کردوه.

دوینا شانۆی تاقیکردنه وه یه، له لایه ک پیغه مبه ره کان و، کتیه
 ئاسمانیه کان و فریشته کان هه ن، له لاکه ی دیکه شه یتانه کان و،
 بی باوه پان که له ئیمپراتۆریه تی شه یتاندا سه ربازی ده که ن هه ن.
 له م لایه یاندا نه و که سانه ی به هۆی ئیمان و په رستشه وه، له و
 ته مه نه کورته دا ئاسووده یی هه تا هه تای به ده سته ده یتن
 به خته وه رن، له لاکه ی دیکه نه وانه ی به هۆی یاخی بوون و کوفره وه
 به ره و سزای هه میشه یی هه نگا و به هه نگا و نزیک ده بیه وه.
 هه ریه که یان ئاپاسته یه کی پیچه وانه یان هه یه.

ئەم گەفتۇگۆيە زۆر بەسوود بوو بەجۆرىك نەمان دەويست وازی
 لیبهینین، کۆتا پرسىارى ئەم گەفتۇگۆيە من پرسیم:
 - لە ھەرىمەكەمان بابەتیک ھەيە پیتی دەلین جادوو. بەشتیکی
 خەلکی گرنگییەکی زۆر بۆ ئەم بابەتە نیشان دەدەن، تەنانەت
 ھەندى لە مۆفە ھاقەدەکان دەیانەویت لە پڭای جادووەو ھاواتە
 خراپەکانیان بەیننە دى. جادوو چییە؟ ئایا شتیکى لەو جۆرە ھەيە؟
 كاك دۆغان كاتى لە لایەك خزمەتى دەکردین بە ھینانی سینییە
 میوہو، لە لایەكیش بە گرنگییەو گویى لە پرسىارەكە دەگرت
 وتى:

- با گرنگی بەو بابەتەش بدەین، سەبارەت بەو بابەتە
 سەلمینراوى گرنگ ھەن.

ئیمەش لە لایەك میوہومان دەخواردو، لە لایەكیش گویمان بۆ
 پوونکردنەوەکانى كاك دۆغان دەگرت.

- جادوو زۆر بەشى ھەيە. جۆرىكى بەخیرایى دەست و بە
 نامیرەکانى فیل کردن دەکریت. ئەو تەماشاکارەى ھۆکارەكەى
 نازانیت بە بینینی ئەنجامەكە ھەلدەخەلەتیت و شەیدای دەبیت.

ھۆکارى پاستى جادوو زیاتر شاراوہیە. دۆزینەو و ئاشکراپوونى
 کێشەيە. بە گشتى لە جنۆکەکان و شەیتانەکانو وەرەدەگیرین. لەم
 جۆرەدا شىوازە جۆراوجۆرەکانى جادوو و نوشتە بەکار دەھێنرین.
 ئەوانەى ئەم کارە دەکەن بوونەتە دیلى شەیتان. بەرامبەر بەمە

شه‌یتانه‌کان یارمه‌تیا ن ده‌دهن. کاره‌کانیان مایه‌ی فیتنه‌نانه‌وه
خرابه‌کارییه. تۆوی پق و قین له‌ناو دله‌کاندا ده‌پوینن و، هه‌ول
ده‌دهن په‌یوه‌ندی نیوان تاکه‌کانی کومه‌لگا تیک بدهن.

به‌لام له‌پوانگه‌ی نایینی پیرۆزی ئیسلامه‌وه جادوو بنه‌مایه‌کی
پاستی نیه‌و، ئهرکی سه‌رشانی مرۆفی موسولمان ئه‌وه‌یه که هه‌موو
کات په‌ناگیریت به‌خوای گه‌وره له‌شه‌پی جادوو‌بازه‌کان. هه‌ردوو
سوره‌تی (الفلق) و (الناس) قه‌لغانی موسولمانن دژ به‌جادوو.
پێویسته له‌ژیاانی پۆژانه‌ماندا ئه‌و دوعایانه بخوینن که پێغه‌مبه‌ری
نازیزمان خویندوونی.

پاسته که هه‌ندی له‌ مامۆستا بی‌باوه‌په‌کانتان چه‌ند سالتیکه له
زۆربه‌ی وانه‌کاندا باسی بی‌باوه‌پی و نکولیکردنتان بۆ ده‌که‌ن و
گومانی زۆریان سه‌باره‌ت به‌ بنه‌ماکانی ئیمان بۆ دروست کردوون،
به‌لام هیوادارم که له‌م گفتوگو چه‌ند کاتژمێرییه‌دا ته‌مومژی زۆریک له
گومانه‌کانتان په‌ویبێته‌وه.

کاک دۆغان تا لای ده‌رگا که ئیمه‌ی به‌پی کرد، یه‌ک به‌یه‌ک
ده‌ستی گوشین، به‌هه‌ر جۆریک بیت به‌حه‌زی یه‌کتر بینینه‌وه به‌پی
کردین.

چاوانی هه‌موومان گه‌ش بوو، دله‌ خامۆشبووه‌کانیشمان ته‌واو
پۆشن بوو و هه‌ست به‌جوله‌جولیک ده‌کرا.

به تاييه تي ئايدنى ھاوپپايان له گه ل ئه وهى كۆمۆنىست و بى بپوا
بوو، كاتى كه ته وهى له گه ل كاك دوغان كرد وته كنى زۆر دلپښ
بوون. وتى:

— زۆر خوشحال بووم به ناسينت، به پاى من هېستا له سهره تاي
پښكاكه داين، به لام گوى بېستى زۆر پاستى گرنګ بووم له نيوه وه.
ئهمانه زۆر كاريان له من كرد. نومېده وارم كه له هر يه كتر
بينينيكماندا له گه ل تودا پارايى و گومانه كانيشمان چاره سهر بڼ.
به شادمانى و خوشبښه وه چووين بۆ قوتابخانه، وهك ئه وهى بلښى
تازه كه پراوینه ته وه بۆ زيان.

هموو ئه ھاوپپايانه نى نامادهى گفتوگو كه بوون له قوتابخانه
ده ستیانكرد به باسكردنى ئه و بابته تانهى كه گوى بېستى بووبوون و
كه سانىكى زوريان بيدار كرده وه.

نيتړ هموو پوځىكى شه ممان و يهك شه ممان سهردانى كاك
دوغانمان ده كرد، گويان له و گفتوگويهى ده گرت كه لښى تير
نه ده بووين و، ھاوكات سوودمان له په يامه كانى نوور وهرده گرت.
ئهم خزمه ته، خيرايى جولوى كۆمۆنىست و بېرى بى باوه پى له
قوتابخانه كه ماندا سست كرد.

بارودوخى رابهرى يه كه مى قوتايى قوتابخانه كه ئايدن،
گورپانكاريه كى گوردهى هېتايه كايه وه. له بهر ئه وهى كاريگه ييه كى
زورى له سهر قوتاييه كان هه بوو، به بى وهستان پاستيه كانى ئيمان

و قورئانی بۇ قوتابییه کان باس دەکردو، بوو ھۆکاری ئەوێ کە
زۆرێک لە قوتابییه کان دەست بکەن بە نوێژکردن و پەرستشەکان
ئەنجامبدەن.

ئیتەر لە پۆلدا ئەو مامۆستا بێ باوەرپانە وانیان دەوتەو
ئاسوودە نەبوون، وەلام بۆ بیروپا ماددیگەری و نکۆلیکارانەکانیان
هەبوو. ئەمەش مامۆستاکانی زۆر تووڕە دەکرد.

مامۆستایە کمان لە میانە وانی و تنەو دا دیسان گرنگی دەدا بە
بیروپا نکۆلیکارییهکانی و زۆر دەیوتەو. ھاوڕێیە کیشمان پەوێ پەوێ
بووێو.

مامۆستا کە شەمان بە ھاوارکردنەو دەیوت:

— ئەو خودایە پێی دەلێن (الله)، ئێوێ خۆش ناوێت. ئەگەر
خۆشی بووێستایە، خراپە کاران و، شەیتانەکانی بەدینە دەهێنا. بۆچی
ئەمانە بەدیهێناو؟ لەبەرئەوێ ئێو گومرا بکەن.

بەلێ، دەتوانرێت بپرسرێت ئایا ئەو شەیتانەکانی کە مۆفەکان لە
پێگای پاست لادەدەن بۆچی بەدیهێنراون؟ خۆی پەرەدگار بە
بەزەییە، میهرەبانە و بەندە خۆش دەوێت، ئەگەر بەو جۆرە
بۆچی ئەو شە زیان بەخشانی لەناو نەبردوو و هێشتا دەژیانرێت
و پێگەری لە مۆفە ناکات لە چوونی بۆ پێگای هەل؟

لە گفتوگۆیەکی تازەدا ئەو پرسیارەمان لە کاک دوغان پرسی
ئەویش وتی:

— وه لامي ئەم پرسىاره له كتيبه كه دا زۆر جوان پوونكراره ته وه .
با بىخوينينه وه .

ئەو بەشەى پەيوەندى بە بابەتە كه هەبوو خێرا كردييه وه و
خويندییە وه ، كاتێكیش دەيخويندە وه ئەم پوونكرندە وه و نرڤاندە
جوانەى بۆ دەكرد :

دەتوانیت بپرسیت بۆچى خواى پەروەردگار ئەو شەيتانەى
بەدیهێناوه كه هەول دەدات مرقفه كان فريوبدات و تووشى لادانيان
بكات ؟

شەيتان شەپە ، خراپە و پيسە . ئايا بەدیهێنانى شەيتانىش شەپ و
پيس نيبه ؟ بۆچى خواى پەروەردگار پێگه دەدات ئەم شەپ و
خراپەيه مرقفه كان بەرو هەله بيهن ؟

له پاستيدا بەدیهێنانى شەپ وهك خودى شەپ نيه ، بەدیهێنانى
ناشیرينش ناشيرين نيبه . بەواتای پاستییه كه ی ئەوێ شەپ بیت ،
ئەنجامدانى شەپە . ئەوێ تاوانیش بیت ئەنجامدانى تاوان و
خراپەيه ، چونكه خواى پەروەردگار وهك چۆن خێرى بەدیهێناوه ،
شەپیشى بەدیهێناوه . ئەوێ كارى پێدەكات و ئەنجامى دەدات
مرقفە .

خواى گەرە بەهۆى ئەو وه بەندەكانى موخاسە بە دەكات كه
شەپو خراپەيان پەسەند كړووه و ئەنجامداوه ، ئەك له بەرئەوێ كه
شەپو خراپە بوونيان هەيه .

بۆ نموونە با بىر لە باران بکەينەو. وەك دەزانى باران ئەوئەندە
سوود و لايەنى جوانى نەژمىردراوى ھەيە، بە جۆرىك كە ئەگەر باران
نەبارىت زيان بەردەوام نابىت، چونكە ئاو زيانە و خواى پەرورەدگار
ھەموو شتىكى لە ئاوەو بەدبەيتناو.

باران نەبارىت نەبوونى و قات و قى و بى ئاوى ژينگە تەسك
دەكاتەو و لەناوى دەبات. ھەموومان دەزانين كە سالانە ھەندى لە
ولاتانى ئەفريقا بەھۆى وشكە ساليبەو لە قات و قىدا دەژين.

ئەمەندە سوودى باران و جوانيەكانى پەسەند دەكەين. ئينجا
پيش باران ياخود دواى باران ھەندى كەس لەبەر بى پى و شويى و
خەمساردىيەو ئەگەر بەھۆى بارانەو توشى زيان بىن، بۆ نموونە
ئەگەر تەپىن و نەخۆش بکەون، ئەگەر لە سەريانەكانيانەو ئاو
بچۆرپتە خوارەو و مالاكانيان ئاو داى ببۆشىت، دەتوانن بلين
ناردنى باران پەحمەت نيبە، بارينى باران شەپە؟ بى گومان ناتوانن
وا بلين، چونكە خويان بوونەتە ھۆكار بۆ ئەو خرابيە، ئەو شەپ و
نەگەتییە ناگەرپتەو بۆ بارينى بارانەكە، ئەگەر پى و شويى
بگرتايە بەر بارودۆخىكى بەم شىوہەي بەسەردا نەدەھات. واتە
يەككە لاڤاو بچپتە مالاكەيەو، ئەگەر ھەلسيت و بليت باران زيان
بەخشە، ھىچ كەس ناتوانيت بەو پىيارەي پینەكەنيت، پشكى
پەوايى پى بدات.

هه مان بیرکردنه وه سه بارهت به ناگریش هه رپاسته. ناگر زۆر سوودی نه ژمێردراوی ههیه. ناگر به تهواوی باش و جوانه، چونکه بهکیکه له نیعمهتهکانی دهسته بهرکردنی بهرهوامی ژیان. هه ره له نیشانهی که له چیشتهخانهکاندا نه نجام ده درێن، تا ده گاته دهسته بهرکردنی گهرم بوونه وه له پێگهی ناگره وه دیته دی. نه مرق تهکنه لۆجیاو، پیشه سازی و بهره وپیش چوونی ماددی هه مووی له سایه ی وزه ی ناگره وه بهره وپیش ده چن.

به لام نه وه که سه ی له کاتی خۆیدا پێ و شوینی پتووست ناگریته بهر یا خود نه وه ی خه مساردی نیشان ده دات، نه گهر به هۆی سووتانه وه هه ندێ شتی له ده ست بدات، نایا ده توانیت بلیت به دیهێنانی ناگر شه په و بوونی ناگر زیان به خشه ؟

نه وه مانای وایه به دیهێنانی ناگر شه پ و خرابی نییه، ته نها و ته نها نه وه که سه زیانی پێده گات که نازانیت ناگر به کاریهێنیت. نه وه که سه ی که ده لیت ناگر خراپ و زیان به خشه، قسه که ی هیچ بنه مایه کی راستی نییه. له لایه کی تره وه نه گهر دوژمن په لاماری ولاته که مانی دا، ناچارین له پێناو پاراستنی گیان و مائی هاوڵاتیان جهنگی له دژ به رپا بکه ن، له کاتی که دا که به رپا بوونی جهنگ واته هه ندێ له ناو ده چن ژیا نی خه لکی ده شیویت و خه لکیکی زۆریش گیان له ده ست ده ده ن.

دهرکه ورتنی ئەم گیان لە دەست دان و لە ناوچووانە شەپو
 نەگەتییە، بەلام ئەم جەنگە لە کۆتاییدا خێری گەورە و ئەنجامی
 جوان دەستەبەر دەکات. دین و ناموس و هاوڵاتیان لە داگیرکاری
 هێزی سەربازی دۆژمن پزگاریان دەبێت و جارێکی دی نیشتمان
 بنیات دەنرێتەوە، خۆ بە پێچەوانەو ئەگەر ئەرکی پاراستن و
 بەرگری کردن لە ولات نەگرنە ئەستۆ ئەوا هەموو شتێک لە دەست
 دەدەین.

با ئیستا بێینە سەر بابەتی بەدیھێنانی شەیتان: ئەو شەپانەی لە
 بوونەوێردا بوونیان هەیە، بەلاو ناپەحەتێکەان و بەدیھێنانی شتە
 زیان بەخشەکان شەپ و نەشیایێ نین. ئەمانە لەگۆشەی
 ئەنجامەکانەو مایەی هاتنە کایەی خێر و باشەن. لەم
 پوانگەیەشەو بەدیھێنانی شەیتان شەپ و خراپە نییە، چونکە خوای
 پەروردگار بۆ مەبەستیکی زۆر گەرم شەیتانی بەدیھێناوە.

مۆفەکان بە ناسینی شەیتان وەک دۆژمن دەتوانن بێنە دۆستی
 خودای پەروردگار، دەتوانن بێنە خۆشەویستترین بەندەی خودا.
 دەتوانن بگەن بە بەهەشت و شادمانی هەتا هەتایی.

واتە مۆفە بە دژایەتیکردنی شەیتان و پووبەپووبوونەوێ
 فریودانەکان دەچێتە نێو پیشبڕکێتییەکی واتاییەو، تێدەکۆشیت و
 لە کۆتاییدا لەپووی پۆحییەو بەرەوپێش دەچیت و دەگات بە
 پلەیەکی بەرز. ئینجا بەم شیوەیە لەبەر ئەوەی شەیتان بووێتە

هۆکار بۆ ئەنجامێک، کەواتە لەم پووهوه بەدیهێنانی پەرگەزی شەیتان
باشە.

کەواتە بەدیهێنانی شەیتانەکان بۆ ئەو نێیە کە مەرفەکان بەرەو
پێگای هەڵە پابکێشیت. تەواو بە پێچەوانەوێ، مەرفەکان لە پێگای
شەیتان هەڵدین و پووهکەنە پێگای راست. ئەواتە مەرفە
سەرکەوتوو دەبێت لە تاقیکردنەوهی دنیادا و شیاوی دەستکەوتی
بەهەشت دەبێت.

قوتابییهکانی قوتابخانە گەرنگی زۆریان بە چالاکییهکانی ئەم
ئیمان و قورئانە نیشان دەدا. زۆر چەپ و تەنانت هەندێ ئاژاوه چی
کە هێمنی قوتابخانەیان تێکدەدا گەپانەوه و لەگەڵ قوتابییه
ئیماندارەکاندا دەستیان کرد بە نوێژکردن، هەندێ لە
مامۆستاکانمان و چاودێران قوتابییهکان زۆر زۆر دلخۆش بوون. ئیتر
لە قوتابخانە بە کۆمەڵ نوێژمان دەکرد و بۆماوهیهک لە گفتوگۆکاندا
ئامادە دەبووین.

هەندێ لە مامۆستاکان نەیاننوانی بەرگەی ئەم جوولەیە بگرن و
بە ناشکرا هەپەشەیان ئی دەکردین و دەستیان کرد بە دانانی یاسا.
ماوهیهک بارودۆخە کە گەزبوو، لایەنگرانی بیرى راست و چەپ لە
قوتابخانە چوون بە گۆڕیە کدا.

ئەم بابەتەمان لە كاك دۆغان پرسی وتەمان: "لە لایەك پاست،
لە لایەك دیکە چەپ. ئەمانە پووبەپووبینەو شەپ دەكەن و لە
یەكتری دەدەن، خوین دەپۆزن. ئایا ئیتمە چی بكەین؟".

كاك دۆغان مەژگەنکی دووربین بوو و لات و میلەتی خوش
دەویست، زۆر گرنگی بە هەلسوکهوتی ئیجابی و هیمنانە دەدا.

لەم پووەو ئەمۆزگاری کردین و وتی:

- هیچ هیزێك ناتوانیت پێ لە بەندایەتی کردەمان، لە پاراستنی
نیشتەمان و میلەتەكەمان، لە پارێزگاری کردنی ئالا و کتیبە
پێرۆزەکانمان بگرت.

لە هەموو هەل و مەرجەکاندا ئیتمە موسوڵمانین و هاونیشتەمانی
ئەم ولاتەین. ئینجا ئەو بارودۆخەي ئیستا تیایداين شەپى برايه تیه.
لەم حالەتەدا پێویستە هەلسوکهوتان بەم شیوەیە بێت:

هەرگیز مەچنە ناو شەپەكەو. ئەو لایەنانەي كە شەپ دەكەن
مانای وایە هاوسەنگیان لە دەستداوە. كاتێ كە شەپ دەكرێت
ناتوانرێت بپاری دروست بدرێت. ماف و یەكسانی نامینێت. ئێو
چەندە كەسانی راستیش بن كە تێللاتان بە دەستەو گرت، كەسی
بەرامبەر راستییەكەي ئێو نابینێت و بە چاوی دوژمنانەو
تەماشاتان دەكات. ئەگەر هەرس بەین و، تەنانت ئەگەر بشتەرس
دوژمنایەتیان بۆ ئێو تەواو نابێت، بە پێچەوانەو بۆ لاوازترین
كاتتان دەگەپێن.

ئىۋە لە دەرەۋەى شەپەكە بىمىنەۋە . حكومت پۇلىس و
جەندرمەى ھەيە . ئىۋە ئەم كارە بۇ ئەوان جىبھىلن . واتە مەلئىن
ئىمە دژى كۆمۇنىستەكان تىدە كۆشىن . واز لەوانە بھىنن بۇ
ھىزەكانى بەندايەتى .

تىكۆشان بەرامبەر بى دىنى و كۆمۇنىستى بە شەپوتىلاۋ خويىن
رشتن نابىت ، بەلكو بەۋە دەبىت كە بىيىنە باشترىن نمونە بۇ
ئاينەكەمان و بەجوانى پەفتارو مامەلە لەگەل كەسانى دەۋرۋوبەرماندا
بكەين . ھىچ خەم مەخۇن ئەمانە تەۋاد دەبىت ، بى پىۋايى و
كۆمۇنىستى پوۋبەپوۋى مېژوو دەبنەۋە . بىرۋپاكانى بەدىعوززەمان
(سەئىدى نورسېش) لەم ئاراستەيەدايە .

كاك دۇغان پىگاي پاستى نىشانداين و ژيانمانى لە مەترسى
پاراست . نەچۋىنە شەپەكەۋە ، گىانى كەسمان نەخستە
مەترسىيەۋە و زيانمان بە مالى كەس نەگەياندا . ھەموو كات
يارمەتيدەرى خەلگ و فەرمانبەرەكانى حكومت بووين . پاستىيەكەى
پىۋىستىش بوو يارمەتى دەريان بىين .

ئىستا بىردەكەمەۋە ئەگەر بەھۋى شەپى برايەتپەۋە خواستى
گەردەلوۋى بى پىۋايى و جوۋلەى كۆمۇنىستى و ئازاۋەچىتى خىرا
سەرى بگرتايە ، ئەگەر دۇغان بىنئىر و ئەۋكەسانەى ۋەك ئەۋ
بىردەكەنەۋە يارمەتيان نەداينايە ئەۋا ئىمەش سنوورمان دەبەزاندا

ده‌بووینه که سانی دوزمنی دین و ولات، یان له به‌ندیخانه‌کاندا
 ده‌بووین، یان به فیشه‌کټکی ویل ده‌پویشتن و تیا‌ده‌چووین.
 به‌ه‌رحال پټویست بوو شیوازیځ بق چاکسازی نه‌و که سانه‌ی
 ملیان به دین و حکومت و پټسا نه‌ده‌دا په‌پره‌ویکړت، نه‌و
 که سانه‌یشی که خزمه‌تیاں گردوه پټویست بوو خه‌لات بکړین،
 چونکه نی‌مه ژیا‌نمان قه‌رزدارۍ نه‌وان بوو.

خاوه‌نی نه‌م یاده‌وه‌ریبه‌ش مام‌وستایه‌ک بوو به ناوی په‌مه‌زان
 ده‌میر .

هه‌رکه‌سیک نه‌م مام‌وستا به‌پټزه‌ی ناسیبیت و له‌گه‌لی ژیا‌بیت
 شایه‌تی نه‌وه‌ده‌دات که چه‌نده که‌سیکی به‌چه‌رگو‌نازا و چاو
 نه‌ترس بوو.

منیش شاهیدی به‌شیکی نه‌و پووداوانه‌بووم که باسی کرد،
 ناماده‌ی به‌شیکی پووداوه‌کانیش بووم.

په‌مه‌زان ده‌میر کاتۍ له پاریزگای (کا‌هتی ئادیبه‌مان) مام‌وستایی
 ده‌کرد، کوچی دوا‌یی کرد .

په‌مه‌زان ده‌میر خو‌شه‌ویستی نی‌شتمان و می‌لله‌ت بوو، به‌سو‌زی
 پر‌نیمان و قور‌ئان له ژیا‌نی مام‌وستایه‌تیدا بی‌که‌مو‌کورتی
 قوتا‌بیبه‌کانی پټی‌گه‌یاند. وه‌ک مرق‌فیکۍ نمونه‌یی ده‌ژیا .

پیش نه وهی کړچی دوايي بکات سهردانيم کرد. شه و تا به يانی
باسی بيره وه رييه کانمان کرد. به يه که وه گرياین و هه لسه نگاندنمان
بو ژيان کرد .

دره نگ هه والی کړچی دواييم بيست. راسته شه دؤستان و
خوشه ويستانی دونيای به جيهيشت، به لام مردنیشی وه ک ژيانی
دؤسته کانی تووشی سهرسورپمان کرد و پاپیچی نیو پهند و
سهرسورپمانی کردن، چونکه مرقنیکسی ناسایی نه بو. شه
خوشه ويستی خودا و به ندایه تی و سؤزی نيشتمانه ی که له دلیدا
بو، په مه زان ده میری له مرقفه کانی دیکه جیاده کرده وه .

پیش وه فات کردنی به هاوړپیه کمی وتبوو:
- نیر شه شوینانه تهنکه بؤم، پیوېستم به شویننیکي فراوانتر
هه یه .

هاوړپئ نزیکه که شی پرسى بووې:
- خیره، یاخود ناماده کاری بؤ کوچ کردن بؤ شویننیکي تر
ده که یت؟

- به لی، کړچ ده که م. که ساننیک هه ن بانگم ده که ن. له م نزیکه نه دا
ده پؤم .

هاوړپیکه شی وتبووې:
- ده چیت بؤ کام پاریزگایه ؟
کاک په مه زانیش: وه لامی دابووه وه وتبووې: "خودا ده زانی".

هاوڤڼكه‌ى نه‌يتوانى بوو له مه‌به‌ستى كاك پرهمه‌زان تښگات .
پرهمه‌زان دمير نه‌و شوه تا به‌يانى قورئان و دوعاى جه‌وشه‌نى
خويندبوو، له خودا پاراپووه‌وه .

نوږڅى به‌يانيشى كړدبوو، به‌بى خه‌و پوڅى كړدبووه . چووبووه
به‌رده‌مى ماله‌كه‌ى، قاچى له ديوارىكى نزم خليسكاوو، كه‌وتبوو.
نه‌و پرهمه‌زان دميره‌ى كه مال ناوايى له هموو كه‌سټك كړدبوو،
خوئى بۇ مردن ناماده كړدبوو، كڅچى دوايى كړد.

ښتر بوخوئى پزگارى بووبوو له و دونيا زور بيزاركه‌ره، كه‌يشتبوو
به‌و زاته‌ى كه خوئى بانگى كړدبوو و په‌ناى بربدبووه به‌ر باوه‌شه
ميره‌باننپه‌كه‌ى.

كه‌سټك كه دل و دهره‌ونى پرېوو له ښمان، نايه ده‌يتوانى زيان
به‌خش بووايه بۇ نيشتمان و كومه‌لگاكه‌ى؟ نايه ده‌يتوانى ماف و
يه‌كسانى پشتگوئى بخات له‌و كاره‌ى كه ده‌يكرد؟ نايه ده‌يتوانى
خه‌مسارى له په‌روه‌رده‌ى قوتابيه‌كانيدا نيشان بدات؟

پرهمه‌زان دمير هم ژيانى، هميش مردنه‌كه‌ى پرې له وانه .
خوئى په‌روه‌ردگار به‌ه‌شت بكاته مه‌نزلئ .

خاليد ښيرتوغروئ

له پيشدا قهرزى خودا و ميللهت

بدمرده

له شاروچكه يه كى دلگيرى نه ناولداو، له نيو خيزانتيكى كه م
دrameتدا چاره كانم به دونيا هلهيتنا.

به موى بى باوكى و هه ژاربيه وه نازارگه ليكي زځرم چه شت.

پوژانى منداليم پر بوو له مه حرومى و دهسته وسانى و، شكست
هينان له گه يشتن به خواست و ناره زووه كان.

بوونه خاوه نى جل و بهرگ و جانتاي تازه بو من ته نها خه يال
بوو. كاتيک هاروپكانم ده بينى پوشاكي نو بيان له بهرده كړدو كه لويه لى
تازه يان به كارد هيتنا به خيليم پى ده بردن و به تاسه وه سه یرم
ده كړدن. هه ندی جاريش ده چوومه په نايه كه وه ده گريامو، ده موت:
"بوچى نه وان هه يانه و من نيمه".

من و دايكم و كاكم له خانويه كى گلدا ده ژيان، كه له يه ك ژوود
پيښكها تبوو.

بهی باوك گه وړه بووین، دایکم به رده وام هه ولی دده او تیده کوشا
 بۆ نه وهی چاودیریمان بکات و بزوی ژایانمان بۆ په یدا بکات، زور
 به وړه فاو میهره بان بوو، هه میشه له خه می ئیمه دابوو، دلی نه ده هات
 تیر سکی نان بخوات، نانی دهرخواردی ئیمه ئیمه دده (ده یوت: با
 مندا له کانم تیرین). خوی به برسیتی پۆزی ده کرده وه، دایکیکی زور
 نه فس به رزبوو، له پیناوا ئیمه دا ژایانی خوی کردبووه قوریانی.

له ماله که ماندا ته نها چه سیریکمان هه بوو بۆ پاخستن که له
 قامیش دروستکراوو. زورپامان نه بوو، له تاو سه رما ده چووینه ژیر
 جیگاوه، وانه کانمان له سه ر جیگه ی خه وتن جیبه جی ده کرد.

نه گه ر کتیب و ده فته ری کونمان هه بوايه، نه وا زور دلخوش
 ده بووم. بۆ نه وهی ده فته ره کانم زوو ته واو نه بن به بچوکی له سه رم
 ده نووسین. زور کاتیش نووسینه کانم ده کوژانده وه و سه رله نوی
 به کارم ده هینانه وه.

له نه بوونیه کی سه ختدا ده ژایین، ته واو هه راسان بووین، بۆ
 نه وهی ته واو له ده ست دهرنه چین و نه بینه که سیکی یاخی بوو،
 هه موو پۆزی گویمان له ناموزگاری و ناگادارییه کانی دایکی
 خوالیخوشبوومان ده گرت. ده یوت:

— خه فته مه خۆن پۆله کانم. خوای په روه ردگار به ده سه لاته
 به سه ر هه موو شتیگدا. حالی هه مووان ده بینیت، ئارام بگرن،
 تیبکوشن، هه رچۆنیک بیت له م ناپه حه تیه پزگارمان ده بیت.

فرمیتسکی چاوه کانمانی دهسپی، له لایه کی دیکه شه وه بۆخوی به بی
دهنگی دهگریا.

به گهرمی زۆپاکه دهست و پیمان دهستی کرد به خاوبوونه وه. به
وتنی: "نای پۆله کانم"، نيمه ی له باوهش گرت. بۆ نه وه ی نه و
فرمیتسکانه نیشان نه دات که به پوهه گهش و نورانییه که یدا
دهتکان، زوو زوو پوهی بۆ دواوه وهرده گپرا و ده موچاوی دهسپی.
وتی:

— خه ههت مه خۆن پۆله کانم په تی دنیا به دهست خوداوه یه. نه و
هه رگیز زولم له بهنده که کانی ناکات. ئارام بگرن، نه مه ی دهیچه ئن له
داهاتوودا ده بیته ئاسوده یی و به خته وه ری ژیا ننان.

دووه م پۆژ مامۆستا که مان گزده وی و چاکه تی بۆ کپی بووین.
له ژیا نندا نه وه یه که م جارم بوو جلی تازه له بهر بکه م.
وامده زانی هه موو دنیا هی منه، له خوشیدا دهفریم.
دایکی خوالیخۆشبووم دوعای زۆری بۆ مامۆستا که مان کرد.
به مه بهستی سوپاس کردنی له گه ل دایکدا سهردانمان کرد. دایکی
خوالیخۆشبووم وتی:

— مامۆستای بهرپێز خودا لیت پازی بیت. له پۆژگاری تهنگانه دا
به فریای مندا له کانم گه یشتوویت، به لام نيمه ناتوانین شتی بی
به رامبه رقبوول بکه یین. پاره ی نه مانه چهند لیره بیت من له به هاردا
دهچم بۆ نیشی پۆژانه و دهیده مه وه.

وتی:

— چون شتی وا ده بیټ داده، نه مړې مندالنه کانی نیوه پټوستان به مانه هه یه، له وانه یه سبه ینیش مندالنه کانی من پټوستان پټی بیټ. من له بهر په زامه ندی خوی گوره یارمه تی که سانی موحاج دده دم، سا به لکو سبه ینیش خیرخوازیک یارمه تی مندالنه کانی من بدات. نارام به تکایه من له م کاره خیره بی بهش مه که.

نه م هلوستانه چنده په ند نامیزو سرسوپه ینه رن. دایکم به وه دهرسمان داده دا که به بی بهرام بهر هیچ شتیک له که س قبول نه که ین، ماموستا که شمان تامه زوریه کاری خیر نه نجام بدات.

دوی سالتیک ماموستا که م فره مانی گواستنه وه ی دهرچوو و پوښت. نیت نه و که سه نه ما که هه موو ساتیک پشتگیری ده کردین و راستییه کانی نیشان ده داین.

به لام نه و نومید و خورپاگریه ی که ماموستا که م پټی به خشین، بوو به خالی پشت پی به ستن و به ره نگاریونه وه له ژیانماندا. ده بیوت:

— زږد هه ول بدهن پوله کانم، پیریزترین و به نرخترین کار کوشش کردن و خویندنه. بېگومان خوی په روه ردگار کومه کتان ده کات و ده تانگه یه نیت به نامانچ، نیگه ران مین و بلین هه ژارو بی که سین، له پشت بی که سی و هه ژارییه وه به زه یی بی کوتایی خودا هه یه.

هه‌میشه متمانه‌تان به‌و زاته هه‌بیت. ئه‌و خاوه‌نی به‌زه‌بیه‌کی له‌ئه‌ندازه به‌ده‌ره که له ئێوه باشت‌ر بیر له خۆتان ده‌کاته‌وه و ده‌تان پارێزێت. با‌گه‌وره‌ترین دۆست‌تان خودا بێت، چونکه ئه‌گه‌ر ئه‌و بکه‌نه دۆستی خۆتان، ئه‌ویش هه‌موو که‌س ده‌کاته دۆست و یارمه‌تیده‌رتان، کۆسپه‌کانی به‌رده‌متان لاده‌بات. هه‌رگیز سازش مه‌که‌ن بۆ هه‌رام و کاری هه‌رام، وه‌ک کرمی ناو دره‌خت پاستیی و شه‌ره‌ف و نرخی ژیا‌نتان له‌نیۆ ده‌بات. له‌کۆمه‌لگادا سوک و ریسوا‌تان ده‌کات.

مامۆستا که‌مان که‌سیکی نۆ‌ر به‌پێ‌ز بوو. له‌هه‌موو وانه‌یه‌کدا زوو زوو قوتا‌ببیه‌کانی به‌م ئامۆ‌زگاری‌یانه‌ وریا ده‌کرده‌وه، یاسا گرنگه‌کانی ژیا‌نی پێشکه‌ش ده‌کردن.

قوتا‌بخانه‌مان ته‌واو کردبوو. خۆ‌ای په‌روه‌ردگار دوعا‌کانی دایکی خوالێ‌خۆش‌بووم که له‌ناخه‌وه ده‌یکردن، ئاوات و خواسته‌کانی مامۆستا که‌مانی قبول کردو پێشه‌ی مامۆستایی کرده‌ قسه‌تم.

نهره‌یه‌کی به‌رزم به‌ده‌سته‌ئێ‌نا. ئه‌و سا‌له‌ش ئه‌وانه‌ی که نهره‌ی به‌ر‌زیا‌ن به‌ده‌سته‌ئێ‌نا‌بوو له‌لایه‌ن حکومه‌ته‌وه بانگه‌ێشت کرابوون بۆ ئه‌نگه‌ره بۆ‌ئه‌وه‌ی خه‌لات بکێ‌ن، که‌چووین به‌جۆ‌ره‌ها دیا‌ری پێ‌زیا‌ن لێ‌نا‌ین. دواتر له‌گه‌شتێ‌کدا بر‌دیا‌نین بۆ بینینی شوێنه‌ می‌ژوویی و گه‌شتیا‌ریه‌کان.

که چووين بۆ ئيزمير له باخێکدا خهريکی پياسه کردن بووين، ئه و
 مامۆستايه ی که سه ره پهرشتيارمان بوو، منی نارد بۆ دوکانێکی نزیک
 بۆ جگه ره کړين. چووم جگه ره م داواکردو کړيم. کاتێ دوکانداره که
 پاره که ی ده ژمارد، دهنگی سه رنجمی پاکیشا. ئه و دهنگه بۆ من نامۆ
 نه بوو، که سه رنجم دا سه یرێکی پوو خساريم کرد، چاويلکه له چاو،
 قژی سپی بوو، پیاویکی به پێزی ده موچاو نوورانی بوو، که ههستی
 کرد من به سه رنجه وه لێی ورد ده بمه وه وتی:

- ئه وه خێره ! من ده ناسیت؟

که مێک به شه ره مه وه وتم:

- ده نگت سه رنجی پاکیشام، وا هه ست ده که م.

که چاوه کانی بپیه چاومو، به ميه ره بانیه وه وتی:

- خه لکی کوپیت؟ ئاده ی تۆ له پێشدا بیلێ.

ناوی قه زاو شارۆچکه کانم پێ وت.

به وتنی: "نای خوايه گيان"، باوه شی کرده وه.

- که واته تۆ خه لکی ئه و شوپنه یت که من مامۆستايه یتیم نیا دا

کردووه، وا نیه؟

په نا به تۆ خوايه گيان، له يه ک ساتدا ته زوويه ک هات به لاشه م دا.

١٢ سال بوو يه کترمان نه بينی بوو، مامۆستا که م ته واو پير بوو بوو

به هۆی چاويلکه و قژه سپيه که يه وه نه متوانی بيناسمه وه. پرسيم:

- تۆ ناوت سه عیده؟

به هه مان گهرم و گوپییه وه وتی:
- به ئی.

تهنها توانیم بئیم: "وهی مامۆستا گیان" ... نوشتامه وه
دهستهکانی ماچ بکه، به دهنگیکی گهرم و گوپی سه رسوپهینهرو
پپ سۆزه وه تنها توانیم بئیم:
- من خالیدم...

دهستمان کرده ملی به کترو، دهستمان کرد به گریان.
- تو خالیدیت ها... ناخریه که ی تو گه وده بوویت و نه م
پۆژه یشم بینی که بوویت به مامۆستا. به پاستی زۆر خوشحالم که
نمره ی به رزت به دهستهینه وه، واده زانم کوپه که ی خۆم نه و پله
به رزه ی به دهستهینه وه.

منیش له حزووری نه و مامۆستا وه فاداره ی که زۆر یارمه تیدام و
به دل و له ناخه وه زۆر دوعای بۆ ده کردم، له وهش گرنگتر فیتری
سه ربه رزی و به پیزی کردم، قهرزدار ی چی نه بووم؟!
که وتم: "مامۆستا چون قهرزه که ی ئیوه بده مه وه"، به کسه ر به
پاست وه ری گرت. وتی:

- نه خیر خالید گیان، هه رگیز قهرزدار ی من نیت، به لام
هه موومان قهرزدار ی قوتابییه کانو، کۆمه لگاو، نه م نیشتمانو، له
هه موو نه مانهش گرنگتر زۆر قهرزدار ی خوای پهروه رداگراین. نه گه ر

ئەو قەرزانە بەدەيتەو، ئەوا گەردنت ئازاد بېت، ئەگينا ئەگەر ئەوانە
نەدەيتەو بە منيش گەردنتم ئازاد کردبېت، هېچ كەلگى نابېت؟
مامۇستا كەمان زۆر پاستى وت، ھەرگىز ناتوانم ئەم پاستىيە لە
بىر بگەم، تەنانەت پېويستە هېچ مامۇستاو ھاونىشتەمانىيە كيش ئەم
پاستىانە لە بىر نەكات.

خوای گەورە، ھەزاران قوتابى كرده قسمەتى منيش لە كاتىكدا
كە شاىستەشى نەبووم. ئىشە لا ھەول دەدەم بېمە كە سىكى شاىستە
بۆ خزمەتى كۆمەلگاۋ نىشتەمانە كەم و ھەم بۆ مامۇستا كەم، ئىتر ئەو
كاتە مافى گەردن ئازادى مامۇستا كەم بەدەست دېتم.
خوایە گيان! لە نىعمەتە كانت بېيە شەمان نەكەيت.

خالىد ئىرتوغروڭ

پیاو کوژیکی دل رهق چۆن گریا ؟ ...

له بهندیخانهی قهیسەر هه موو کەس دەر باره ی ئه و قسه ی ده کرد .

به نازناوی (ئاده میزادی دپنده) به ناویانگ بوو، ئه و تاوانباره کۆمه لێک تاوانی زۆر قورسی ئه نجامدا بوو، له به ره ئه وه حوکمی زیندانیکردنی هه میشه یی به سه ردا درابوو .

چه ندین کەسی کوشتبوو .. مالی چه نده ها کەسی وێران کردبوو .. ئه و ته نها پیاو کوژیکی دل رهق نه بوو له هه مان کاتدا کەسیکی بی بپوا بوو .

له و پۆژه وه ی که باوه پی به خودا نه ما بوو وه ک دپنده ی لیها تبوو . ئه وه ی ده هاته پێی پای ده مالی .

کەسیک که باوه پی به خودا و پۆژی دوا ی و لیپرسی نه وه نه بیت له کێ ده ترسیت و شهرم له کێ ده کات ؟ خۆی له خۆیدا به درێژای

تەمەنى لە بەندىخانەدا حوكم درابوو، ئىتر شتېك نەمابوو كە لە دەستى بدات. لەبەرئەو دەلپەقەنە و بى شەرمانە ھەموو كارىكى نەشايوى ئەنجام دەدا.

ئەو بووبوو بە دېوەزمەى نېو بەندىخانەكە.

بالا بەرزو، قەلەو، برۆكانى بەسەر چاوەكانىدا شۆپووبوونەو، پووخسارىكى درېژ و پووشاوى ھەبوو، كاتى تەماشاي دەكرد دووچاوى ترسناك زەق دەبوونەو... ئەم پياو دەلپەقە كە بە زىندانى ھەمىشەىى حوكم درابوو، دەيوست بە پەلاماردانى كەسانى دەوروپەرى سەرى خۆى سووك بكات و لە ملھوپى و كېشەكانى ناخى پزگارى بېت، واى دەزانى بە لىدان و خوينرشتن ئاسوودە دەبېت.

ھەر كە دەردەكەوت ھەمووان لەسەر پىڭاكەى لادەچوون و بەپىزەو لە بەردەمىدا دەچەمىنەو. ئايا دەيانتوانى بە زەردەخەنەو سلاويان لى نەكردايە، يان نەيانوتايە: "ئەمرىكت ھەيە بەگم؟!"

فەرمانبەرەكانى بەندىخانە لە ئازاوەگىرپىيەكانى ئادەمىزادە دېندەكە بېزاربووبوون. بۆ ئەوەى دەنگى لىو نەيەت و ھۆكارىك نەدۆزىتەو پەلامارى پاست و چەپ بدات ئەوەى لە دەستيان دەھات دەيان كرد. دەيان وت با ئاسايشى بەندىخانەكە تىكەنەچىت، ھەموو داخوازيەكيان بۆ جىبەجى دەكرد .

کارگرتپی به نندیخانه که له پووداو و ئازاوه کانی پۆژانه ی بیزار بووبوو، بۆ بێدهنگ کردنی ئه رکى به پێوه بردنى حانوته که ی پى سپاردبوو، به لام هیچ به ندىکراویک له ترساندا نهیده توانی بچیته حانوته که وه شت بکړیت، ئه گه ر به کیکیش بچوايه، نهیده وپرا داوی باقى پاره که ی بکاته وه.

(ئاده میزاده دپنده که) له سالى ۱۹۷۱ دا له به نندیخانه ی قه یسه رى له ترساندن و ئازاردانى به ندىکراوه کان به رده وامبوو. هه ر له و ساله دا دۆغان بینیرۆ چه ند هاوپییه کی بۆ به نندیخانه ی قه یسه رى برابوون، به تۆمه تی ئه وه ی ئیواره یه ک له مالتیک کۆبوو بوونه وه و ته فسیری قورئانیان خویندبوو.

له و سالا نه دا خه لکی به هۆی پابه ندبوونیان به نه ریته ئابینییه کانه وه پاپیچی به نندیخانه ده کران، هه موو ئه و که سه نیشتمان په روه رو موسولمانانه له گه ل خه لکانیکی دزو پیاوکوژدا پیکه وه به ند ده کران.

ئاده میزاده دپنده که که ناوه پاسته قینه که ی مسته فا بوو، له گه ل دۆغان بینیردا له به نندیخانه له پووداویکی زۆر سه یردا پووبه پووی به کتر بوو بوونه وه.

پۆژیک کاک دۆغان بینیر خۆی راستی ئه و پووداوه ی بۆ گێرپامه وه و وتی:

- به ندرکراوه کانی به ندریخانه که به هاتنی ئیمه زۆر سه رسامیبوون، به جۆریك عه قلیان نهیده بهی که کۆمه له که سانتیک له بهر خویندنی تهفسیری قورئان و ژیانی ئیمانی بخزێنه به ندریخانه وه، له جیگایه کدا به ندرکریڻ که دزو پیاو کوژو تیکده رانی ئاسایشی کۆمه لگای تیا دا به ند ده کران.

له سه ره تادا بهوایان نه کرد که تاوانه که ی ئیمه ته نها (خویندنی تهفسیری قورئان) بێت. وتیان: "به هر شیوه یه ک بێت ئیوه تاوانیکی تریشتان هه یه"، به لام دواتر که ئیمه یان له نزیکه وه ناسی له راستیه که تیگه یشتن.

هاو پیکانم که سانی دیندارو سه ر پاسه ت و پا کوخاویڻ بوون. راستیه که ی کێ له که سیکێ موسولمانه وه زیانی پیگه یشتوه؟ به م هۆیه شه وه به ندرکراوه کان له ماوه یه کی کورتدا ئیمه یان له ئامیز گرت، پێزیکی زۆریان لی گرتین.

له قاوشه کاندایه گفتوگۆی ئایینی ده کرا، په یامه کانی نوور ده خوینران، بابه ته کانی باوه پبوون به خوای پهروه ردا گارو، پۆزی دوا ییو، لیپرسینه وه و ئامانجی مرۆف باسیان لێوه ده کرا، باس له نه جامی خووه زیان به خشه کان ده کرا.

پاش ماوه یه کی کورت له قاوشه کاندایه دهستان کرد به نه جامدانی نوێزی به کۆمه ل و ده رسی قورئانمان به به ندرکراوه کان ده وته وه.

به‌ندکراوه‌کان تا ئیواره سه‌بارەت به بابەتە ئیعمانیەکان
پرسیاریان دەکردو ئیمەش به خۆبندنەوه‌ی ته‌فسیری قورئانی
(پەيامه‌کانی نوور) وه‌لامان دەدانه‌وه. به‌ندکراوه‌کان دوا‌ی ئه‌وه‌ی
گومانه‌کانیان ده‌په‌وه‌ینه‌وه، هه‌ولیان ده‌دا ئه‌ركه‌کانی به‌ندایه‌تی
به‌جێبهێتن.

ئیمه له‌لایه‌ك سزا یه‌ك مانگیه‌كه‌مان له‌گه‌ڵ به‌ندکراوه‌کاندا وه‌کو
پۆزانی قوتابخانه ده‌گه‌زهراند، له‌لایه‌کی دیکه‌شه‌وه گوێبیستی ئه‌و
نه‌گه‌تیایانه ده‌بووین که ئاده‌میزاده درنده‌که ده‌یکردن. ئه‌و ته‌نها
ئاغای به‌ندیخانه‌که نه‌بوو، به‌لکو به‌لای به‌ندیخانه‌که‌ش بوو.
به‌لام به‌جۆرێک چاره‌نووسی پوه‌پوه‌بوونه‌وه نه‌بوو. له‌میان‌ه‌ی
هه‌موو گفتوگۆکاندا به‌ندکراوه‌کان ده‌یانوت:

— خۆزگه (ئاده‌میزاده درنده‌که‌ش) گوێی له‌م بابەتە ئیعمانیانه
بگرتایه‌و ئیعمانی بهێتایه‌و به‌هۆش خۆیدا بهاتایه‌وه.

ئیمەش به‌ته‌واوی خه‌فه‌تمان به‌م پیاوه‌وه ده‌خوارد، له‌هه‌موو
نوێژێکماندا له‌خوا ده‌پاراینه‌وه په‌حمی پێ بکات و بگه‌پێته‌وه.

له‌و پۆزانه‌دا پێویست بوو داواکارییه‌ك بۆ پارێزه‌ره‌که‌مان بنووسم
بۆ کرپنی کاغه‌ز چووم بۆ حانووته‌که. (ئاده‌میزاده درنده‌) که‌ش
حانووته‌که‌ی به‌پێوه ده‌برد. راستیه‌که‌ی به‌ ترسه‌وه که‌میکیش به
دوعا خۆبندنه‌وه پێشتم بۆ حانووته‌که.

تا بۆتی به‌ ده‌نگێکی گه‌رم و له‌ ناخه‌وه وتم:

- به پړز مسته فا، ده توانیت کاغه زی بی خه تم بده یتي.

نو چاوه زلانه ی بۆ لای من وهرگړا. بۆ ماوه یه ك به شتوازيكي
په ق و مانادار سه یری کردم. پیاوړيكي ترسناك و به یتز بوو.

به دهنگيكي به رز وتی:

- کاغه زت بۆ چييه ؟

وتم: ئيمه تازه هاتوینه ته به نديخانه كه وه و نامه یه ك بۆ

پاريزه ره كه مان ده نووسين.

وتی: ههم، واتا ئيوه نه وانه ؟

پرسيم: نه وانه كين به پړزم ؟

- نه و كومه له ئيسلامييه ...

كه ميك وه ستا. دووباره به دهنگيكي په ق به رده وامي به قسه كاني

دا:

- هي كوپه ئيوه كين؟ چيتان له م حكومه ته ده ویت؟

- ئيمه شتيكمان نيبه له حكومه تی داوا بكه ين. نه وانه ی خودا

ده ناسن بۆ دینه كيان ده ژين و ئهركی به نديا به تييان جيبه جي

ده كهن، ئايا ده توانن چی له حكومه ت بخوانن؟! هه موو

موسولمانيك به ئهركی ده زانيت كه هاو نيشتمان يكي پاستگو بيت بۆ

حكومه ت و ولاته كهی پاريژيت، نه مه ئهركيكي به نديا به تيبه.

- باشه بۆچی ئيوه يان ده ستگر كردووه و خستوياننه ته

به نديخانه وه ؟

— له بهرته وهی هه ندی دوزمنی دین و خه لکانی ناحه ز ده یانه ویت
حکومت پوه به پوهی موسولمانان بکه نه وه و نارامی بشیوتنن.
— باشه ئامانجی ئیوه چیه؟ بۆچی ته فسیری قورئان
ده خویننه وه؟ بۆچی کهسانی تر ده ستگیر ناکه ن ته نها ئیوه یان
گرتوه و به ندیان کردوون؟

دیسان به پیکه نینه وه و به شیوازیکی هیمنانه دهستم کرده ناو
گیرفانه وه، په یامی (به ری دره ختی ئیمان) م دره هینا. وتم:
— ته ماشا بکه به پرژم. با پیکه وه به خویندنه وهی به شیک له م
کتیبه نه وه به سه لمیتن که ئیمه کین و ده مانه ویت چی بکه یان.
هه ستایه سه ر پئ. وتی:

— هی کوره ئو کتیبه م بده ری. تو له که نجیکی ساده ده جیت.
بمده ری ته ماشایه کی ده که م، بزانه کتیبی چۆن ده خویننه وه. ها
چه نده کاغه ز ده به یت بیه. من کتیبه که ده خویننه وه و، بۆت
ده هیننه وه.

کتیبه که م به جیه یشته، کاغه زه کانم هه لگرت و که پامه وه بۆ
قاوشه که. که پووداوه که م بۆ هاوړیکانم باس کرد، سه ریان سوپما،
وتیان: ئیشه لا هیچ گرزییه ک پوونادات، ده ستیان کرد به دؤعا کردن.
به ره به یان له که ل (ئاده میزاده دپه نده) که دا چاومان به به کتر
که وت. ده مه و ئیواره ش هات بۆ قاوشه که مان. کاتی که هاته ناو

قاوشه كه وه هه موو به ندراره كان هه ستانه سه ر پى، نهو چوه جىگا
ناماده كراهه كه وه. ته نانه ت فززه له كه سه وه نه ده هات.

هاواری كرد. خاوه نى نه م كتيبه له كوويه؟

وتم: ليره م.

- ها كتيبه كه ت بگره. كتيبيكي ديكه ت لايه؟

وتم: به لى.

- مادام وايه بمده رى.

په يامى (رابه رى گه نجان و حه ش) م پيدا. له ده ستى وه رگرم، بى
نه وهى باس له هيچ شتيك بكات گه رايه وه، پويشت.

وتم: هيچ نه بى چاييه كمان بخوره وه.

بى نه وهى ناوړ بداته وه وه لامى دايه وه:

- كاتيكي تر...

به نكراره كانى قاوشه كه هه ناسه يه كى قووليان هه لكيشا، چونكه
نه وه يه كه مين جار بوو كه به بى دروستكردى ناژاوه له قاوش بچيته
ده ره وه.

به تيپه رپوونى كات هاوړپيه تيمان له گه ل (ناده ميزاده دپه نده) كه
باشتر ده بوو. هه موو پوړيكي چه ند كاتر ميړيكي به يه كه وه بووين. يان
خوى ده هاته قاوشه كه مان و پرسيارى ده رياره رى نهو بابته تانه ده كرد
كه له كتيبه كاندا خويند بوونيبه وه و لتيان تينه گه يشتبوو، يان منى

بانگ ده کرد بۆ حانوته که و چند کاتر میژیک کتیبمان ده خوینده وه
و گفتوگومان ده کرد .

ژیانی له ناو خوینرێژی و شه پو ئاژاوه دا به سه ریردبوو. باوه پ و
نیمانی له ده ستدابوو. دلێ ئه وه نده په ق بوو یوو خه فه تی به هه یچ
نه ده خوارد.

به لام جاریکی تر به خویندنه وه ی (په یامه کانی نوور) و ئاشنا بوون
به بابته کانی ژیا نی به ندایه تی و زیندوو بوونه وه ی دوا ی مردن و
لیپرسینه وه ی پۆژی دوا یی ئاه ی به به ردا هاته وه و، سه رسام و
شادمان بوو.

زۆر حه زی له ئایین و ئه و بابته تانه ده کرد که په یوه ندییان به
نایینه وه هه بوو. زۆر زیره ک و خیرا له بابته کان تیده گه یشته .

له ماوه ی (١٠) پۆژدا گۆرانکارییه کی به رچاوی به سه ردا هات.
به پێوه به ری کارگێری به ندیخانه که له هه موومان شادومانتر بوو.

ئه و به پێوه به ره ی که هاو پێیه تییه که ی منی له گه ل (پیاوه
دپنده که) بیستبوو، هات بۆ قاوشه که مان. وتی:

- خودا لێتان پازی بێت، ئه م پیاوه هه موو پۆژیک کاره ساتی
ده قه وماند. ئیستا ته واو ئارام بووه ته وه. چیتان کردووه وا ئه م
پیاوه تان بێ ده نگ کردووه ؟

منیش (په یامه کانی نوور) م نیشانداو وتم:

— به تهنه نه مانه مان خویندوته وه، که باس له نامانچ و
نه رکه کانی مړوځ و بوونی پوځی لپرسینه وه ده کات، هر نه وه نده...
نه مه به سه بڼه و.

به پټوه بهر به سه سامییه وه وتی:

— ئای خواجه! ناتوانم تیبگم. ئایا ئیوه نه م کتیبانه
ده خویننه وه، وهك بلځی ئاژاوه گټپي و کاره سات ناهیلن،
به ندرکراوه کانیش به خویندنه وهی نه م کتیبانه واز له خرابه کاری
ده هیتن و پزگاریان ده بیت. نازانم ئایا نیگه ران بیم، یان دلخوش
بیم؟ (ناده میزاده دپنده) که له کوتاییدا نه و بپیاره ی دا که هه موومان
چاوه پیمان ده کرد، وتبوی:

— نیتړ منیش دهمه ویت نویژ بکه م. فیری نویژ کردنم بکه ن.

چهند پوځیکمان مابوو بڼه ئازاد کردنمان که دهستی کرد به نویژ
کردن. به نديخانه که مزگه وتیکی بچووکي هه بوو. پوځیک درهنگ
وهخت چووم بڼه مزگه وته که، مسته فای برامان له سوجه ده بوو،
سه ری له سوجه دانابوو، به کول ده گریا. نه و دیمه نه ی زور کاری
تیکردم.

نه وه نده ی که دهنگی لیوه دهرده هات هاواری ده کردو ده بیوت:

— خواجه گیان بمبووره، هه زار جار په شیمانم له وه لانه ی
نه نجام داوون.

چوومه لای. بانگم کرد:

— كاك مسته فا .

سەرى لە سوجدە بەرز كرده وە . چاوەكانى تەواو سوور بووبوون ،
فرمىسك پووخسارى تەپ كردهبوو .

باوەشى پيا كردم . وتى :

— دۆغانى بىرام ، تاوانم يەكجار نۆرە ، چى بكەم بۆ ئەوەى خودا
لەم تاوانانەم خۆشپىت؟ بەلى (ئادەمىزادە دىندەكە) ، پىاو كوژە
بەدئاوەكەى بەنديخانە ، ئەو مەرقە خويندەژە ، مال ويرانكەر و بى
بەزەبىيە سەرى لە سوجدەدا داناو وەك مندالىك دەپاراپە وە .

ئەم يادەوهرىيەى كە لە (كاك دۆغان) وەو گويىستى بووم نۆر
كارى تىكردم . بىگومان تەنها پىگە بۆ ئەوەى مەرقەكان بىنە
كەسانى چاكەخوازو تىگەيشتو لەكۆمەلگادا ، پىويستە بەرچاوپوون
بن بەرامبەر بەوەى كە بۆچى دەژىن و ، بۆ كوئ دەچن و ، چۆن
لەپرسىنەوهمان لەتەكدا دەكرىت .

ئەو تا (ئادەمىزادە دىندەكە) چىتر دىندە نىيە ، ھاوپىيەكى
گيانى بە گيانىيە ، موسولمانىكى جوامىر و دلسۆزە ، بوو تە
كەسكى كامل و سەرپاست .

ئەم چىرۆكە نۆر وانەى بەسوود فىرى كۆمەلگا و بەپىو بەرانى
كۆمەلگا دەكات .

خالىد ئىرتوغروڤ

دوو مروؤفی

فریشته ناسا

له نیسته نبول به بۆنه ی مانگی په مه زانه وه بانگه‌یشت کرابووم بق
پیشانگایه کی کتیب.

به ته ماشاکردنی نه و گنجه خوین گهرمانه ی له ده ورم
کۆبوو بوونه وه زقر خۆشحال بووم، له پووخساری بیگه ردو
مه لسوکه وتی دلسوزانه یاندا داماتووی گه شاهه ی ئیمان و ولاتم
ده بیینی.

به دلنیا ییه وه ئیمه گوینگری قسه خۆشه کانیان نین، نه وه ی له
به سه رهاته کانیاندا ده یانخویننه وه (پاستیه کانی ئیمان)ن.
له نیتوان خویننه ره کانه ماندا ژن و میردیک سه رنجمیان پاکیشا. واته
ماوه یه کی زقر له میشمک دهرنه چوون. تیگه ی شتم له وه ی که
ده یانه ویت بابه تیکی زقر گرنگم پی بلین.

له و قه ره بالغيه دا بواړی په کتر ناسين نه بوو. له بهر نه وهی کاتی
 به ربانگ نزيك بوو بووه وه پټويست بوو بهر نامه که ته واو بکه ين. نه و
 هاوړپټانه ی پيشانگه که يان پټکخستبوو ده يانويست بمانه بن بټ نان
 خواردن. هر چټونک بيت نه و ژن و ميړده ش پيداگرييان ده کرد
 قسم له گال بکن. جگه له وهش له بهر نه وهی له دواي به ربانگ له
 شوينځي ديکه ش بهر نامه هه بوو، پټويست بوو پيشانگای
 کتبخانه ی سولتان نه حمده به جی بهيلين و بچين بټ حه پرم.

هر چنده زور بوارم نه بوو بريارمان دا له گال نه و ژن و ميړده دا
 تا حه پرم به يه که وه برټين. له م ميانه يه دا به پټوه به ربانگيشمان
 ده کرده وه.

به لي، نه و دوو گه نجه ... تازه هاوسه رگرييان نه نجام دابوو، نه و
 دوو که سه خاوينه ... زور کاريان تټکردم وه کو پوحيک و ابوون له دوو
 جه سته دا، يه ک تيگه يشتن له دوو دلدا، يه ک بيرکردنه وه له دوو
 ميشکدا و يه ک نامانچ له دوو ناخدا.

له دلي خړمدا ده موت: خوايه گيان! باشتيرين دوو مړؤفی دنيا
 چټن به يه که گه يشتوون ... نه مه به خشينځي زور گه وره و جوانه.

هه موو ساتيکي ژيانيان پر بوو له خزمه تي ثيمان ... نه خشه ی
 پوژه کانينان کټشابوو، له پټناو بلاوکردنه وهی ناوی خودا
 تيده کوشان، هه لپه يان بوو بټ باسکردنی (پاستيه کانی ثيمان) بټ نه و

که نجانەى که پێویستیان پێى بوو. نمونەى دڵسۆزیی و هەولێدان
بوون، عاشقی خزمەتکردنی ئیمان و قورئان بوون..

ئەو ژن و مێردەى که دەیانویست وەلامى پرسىارگەلیک لە من
وەربگرن، هەستیان بەوە نەکردبوو که من چەندە سوودم لەوان
وەرگرتوو.

بەسەرھاتی ژانیان هێندە کاریگەر بوو که نەتوانی بەرگەبگرم،
پێنوو سەگەم دەرھێناو دەستم کرد بە نووسینی تێبینى.
بەتایبەتى ئەو خەونە سەیرانەى که ئەو خانمە لاوە باسى لێوە
دەکردن.

کچە که مانم پازى کرد ئەگەر هیچ نەبێت بەشیکی ئەو خەونانەم بۆ
بنووسیت و بۆم بنێریت، بەلێنم پێدان که ناوەکانیان نەنووسم.
کچە که مان سەلامەت بێت بەلێنەکەى بەجێھێنا و بەشیکی ئەو
خەونە سەر سۆرھێنەرانی نووسى و بۆى ناردم. منیش دەمەوێت
بەشیکی ئەو خەونانە بۆ خوێنەرە بەرپێزەکانم بگێرمەو.

مامۆستای بەرپێزم، پێشتر بەلێنم پێدا بویت نامەت بۆ بنووسم.
وتم ئێستا کاتییەتى و دەستم پێکرد. هیوادارم لە هەلەکانم
ببوو ریت.

من لە پێزە لە دایکبووم، پاشان لە ئێستەنبول نیشتهجێ بووین.
ناپەحەتى زۆرمان چەشت. مالهەمان زۆر بچوک بوو. هەندێ لە

خزمه کانی شمان لای ئیمه ده مانه وه . باو کم زۆر توو په بوو به لام
 زۆریش به به زهیی بوو . دایکم له ماله که دا کۆله که ی ئارامگری بوو .
 له ماله وه هه می شه فشاری خوشکه گه وره به تیم له سه ر بوو .
 هه رچه نده هیشتا مندا ئێکی هه له شه بووم ، به رده وام ده گریام ،
 نه مده توانی له پوودا وه کان تێبگه م . به زۆر له چکم کردبوو . زۆر پێی
 بێزار ده بووم ، که باو کم له ماله وه نه ده بوو لام ده برد ، که ده هاته وه
 خێرا له چکه که م ده کرده وه . ئه وکات له ته مه نی نۆ سالی دا بووم .
 پۆژێک که هه رگیز ناتوانم بیرم بجێته وه باو کم له ماله وه نه بوو ،
 منیش ئه وه له م قۆسته وه به یی سه رپۆش و به کراسێکی نیو
 قۆله وه چووم بۆ لای هاو پێکه م . که چی ئه و پۆژه باو کم زۆر
 پۆشیتبو وه بۆ ماله وه . منیش بێ ناگا له گه ل هاو پێکانم دا بوومان
 به پازی قسه دا ، زۆر جار هاو پێکانم لێیان ده پرسیم :

"خوات خوش ده ویت ؟" منیش ده موت : "به ئی" ، به لام له ناخمدا
 به خۆم ده وت : "بۆچی ده بێت خودامان خوش بویت" ، به لام
 نه مده توانی به ئاشکرا ئه مه بلێم ، چونکه ده موت ئاخۆ چۆن بیرم ئی
 بکه نه وه . مێشکم شه پژه بوو بوو . زۆر بێزار بووم . هه موو ئه مانه منیان
 له و ناوه نده دا هیشت بۆوه . منیش چه نه باز بووم . زۆر زۆر قسه م
 ده کرد . پاشانی ش که ده گه رامه وه ماله وه سه رزه نشت ده کرام .

به هه رحال ، دوا ی ئه وه ی که ته مه نم گه یشته ١٥ - ١٦ سالی ، ئه و
 کاته له دوانا وه ندی ئیمام خه تی ب بووم . خوش به ختانه گه رابوو مه وه .

ئەم خويىندىنگەيە زۆر شىتى دەست خستىم. ئىنجا لە و ئۆيەندەدا
 كەنالى (TGRT) تازە كراپۋە. ھەموو ئۆيارەيكە فلىمىكى ئايىنى
 پەخش دەكرد. يەكەم فىلم كە تەماشام كرد، ژيانى بەرپز (ەزىز
 مەحمود حودەي) بوو. زۆر كارى تىكردىم. دۇنيايەكى تەواو جىاوازم
 بىنيپەو، بەلام بەجۆرىك پىرسىارەكان ھەر لە مېشكەدا دەھاتن و
 دەچوون؟ من بۆچى ھەم؟ كۆتايىم چى دەيىت؟ (حاشا) ئايا خودا
 بوونى ھەيە؟ ئەگەر ھەيە چۆن بىناسم؟

دەمويست نوپز بىكەم، بەلام نەمدەتوانى بزانم بۆچى دەكرىت.
 نەمدەتوانى لەمەدا سەركەوتوويم. كەس نەبوو لە دەورم پىگام
 نىشان بدات. داواى چارەم لەوانە دەكرد كە دەھاتنە بەردەم.
 دەرمانى دەردم لاي كەس نەبوو، لە ئەنجامدا خواى گەورە
 نىشانەيەكى نىشاندام، وىم با دەست بىكەم بە نوپز. لە پاستىدا من
 ھەلە بووم، چونكە ھەموو شىتەك پوون و ئاشكرا بوو بەلام من
 نەمتوانى خۆم بدۆزمەو. خودا ئەوئەندە بەبەزەيپە كە ھەمدىسانەو
 دوعاكەمى قىبول كىرد.

بەپاستى نەدارى ئەمە بووم. دەمويست پەشىمان بىمەو و تەوپە
 بىكەم، پاشان بە وىنى با بە دەستىنويزگرتەو دەست پىبىكەم،
 چووم بۆ گەرماوەكە. پەنا بە تۆ خوا گيان! چىم بىنى، مالاكەمان
 ھەلماوى بوو و زەروو بەسەر دىوارەكانى گەرماوەكەدا پۆيشتىبوو
 نىشانەي تىادا جىيەيشتىبوو، ناوى منى نووسى بوو. پاستىر بلتىم

پټيان نووسيږو. وتم: "له وانه يه من به هه له دا چوږم". دايكم بانگ
 كرد، كه هات وتی: "ايا هيچ نښت نښه ناوت له سر ديواره كه
 دنووسيت؟"، وتم: "من نه منووسيوه". كه دره وشاوه يی
 نووسينه كه ی بڼی نه ویش پڼكه نى و بى نه وهى هيچ شت ك بليت
 به جی هیشتم.

خوای په روه ردگار له کاتى فیره تدا منى ته نها به جی نه هیشت.
 به خونه سر سوړه پنه ره کان وه لامي فرميسكه کانی دامه وه چه ندین
 جار پیغه مبه ری نازیم ﷺ له خه ونمدا بڼی. به تاییه تی له یه کک له
 خه ونه کانددا شادبوون به دیداری نه و زاته، بوو به گه وره ترین
 دل دانه وه بڼ من. له سالی ۱۹۹۳ دا خالم له سر یازیدا شهید بوو.
 شه ویک قورثانم بڼ پڅی نه و خویندبوو. شه هیدبوونی خالم زور
 کاری تیکردبوو. له خه ونمدا پیغه مبه رم ﷺ بڼی، كه پووخساری
 موباره کی وه کو مانگ ده دره وشایه وه، به هه ردوو دهستی پیروزی
 دهسته کانی منی گرت و به ره و ناسمان به رزی کردم ه وه. دایکی
 دایکم و باپیریشم كه کوره کانیان شه هید بوو بوون قاچه کانیان گرت و
 هه موو به یه كه وه به ناو هه وره کانددا ده ستمان کرد به به رزبوونه وه بڼ
 سره وه. کاتى سهیری خواره وه م کرد، له بڅشایى گه ردوون بووین،
 سهیری دونیام کرد. سر ناسمانی نه وروپا به ته وای به نور
 داپوشرابوو. له و پڅه وه پشکویه كه له ناخمدا ده سوتیت. نه ی
 خودایه ! وه كه نه وهی بلیتى منی له نیتوان كه سانیکى زوری

موسولماندا به رابه ره لېږارد بښت. هر چؤنك بښت له خه ونه كه به خه به رها تم دواى نه وهى كه چاوه كانم داده خست هيشنا جوانيى نه و پووخساره قه شهنگه ي به رامبه رم بوو، به لام ترسم لى نيشتبوو و هه لده له رزيم.

دواى نه و خه ونه به رده وام له خوا ده پاپامه وه كه ناشنام بكات به و نوره و ژيانم پووناك بكات وه، له ناخه وه دنيا بووم كه خواى گه وړه داواك هم پټ ناكاته وه. پوژانه له گه ل هاورپكانمدا له خوښدنگاوه ده چووين بى چهند شوښنيك، يه كيكيان سهرنجى پاكيشابووم. به هاورپكانم وت چنده كه سايه تيبه كى جياوازي هه يه. خوى له وه پيشتر ناشناى په يامه كانى نور بوو. نه و به منى وت: "نورچى".

وت: "نورچى واتاى چيبه؟" پيى وت: "به و كه سانه ده لښ كه كتيبه كانى هه زړه تى به ديعوززه مان (سه عيدي نورسى) ده خوښنه وه". يه كه م جاريو نه و ناوه ببيستم. دواى ماوه يه ك چووم بى پيشانگايه كى كتيب، له وي پوسست كارته كان سهرنجيان پاكيشام. له ناوياندا يه كيكيان له وانى تر جياواز بوو. نه مانه ي له سهر نووسرابوو:

"له كاتيكا كه گونديك بى نه نجومه ن نابيتو، ده رزيه ك به بى وه ستا دروست نابيتو، پيتيك به بى نووسه ر نانوسرپت. كه واته چؤن ده گونجيت كه نه م دنيا ريك و پيكه بى حاكم بيت".

وتم: ئای ئەو پیاوادی ئەمەیی نووسیووە چەندە ژیریوووە. ئەوکات
نەمزانی کە وتەیی مامۆستا نوورسیبە، چونکە بە هەڵە ناویکی
دیكەیی لەسەر نووسرابوو. ئەو کارتەم کپیی و دام لە دەفتەرەکم.
تەنها زانیارییم دەربارەیی پەيامی نوور ئەوەندەبوو.

شەویك هەستم بە باریکی مەترسیدار کرد. وەك ئەوەیی یەكێك لە
تەنیشتمەووە بیّت و بەهێواشی بلیت، خودا بوونی نییە. (حاشا)،
هەناسەم تەنگ بوو. نەمدەتوانی هەناسە بدەم، کە من دەموت خودا
هەیه، زۆر زیاتر دەنگی بەرز دەکردهووە. هاوارم لە دایکم دەکرد. بۆ
ئەوێ بیّتە لام و پزگاریم بکات، چونکە نەمدەتوانی ئەو دەنگە بی
دەنگ بکەم. لەوکاتەدا وتەیی سەر ئەو پۆست کارتە گەیشتمە فریام.
"گوندێك بەبی ئەنجومەن نابیت..." ئیتر ئەو دەنگە بی دەنگ بوو.
وتم: "خودا هەیه. خودا هەیه و بەرامبەر بەندەکانی زۆر بە بەزەیی و
بەخشندەیه"، لەو پۆژەووە تا ئەمڕۆ پێگاکانم لەگەڵ پەيامەکانی
نووردا یەکیان گرتووە.

بەهۆیانەووە هەموو ئەو گومانانەیی لە میشکەدا هەبوون بەتەواوی
پەوینەووە، وەلامی پرسسیارەکانم دەستکەوت. سالتیک پیش
هاوسەرگیریم لەگەڵ ئەندامانی خێزانەکمدا چووم بۆ عەمرە. ئەو
چەند پۆژە لە کەشیکی ئیمانی و ئارامدا ژیاين و هەستمان بە
ئاسوودەییکی زۆر دەکرد، ئەو عەمرەیه بووبوووە بەدیلي تەمەنیکی
دوووردیژ.

به هۆی عه‌مه‌که‌وه دایک و باوکم زۆر گۆزان. له‌گه‌ڵ باوکمدا نیتوانمان زۆر باش بوو. هه‌روه‌ها له‌گه‌ڵ دایکیشمدا. باوکم پێش ئه‌وه‌ی کۆچی دوا‌ی بکات به‌ مامێکی وتبوو که‌ لای ئیشی ده‌کرد "له‌گه‌ڵ که‌که‌مدا هه‌ست به‌ دلخۆشی ده‌که‌م". هه‌لبه‌ت باوکم یه‌ك سال و نیو دوا‌ی ئه‌وه‌ی له‌ عه‌مه‌ گه‌پاینه‌وه له‌ جه‌ژنی قورباندا کاتی قوربان‌یی سه‌رده‌به‌ری کۆچی دوا‌ی کرد. ده‌ست به‌ ده‌ست نوێژ و پووی کردبووه قیبه‌، ده‌سته‌کانی به‌ره‌و ئاسمان به‌رز کردبووه، به‌هۆی جه‌لده‌ی دله‌وه‌ کۆچی دوا‌ی کردبوو. من ئه‌وکاته تازه‌ شووم کردبوو.

زۆر جار له‌ خه‌وندایه‌ باوکم ده‌بینم، که‌ ده‌بینم ده‌لێم: "باوک! زۆر بێرت ده‌که‌م. تۆم زۆر خۆش ده‌وێت. هه‌ر بژیت، نه‌مردوویت". ئه‌ویش ده‌لێت: "گیانه‌که‌م که‌که‌ی خۆم. منیش بیری تۆ ده‌که‌م. زۆرم خۆش ده‌وێت". به‌خه‌به‌ردێم. ته‌ماشای ده‌وروپه‌رم ده‌که‌م. بۆئه‌وه‌ی باوکم ببینم، به‌لام ئێتر ئه‌و لێره‌ نیه‌. پاهاتن به‌ نه‌بوونی باوک بۆ من زۆر قورسه‌، به‌لام هه‌رکاتێک قورئان ده‌گرم به‌ ده‌ستمه‌وه‌ ده‌زانم که‌ یه‌کتر ده‌بینینه‌وه و هه‌ست به‌ دلنایایی ده‌که‌م.

مامۆستا گیان، به‌راستی ئاشنا‌بوون به‌ قورئان و تیگه‌یشتن له‌ واتا‌کانی له‌ پێگه‌ی په‌یامه‌کانی نووره‌وه سه‌ره‌له‌نوێ ژيان‌ی پووناک کرده‌وه، بووه‌ هۆکاری ناسینی نه‌فسم. هه‌ندیک‌جار نه‌فسم زۆرم

لیدەكەت بۆ ئەنجامدانى كاریكى ھەلە، دەلەیت: "ھەرچۇنك بىت ئەنجامى بدە". دەلەیم: "ئەخیر ناتوانم ئەنجامى بدەم و نایكەم". كاتیک كە ئەفسم ھەرامۆش دەكەم ھەست دەكەم شەیتان خەریكە لە داخا شەق دەبات و خەمبار دەبیت. منیش شایەتەمان دەھینم و ھەست بە ئاسودەیی دەكەم.

بەلام كاتى خۆراكى واتایی وەرناگرم شەیتان دەیەویت تۆلە بسەنیتەو. ئەم جارەش پێی دەلەیم كە ئایا من ئەوئەندە بى میشكەم خۆم بە تۆو خەریك بكەم. تۆ دەسپێرم بە خودای پەرورەدگار. چاوەپوانى یارمەتى لەخوا دەكەم.

مامۆستا گیان، ھەستم بەو ھەردوو مرۆڤ یان خۆى خۆى پەرورەدە دەكەت یان خواى گەورە چاودێرى دەكەت، نەیمەى مرۆڤ لە ژياندا پێویستمان بە زانست و كردهوێ، بەلام لە پێش ھەمویانەو زۆر پێویستمان بە پاكیى و دڵسۆزییە.

"اللهم اجعلنا من عبادك المخلصين" آمین

دوعام بۆ بکەن. بە خواتان دەسپێرم.

٢٦ کانونی یووه ٢٠٠١

خوشك و خوێنەرتان لە ئیستەنبولەو

بیزار بووم له فرمیسه‌کان

...

من له نیسکی شه‌هر خویندکاری زانکوی نه‌نادۆلم له کۆلیژی
په‌روه‌رده ده‌خوینتم، خویندکاری پۆلی سییه‌مم .

یه‌که‌مجار نیووم له‌پښگه‌ی خویندنه‌وه‌ی کتیبه‌که‌تانه‌وه به‌ناوی
(خۆم دۆزییه‌وه) ناسی. نه‌م کتیبه‌ دیاری برا‌گه‌وره‌که‌م بوو بۆ من.
کتیبه‌که‌تان زۆر کاری تیک‌کردم. چه‌ند به‌شیکی کتیبه‌که‌م به‌ده‌م
گریانه‌وه خوینده‌وه، به‌پتی نه‌وه‌ی که نه‌م کتیبه‌ نه‌وه‌نده
کاریگه‌ری هه‌بوو له‌سه‌رم، وتم ناخۆ کتیبی (نه‌و پیاوه‌ی له‌دووی
خۆی ده‌گه‌ریت) چه‌نده کاریگه‌ر بیت؟!!

چه‌ند مانگی‌که نه‌م پرسیاره له‌می‌شکدا دیت و ده‌چیت.
له‌کوتاییدا نه‌م‌پۆ کتیبه‌که‌تانم کړی به‌ناوی (نه‌و پیاوه‌ی له‌دووی
خۆی ده‌گه‌ریت)، پاشانیش کتیبی (ژیاننکی نوی)م کړی. دلنیا‌م
کاکیشم به‌م نیازه‌وه کتیبی (خۆم دۆزییه‌وه)ی پېشگه‌ش کردم.

نزیکه‌ی دوو هه‌فته‌یه له ئێسکی شه‌هرم. لێره له به‌شی ناوڤۆیی ده‌مێنمه‌وه، هێشتا به ته‌واوی ده‌ستم به خۆبێندنی وانه‌کان نه‌کردوه، هه‌ست به بێزاری ده‌که‌م. دوو سال پێش ئێستا که هاتم بۆ ئێره به‌هۆی هه‌ستکردنم به‌ته‌نهایی ده‌ستم کرد به نوێژ کردن، به‌لام نه‌متوانی به پێک و پێکی نه‌نجامی بده‌م.

ئه‌م هاوینه وازم له نوێژ کردن هێنا و هێشتا نه‌متوانیوه ده‌ست پێبکه‌مه‌وه. له‌بارودۆخیکی خراپدا بووم.

نۆر بێزارو شپه‌زه بووم، چوومه جێگای نووستنه‌وه. له ژووره‌که‌مدا ته‌نها بووم. کتێبی (ژيانێکی نوێ)م گرت به ده‌ستمه‌وه و ده‌ستمکرد به خۆبێندنه‌وه‌ی. هێشتا له یه‌که‌م به‌شدا بووم که باس له (مه‌مه‌دی دوزجیهی) ده‌که‌ن، خۆم بۆ پانه‌گیراو ده‌ستم کرد به گریان، نۆر خه‌مبار بووم، بیرم له نه‌زموونی خۆم کرده‌وه.

له پاستیشدا پۆزانی تال و ناخۆشم تێپه‌راند. سه‌ره‌پای نه‌وه‌ی ئاگاداری ئه‌رکه به‌ندایه‌تییه‌کانم بووم، به‌لام به‌جێم نه‌ده‌گه‌یاندن، نه‌مه‌ده‌توانی بیانکه‌م. له‌لایه‌ک له خۆم تووچه‌بووم و هه‌ستم به شه‌رمه‌زاری ده‌کرد، له‌لایه‌کیش دڵخۆش بووم به‌وه‌ی که ده‌متوانی له‌ناخه‌وه بگه‌رم بۆ نه‌وه‌ی که‌مێک ئاسوده بێم.

کۆ ده‌زانیت له‌وانه‌شه پاش ماوه‌یه‌کی کورت هه‌م‌دیسان بتوانم شادیی واتایی بدۆزمه‌وه‌و ده‌ست به ژيانێکی نوێ بکه‌م.

تکایه له که موکوپیم بیورن مامۆستا گیان، که میڤک بابه ته که م
شیواند، پاش خویندنه وهی بهشی به که می کتیبه که و پاش که میڤک
گریان نه وه هات به میڤشکمد که نه م نامه یه تان بۆ بنووسم.

نامه ویت زیاتر درێژه به قسه کانم بدهم.

مامۆستا گیان ده مه ویت زۆر سوپاست بکه م و ده ستخۆشیت ئی
بکه م که وا کتیبی ئاوها جوان و کاریگر ده نووسیت، له بهر نه وهی
نه و راستیانه ی ئیمه نه مانده و یست بیبینین تۆ نیشانته داین.
داواکاریم له خودا نه وه یه که بهرده و امیت پی بیه خشیته له نووسینی
نه م کتیبه سوود به خش و ناوازانهدا و، ئیمه ش سوودمه ندیبین له
زانیا ری و نه زموونه فراوانه که ت. به هیوای بهرده و امی به خته وه ری و
سهرکه و تننان.

پێزم هه یه بۆتان.

نه زمیه یه گیوزیل

دهستم کرد به نوځکردن

ماموستا گيان، نه مه دوهم نامه يه بۆتان ده نووسم. په ننگه نه توانن نه نامه يه تان له نيوان ده يان نامه ي خوښه ران و خوښه ويستاندا بيريكه وږته وه. به م هؤيه وه ده مه وږت له پيشدا خوم بناسيتم.

ناوم (نه زمييه گيورځل) ه. خوښدكارم له نيسكي شه هر. له يه كه م نامه دا ويستوومه باسي بارودوخى پوځى خومتان بؤ بكم بؤنه وه ي يارمه تيم بدهن تا ئاسووده ي و اتايى به ده ست به ښتم.

نه مړو كه هاتمه وه بؤ به شى ناوخويى هاوپنكه م كتيبى كى نيوه ي پيدام زور سرسام بووم. كه كتيبى كه م كرده وه و ناوه كه تانم بينى زور دلخوش بووم. نامه كه تان له نيو كتيبى كه دا زور كاريگر بوو. هه ولده دم پاسپارده كانتان جيبه جى بكم. سرله نوئى نه ئتواريه

دهستم كرده وه به نويژ كردن، ناخم پړيوو له ئاسوده يي. له
نزيك ترين مه لدا كتيبې كاني ديكه شتان به دهست دهخم.

له گهل هاوپي نزيكه كاندا كتيب و نامه كانتان دهخوينمه وه. بړوا
بكن نه وائيش به هينده ي من تامه زيو ي بينيني ئيوه. له دلوه
دهم وئت له گهل ئيوه دا به كتر بناسينو، بگم به خزمهت،
دهم وئت له دهره تيكدا سهر دانتان بگم، هيوا دارم په سنده ي
بكن.

ماموستا گيان، نه گهر پړوداوه كاني ژيانم همووي بنووسم
په پره كان پر دهنه وه، به لام نامه وئت زياتر دريژه به قه سه كانم بدهم،
نامه وئت بيژارتان بگم، كاته به نرخه كانتان به هدهر بدهم.
ناوه پړكي وته كم نه وه يه كه دهم وئت له پړگه ي نه م نامه يه وه
سوپاست بگم. سوپاسي خوي په روه ردگار ده كم كه كه سيكي
پړزداري وه كه ئيوه ي به خشيوه به ئيمه وه كه پړگا نيشانده رمان. پړز
وسلاومت پيشكهش ده كم، به پړزه وه دهسته كانت ماچ ده كم.
خودا ناگادارتان بيت.

نهمزميه گيوزيل

ناخم ئاسوودەيە

لە دايكېۋى سالى (۱۹۸۰) ى (ئادانا) م. ناوم سىئىدايە. لە زانكۆى غازى كرشەر، لە كۆلىژى پەرەردە خويندكارى پۆلى يەكەم.

كاتىك بىستم لە زانكۆ ۋەرگىراوم، لەلايەك ھەستم بە شادمانى دەكرد، لەلايەكى تىرشەرە دلتەنگ بووم. شادمان بووم بەۋەى كە دەچم بۆ زانكۆ بۆ خويندن. ھەستىشم بە دلتەنگى دەكرد كە لە خىزان و خۆشەويستانم دوورەكە ۋەتەنە ۋە، دەچومە شارىكى تەۋاۋ جياۋاز، ناۋەندىكى زۆر جياۋاز، ھاورپىيانى زۆر جياۋاز.

مانگى يەكەم كە ھاتم بۆ كرشەر بەردەوام دەگريام، چونكە نەمدەتوانى لەگەل ئو بارودۇخە تازەيەدا راپىيم، بىرى خىزانەكەم دەكردو ناخم بەخەم داپۇشرايوو. بووبووم بە كچىكى تووپە و ستەمكار، ھىچ شىتەك ئاسوودەى نەدەكردم، خۆشىم لە زيان نەدەبىنى. دەمويست بگەم بە ئارامىي و ئاسوودەيى. لە كۆتايىدا

نه وکاته هات. شه ویکيان (دیله ک) ی هاورپم کتیبه که ی خالید
 ئیرتوغرولی ده خوینده وه به ناوی (ژیانئیکی نوی). به خوینده وه ی
 زور خۆشحال بوو، زور زوو له بهر خۆیه وه ده یوت: "به پراستی
 کتیبیکی نایابه". هه ر که دیله ک کتیبه که ی ته واو کرد لیم وه رگرت،
 له شوینی خۆم هه لئه سام، له ماوه ی ۱ - ۲ کاتژمێردا کتیبه که م
 خوینده وه. کتیبه که پووداوگه لئیکی په ند ئامیزی تیا بوو، زور سوودم
 لئوه رگرت، هه ستم به شادمانی ده کرد.

۱۵ - ۲۰ پۆز به سه ر خوینده وه ی کتیبه که دا تپه پی. شه ویک
 پاش نه وه ی نوێزه که م کرد چوومه جینگای نوسته که مه وه خه وتم.
 نه و شه وه خه وئیکی سه یرم بینی، له خه ونه که مدا له گه ل سه دان
 که سدا ده ستمان کرد به گه پان به شوین مه زاری هه زه تی
 (سه عیدی نوورسی) که ناوی له م کتیبه دا هاتوو. له م ماوه یه دا
 به شیک له و که سانه م بینی که به ئاراسته ی هه له دا ده پویشن، به
 هاوړیکانم وت که نه وان به ئینینه وه سه ر پنگاکه ی خۆمان.

له نه نجامی گه پانئیکی زۆردا مه زاری هه زه تی (سه عیدی
 نوورسی) م بینی که له ئارامگه یه کدا له ناو تابوتئیکی سه وزدا بوو.
 به سه ر تابوته که دا چه میه وه و له ئاوی خاوینی دیواره که م
 خوارد وه. (له گه ل نه وه سدا که له پیشه وه دا به لوعه ی لی بوو). به
 هاوړیکانم وت: "له ئاوی دیواره که بخۆنه وه". پاش نه وه ی دوعامان

خویند چوینە دەرەو، پێلاوەکانم ون بوویوو. لە پێی خاتوونێکدا
بینیم. دواتر ئەویش ونی کردبوو.

کە بەخەبەرھاتم هەستم بەخۆشی و ئاسوودەییەکی یەكجار زۆر
دەکرد ئیستاش هەر بەو شێوەیە...

زانباری کتێبەکەی خالید ئیرتوغول بە ناوی (ژیانێکی نوێ) و
کتێبەکانی دیکەیم بە ھاورێکانم ڕاگەیاند، ئەوانیش خویندیانەو
سوودمەند بوون. زۆر سوپاسی مامۆستام خالید ئیرتوغول دەکەم و
دوعای بۆ دەکەم.

سێھدا تۆک گۆز

کتیبی (محمەدی دوزجەیی)

وهر بگێر نه سهر زمانی ئه لمانی

مامۆستای به پێزمان:

پاش خۆپندنه وهی کتیبه که تان به ناوی (محمەدی دوزجەیی)
برپارماندا ئه م نامهیه تان بۆ بنووسین. ئیمه دوو کچی گهنجی ته مه ن
۱۴ و ۱۵ سائین، له شاری کره فێلد ده ژین.

هه رچه نده له ولاتیکی گاور ده ژین، هه یچ کات نوینه رایه تی کردنی
دینی ئیسلامی خۆمان له بیر نه کردوووه، ئیشه لا له بیریشی
ناکه یین. به لام پێویسته له گه ل به ره و پێشچوونی کات ئیمه ش
به ره و پێش بچین و زانیاری نوێ به ده ست به ینین. ئه وه ش له پێگای
کتیبه وه ده بیئت. کتیبی (محمەدی دوزجەیی) زۆر یارمه تیده رمان
بوو له م پێگایه دا.

ئیمه لێره له پێگای خۆپندنه وهی کتیبه که تانه وه به پرسیاره کانی
(محمەدی دوزجەیی) خوالیخۆشبووی برامان و وه لامه کانی ئێوه ی

به پږز ناشنابووين و سووډيكي زورمان ليوه رگرت و فږبووين
 به شتوازيكي جوان و شياو وه لامي كه ساني ده وروبه رمان بده بڼه وه،
 به لام ليړه دا ده مانه وږت پېرسين: "نایا ناتوانن ئه م كتيبه، واته
 (محه مده دى دوزجه يى) وه ريگيړنه سه ر زمانى نه لمانى؟" چاوه پوانى
 وه لام ده كه ين بؤ ئه م پرسيا رمان.

له بهر نه وهى كه نامانه وږت زياتر دريژه به نامه كه مان بده ين،
 داواى ليږووردن ده كه ين بؤ ئه وهى كه نووسيومانه و ده سته كانت
 ماچ ده كه ين.

هه لېبه ته چاوه پوانى دوعاكانيشتان ده كه ين.
 له گه ل پږزماندا.

كوبرا كاشكچى و نامينه نالكان

پیرست

- پیشه کی ۵
- مه له ك فاتمه ۷
- كوپم خه فەت مه خو، پۆژێك ده بێته مامۆستا ۱۳
- ده چمه بووكێنى ۲۲
- شه رمه زارم مه كه ۲۹
- مامۆستا كه م ژيانى پى به خشم ۳۵
- نه خووشى شيرپه نه خيزانێكى پزگار كرد ۴۸
- كو تا ساته كانى كا ك سالم ۵۶
- بابه، من سبه ينى ده رم ۶۵
- زافه رى سه رفراز ۷۶
- چيروكى ژيانى قوربانى به كه ده ستى هيرۆين ۸۸
- فيداكارى مامۆستايه كه زانكو ۹۸
- كاتس و قاوشى به كار به رى ماده دهى هوش به ر ۱۰۲
- واته ئيوه نه و پياوه ن ؟ ۱۱۲
- مه له مان كرد ۱۱۸
- فرميسكه ترستنه ره كانى فاروق ۱۲۲
- ژيان بۆ من پاباردن و خهوتن بوو ۱۲۹
- نافره تىكى گه پاوه له خو كوشتن ۱۳۶
- ته نانه ت بېرم له خو كوشتن كرده وه ۱۴۰

۱۴۳	خۆم دەكۆشت
۱۶۲	مامۇستا پەمەزان
۲۲۸	لە پېشدا قەرزى خودا و مىللەت بدەرەو
۲۳۷	پىاوكوژىكى دلّ پەق چۆن گىيا ؟
۲۴۸	دوو مرقۇقى فرىشتە ئاسا
۲۵۸	بىزاربووم لە فرمىسكەكان
۲۶۱	دەستم كرد بە نوپۇز كردن
۲۶۳	ناخم ئاسوودەيە
۲۶۶...	كتىبى (مەمەدى دوزجەيى) وەرىگىپنە سەر زمانى ئەلمانى

UÇURUMDAN DÖNÜŞ

HALİT ERTUĞRUL

ئەم پەرتوكە چەند چىرۆكىكى راستەقىنەو بەسەرھاتى
زىندوى ھەست ھەژنى لەخۆ گرتووھ .

ئەم چىرۆكانە، پېن لە ناسۆرىي و كېشەى دەروونى ئەو
مرۆفانەى كە دواچار ھەتوانى برىنەكانيان دەستدەكەوئت .

لەم بەرھەمەدا پرسىيارە پەنگ خواردووھەكانى وىژدان و ئەشكە
پژىنراوھەكان و خەمە قوولەكانى ناو دەروون، بە گەرانەوھى
ھەمىشەى ساپۆژ دەبن .

بۆ نرخاندى ئىانتان و رېكخستەن و راستكرىدەوھى
ھەلەكانتەن، خۆتان بەدەتە دەست ئەم بەسەرھاتە زىندووھە .
ئاسوودەى نەچىژراوى گەرانەوھى راستەقىنە ھەست پى
دەكەن، تاقي بەكەنەوھ .

ISBN 127-000-000-4

9 781270 000006

ناوێكی گەرمی ئارا

ARA Media Center

ara.m@hotmail.com

